

Tidsskriftet.

På kongressen i St. Petersborg udtalte i en samtale en tysk deltager, som selv er udgiver af et fængselstidsskrift, at han hellere vilde udføre en gerning, som de færreste mænd blive fader til, end at samle et hefte af tidsskriftet sammen. Sammenligningen haltedes ganske vist i høj grad, men meningen var let at forstå, han havde følt trykket stærkt ved at udgive sit fagtidsskrift.

Det kan naturligvis ikke fejle, at også jeg har følt byrden af at skulle have et numer færdigt på samme tid, som kræfterne, hos hvem bistand skulde søges, vare få og ikke altid kunde stå til rede. Men heldigvis har arbejdet aldrig vist sig uoverkommeligt, bistanden er mangen gang ydet, når besværlighederne syntes at være betydelige. Når jeg derfor nu, da Tidsskriftet begynder sin 15 årgang, ser ud over den for et fagskrift ikke korte periode, kan jeg ikke andet end takke alle dem, der have støttet det på forskellig måde. Og det er sikkert denne bistand, der har været årsag til, at jeg har taget fat påny, når jeg af og til blev træt eller tabte troen på min sag, ved siden af overbevisningen om sandheden i det gamle ord, at der ikke gror mos på den sten, der vendes tidt. Denne sandhed ser jeg bekræftet gennem Tidsskriftets udvikling i den tid, det har været til. Der er i virkeligheden grot lidt mos på stenen, og der er vistnok grund til at håbe, at der vil gro mere

frem, når Tidsskriftet kan holdes ilive. Nogle, som ville sige en tak, vil der altid findes, og nogen tilfredsstillelse vil der altid føles ved at se et eller andet, som der er såt ud i arbejdet, spire op.

Det var en flere år gammel tanke, der bragtes til udførelse, da Tidsskriftet sattes i gang, men det var tillige med fuld bevidsthed om, at det næppe i en lang årrække vilde blive et arbejde med økonomisk fordel. Der måtte nødvendigvis mødes med interesse for sagen og med tro på den, for at man kunde vente at føre den igennem. I disse forudsætninger tog jeg ikke fejl.

På den anden side vare på den tid, Tidsskriftet begyndte at udkomme, mange og store reformer i fængselsvæsenet på bane, medens det hele område var så udyrket og ukendt, at opmærksomheden for disse var meget ringe, jeg vil ikke tale om almenhedens, men også hos dem, hvor interessen for sagen nærmest måtte søges. Der måtte derfor også ses adskillige år ud i fremtiden, førend man kunde vente at se nogle virkninger af de bestræbelser, Tidsskriftet skulde tjene. I så henseende havde jeg høstet adskillig erfaring. I flere år havde jeg arbejdet for en udvikling af vore fængselselskaber, men enhver bestræbelse fandt ingen tilslutning af forskellige grunde, som jeg ikke her skal komme ind på. Alt dette styrkede overbevisningen hos mig om, at der trængtes til oplysning om fængselsforholdene og deres udvikling, for at en større interesse kunde fremkaldes i så henseende. Og den overbevisning blev vistnok det egentlige ophav til, at tanken om at begynde udgivelsen af et fængselstidsskrift realiseredes.

Et heldigere øjeblik til at lade Tidsskriftet udgå end foråret 1878, da der i sommerens løb forestod en international fængselskongres i Stockholm, kunde ikke være valgt. Den gang var det måske mere en følelsessag, at øjeblikket var der, nu tvivler jeg ikke om, at var Tidsskriftet mødt frem før, vilde forsøget været faldet til jorden.

På kongressen i Stockholm mødte alle op, som i nor-

den kunde tænkes at have nogen interesse for spørgsmål, som berørte fængselsvæsenet, opmærksomheden for dem vakttes igennem kongressens forhandlinger og spredtes ud i de bredere lag i samfundet. Dette begyndte at føle, at det drejede sig ikke om spørgsmål, som kun havde betydning for enkeltmand, der varetog sagen, men at der her var en samfundssag, der hidtil i almindelighed havde været upåagtet. Kongressen fremkaldte en iver for at arbejde for den sag i de mere begrænsede kredse, når man vendte hjem fra den. Den nordiske penitentiarforening blev et udslag af denne kongres. Kort sagt, der blev taget et tilløb, som Tidsskriftet blev en faktor i, og det fik ligesom af sig selv den opgave at holde varmen vedlige eller i hvert tilfælde sørge for, at den ikke døde hen. Denne opgave har Tidsskriftet søgt at opfylde, ganske vist ikke altid fuldtud og ikke altid med lige stor iver, men hvilken gerning er ikke udsat for svingninger i livet; hovedsagen er ikke at tabe fodfæstet, og det har det hidtil aldrig gjort.

Tidsskriftet fik på kongressen i Stockholm en meget velvillig modtagelse af de meget få mænd i de nordiske lande, som på den tid mødte med en varm interesse for fængsels sagen, iblandt dem de daværende chefer for Danmarks og Sveriges fængselsvæsen, BRUUN og ALMQUIST, til hvem A. GROTENFELT, den senere chef for Finlands fængselsvæsen, sluttede sig. Overhovedet må det siges, at Tidsskriftet altid har mødt velvillie og støtte hos de forskellige chefer for fængselsvæsenet i de nordiske lande. Et vidnesbyrd af betydning i så henseende er den nylig i Norge vedtagne bevilling til et større abonnement på Tidsskriftet. Hvor stor betydning dette gode forhold til fængselsstyrelserne end har haft for arbejdet, og den har naturligvis været absolut afgørende for Tidsskriftets tilværelse, så fortjener det ikke mindre påskønnelse, at der ikke af hensyn til den ydede støtte fra fængselsstyrelserne er gjort fordring på noget afhængighedsforhold fra Tidsskriftets side. Jeg bemærker dette, fordi jeg dels føler mig særdeles taknemlig

derfor, derved har arbejdet i flere tilfælde været lettere for mig, dels fordi det ligger nær, at en fordring, om end begrænset, af den ovennævnte natur af sig selv stilles op, når staten yder økonomisk bistand.

På grund af den velvillige modtagelse, Tidsskriftet fik på Stockholmerkongressen, blev det ikke vanskeligt strax at finde mænd i de forskellige nordiske lande, som lovede det sin bistand og vare villige til at stille deres navne til dets disposition. Dette var for udgivelsen af stor betydning, uden at æren derfor måske egenlig kan tillægges Tidsskriftet, men meget mere må skrives på den varme interesses regning, som kongressen havde øget. Blandt disse mænd var særlig direktøren for Norges Bødsfængsel, RICHARD PETERSEN, hvis navn var godt kendt allerede fra kongressen i London, og som ragede frem blandt de den gang endnu ganske få, hvis navne vare knyttede til fængselsagen. Trolig hjalp han til med literære bidrag og med opmuntring til at fortsætte arbejdet; jeg kunde derfor kun i høj grad beklage, da han mente at måtte trække sig tilbage fra Tidsskriftet.

Hans tilbagetræden foranledigede imidlertid Tidsskriftet til at gå til en udvidelse af dets område, idet det søgte at drage spørgsmål af den praktiske strafferet ind derunder og i den anledning søgte og opnåede bistand hos rigsadvokaten i Norge B. GETZ og daværende overinspektør for fængselsvæsenet i Danmark, C. Goos. Tidsskriftet havde ganske vist forinden ved behandling af blandt andet dødsstraffen vist, at det ikke betragtede den praktiske strafferet som liggende udenfor sit område. Men eftersom denne del af strafferetten i tidens løb og i kraft af den hele udvikling af straffevæsenet mere og mere blev tvungen ind på og søgte en inderligere samvirken med fængselsvæsenet, var det ved udgivelsen af fængselstidsskriftet følt som en nødvendighed også at medoptage denne side af straffevæsenet under sit område. Tidsskriftet fulgte her den hele sags udvikling.

Imidlertid ere adskillige ny mænd trådte i fængselsvæsenets tjeneste i de nordiske lande, og takket være udviklingen siden stockholmerkongressen kan man nu ikke vel træde i denne sags tjeneste uden en alvorlig interesse for gerningen. Det er derfor blevet noget mindre vanskeligt at finde mænd, som ere tilbøjelige til at knytte deres navne til Tidsskriftet. Som sådanne findes fra nærværende årgangs begyndelse anførte på titelbladet direktøren for Throndhjems strafanstalt A. DAAR, direktøren for centralfængslet i Göteborg, A. MONTGOMERY, direktøren for tughuset i Åbo, WERNER HJELLMAN, og assistent i Københavns politikontor, cand. juris A. GOLL. De herrer have efter opfordring beredvillig sluttet sig til Tidsskriftet, og med disse navne ville fængselssagens interesser blive værdigt repræsenterede. For udgivelsen have disse navne været kærkomne, fordi de, ved siden af, at de vistnok vidne om Tidsskriftets virken, tillige forhåbenlig indeholde en borgen for dets fremtid.

Et vidnesbyrd om den tilslutning, Tidsskriftet strax ved sin frenkomst var genstand for, var også det, at det valgtes til organ for den nordiske penitentiærforening, da denne oprettedes på kongressen i Stockholm 1878. Siden den tid har foreningen kun holdt to møder, i København 1880 og i Kristiania 1882. Imidlertid ere dens bestyrelsesmedlemmer døde eller fratrådte deres stillinger i fængselsvæsenets tjeneste. Det kan derfor ikke forundre, når Tidsskriftet på sit titelblad nu udelader en betegnelse, der var en ære for det, men som det nu næsten synes betænkeligt at bevare, da foreningen i 10 år ikke har vist noget livstegn. Ingen kan mere end jeg beklage, at det er så, thi foreningens møder har et stort vidnesbyrd om deres betydning. Ikke klot fængselsmændene vendte hjem fra dem med den friskhed og det mod til gerningen, som samværet med folk med fælles interesse altid giver, men der mødte præster og jurister, hvis virksomhed berørtes af de penitentiære spørgsmål. De drog hjem derfra med forøget interesse for sagen og vistnok også belærte om betydningen af de store sam-

fundsspørgsmål, som den omfatter. Glædeligt vilde det derfor være, om disse møder kunde komme igang påny.

At Tidsskriftet i den periode, det er udgået, også fra udlandets side har modtaget beviser på opmærksomhed, derom vidner det, at dets redaktør efterhånden er bleven korresponderende medlem af Société générale des prisons i Paris, Howard Association i London, Prison Association i New York, Reformatory and Refuge Union i London og Academia de jurisprudencia y legislacion i Barcelona.

Det vilde vise liden påskønnelse, hvis jeg i denne omtale af Tidsskriftet vilde forbigå den støtte, pressen har ydet det, og denne fortjener at påskønnes s meget mere, som dets ofte meget faglige indhold ikke kan gøre krav på almenhedens opmærksomhed.

Som det vil ses, m der Tidsskriftet ikke frem med noget nyt program for sin virksomhed. Dette må være det samme, som hidtil er fulgt, nemlig i hovedsagen at følge straffev senets udvikling, at bringe oplysninger og meddelelser om, hvad der i så henseende foregår rundt omkring, om tilstande og forhold i norden såvelsom i andre lande, at behandle de spørgsmål, der stå på dagsordenen, i selvstændige artikler, og igennem det hele at vække og vedligeholde interessen for den retfærdige og rette ordning af de samfundsforhold, straffevæsenet giver sig af med, og som nu engang ere uadskillelige fra selv det mest velordnede samfund.

Idet Tidsskriftet således fremdeles vil følge sit hidtidige spor, tør det formentlig håbe at finde den samme støtte, som det hidtil med den største påskønnelse har modtaget.

Fr. Stuckenberg.

Centralbureauet i Paris
for identification af forbrydere ved hjælp
af Bertillons signalementssystem.

Skønt Tidsskriftet for ikke længere tid tilbage end i 1889 behandlede dette emne*), turde det dog måske have nogen interesse, at denne sag påny blev bragt på bane, så meget mere, som der, så vidt mig bekendt, hidtil ikke i de skandinaviske lande af vedkommende autoriteter er foretaget noget skridt til at få adopteret Bertillons signalementssystem. Jeg skal derfor tillade mig i korthed at give nogle meddelelser fra endel besøg, jeg i sommeren 1891 fik anledning til at gøre i le service d'identification i Paris.

Denne service, der sorterer under politipræfektoret, har til hensigt dels ved mål og beskrivelser af enkelte legemsdele samt af ar og mærker at give et så nøjagtigt signalement af de personer, der af pariserpolitiet henvises til servicens undersøgelse, at signalementet kun kan passe på vedkommende person og ikke på nogen som helst anden, og dels at have alle optagne signalements ordnede på en sådan måde, at det for hvert nyt, som tages, med lethed og i en fart kan blive konstateret, hvorvidt det allerede før findes i samlingen eller ikke.

Servicen, hvis chef er systemets opfinder, Alphonse

*) S. Hansen: Om anthropometriske signalements. Årg. XII s. 129.

Bertillon, er installeret i en del af øverste etage i Palais de Justice lige ovenover den del af bygningen, hvor man i kælderetagen har fængslet »Depot«, med hvilket le service d'identification står i uafbrudt rapport.

Til Depot, der er indrettet dels med celler og dels med nogle store fællesrum, bringes nemlig i dagens løb fra alle Paris's forskellige arrester (violons) alle de, som siden sidste tømning ere blevne arresterede. Igennem Depot må således på få undtagelser nær alle passere, der ere blevne belagte med arrest; det er den store beholder, hvor all Paris's moralske bundfald samles, og hvor det sigtes og sorteres. Det daglige fangetal skal, så vidt jeg ved, sjældent udgøre mindre end 400, i almindelighed mere. Fangerne anbringes for største delen i de store halvmørke fællesrum i bygningens kælderetage, hvor der i et og samme rum antagelig kan være indtil 100 personer sammen. Det skal dog bemærkes, at foruden at fangerne ere skilte efter kønnet, skilles der også mellem bedre klædte og dårligere klædte, hvorhos også de unge sættes sammen for sig selv. Endvidere skal jeg også gøre opmærksom på, at de arresterede ikke forblive i Depot mere end nogle få dage, største parten måske ikke over 24 timer, nemlig, indtil man har fået optaget de nødvendige signalements, og indtil det efter de arresteredes køn, alder og forbrydelses beskaffenhed er blevet bestemt, til hvilket fængsel de skulle overføres.

Fra Depot føres ad en bagtrappe arrestanterne i et antal af 5—6 ad gangen og ledsagede af en municipalgardist op til Bertillons service d'identification. Jeg kan næppe udsige, hvilken behagelig overgang det var for mig at være kommen fra Depots mørke, gammeldags fangerum op i de lyse, hensigtsmæssige rum i Bertillons service med dens højst moderne arbejder. Det er en række af 4—5 værelser, som den egenlige service de mensuration her har at råde over, og til tagkamrene ovenover er der lige så mange mindre værelser for fotografisk atelier med tilhørende arbejdsrum. Det værelse, hvori målingerne foretages, er et stort, prægtigt

rum, der får sit lys foruden gennem vinduerne også fra taget. Tre sæt medhjælpere, 2 mand i hvert sæt, ere beskæftigede med at måle og at optage de beskrivende signalements; den ene måler og beskriver, medens den anden noterer på et stykke carton, den såkaldte fiche, der er c. 14 cm. i kvadrat, særskilt for hver arrestant. Et par andre medhjælpere ere beskæftigede på anden vis. Protokoller føres ikke.

De mål, som tages, ere:

- 1 legemets højde,
- 2 favnevidden,
- 3 legemets højde i siddende stilling, målt fra sædet,
- 4 hovedets længde og bredde,
- 5 højre øres længde og bredde,
- 6 længden af venstre fod,
- 7 længden af venstre langfinger,
- 8 længden af venstre lillefinger,
- 9 afstanden fra venstre albu til spidsen af langfingeren.

Målene tages med stor nøjagtighed; de bedste og sikreste er hovedets og fingrenes mål.

Hertil kommer:

1. Beskrivelse af øjets farve, hvorefter fås 7 hovedgrupper med en hel del underafdelinger.
2. Beskrivelse af pande og næse samt for deres vedkommende, der ikke ere fuldvoxne, også af højre øre.
3. Beskrivelse af hårets og skæggets farve efter en skala af 12 farvenuancer.

Så optages med stor nøjagtighed beskrivelse af ar og mærker, såsom tatoveringer, fødlækker og andre ejendommeligheder, der måtte findes:

- 1 på venstre arm og hånd,
- 2 på højre arm og hånd,

- 3 på ansigt, ører og forsiden af halsen,
- 4 på brystet,
- 5 i nakken og på ryggen.

Det er kun yderst sjældent, at der undersøges efter ar og mærker på nogen anden del af legemet.

Hos kvinder undersøges man heller ikke hverken på bryst eller ryg.

Alle ovennævnte målinger og beskrivelser noteres efter skema på fichens ene side, medens på den anden side ligeledes efter skema noteres angældendes navn, stilling og alder, hans forældres navn, hans hjemstavn, forbrydelse o. s. v.

Al beskrivelse sker med forkortelser og tegn, så at den medhjælper, der skriver, noterer lige så hurtigt, som der bliver dikteret.

Jeg skal tillade mig at anføre et par eksempler:

- 1) *cic. r. de l b. ε. ml. 2^f. M. g. q.*,

hvilket er forkortet for:

cicatrice rectiligne d'une dimension de 1 centimètre, oblique externe, sur le milieu de la deuxième phalange du médius gauche, face postérieure

(et retliniet ar, 1 centimeter langt, skråt ovenfra nedad og indvendig fra udad midt på bagsiden af 2den falanx af venstre hånds langfinger)

- 2) *p. nv. cb. d. α*

der er forkortet for:

petit nævus dans la region cubitale antérieure du bras droit.

(en liden fødflekke på højre arms albubøjning fortil.

Optagelsen af hvert signalement tager i det hele i reglen kun 10 minutter.

Ethvert signalement istandbringes i 2 eksemplarer, hvoraf det ene opbevares ordnet efter alfabetet og det andet ordnet efter målene, der til den ende deles i store, middels

og små, hvorved kan istandbringes et overmåde stort antal grupper. Det siger sig naturligvis selv, at jo flere signalementer man har at opbevare, jo flere grupper trænger man, og omvendt.

I Bertillons service ere signalementer, der ordnes efter målene, opbevarede i 3 hylder, hver med 9 rækker i højden, og i hver række står ved siden af hverandre 9 små åbne kasser (cabriolets), af størrelse og form omtrent som en almindelig cigarkasse uden låg, i hvilke kasser signalementerne (les fiches) stå opstillede. Den ene af de 3 hylder er for hoveder med stor længde, den anden for hoveder med middels længde og den tredje for hoveder med kort længde. På samme måde er efter hovedets bredde hver hylde delt i 3 grupper, hver indeholdende kun 3 rækker. Disse ere igen delte i 3 efter mellemfingerens længde. De herved fremkomne grupper atter i 3 efter fodens længde, og disse igen i 3 efter albumålets længde. Denne sidste gruppe indeholder kun 1 kasse (cabriolet). Foran på kasserne står noteret, til hvilke grupper af ovennævnte mål de i vedkommende kasse værende signalementer høre, f. ex :

I Hovedets længde 18.4—18.9.

II Hovedets bredde 15.4—15.8.

III Mellemfingeren 11.1—11.5.

IV Foden 25.5—26.1

V Albumålet 45.4—*a* *)

I hver cabriolet ere signalementerne (les fiches) ordnede først efter legemets højde, så efter lillefingerens længde og tilslut efter øjets farve, idet grupperne i cabrioletten ere skilte fra hverandre ved en blank carton.

Har man således et bestemt signalement og vil undersøge, om det findes i samlingen, lader dette sig gøre med overraskende lethed og hurtighed, selv blandt de mangfoldige tusinder af fiches, som her findes. Jeg fik tilladelse

*) *a* betegner de største mål, som kunne findes.

til at øve mig i at finde frem signalements efter opgivne mål, og det varede ikke længe, før jeg lærte at finde det signalement, jeg søgte, efter kun nogle få minutters forløb.

Efterhvert som signalementet af en arrestant er blevet taget, får han sin fiche i hånden og bliver med den vist hen til den i værelset værende inspektør, der foruden at konstatere, at fichen er i orden, kaster et øje i de arrestanten medfølgende papirer. Inspektøren skiller derefter signalementerne for de personer, han med sikkerhed ved er arresteret for første gang, fra signalementer for personer, der kunne vække tvivl og opfordre til forsigtighed. For disse sidstes vedkommende foretages så nærmere undersøgelser.

Hvis en recidivist opgiver sit rette navn, finder man strax hans fiche i de hylder, hvor ficherne ere ordnede efter alfabetet; findes ikke hans signalement der, idet han har opgivet falskt navn, opsøges det i de hylder, hvor signalementerne ere ordnede efter målene.

Antallet af recidivister, der fremstillede sig under falsk navn, men som blev genkendt gennem målingerne, vare i:

1883.....	49 personer af	7,336	målte
1884.....	241	—	- 10,398 —
1885.....	425	—	- 14,965 —
1886.....	356	—	- 15,703 —
1887.....	487	—	- 19,150 —
1888.....	550	—	- 31,849 —
1889.....	562	—	- uvist, hvor mange målte

Alle de engelske lommetyve, pick pockets, som søge over til Paris for der at drive sin forretning, og som en gang ere blevne målte anthropometrisk, have, når de påny ere blevne fremstillede i service d'identification, fundet på at give sig andet navn, men ere desuagtet altid blevne genkendte. Følgen er, at antallet af arrestationer af denne slags tyve har været aftagende. Således blev i

1885 arresteret	65
1886 —	52
1887 —	34
1888 —	18

Disse pick-pockets sige derfor også selv, at, da de have forvisset sig om, at det i Paris er umuligt at skjule sine antecedentia, i tilfælde de arresteres, så foretrække de at forlægge sin virksomhed til andre landes hovedstæder.

Som regel blive de, som fremstille sig under falsk navn og angive sig arresterede for første gang, men som genkendes som recidivister, ikke i service d'identification underrettede om genkendelsen, der kun noteres på deres papirer. Det skal imidlertid endnu aldrig, såvidt jeg ved, være hændt, at nogen har rejst klage for på denne måde at være bleven forurettet.

Målene alene ere i og for sig nok til i tilfælde af recidiv at forsikre sig om en persons identitet, forsåvidt han er bleven målt som voxen; kommer så dertil alle beskrivelserne, så har man mere end nok. Alligevel bruger man i Paris ofte på ficherne at påklæbe fotografi taget såvel en face som en profil af angældende, forsåvidt han enten er under 21 år eller er arresteret for tyveri eller en anden dermed ligestillet forbrydelse, eller politiet af en eller anden speciel grund ønsker at have hans billede.

Det fotografiske atelier med tilhørende arbejdsrum består som tidligere nævnt af 4—5 værelser øverst op under taget.

Det fotografiske apparat er faststående i spor i gulvet. Også stolen, hvorpå den sidder, der bliver fotograferet, står i spor i gulvet. Desuden går der fra undersiden af stolens sæde og ned i gulvet en jernstang, hvorom stolen, når den løftes op af de spor, hvori dens ben står, kan drejes. Afstanden mellem apparatet og stolen er afmålt således, at billederne reduceres til $\frac{1}{7}$ af virkelig størrelse, det vil sige: apparatets objektiv er i en sådan afstand fra den person, der fotograferes, at 70 ctm. af personen giver

10 cm. på billedet. Først tages et billede en face, så løftes stolen op af sine spor, svinges om sin axe til den ene side og sættes ned i de samme spor, hvorefter der fotograferes en profil. På denne måde får man nøjagtig den samme reduktion for begge billeder. Det er brystbilleder, der anvendes. Under fotograferingen en face falder dagslyset fra venstre; under fotografering en profil falder lyset lige på ansigtet. Specielt under denne sidste fotografering er man meget omhyggelig for, at alt hår tages bort fra øret, så det i sin helhed kan ses på billedet. Øret med alle sine forhøjninger og fordybninger frembyder nemlig næsten bestandig nogen forskellighed hos de forskellige individer og kan derfor være et fortrinligt middel til at identificere. Billederne retoucheres ikke. Enhver nok så liden flæk eller ujævnhed, man har i ansigtet, kommer frem på billedet.

I en række af skabe opbevares clichéerne, hvis antal under mit besøg beløb sig til c. 172,000, ordnede efter løbenumre. Disse clichéer, der ere negativbilleder på glas, ere nedlagte i papæsker, c. 15 i hver æske, og æskerne ere opstillede på kant side om side på hylder fra gulv til tag.

De anthropometriske målinger vare oprindeligt kun tænkte anvendte som hjælp til at finde rede i massen af forbryder-fotografier, hvis antal voxte stærkt for hvert år.

For nogle år siden besøgte jeg under et ophold i London de i Scotland-Yard værende forbryderalbums, og skønt antallet af fotografier der den gang kun beløb sig til c. 20,000, beklagede man sig alligevel stærkt over vanskeligheden ved at finde sig tilrette i denne store masse.

Blandt de mange tusinder af forbryderfotografier i service d'identification i Paris finder man ved de anthropometriske måls hjælp i regelen i få minutter frem det fotografi, man ønsker, for så vidt det findes i samlingen.

Nu have forholdene udviklet sig derhen, at fotografierne ere det underordnede og målingerne tilligemed beskrivelserne det væsentlige. Man har nemlig meget sikre kendetegn i

de så godt som uforanderlige mål af de benede legemsdele og i beskrivelsen, når denne er nøjagtig foretagen, medens det kan være yderst vanskeligt at kende en person igen efter et fotografi, selv om der kun er forløben meget kort tid efter, at fotografiet er taget. Personens klæder, hår og skæg, hans stemning og følelser, hans lidelser og sygdomme og de forandringer i fysiognomiet, som årene kunne forårsage, foruden de forandringer i fysiognomiet, som personen måske med villie fremkalder, kan gøre det umuligt at genkende ham efter et fotografi. Imidlertid skal det indrømmes, at når en recidivist har opgivet falsk navn, og man har søgt og fundet hans fiche, da gør det en overordentlig virkning såvel på angældende selv som på tilstedeværende besøgere, når man til slutning for yderligere at bestyrke identiteten kan fremvise hans fotografi. Jeg var flere gange tilstede ved sådanne genkendelsesscener, der vare overmåde interessante.

Ethvert maison de correction og ethvert maison centrale i Frankrig har at indsende til service d'identification i Paris anthropometriske signalements af alle udgående fanger.

Skønt de Bertillonske signalementer allerede have været anvendte i Frankrig i c. en halv snes år, have de dog endnu ikke fortrængt de gamle signalements, der fremdeles bruges ved siden af de Bertillonske. På de lige til den sidste tid dømtes akter så jeg således de gammeldags unøjagtig beskrivende signalements, hvor kun høiden var angiven i mål.

Service d'identification i Paris står ikke i noget som helst forhold til politipræfecturets arkiv, hvor akterne vedkommende alle Frankrigs og dets koloniers forbrydere opbevares.

I Frankrig har man ikke, så vidt jeg kunde erfare, nogen polititidende som hos os. Kun bliver der hver måned trykt en fortegnelse over de personer, hvem det er forbudt at opholde sig i Paris.

Som vi alle vide, ere jo de signalementer, som bruges hos os, i den grad ufuldstændige og utilfredsstillende, at de ere så godt som uden nogen som helst betydning, og vilde det derfor være af stor interesse at få indført et mere fuldkomment signalementssystem, der jo, om man så vilde, ligesom i Frankrig, i al fald foreløbig, kunde bruges ved siden af det gamle. Som et sådant system, der fortjener at adopteres, fremstiller sig det Bertillonske. Hvilke indvendinger man end skulde ville gøre ved det i enkelte detaljer, så kan det dog ikke bestrides, at det i praktisk henseende er aldeles fortrinligt. Et signalement optaget efter Bertillons metode passer nemlig kun på det enkelte individ, og det kan optages i rimelig kort tid, c. 10 minutter. Hertil kommer, at det Bertillonske signalementssystem er let at lære at anvende, og at de nødvendige apparater ikke koste stort. *)

Systemet bliver stadig mere og mere kendt og anerkendt, og have indtil nu foruden Frankrig også Sveits, Rusland og Argentina adopteret det. Det er naturligvis i og for sig allerede en fordel for hvert enkelt land, som har adopteret systemet, men derhos vilde der også opnås en yderligere fordel, om systemet kunde blive internationalt, da på denne måde de forskellige lande vilde have så meget lettere for at sætte sig i forbindelse og forståelse med hverandre i anledning den mellemrigske forbrydertrafik, som med de forbedrede kommunikationer stadig tiltager. Hos os skulde jeg tro, at sagen bedst vilde fremmes, ved at vort land, i al fald foreløbig, fik sit særskilte centralbureau. Dette og et centralbureau for akter burde da formentlig stilles under samme bestyrelse, hvorunder vistnok også burde sortere redaktionen af polititidende.

I løbet af det sidste halve år har jeg af fanger i Trondhjems strafanstalt optaget c. 100 signalements efter

*) De egenlige måleapparater bør købes hos M. Colas, fabricant d'instruments de mensuration 18, rue Saint Gilles i Paris. Resten af apparater: et par skamler og noget andet træarbejde, lader man gøre her hjemme.

det Bertillonske system, væsentlig til min egen opøvelse og for at studere systemet. Jeg optager signalementerne på fransk med den af Bertillon anvendte hurtigskrift. Skulde imidlertid systemet engang blive påbudt indført, og det da skulde kunne anvendes foruden af landets centralbureau også af en underordnet funktionær ved strafanstalterne og af en funktionær ved ethvert omend nok så lidet fængsel, så må man af Bertillons »instructions signaletiques» have en oversættelse, der bør kunne være fælles for de skandinaviske lande, og burde man derfor i tilfælde blive enig om en for disse lande fælles terminologi. Man vilde imidlertid allerede opnå en væsentlig fordel af det Bertillonske signalementssystem, om det, foruden ved hovedstadens eventuelle centralbureau, foreløbig kun anvendtes ved strafanstalterne og ved nogle af de største distriktsfængsler.

Thronhjem i februar 1892.

A. Daae.

Förbrytaren.

(Der Verbrecher von Cesare Lombroso. In deutscher Bearbeitung von M. O. Fraenkel. Hamburg, 1887.)

Det torde vara på sin plats att i denna tidskrift lemna en kort redogörelse för ofvannämnda arbete, som utgör så att säga förbrytarens naturhistoria. Äfven om vi ej kunna gilla de djerfva teorier, som framkastas af den berömde italienske fysiologen och antropologen, äfven om vi i många fall rygga tillbaka för de slutsatser, hvartill han på grund af iakttagelser och experiment kommer, så röjer dock detta verk en så djup inblick i förbrytarens väsen, att det särskildt för den praktiske fängvårdsmannen bör vara af värde att få kännedom om detsamma.

Förf. söker först uppvisa, att en tydlig analogi mellan orsakerna till hvad vi kalla brottsliga handlingar hos människor och hos djur förefinnes. Hos båda äro nemligen kärlek, hämndlystnad och slägtets för starka tillväxt (överbefolkning) äfvensom ärftliga anlag de vanligaste anledningarne till våldsgerningar och förgripelser mot eganderrätten. Äfven fysionomien hos de blodtörstigaste rofdjuren kan jemföras med vissa utmärkande anletsdrag hos förbrytaren.

Vidare gör förf. en grundlig utredning af vildars och urfolks förhållande till brottet och prostitutionen samt visar, att hos dem något rättsmedvetande, i den betydelse vi fästa

vid detta ord, ej finnes. Hos dessa lågt stående menniskor äro nemligen förgripelser mot det häfdvunna de enda verkliga förbrytelsena, äfven om dessa handlingar enligt vår uppfattning äro fullkomligt oskyldiga. Grunden härtill torde ligga i vildens såväl som barnets motvilja för allt nytt.

Föräldrar och pedagoger skola gifva förf. rätt uti, att redan hos barnen framträda brottsliga anlag, som likna den födde förbrytarens. Vrede, hämnbegär, svartsjuka och afundsamhet äro starkt utvecklade hos barnen äfven i de spädate lefnadsåren, och lögnaktighet är tyvärr ett utmärkande drag hos de små. Till denna sistnämnda last äro dock föräldrarne ofta skulden, i det de sjelfva ljuga för de sina. En af de vanligaste orsakerna är emellertid barnens af drifter beherskade väsen och deras mindre djupa känsla för sanningen, i hvilket fall de äro att jemföra med vildar och brottslingar. Och å andra sidan kan sägas, att grofva förbrytare redan i barndomen visat uppenbar brottslighet, i synnerhet grymhet.

Genom mätningar och undersökningar i öfrigt har förf. kommit till det resultat, att hos 58 pct. minderåriga följande anomalier förekomma: utstående öron, låg och hårbeväxt panna, oregelbunden hufvudskål, stor underkäke och snedt ansigte, hvilka anomalier, med undantag af den hårbeväxta pannan, sammanfalla med degenerationstecken hos den fullväxte förbrytaren. Af dessa undersökningar framgår äfven, att de sedliga anomalier, som hos fullväxta kallas brott, hos barnet mycket ofta förekomma men genom lämplig uppfostran så småningom undanrödjas. Denna uppfostran bör enligt förf:s åsigt ej så mycket bestå uti inprentande af moraliska lärosatser hos de unga, ej heller uti kroppslig aga utan fast mer taga hänsyn till barnasinnets bildbarhet och starkt utvecklade efterhärminningsbegär och sålunda lägga an på att så mycket som möjligt utsätta det för goda inflytelser. Vidare är det af stor vikt, att det unga släktet får uppväxa under gynsamma yttre

förhållanden beträffande bostad, föda o. d. Så kallade korrektionsinrättningar och räddningsinstitut för vanartiga minderåriga blifva ofta förderfbringande, emedan så många onda element hopas på ett inskränkt område, och förf. kommer till det nedslående resultat, att uppfostran väl kan skydda barnet från att dess odygder öfvergå i laster, men naturen hos de individer, som äro födda med perversa drifter, kan den dock ej ändra.

Uti andra delen af sitt arbete går förf. brottslingen så att säga in på lifvet och redogör för dennes rent kroppsliga egendomligheter.

Sålunda visa sig anomalier i förbrytares kranier vara särdeles talrika, och antropometriska undersökningar ådagalägga, att måtten på dessa kranier mera öfverensstämma med dem hos dårar än hos normala individer och att förbrytarna äfven i detta afseende likna förhistoriska och lågt stående menniskor.

Endast undantagsvis påträffas regelbundna och sköna anletsdrag bland medlemmar af förbrytareklassen; men i allmänhet förete de en egendomlig, föga tilltalande ansigtstyp. De mest betecknande dragen äro: utstående öron, tjockt hufvudhår, klen skäggväxt; hvulfd panna, framspringande kindknotor och starkt utvecklad underkäke — kortligen en mongolisk eller stundom negerliknande typ. Men hvad som tydligast kännetecknar och förräder förbrytaren är onekligen blicken, ty om han också kan beherska sina anletsdrag, så röjer dock uttrycket i ögonen hans innersta väsen. För att bedöma, huruvida jag har en förbrytare framför mig eller icke, säger Vidocq, behöfver jag ej se hela hans ansigte: det är tillräckligt för mig att uppfånga hans ögonkast. — Hos tjuften och bedragaren är blicken sålunda osäker och irrande, hos mördaren liknar den kattens. En öppen och ärlig blick påträffas nästan aldrig hos brottslingar till yrket.

Af de omfattande undersökningar (på omkring 4000 fångar), som förf. till stor del sjelf verkställt, framgår, att

förbrytare, i synnerhet tjuftar, stå på ett lägre utvecklingsstadium än vanliga människor. Utom af de vanliga degenerationstecknen bekräftas detta äfven deraf, att hjernan hos de förra i allmänhet är mindre än hos normala och att den med afseende på vindlarne företer flere afvikelser.

Undersökning af 800 vanliga, ostraffade människor visar, att degenerationstecken i hufvudskålens och ansigtets bildning visserligen förekomma äfven hos dessa men dock ingalunda så ofta som hos förbrytare. Dessutom visa ofta förekommande skelögdhet, svåra rubbningar i kroppens väfnader, hjert- och leverlidanden m. m., att vi i förbrytaren hafva att göra med en människa, som af hämnad utveckling eller förvärfvad sjukdom, i synnerhet i nervcentra, redan från början af sin tillvaro försatts i ett anomalt tillstånd — kortligen med en verkligt kroniskt sjuk människa.

I tredje delen sysselsätter sig förf. med förbrytarens organiska och andliga lif och finner, att dennes psykiska egendomligheter utgöra ett väsentligt stöd för förut främställda åsichter om hans rent kroppsliga beskaffenhet. Ett betecknande drag hos förbrytare, i synnerhet hos blodtörstiga och ofta återfallande individer, är deras vana att tatuera sig. De osedliga, ofta hela kroppen betäckande bilderna samt den fåfänga och okänslighet för smärta detta bruk förråder, erinra tydligt om vilda folkslags skaplynne och seder. Deras okänslighet bevisas för öfrigt genom direkta iakttagelser, af hvilka äfven framgår, att den högra kroppshalfvan är mindre känslig än den venstra. Särskildt förekommer vensterhändthet tre till fyra gånger så ofta hos brottslingar som hos normala människor.

Utmärkande för förbrytarens sinnesförfattning är deras likgiltighet för andras lidanden och deras hårdhjärtighet, hvilket är ett bevis för deras andliga känslolöshet.

Af det föregående följer dock ingalunda, att förbrytare helt och hållet sakna känslor, men dessa äro vanligen häftiga och föga varaktiga. Hvar och en som haft någon

beröring med dessa olyckliga varelser, vet allt för väl, hur intagna de äro af högmod och fåfänga, hur de yfvas öfver sina missgerningar och hur hämdkänslan sjuder inom dem. Begäret efter starka drycker är på en gång orsak till och en följd af brottet. Några begå brott för att skaffa sig medel till ett rus, under det andra berusa sig för att få mod att utföra påtänkta brott. Krogen är förbrytarenes samlingsplats. Der uppgöra de sina samhällsfientliga planer och förslösa vinsten af sina brott. För många af dem är den det enda hem de känna, och värden är deras bankir, i hvars händer de anförtro sin oredliga vinst.

Hämdlystnad, fåfänga, dryckenskap, spel och vällust äro med ett ord de starkaste drifljedarne till förbrytarens handlingar. Han vet visserligen i allmänhet, hvad rätt är, men han har ingen känsla därför.

Och att den, som beherskas af så starka drifter och hvars rättskänsla är så förslöad, ofta återfaller i brott, är ej att undra på. Mot denna kräftskada hjälper intet nu existerande fängelsesystem; tvärtom bära fängelserna sjelfva till stor del skulden till de gång på gång upprepade brotten, cellfängelserna ej ens undantagna. De som oftast återfalla äro upprorsmän, tjuvar, bedragare, våldsvärkare och mordbrännare, och bilda vaneförbrytarens stora klass. Hos dessa beklagansvärda menniskor, i synnerhet yrkestjuvarne, saknas all sedlig känsla, och deras uppfattning af pligt och rätt är förvänd. Deras ånger är ej mycket att lita på, och vanligen är det de mest förhärdade förbrytare, som i fängelset uppföra sig bäst. Erfarenheten har gifvit vid handen, att mer än en tredjedel direkt visar sin brist på ånger genom den fräckhet, hvarmed denna kategori omtalar sina brott — en annan tredjedel indirekt genom att hårdnackadt förneka desamma. Och om hos den återstående tredjedelen känslan af rätt och orätt ej är helt och hållet utslöcknad, så är den dock hämmad och förslappad af lidelser och dåligt lefverne, ty det är af lidelser de grofve brottslingarne beherskas.

Vid försök att återupprätta dessa fallne bröder borde man därför mera lägga an på deras känslor än deras förstånd, i synnerhet som detta hos dem ej får anses vara normalt och riktigt. Om också ett brott utföres med stor skicklighet, så är detta mera en följd af trägen öfning och en viss slughet än af något öfverlägset förstånd.

Vaneförbrytaren är i sjelfva verket ej en fullt normal person: han är nemligen behäftad med en själssjukdom, som af engelsmännen kallas *moral insanity*. Ett indirekt bevis för detta påstående är den omständigheten, att uppenbart moraliskt vansinne så sällan förekommer på dårhusen och så ofta i fängelserna. Direkt visar sig likheten mellan moraliskt vansinnige och förbrytare med afseende på kroppsvigt, kraniets form, anletsdrag, smärtlöshet o. s. v. Det tidiga framträdandet af brottslighet, ofta redan i de späda barnåren, är också gemensamt för de båda typerna.

Redan länge hafva kriminalogerna erkänt, att fallandesot (epilepsi) haft ett stort inflytande på brottsligheten hos individer behäftade med denna sjukdom. Men Lombroso går vida längre och på slår, att i det eleptoida tillståndet sammanträffa såväl det ofvannämnda moraliska vansinnet som förbrytarenaturen och bilda med detta en enda naturlig familj. Genom direkta undersökningar har han nemligen funnit en märklig öfverensstämmelse mellan dessa tre kategorier med afseende på kroppslängd, vikt, hufvudskålens och hjernans beskaffenhet, anletsdrag (>förbrytaretypen*), degenerationstecken, känslighet och venstersidighet. Likheten m. a. p. själstillståndet är emellertid den mest betecknande. De epileptiske äro nemligen fulla af motsatser: djurisk slöhet aflöser rastlös verksamhet, den ena stunden tror sig epileptikern vara Napoleon den store, den nästa en i stoftet krypande slaf o. s. v., hvilket allt förklaras af samma sjukliga retlighet, som iakttages såväl hos brottslingar som ock hos moraliskt vansinnige. Äfven statistiken talar för vaneförbrytarens identitet med den epileptiske, ehuru sjukdomen hos den förre är maskerad.

På grund af sina undersökningar kommer förf. till den

slutsats, att medfödd (nedärfd) brottslighet och moral insanity ej äro annat än varianter af epilepsi. De moraliskt vansinnige såväl som förbrytarna beherskas i sjelfva verket af en impulsiv mani, som på mångahanda sätt finner sitt uttryck. Nästan alla dessa anses dock fullt tillräkneliga och bestraffas enligt lag för sina brott, ehuru deras vilja är ofri.

Förf. vill ej ens erkänna, att viljan hos den vanliga, oförvittliga människan är fri i den mening, som metafysikerna fästa vid detta ord, utan hennes handlingar äro i sjelfva verket betingade af motiv och begär, som ej strida mot det allmänna bästa eller den enskildes rätt. De onda drifterna tyglas nemligen af ärelystnad, fruktan för straff och vanära, af kyrkans band eller ock af ärfda och ännu mer af genom en oafslätlig själsgymnastik stärkta seder. Allt detta förmår dock intet öfver de af en obetvinglig mani beherskade moraliskt vansinnige och naturlige förbrytarna, och detta är orsaken till, att de senare så ofta återfalla.

Brottet framträder i sjelfva verket som en naturföreteelse på samma sätt som kroppsliga lyten och sinnessjukdomar, af hvilka senare det ofta är en sorglig afart.

Denna förf:s uppfattning af brottet såsom en naturföreteelse, hvilken, om den vunne allmänt erkännande, skulle framkalla en fullständig omhvälfning i våra strafflagar och fångvårdsförhållanden, har helt förklarligt funnit ej blott anhängare utan äfven afgjorda motståndare bland rättslärde, psykiatrer och antropologer.

I alla händelser är arbetet af mycket stor betydelse, emedan det påpekar nya metoder för undersökningar på ett hittills föga utforskadt område.

I andra bandet af sitt vidtomfattande verk behandlar prof. Lombroso de förbrytare, som begå sina brott öfverlagdt och under inflytelse af plötsligt uppväckta lidelser, äfven som tillfällighetsförbrytare och dårar, och skola vi måhända framdeles lemna en redogörelse för resultatet af hans forskningar äfven i dessa afseenden.

Albert Montgomery.

Bøgildgård Institut.

Om den fellenbergske opdragelsesanstalt »Bøgildgård Institut« udgav dens forstander, NIKOLAJ BOJSEN, i 1888 den første beretning om anstalten, der findes offentliggjort. Af denne ere de følgende meddelelser et uddrag.

Bøgildgård Institut er beliggende mellem Silkeborg og Viborg, to mil fra førstnævnte, tre mil fra sidstnævnte by og en god fjerdingvej sydvest for Kjellerup, der er nærmeste poststation. Rødkjærsbro er nærmeste jernbanestation.

Instituttet ejes af staten, det bestyres af en forstander under en af regeringen udnævnt tilsynskomité og hører under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet.

Til Institutet hører et areal af 208 tdr. land med 6 tdr. hartkorn, derunder indbefattet en skov på ca 30 tdr. land og en mosé på ca. 10 tdr. land. Der holdes 7 heste og ca. 30 malkekøer.

Staten har ladet opføre en ny hovedbygning og ny udbygninger i årene 1882—85 og i 1890 en gymnastik- og sløjdbygning.

Hovedbygningen er 72 alen lang og 15 alen bred og med fremspringende sidefløje af 21 alens længde og 12 alens bredde, den er beregnet på 50 elever og lejlighed til forstanderen med familie.

Sovestuerne ere udstyrede med jernsenge med madrasser, uldne tæpper og lagener, knagerækker ere anbragte til tøjets ophængning, lange vadskeborde findes langs vinduerne og spejle på væggene, gulvene ere ferniserede. I den største sovestue findes 28 senge, i 2 mindre 12 og 10. Sygestuen oven på tjener desuden til sovestue, når her om vinteren er over 50 elever. Sovelokalerne ere svagt oplyste om natten, og drengene skiftes til at gå vagt, en ad gangen. Denne lille vægters gerning er især at kalde flere gange i løbet af natten ad de kammerater, der ikke kunne ligge tørre i sengen, og det er desværre over tredieparten af de 50, særlig er vinteren slem i den henseende.

Skolestuen er udstyret med tomandsborde, kathedr, svingtavle, nodetavle, bogskabe, væggekort, bibelske, naturhistoriske og geografiske billeder, fortegninger og gibsornamenter. Af skolebøger forefindes et godt udvalg af de for almueskoler brugelige og desuden en lille bogsamling på 180 bind til udlån blandt eleverne i deres fritid, indkøbt med dette formål for øje.

I spisestuen findes lange borde med bænke ved siderne, et meget stort langs vinduerne og to mindre på modsat side af stuen, her have drengene deres bestemte pladser og spise sammen, 4 af hvert fad, Af eftermaden får hver sin portion på en tallerken. Ved et fjerde bord spise om middagen tjenestefolkene, forvalter, lærer, plejemoder og forstanderen med familie, medens kun tjenestefolkene spise der morgen og aften.

I spisestuens korridor er en lang reol til skiftefodtøj. I denne korridor såvel som i spisestuen og i korridorerne i østre og vestre fløj ere gulvene belagte med cement, da drengene til hver dag bruge træsko.

Fra havestuen i Bøgildgård hovedbygningens midtparti kommer man ud i den ret venlige have, der har læ for vestenvinden ved en lille plantage. Lige for havestuedøren øverst i haven på en opkastet jordhøj står en smuk mindestøtte, der bærer indskriften: »Peter Paulsen Schmidt, Dbmd.,

R. af D., Forstander for Bøggildgård Institut fra 10 August 1830 til sin Død 18 Marts 1885. — Arbejdet adler Manden. — Med Tak for dit Arbejde i Opdragelsens og Afholdssagens Tjeneste rejste Venner dig dette Minde i Aaret 1886.« Støtten er af granit med poleret forside, den er 3½ alen høj. Ovenover indskriften ses den afdødes portræt indbrændt på en porcellænsplade, og på støttens fodstykke er en marmorplade med sindbilleder på tro, håb og kærlighed. Dette er en mindesten for Bøggildgårds første forstander.

Schmidt, »gamle Schmidt« eller »bedstefader«, som han kaldtes, var en jævn, ligefrem, hjærtelig og uegennyttig mand, med tro på sin livsgernings gode frugter, trods al modgang. Han var arbejdsom, så valgsproget på mindestenen: »arbejdet adler manden,« passer på ham. Selv op i sin høje alderdom var han ualmindelig flittig og fulgte i mange henseender med tiden og var åndsfrisk til det sidste.

Han blev født 22 novbr. 1797 i Stenderup i Sønderjylland. Hans forældre vare jævne bønderfolk, han var kun 11 år gammel, da hans fader døde. Han var i almueskolen en af de fremmeligste elever; men undervisningen var tarvelig, dog da han blev sin lærers yndling, forstod han også udenfor skoletiden at drage nytte af personlige samtaler med denne, og at hans moder var from og gudhængen, havde også stor indflydelse på ham, så han blev alvorlig og sandhedskærlig og stadig søgte at udvikle sine åndsevner ved selvarbejde.

En morbroder var kniplingshandler i København, dette gav anledning til, at Schmidt 18 år gammel kom derover og blev anbragt hos en vildthandler, hvor han var i to år og satte sig i stor yndest hos sin principal, der ikke havde andet at udsætte på ham, end at han var for ærlig, men gerne havde beholdt ham og bød ham en stor løn. Han følte sig imidlertid ikke tilfredsstillet ved handelen, men gav sig til at læse til landmålerexamen, som han heldig bestod, og tilbragte derefter 3 somre som assistent ved matrikulopmålinger på de store heder i Jylland. Så standsede

denne beskæftigelse, og han blev sysselsat som skriver på herredskontoret i hans hjemegn, dette varede et par år. Men stadig tørstende efter kundskaber og for at give sin dannelse en mere bestemt retning kom han 26 år gammel på skolelærerseminariet i Tønder, et tysk seminarium, hvor hans uddannelse vel kunde have været tilendebragt i 2 år, men fordi han var danskfødt, blev han ved tilgangen kun antagen for 3 år. Han måtte her ved siden af sin læsning også selv give undervisning for at få middagsmad 4 gange ugenlig, den øvrige føde fik han, som han bedst kunde, mest ved tør kost hjemmefra. Han læste imidlertid godt og fik grundig kendskab til det tyske sprog. De fleste af de 100 seminarister vare tyske, og de enkelte danske måtte følge troppen. Gud må vide, siger han selv i sine optegnelser, hvad der var bleven af hans danske sind, hvis han ikke pludselig var bleven revet ud af denne forbindelse. Da, efter at han havde opholdt sig på seminariet i 1½ år, blev der kaldt ad ham til den gerning, han skulde sætte sit liv ind på, og han fulgte kaldet, vel lidt ængstelig for, at han ikke var opgaven voksen, men alligevel glad og rolig.

I foråret 1825 vare danske fædrelandssindede mænd komne på den tanke her i Danmark at oprette en anstalt i lighed med Fellenbergs på Hofwyl i Sveits, hvor der blev lagt særlig vægt på opdragelse ved landvæsenet. Efter ordre fra Kong Frederik den sjette kom der en ministeriel skrivelse til Tønder seminarium om blandt seminaristerne at vælge en ung mand, der forstod dansk og tysk og i øvrigt var skikket til at være opdrager, han skulde da sammen med en seminarist fra Jonstrup rejse til Sveits for der at lære den fellenbergske opdragelsesmetode og senere at anvende den i Danmark. — Valget faldt på Schmidt, der strax erklærede sig villig og færdig til rejsen. Han blev da udskrevet af seminariet og fik tilhold om at melde sig hos Etatsråd Collin i København, hvor han vilde få nærmere oplysninger. Han var begejstret og opfyldt af

glæde og taknemmelighed mod Gud, der anviser os vore veje. Efter et ophold i hjemmet kom han pinsedag til København, hvor han blev venlig modtaget af Collin. Han blev derefter henvist til Jonstrup seminarium, hvor hans rejsefælle seminarist Møller (der ikke må forvexles med forstander, Justitsråd Møller på Flakkebjerg) endnu opholdt sig, og hvor forstanderen skulde forberede de to unge mennesker til rejsen og gøre dem bekendt med, hvad der var skrevet om Fellenberg og Hofwyl. 3 juni 1825 tiltrådte de rejsen og indtraf 24 dage derefter hos Fellenberg. Staten betalte rejseomkostningerne og deres ophold i Sveits, der varede til 28 august 1826, altså i 14 måneder.

Besøget i det fremmede, fjærne land tjente til at udvide blikket på mangt og meget i åndens og håndens verden. Schmidt beundrede Fellenberg og hans medarbejder Wehrli, han siger: »Jeg ved ikke at have set mere op til noget menneske end til Fellenberg.« Han vandt disse mænds tillid, inden han forlod dem. Dette år i Sveits i den skønne, storartede natur og omgiven af gode mennesker, regner han for den lykkeligste tid af sit liv, han fik klarhed over arbejdets velsignelse for opdragelsen, og han lagde ikke selv hænderne i skødet og blot så til. Da sproget ikke lagde ham videre hindringer i vejen, kunde han snart være behjælpelig med undervisningen såvel som lede en afdeling af de ungdommelige arbejdere, der måtte lære at bruge spade og hakke, plejl og øxe. Foruden institutet for fattige børn var der på Hofwyl også et institut for omtrent 100 formuende og fornemme folks børn udover konfirmationsalderen, iblandt disse var endog en russisk storfyrste; de fik klassisk dannelse, men måtte tillige deltage i det landlige arbejde.

Schmidt og Møller gjorde, før de forlode Sveits, en rejse til et par andre derværende mindre opdragelsesanstalter, der vare oprettede efter fellenbergsk mønster, og vendte så deres fjed hjemefter. De tilbagelagde hjemvejen til fods og nåede Schmidts Barndomshjem i Stenderup den

1 oktober 1826, fodturen var således tilbagelagt i 33 dage, den havde været meget interessant. Et lille træk fra denne tur skal fremdrages, fordi det er et vidnesbyrd om Schmidts nøjsomme sind. Han fortæller således: »Et sted vandrede vi med skarer af pilegrimme, der valfartede til et kloster, de sang og bad stadig deres ave maria. Vi kom den samme aften sent i logis i et bondeværtshus, vi kunde kun blive, når vi vilde sove på strå på skænkestuens gulv. Egenlig havde vi længe ønsket også på denne simple måde at overnatte på vor vandring. Til en bestemt tid blev der lagt halm frem på gulvet, hvor man da selv kunde tage plads og rede sit leje. Vi sov meget fredeligt og godt på samme leje som 4 andre rejsende, og jeg stod op om morgenen med betragtning over menneskets fornødenheder, hvor få dog! og hvor vi behøve lidet, når vi blot ere nøjsomme. Jeg besluttede at være nøjsom, og jeg har senere holdt det og befundet mig vel derved.»

Efter omtrent en måneds ophold i hjemmet i Stenderup gik rejsen igen til København, hvor Etatsråd Collin mødte dem med megen venlighed, udtalte sin tilfredshed med deres rejseudbytte og ønskede, at de skulde hilse på Kongen, hvortil han selv senere skaffede dem lejlighed. Frederik den sjette gav dem forskellige spørgsmål, omtalte planen for deres virksomhed og lovede at sørge for dem.

Dette løfte blev indfriet, og den 27 oktbr. 1827 begyndte Schmidt og Møller deres opdragergerning på gården Cathrinelyst, $\frac{1}{4}$ mil nord for Sorø og fæstegård under Sorø akademi, børn fra de omliggende sogne bleve sendte derhen. Det gik nogenlunde i 3 år, dog var Schmidt ikke rigtig tilfreds, han længtes efter at komme til Jylland og få lov til der at oprette et institut og talte enkelte gange med Collin derom; med inderlig glæde modtog han i foråret 1830 et brev fra denne sin velynder, hvori meddeltes, at Kongen havde bifaldet et forslag om, at Schmidt skulde rejse til amtmanden i Viborg for ved hans hjælp at finde en passende ejendom

i Viborg amt, hvor der kunde oprettes en fellenbergsk opdragelsesanstalt.

Schmidt var ikke sen om at iværksætte jyllandsrejsen. 11 forfaldne bøndergårde toges i øjesyn, deriblandt Bøgildgård, der var den sidste i rækken, og aldrig så snart havde han set den og vandret en tur i dens øde marker og forhuggede skov, før han erklærede, at den måtte det være. Gården blev da købt af staten for 2000 rigsdaler eller 4000 Kr., af dens 208 tdr. land vare kun 40 tdr. opdyrkede, ca. 100 tdr. lå i hede. 12000 kr. bevilgedes til besætning, nybygninger og driftskapital, og der blev da sagt til Schmidt: »Nu har De gården, elever ville efterhånden komme. Kan De hjælpe Dem selv uden tilskud, så går det, bliver der derimod forlangt tilskud, bliver gården og institutet nedlagt.« Derefter havde han at rette sig. Anstalten ved Sorø blev nedlagt 1849, fordi den kostede for meget. Den 10 august 1830 flyttede Schmidt til Bøgildgård, hans fremtidige hjem, hvor han som forstander skulde bo og bygge i 55 år.

Christian den ottende besøgte 1839 anstalten på en rejse fra Viborg til Silkeborg, han syntes tilfreds med indretningen, og Schmidt hørte ham sige til en af sine ledsagere: »Lad os understøtte manden, og lad ham med fri hænder som hidtil sørge for anstalten.« Året efter blev han dannebrogsmænd, og 1842 blev der tilstået ham en personlig understøttelse på 600 kr. årlig. Han blev ved disse påskønnelser mere fast i sin beslutning, at anstrænge sig til det yderste for at opretholde institutet. Den menneskekærlige Collin stod ham bi i disse hans bestræbelser med råd og dåd, han skaffede ham understøttelse på 600 kr. fra landhusholdningsselskabet til hjælp til hedens opdyrkning. Trykkende næringssorger indfandt sig alligevel, da kom han i tanker om, at han var examineret landmåler, han søgte og fik tilladelse til at praktisere som sådan, og i 10 år færdedes han ude på landmålinger for at tjene det nødvendige til de mange munde i hjemmet. Dette forestodes imidlertid

af en forvalter og en dygtig husmoder. Der blev nu klaget over, at han forsømte sin opdragervirksomhed for at søge personlig fortjeneste ved landmålingen. At denne fortjeneste kom institutet tilgode, og at han var nødt til at søge den for at opretholde dette, blev ikke tilstrækkelig påagtet af anklagerne. Klagen fik imidlertid et meget heldigt udfald for Schmidt. Det årlige bidrag for hver af institutets elever blev forhøjet fra 40 til 60 kr., og det årlige, personlige statstilskud blev forhøjet til 1200 kr. Han måtte da blive hjemme og selv forestå sin gerning der. Han var meget veltilfreds med denne ordning.

Stiftamtmand, senere rentekammerdirektør Schönheider i Viborg havde overtilsynet med institutet. Efter hans død blev der i 1850 udnævnt en tilsynskomite, og anstalten kom til at sortere under kultusministeriet, og endelig oprettedes der kontrakt, 16 septbr. 1852, mellem ministeriet og forstanderen, hvorved Bøgildgård for embedstid overdroges denne. Denne ordning består fremdeles.

Der kom atter sorg for brødet. Årene 1859—61 vare misvæxtår for Bøgildgård med sine magre jorder, og Schmidt siger selv, han vilde den gang være gaet til grunde, hvis ikke ministeriet på tilsynskomiteens indstilling var kommet ham til hjælp med en understøttelse af 2000 kr. Han så nu atter glad fremtiden imøde.

Det gik op og ned, men stadig småt i økonomisk henseende, altid måtte der passes nøje på og spares, og endda kom næringsсорgerne igen i årene 1876 og 77, da der atter tildels var misvæxt; men hjælpen kom også igen i form af understøttelser, så udsigterne blev lysere, og det årlige bidrag for hver elev blev forhøjet til 100 kr.

Schmidt havde således en dobbelt opgave at løse på Bøgildgård. Han måtte ikke alene kæmpe for sine forvildede plejesønners forædling, men også for at skaffe brødet til dem. Denne sidste opgave måtte, som forholdene vare, til sine tider blive hovedsagen. At det var uheldige forhold, og at hans opdragergerning måtte lide derunder, kan

vel ikke nægtes; men Schmidt kæmpede trofast og stadig med håb, hans hjærte blev ikke hårdt, og derfor har denne kamp for brødet også haft sin opdragende betydning for plejesønnerne, tror jeg. — Han modtog mange beviser på hengivenhed hos eleverne, efter at de havde forladt institutet.

Han aflægger på sine gamle dage følgende vidnesbyrd: »Det, som er hovedsagen for opdragelsen her, og som jeg har støttet mig så trøstigt til, er landlig beskæftigelse. Den stadige færden i Guds fri natur gør sindet glad og bringer vore tanker opad til skaberen, den gode fader. Jeg har haft kjærlige og gode hjælpere i mine to hustruer. — hans anden hustru døde 1859 — »jeg har altid haft fred og kunnet holde fred iblandt mine husfæller, og jeg har derfor været så lykkelig i min stilling, som nogen dødelig kan forlange det.«

Det blev ham forundt at leve og virke for sit kald omtrent i 8 år efter sit 50årige jubilæum.

Om ledelsen af anstaltens opdragelse udtaler forstanderen: Jeg ved, at skal jeg i fremtiden nogenlunde kunne løse opgaven Gud til ære, mine medarbejdere, mine plejebørn og mig selv til velsignelse, da må jeg i ydmyghed og selvfornægtelse følge frelseren og skildre hans liv således for drengene, at de også få lyst til at følge ham.

Det er ikke drengenes svageste side, at de ikke ved, hvordan de skulle være. Der kan være undtagelser; men de fleste vide noget om, hvad der er sandhed, og hvad der er løgn, før de komme her; men de ere grebne af løgneren, villien er svag, letsindigheden stor. Kunne vi få dem grebne af sandheden, så gribes de også af frelseren, som siger: »Hver den, som er af sandhed, hører min røst.« Så styrkes villien, og de ere reddede for samfundet.

Opgaven er, at vi føre sandheden ud i deres liv i de mindste enkeltheder i deres daglige gerning f. ex.: Vi modtage en ny elev. Han ser ret pæn ud, han har sit bedste tøj på og er vadsket. Han slår blikket mod jorden,

han kender ordene: »Gør du godt, da kan du se frit op.« Han ved, det var ikke, fordi han gjorde godt, han kom her. Lad os antage, det er i bevidstheden om sin brøde eller af undseelse, han slår øjnene ned, jeg vil gerne tro det bedste. Jeg siger til ham: »Du får det godt her, hvis du vil være flink, og lad mig se, du altid følger sandheden. Se på mig!« Så løfter han øjnene lidt, blikket er ubestemt ligesom hele personen. Det viser sig snart, at han forstår ikke så meget som at vadske sig ren, ikke en gang den lille gerning har han lært i sandhed. Her kunne vi begynde. Få vi ham lært altid at vaske sig ren, at møde med ren halm i træskoene, holde strømperne tørre, og måske stoppe dem pænt, så have vi gjort en god begyndelse med at føre sandheden ud i livet, hvorpå der kan bygges videre.

Undervisningen drives omtrent som i almueskolen, drengene ere delte i 2 klasser, fra 25—28 i hver. Om vinteren have de heldagsskolegang à 8 timer daglig, om sommeren halvdagsskolegang à 5 timer daglig. Hver klasse går 3 dage ugenlig. — Intet fag omfattes med så stor interesse som gymnastik, her gøre selv de største klodrianer sig forhåbninger om at blive blandt de dygtigste.

Husfliden drives kun om vinteren og mest om aftenen. Der undervises i snedkeri, drejning, kurvemager-, pap- og halmarbejde, og mange gode og nyttige smågenstande forfærdiges. En lille udstilling afholdes hvert forår samtidig med examen i skolen, og til de flinkeste elever uddeles små præmier. Det er i regelen vanskeligt at få eleven lært et husflidsarbejde tilgavns, de fleste mangle udholdenhed, dog er der hæderlige undtagelser, og det hedder om igen, indtil man tror, at arbejdet er så godt, som vedkommende kan udføre det.

Ved andre arbejder, mest landlige, beskæftiges de elever, som ikke ere i skole eller ved husfliden: En kaldes for stuedreng, han hjælper plejemoderen, børster fodtøj og går

byærender. En er køkkendreng, han bringer vand og brænde til pigerne og hjælper med et og andet i køkkenet. To hjælper røgteren med kvægets pasning. En har fårene, en anden svinene, en tredje gæssene under sin kommando. En er endogså betroet heste og vogn til mindre køreture. Et par stykker hugge ris og brænde. 4 ere anbragte ved havearbejde, og resten gør nytte om vinteren i laden og om sommeren i marken.

Man skulde synes, vi kunne sagtens få vort arbejde udrettet med så mange hænder; men det er ikke så let endda; thi de samme hænder ere uøvede, og de små arbejdere ere tilbøjelige til at dovne og drive eller gøre alt forkert, når de ikke ere under stadig opsig.

God mad og gode klæder spille en meget væsentlig rolle for drengenes velbefindende. Om vinteren spises der 3 gange om dagen, om sommeren 5. — Spisesedlen lyder således: Om morgenen: Øllebrød eller kogt mælk med fedtebrød til, om aftenen: Grød, ofte, dog ikke altid, kogt i mælk og altid med mælk til. Om middagen vexles der i ugens dage med sødsuppe, vælling, ærter, kål, vandgrød, øllebrød og risengrød som formad, og som eftermad med flæsk og klipfisk, gerne med kartofler eller hvidkål til, og pandekager. Om sommeren for- og eftermiddag: En rundenom fedtebrød. Om vinteren, når mellemmaden bortfalder om eftermiddagen, få de den til mælkegrøden om aftenen. Undtagelsesvis serveres med kødsuppe og rødgrød og på højtidsdagene med kaffe og kage om eftermiddagen.

Det sker, at en fremmed kommer til Bøgildgård og ser en snavset dreng med iturevne benklæder og uden hue. Hvad mon den fremmede tænker? Af høflighed mod mig tier han sagtens stille, til han er kommen et stykke fra gården. Jeg skal her meddele, at drengene have ordre til at møde hver morgen hos plejemoderen med deres iturevne tøj for at få det ombyttet med helt; men da der jo ofte skal en lille forklaring til om, hvordan flængerne ere fremkomne, foretrække de sommetider at opsætte et sådant

besøg hos plejemoderen, til de blive opdagede. De vadske sig under opsyn morgen og aften og undertiden til middagen. om vinteren komme de i varmt bad en gang om måneden. — Hovedtøjet er det ikke let at passe på. Jeg har flere gange givet en dreng en hue, og næste dag eller i det højeste om 8 dage har den været borte. Hvor er den? »Jeg lagde den eller hængte den der eller der,« forklarer drengen, »og da jeg vilde tage den igen, var den borte.« Denne forklaring kan være rigtig eller fejl, men strax at give drengen en anden hue, er i reglen ikke rigtig, så går der for mange huer i løbet, man kan rigtignok til gengæld samle de bortkastede op på de mest forskellige steder. Selv træsko og strømper komme jævnlig bort, når ikke der føres et stadigt, dagligt tilsyn med de skødesløse småfolk. Det er også sket flere gange, at en dreng har fået en ny trøje til daglig, og få dage efter har han skåret den helt itu foran; han har taget en pind og sat den imod brystet, medens han snittede på den; han har aldrig tænkt over, at trøjen med det samme blev skåret i stykker. — Det daglige tøj kan således se dårligt nok ud til sine tider; men skal mandskabet i pudsens, have vi både søndagstøj og sko at forsyne dem med, forudsat skoene ikke trykke. Der er også pæne drenge iblandt, som passe godt på deres tøj og selv interessere sig for at holde det rent og pænt.

Ved modtagelsen medbringer drengen to klædninger, (en søndags- og en hverdagsdragt), 3 skjorter, 3 bomuldsbluser, 2 par strømper, 2 halstørklæder, 2 kasketter, et par sko og et par træsko. Hvad der fattes eller ikke findes antageligt, anskaffes på vedkommende kommunes eller forsørgers regning. På samme måde udstyres drengen herfra efter konfirmationen, eller når han udtræder af anstalten. Ved hjælp af et tilskud af institutets midler af 18½ kr. til hver konfirmand blev det mig imidlertid muligt at give hver af de 1 maj d. å. udgæede elever følgende udstyr: En klædning, ny, stærk og smuk; en do. søndagsdragt, som skal bruges til hverdag: 5 skjorter, hvoraf 4 nye; 2 nye

bluser, 4 par nye strømper, 2 hvide kraver og et par manchetter med tilbehør; 1 ny kasket og 1 søndags do.; 1 par ny lædersko og 1 par træsko; 2 hvide lommeterklæder og en net kuffert. Desuden fik de ved et yderligere tilskud hver en salmebog.

Hver morgen kl. 7 holdes husandagt: En salme synges, og jeg bekender troen og beder fadervor. Om søn- og helligdagene oplæses tillige dagens evangelium, og jeg tilføjer en kort efter drengenes fatteevne afpasset forklaring. Om vinteren holdes husandagten i drengenes spisestue, før de spise davre, om sommeren sammesteds om søn- og helligdagene, men om søgnedagene i skolen efter davren og da nærmest kun for den klasse, hvis skoledag det er.

Arbejdstiden i og udenfor skolen er om vinteren fra kl. 8 morgen til kl. 5 aften med 1 times middag, når undtages, at husfliden for en del af elevernes vedkommende lægger beslag på et par aftentimer. De ledige aftentimer ere vi lidt i forlegenhed med; thi sidde eleverne i spisestuen overladte til sig selv eller under opsyn af en af tjenestekarlene, kunne de synge og passiare lidt; men over flertallet lister søvnen sig med tvingende magt.

De komme i seng kl. 9 aften året rundt, om vinteren stå de op kl. 6 morgen, og om sommeren kl. 5. — En yndet adspredelse om vinteraftenerne er at spille kort; men som regel få de kun lov til dette i juletiden og om søndagen. Søndag aften i vintertiden fra 6—8 underholder jeg dem gerne med sang og oplæsning eller fortælling. De have sjældent rigtig interesse for at lege, hvad vel nærmest må søge sin grund i, at barnet i dem er blevet forkludret, før de kom her. — Gennemsnitsalderen ved optagelsen må antagelig regnes for 12 år. — At løbe på isen hører også til vinterens adspredelser; men at slås i snebolde bryde de sig ikke meget om. De slås i det hele ikke meget, men skændes tit. Ved forårstid spille de langbold. Fritiden om sommeren er lettere at få udfyldt; arbejdstiden er da fra 6½ morgen til 12 middag og fra 2 til 7 efterm. med ½

time til mellemmad for- og eftermiddag. Nogen mere fritid vindes ved akkordarbejde, hvad de sværme meget for; men arbejdet bliver da gerne mindre godt udført. — Søn- og helligdagene ere selvfølgelig fridage både vinter og sommer. Indtil 6 ad gangen få lov til at gå i kirke; 2 af disse ere da anførere og må svare for, at de alle opføre sig anstændigt. I sommerens varme solskin færdes de, helst med bare fødder, sorgløse i den fri natur. Middagstimerne benyttes dels til badning, dels til søvn. De have et stykke havejord, som de selv må dyrke og anlægge, som de bedst forsta. Jeg har i år udvidet deres have og ladet sætte et hegn om den; der tilbringe de mange fornøjelige timer med at grave, rive, plante og vande i glad forventning om udbyttet af deres anstrængelser. Der er også perioder, da de ere meget ihærdige i at lave stylder, flitsbuer og sabler. Der går tit en vinduesrude i løbet, når bolde og flitsbuer ere i gang; men for den slags forseelser få de sjelden straf, da jeg går ud fra, at de ikke gøre sligt med forsæt. Skolebogsamlingens bøger benyttes også ret flittigt om søn- og helligdagene, dog mest om vinteren.

Julcaften, nytårsaften og Kongens og Dronningens fødselsdage højtideligholdes med festmåltider. Spisesedlen er da efter vore forhold ligefrem flot: Risengrød med rigelig smør, kanel og sukker og sødt øl er gerne den mest yndede forret, eftermaden er ox- eller flæskesteg med tilbehør, dertil kommer pebernødder, appelsiner og æbler som dessert og chokolade og hvedebrød senere hen. — Julcaften indledes med, at jeg lægger eleverne julens betydning på sinde, derefter spise vi nadver, og det store juletræ, som er pyntet om eftermiddagen, tændes. Ret smukke gaver, bestående af billedbøger, brevmapper, lommeknive, spillekort, forskellige slags selskabsspil og lignende, uddeles til hver især, det bliver senere sengetid den aften end ellers. Juletræet tændes igen nytårsaften.

Høstgilde holdes efter endt høstarbejde ligeledes med festmåltid og desuden med spil og dans.

Fastelavns mandag more vi os med uskyldige løjer, og da vanker der boller og kaffe.

At »kile« kalde vi det, og de som kile, få navn af »kilerstudenter«. Nogle kalde det også at »spænde«. Hvorfor løbe drengene fra Bøgildgård? Er det, fordi de blive dårligt behandlede? Nej, kost og klæder ere jo ganske vist i al tarvelighed; men de fleste ere ikke bedre vant, før de komme her, og adskillige have langt fra haft det så godt. Det hører også til sjældenheder, at de på deres udflugter klage over behandlingsmåden her. Det er en ubestemt higen efter eventyr i forbindelse med ulyst til at føre et regelmæssigt, arbejdsomt liv samt tankeløshed og en vis forvovenhed, der driver dem til at løbe. At de på sådanne løbeture må lyve og undertiden stjæle for at friste livet, er forståeligt. Sagde en sådan kilerstudent: »Jeg er en slem dreng, som er løbet fra Bøgildgård, fordi jeg er doven og letsindig og hellere vil »fægte«,« kom han vel ikke langt. Han fortæller ikke, at han er fra Bøgildgård, før han er nødt til det. Han laver en eller anden historie f. ex. om, at han er ude at besøge en broder eller slægtning, som bor der eller der, og han forandrer måske sit navn. Træffer han kendte folk, førend han kommer ret langt fra gården, nytter det jo ikke at nægte, hvem han er; men så fortæller han, at han går mit ærinde: han kan godt falde på at sige, han er sendt ud at søge efter en, der er »kilt«. — De, der gå i lovligt ærinde, have gerne deres udgangstilladelse i lommen. — Undertiden løber også en anden af fejghed, fordi han har vist strafværdig opførsel og frygter riset.

Det sidste halve års tid har det været slemt med løbeture, der er især 4, som have været ufortrødne. 2 løb for kort siden og bleve borte i 8 dage, så kom der telegram fra Fredericia, at de vare anholdte der, og de bleve afhentede. De havde imidlertid havt en ret fornøjelig tur, de havde været til marked i Horsens og Fredericia og

havde også gæstet Vejle, de havde tjent Penge ved at gå en og anden til hånde, forøvrigt havde de tigget. De stod færdige til at forlade Jylland med dampfærgen over Lillebælt, da de bleve pågrebne af politiet.

Konfirmerede drenge optages kun undtagelsesvis. Vi have kun konfirmation en gang om året, nemlig hvert forår, derved bliver flokken, der går til præsten i vinterhalvåret, så meget større. I år var der således 19. Konfirmationsdagen imødeses med megen længsel, frygten for at blive vist tilbage for sine gale stregers skyld, hvorved opholdet her forlænges et år, lægger for en kort tid en dæmper på letsindigheden. Forberedelserne med konfirmationsudstyret følges med levende interesse, og især blive forventningerne store, når skomager og skræder melde sig for at tage mål. Hvilke voxne karle blive de ikke i det ny tøj og med krave, manchetter og et hvidt lommetørklæde, sidstnævnte stikkende op af brystlommen i jakken.

Efter konfirmationen kommer så afrejsens dag, kufferterne pakkes, og jeg følger plejesønnerne til jernbanestationen og løser billet til dem, så fare de afsted ud i den vide verden, fulde af forventninger. Et halvt årstid efter eller ikke så længe ere disse forventninger betydelig nedstemmede. — De fleste af dem få tjenester, enkelte anbringes i håndværkslære; men i reglen er det heldigst, at de tjene det første år, man ser da, om de skikke sig vel, og der skønnes bedre på de opførelser, der fra institutets side gøres for at få de enkelte satte i lære. Mesteren forlanger, at man skal klæde dem i det mindste de 2 første læreår og undertiden hele læretiden. Institutets midler, der indkomme ved gaver fra kriminal- og politiretten i København, anvendes da i dette øjemed. Alle eleverne støttes ved at gives et rigeligt udstyr ved afgangens herfra. Komme de i utide af tjenesten eller læren, søges de også anbragte igen og alt lægges til rette for dem, så godt, som det efter omstændighederne lader sig gøre. Undertiden blive de uforholdt ledige på torvet og trænge jo da især til hjælp og

støtte. Det betyder eleverne, at de også efter afgang
herfra må betragte Bøgildgård som et hjem, hvor de skulle
være velkomne på besøg, men også kunne ty hen og blive
en lille tid, når de have lidt »skibbrud«.

Til de foranstående meddelelser knytte sig de oplysninger
for 1889, som forstanderen sendte frem i anledning af
den i St. Petersborg 1890 afholdte fængselskongres. Af
disse oplysninger fremgår det, at anstalten kan tage mod
56 à 57 elever, 1 januar 1889 var der 54 og 31 decbr s. å.
57, idet 19 vare optagne og 14 udgåede i årets løb. Af
de 19 vare 5 straffede og 10 tyvagtige, 4 trodsige eller
med anlæg. De 9 vare indsatte af offentlige myndigheder,
10 af foreningen af 1837. Af de 57 ved årets udgang
vare ved optagelsen 14 straffede, 32 tyvagtige og 11 med
trodsige og onde anlæg; 31 vare indsatte af offentlige myn-
digheder og 26 af foreningen af 1837.

1	var	8	år	gammel	
1	—	9	-	—	
7	fra	10	til	12	år
17	—	12	-	14	-
26	—	14	-	16	-
5	—	16	-	18	-

Fra byen vare 42 og 15 fra landet. Forældreløse vare
8, 7 havde kun fader, 9 kun moder, 14 havde stillfader
eller moder; 41 vare underholdte af forældrene, 10 vare
plejebørn. Den moralske tilstand hos eleverne gav sig føl-
gende udslag i 1889: 14 stjal og bedrog, desuden vare 25
løgnagtige, 2 viste usædelig opførsel, 26 vare ligegyldige og
dovne ved arbejdet, forsættelig ødelæggelse af genstande fandt
kun sted i enkelte tilfælde, 15 flygtede, 6 gjorde forsøg
derpå, og 1 forsøgte ildspåsættelse; 5 blev straffede af øv-
righeden, hvilket ikke er almindeligt. De disciplinære straffe,
som anstalten anvender, ere ris, stokkeslag, hensættelse i

enrum og berøvelse af et måltid; 43 ere i 1889 straffede disciplinært for overtrædelser i anstalten. Af belønninger er der uddelt 26, 12 for gode husflidsarbejder, 14 for tilfredsstillende udførelse af betroede hverv. Af de 14, som gik ud af anstalten i 1889, vendte 3 tilbage til deres oprindelige hjem, resten fik plads andensteds. Hver elev koster årlig anstalten 240 kr. — Institutets samlede indtægt i 1889 var 12288 kr. 19 øre; 8054,59 kr. i tilskud fra stat og kommune; årets underballance var 1563,69 kr.

Norges strafarbejdsanstalter

fra 1 juli 1888 til 30 juni 1889.

I følge beretningen for Norges strafarbejdsanstalter, som er udkommen i slutningen af 1891, for ovenanførte tidsrum, blev reglementet for klasseinddelingen og arbejdspenge i visse retninger forandret, hvorom henvises til Tidsskriftets årgang 1888, side 140 og flgde. Ligeledes optoges den tidligere bestemmelse i det ældre reglement for fangebehandlingen: Ved anbringelse af fangerne på de fælles arbejdsrum og soverum bør, navnlig hvad soverummene angår, såvidt muligt iagttages, at sådan klassifikation af fangerne finder sted, som måtte anses hensigtsmæssig og gavnlig — istedenfor det ny reglements bestemmelse, at klasseinddelingen skulde lægges til grund for anbringelsen (Tidssk. årgang 1886, s. 118). Under 19 febr. 1889 udfærdigedes bestemmelser for senge og sengeklæder i strafanstalterne, hvoraf anføres, at ombytte skal finde sted af lagen hver 6 uge, hovedpuder med halm hver 4 måned og af madrasser med halm og uldtæppe hver 6 måned.

Afdeling B i Thronhjems strafanstalt nedlagdes 28 september 1888, og 42 af fangerne afgaves til Akershus strafanstalt, medens resten overførtes til afdeling A., som har plads til 130 fanger. Denne nedlæggelse medførte ophævelsen af flere bestillinger ved Thronhjems strafanstalt,

ligesom også ved strafanstalten for kvinder flere mandlige funktionærers gerning er overtaget af kvinder.

Ved strafanstalten for kvinder konstitueredes i oktober 1888 artillerikaptein H. A. GLØERSEN som direktør med en løn af 3800 kroner.

Fangetallet var ialt 1111, 851 mænd og 260 kvinder, mod 1162 i 87-88; tilgangen var 405, 326 mænd og 79 kvinder, mod 388 i 87-88. Det daglige gennemsnitstal var 695,24 mod 716,96 i 87-88. Ved beretningsårets udgang, 30 juni, hensad 700 fanger mod 1040 30 juni 1879. Ligeledes er det samlede fangetal i de sidste 10 år faldet fra 1651 til 1111 og de efter dom i strafanstalterne indsatte fanger fra 541 til 405.

Benådede blev 46 mænd og 26 kvinder.

Antallet af årets samtlige fanger forholder sig til folkemængden 31 december 1885 som 1 til 1763 mod 1 til 1686 det foregående år, antallet af de efter dom i årets løb indsatte som 1 til 5049 ligesom det foregående år, og antallet af de ved årets udgang hensiddende fanger som 1 til 2761 ligesom det foregående år. Fangedagens antal var 253763 mod 262409 i 1887-88 og det daglige gennemsnitstal 695,24. Dette sidste giver 0,03549 pct. af folkemængden 31 decbr. 1885. Lægges det daglige gennemsnitstal af fanger, som have hensiddet i landets distriktsfængsler i 1888 for at afsonse frihedsstraf, nemlig 89,59, til foranstående gennemsnitstal af straffanger, bliver gennemsnitsbelægget af alle fanger, der have været idømte frihedsstraf i beretningsåret, 1 på 2496 af folkemængden eller 0,04 pct.

For Bods-fængslets vedkommende var tilgangen 187 fanger, af hvilke 43 eller 23 pct. havde straffede slægtninge i deres familie, 54 eller 28,89 pct. havde før 15 års alderen været anbragte udenfor hjemmet, deriblandt på opdragelsesanstalten Toftes Gave. Af årets samtlige 354 fanger havde 49 eller 13,84 pct. før hensiddet i fængslet.

Efter forbrydelsens slags vare i det omhandlede tidsrum 2 kvinder indsatte for mord, 2 mænd for drab,

1 mand og 31 kvinder for fostermord og dermed beslægtede forbrydelser, 31 mænd og 27 kvinder for sædelighedsforbrydelser, 220 mænd og 14 kvinder for tyvsforbrydelser og 26 mænd for falsk. Disse tal vise såvel absolut som procentvis en stigning ligeoverfor tallene fra den foregående beretning for fostermord og sædelighedsforbrydelser. Derimod vise tallene for tyvsforbrydelser en nedgang.

Straffetiden er 6 måneder til 1 år for 57,1 pct. af de indsatte mænd og 48,1 pct. af indsatte kvinder.

Alderen var 15—18 år for 9 indsatte fanger mod 4 året i forvejen, 18—21 år for 23 mod 35, 20—25 for 105 mod 82 forrige år. I sidstnævnte aldersperiode kulminerer tallet for mænd, for kvinder først i 30—40 års alder med 32. De i alderen 15—25 år i tidsrummet indsatte mandspersoner udgøre over 35 pct. mod 33 i det foregående år af samtlige indsatte mandsfanger, de i samme alder indsatte kvindefanger omt. 27 pct. mod 25 pct. i det foregående år.

Som hjemsted står Kristiania forrest med 24,4 pct. indsatte mandsfanger og 15,2 pct. kvindefanger. Fra byerne var 52,2 pct. m. og 36,7 pct. k. af de indsatte, fra landetholdsvist 41,7 og 63,3 pct. På hver 1000 indbyggere falder der 0,46 af de indsatte på byerne, 0,12 på landdistrikterne.

Uægte fødte var af de indsatte mænd 10,7 pct., af kvinder 25,3 pct., mod 10,7 og 21,2 pct. det foregående år.

Tidligere straffede vare af de indsatte 226 mænd og 41 kvinder eller 69,3 og 51,9 pct. mod 73,4 og 58,7 pct. det foregående år, og af den anførte procent af de indsatte var atter 41,7 og 20,3 pct. tidligere straffet med strafarbejde mod 44,8 og 32,5 pct. det foregående år.

Tilbagefaldsprocenten, som kun omfatter dem til strafarbejde dømt, for de fra 1 juli 1885 til 30 juni 1886 løsladte var inden 1 juli 1889 for mænd 26,99, for kvinder 20,63, for begge køn tilsammen 26,02 mod henholdsvis 25,59, 13,76 og 23,14 det foregående år, hvilket giver en stigning, der særlig for kvindernes vedkommende er betydelig, og dette forhold gælder også det næstforegående år. Af

de tilbagefaldne er over $\frac{1}{3}$ dømt for tyveri. For Bods-fængslet er procenten 20,93.

For Bods-fængslets vedkommende oplyses særligt, at af de tilbagefaldne havde 18,58 pct. afsonet indtil 1 år, 27,66 pct. 1 til 2 år, 27,27 pct. 2 til 3 år og 1 fange 3 til 4 år. Af de løsladte, som bleve dømt for tyveri, vare de tilbagefaldne 27,05 pct. Tilbagefaldet indtrådte inden 1 år for 55,56 pct. og inden 2 år for 22,22 pct. Af de tilbagefaldne ere 39 pct. tidligere tilbagefaldne fra Bods-fængslet.

Brud på disciplinen have for Bods-fængslet væsenligt bestået i meddelelse til andre fanger og forsøg derpå, i fællesanstalterne i opsætsighed, u lydighed og ufredeligt forhold. Revselsene for disse brud have i Bods-fængslet bestået i lys celle på almindelig fangekost uden cellebesøg i 2 dage og nedsættelse i klasse, i fællesanstalterne i berøvelse af kost, nedsættelse i klasse og lys celle på halv kost uden arbejde. Legemlig revselse er ikke benyttet. Ialt ere 131 fanger, 115 m. og 16 kv., straffede disciplinært for 194 overtrædelser af disciplinen. Overhovedet er 11,32 pct. af det samlede fangetal og 18,84 pct. af det gennemsnitlige daglige fangetal bleven straffet mod henholdsvis 12,04 og 19,80 pct. det foregående år.

Om fangernes forhold i sin almindelighed udtaler direktøren ved Akershus strafanstalt, at dette i det hele taget ved beretningsårets udgang må betegnes som ret godt. At bringe den rå og hensynsløse fange til at gå i sig selv har været en af hovedopgaverne i behandlingen, og det tør også siges, at mange af dette slags fanger ere bleve besejrede. Men ligeoverfor et fangebelæg som det, der for et par år siden forefandtes ved anstalten, gennemsyret af råhed og egenvillie, siger det sig selv — fortsætter direktøren —, at frugterne af arbejdet må komme forholdsvis småt og sent. Den i høsten 1888 gennemførte forandring af klassereglementet har vist sig heldig ved den adgang, man har fået til at foretage en mere hensigtssvarende fordeling af fangerne på sovelokalerne. Men hvor omhygge-

ligt og samvittighedsfuldt man end går frem både i denne og andre henseender, har man dog ikke kunnet opnå en så streng afsondring mellem fangerne, som ønskeligt kunde være. Det står ikke til at afværge, at der på forskellig måde kommunikerer mellem fanger fra de forskellige sovelokaler, idet navnlig ældre, mere strafanstaltsvante fanger, især gamle tyvsfanger, søge at nærme sig de yngre og mere ufordærvede. For klasseinddelingen med tilståelse af arbejdspenge synes, udtaler direktøren, en flerhed af fangerne fremdeles at have interesse; men der findes også dem, der ikke finde reglementets fordele af den betydning, at de ville anstrænge sig for at erholde dem. For dette slags fanger har kun måltiderne nogen betydning: dovne som de ere ved arbejdet, vise de sig som de ivrigste, når signalet lyder til måltid. Det hændte i beretningsåret, at en sådan fange leverede sin afregningsseddel på arbejdspenge tilbage til opsynsbetjenten med de ord, at han ikke brød sig om arbejdspengene; når han kom ud, stjal han lettere i en halv time mer, end han kunde fortjene i anstalten i 10 år.

Direktøren for Thronhjemsstrafanstalt udtaler, at fangernes forhold i det hele må siges at have været godt. Dog have de disciplinære forhold været noget vanskeligere efter nedlæggelsen af afdeling B, idet man tidligere der havde kunnet holde de værste fanger udskilte fra de øvrige, medens de nu, særlig ved det ukontrollerede samvær på sovelokalerne, virke uheldig på de andre fanger. Forøvrigt har den stedfundne forandring i klassereglementet og tilladelsen til at anbringe fangerne på sovelokalerne uden hensyn til klasseinddelingen, hvilken sidste dog ikke har kunnet anvendes i så stor udstrækning som ønskeligt kunde være, vist sig som en vinding i disciplinær henseende. Direktøren nævner således, at den tidligere almindelige smugling af tobak nu er ophørt, ligesom de til hindring af denne smugling truffne foranstaltninger, som i andre henseender var mindre heldige, nu ere blevne overflødige.

Sjæleplejen og undervisningen har i sin helhed været ledet som hidtil, dog er der for undervisningens vedkommende foretaget forskellige forandringer overensstemmende med de i det foregående år udfærdigede ny reglementsbestemmelser.

Sundhedstilstanden. Antallet af de behandlede sygdomstilfælde og af dødsfald var i tidsrummet 331, 268 mænd og 63 kvinder, 9 ere døde, 7 mænd og 2 kvinder. Heller ikke for dette beretningsår kunne opgaverne for sygdomstilfældene anses for at være nøjagtige. For Bødsfængslet og Thronhjems strafanstalt, der give nøjagtige oplysninger, anføres således udover de foran opførte tal henholdsvis 269 og 139 lettere sygdomstilfælde. Sindssygetilfældene opgives til 12, 11 mænd og 1 kvinde. Sygedagenes antal var 9118, deraf 7435 i sygecelle eller på sygeafdeling. I forhold til det samlede fangetal udgjorde de syge 17,29 f. m. og 24,23 f. kv. og i forhold til det gennemsnitlige daglige fangetal henholdsvis 2,53 og 4,11. Dødsprocenten af det samlede fangetal var 0,78 f. m. og 0,77 f. kv. mod 1,09 og 0,52 det foregående år.

Arbejdsvirksomheden er dreven væsenlig uforandret fra foregående år. Beskæftiget ved indtægtgivende arbejde har 75,5 pct. af fangerne været mod 71,1 pct. det foregående år, 19,4 pct. har været anvendt i anstaltens egen tjeneste, og 5,1 pct. var arbejdsudygtig. Som forhen har snedkerarbejde, legetøj og træskaarerarbejde samt måttebinding og drevplukning beskæftiget de fleste fanger, for kvindernes vedkommende spind og væv samt vadske og syning. Af samtlige 253763 fangedage ere 201993 gåede med arbejde eller 79,60 af 100 dage mod 90,34 foregående år. Værdien af arbejderne, som ere udførte til forhandling eller for fremmede, var 197644,39 kr., til anstaltens eget brug 68300,62 kr. Den rene indtægt af fangearbejdet var 116435,25 kr. mod 123813,23 foregående år. Fordelt på det gennemsnitlige daglige fangebelæg bliver udbyttet af arbejdet for samtlige strafanstalter pr. fange 167,47 kr. for året og for

dagen 0,46. For kvindefængslet alene var udbyttet 211,37 for året og 0,58 kr. for dagen. Tages kun hensyn til de virkelige arbejdsdage, bliver udbyttet pr. fange og dag 0,57 kr., for Bodsfængslet alene 0,48 kr., Akershus 0,50, Throndhjem 0,64 og kvindefængslet 0,74 kr.

Fangernes arbejdspenge have udgjort 10479,16 kr. fordelt på 870 fanger. Dette giver i gennemsnitlig fortjeneste for hver fange årlig 12,05 kr. og for dagen 0,04 kr. Af de fortjente arbejdspenge have 111 fanger benyttet 827,05 kr. til dermed at understøtte hustru, børn eller forældre.

I Akershus er legetøjsarbejde optaget, medens klistren af tændstikæsker er ophørt. I Throndhjem er korkskæring og presning af høvlspån indstillet, legetøjsarbejde, nætbinding og stenhugning er indskrænket. I kvindeanstalten er fabrikationen af finere klæde ophørt, fordi det viste sig mindre lønnende.

Forplejningen har medført en årlig udgift pr. fange af 102,42 kr. og en daglig udgift af 0,28 kr. Disse beløb vise en stigning mod de nærmest foregående år.

Indtægter og udgifter ved samtlige strafanstalter udgjorde: den samlede udgift 650576,54 kr., indtægten af arbejdsdriften 284202,01 kr. Statskassens tilskud var 350740,43 kr. mod 428491,95 i det foregående år. Den samlede virkelige udgift pr. fange har, når udgifter til materiale m. v. til arbejdsdriften og extra udgifter ikke medtages, udgjort ved alle strafanstalterne tilsammen 669,99 kr. årlig og 1,84 kr. daglig mod 656,25 og 1,79 kr. det foregående år. For Bodsfængslet var udgiften 702,90 og 1,92 kr. Af foranstående udgift pr. fange er der ved udbyttet af arbejdsdriften for samtlige strafanstalter for året dækket 167,47 kr., for dagen 0,46 kr., medens statskassens tilskud var 480,03 kr. for året og 1,32 kr. for dagen.

Fængselselskaberne, som understøtte fanger løs-

ladte fra strafanstalterne, ere 3, nemlig et for Kristiania, et for Throndhjem og et for Bergen. Af disse understøtte de to sidstnævnte også fanger, løsladte fra distriktsfængsler. Statsbidraget til disse selskaber er 3600 kr.

Norges distriktsfængsler

i

1889.

Efter beretningen for Norges distriktsfængsler i 1889, som er udkommen i 1891, er der ingen forandring sket i disse fængslers rumforhold eller antal.

Straf- og varetægtsfangernes antal (deri ikke natarrestanter) var i 1889 i distriktsfængslerne 8981, nemlig 7908 mænd og 1073 kvinder, med 85168 fangedage, 73177 for mænd og 11991 for kvinder. Efter de anførte tal er der i fangetallet en forøgelse af 118, i fangedagene en nedgang af 686 mod 1888. Den gennemsnitlige fængselstid var 9,48 dage pr. fange mod 9,69 i 1888. Af det samlede fangetal var 6019 straffanger med 45454 fangedage, 2962 varetægtsfanger med 39714 fangedage.

Fængsel på sædvanlig fangekost afsonede 585 personer, mod 587 i 1888, med 16311 dage. I tallet findes 101 personer, som afsonede bøder.

Vand og brød udstod 5302 personer, mod 5342 i 1888, med 28701 dage, deri mellemfristerne iberegne. I det anførte tal findes 3856 personer, som afsonede bøder. Idømt fængselsstraf afsonedes således af 1931 personer, 1561 mænd og 370 kvinder, bøder af 3957 personer, 3584 mænd og 373 kvinder.

Fængselstidens gennemsnitlige længde var for personer på vand og brød 5,41 dage, på sædvanlig fangekost 27,88. Tages kun hensyn til idømt straf, vare tallene henholdsvis 11,49 og 31,35. For de egenlige varetægtsfanger var det daglige gennemsnitlige dagetal 15,35.

I forhold til folkemængden 31 decbr. 1885 forholdt totalantallet af fanger sig omtr. som 1 : 218, straffangerne som 1 : 325 og de egenlige varetægtsfanger som 1 : 825.

Det gennemsnitlige daglige belæg var omtr. 233 fanger. Dette forholder sig til folkemængden 31 decbr. 1885 omtr. som 1 : 8936, straffangerne som 1 : 15731 og varetægtsfangerne som 1 : 18005.

Under 15 år vare 131 i 1887, 141 i 1888 og 206 i 1889, mellem 15 og 18 år henholdsvis 560, 497 og 535.

Straf med ris er fuldbyrdet på 198 gutter og 1 pige.

Disciplinærforseelser ere straffede hos 33 personer, af hvilke 2 vare under 15 år, 20 mellem 15 og 18 og 7 over 18 år. I 28 tilfælde anvendtes mørk celle. Advarsel er tildelt 248 fanger. Den hyppigste forseelse var meddelelse til medfanger.

Gudstjeneste har fundet sted i Kristiania distriktsfængsel, og fællesandagt er desuden afholdt i 3 andre distriktsfængsler.

Undervisning er meddelt i 27 fængler til ialt 703 personer i 3487 timer.

Sundhedstilstanden. I Kristiania distriktsfængsel er der behandlet 186 sygdomstilfælde. Idet beretningen anfører tallene for vejninger af fanger, der afsonede vand og brød, slutter den med, at der ligesom tidligere ingen særlig erfaring foreligger for den nævnte strafs vedkommende. Af dødsfald indtraf i distriktsfængslerne 4, deraf 2 selvmord.

Fangernes beskæftigelse har fundet sted i form og omfang som tidligere skildret. I 38 fængsler have fangerne været sysselsatte ved arbejde. I 29 af disse fængsler har udbyttet enten helt tilfaldet fængslet eller kun delvis

fangerne, i 9 er det helt tilfaldet fangerne. I Kristiania distriktsfængsel har godtgørelsen til fanger udgjort 214,45 kr. og nettoudbyttet af arbejdsdriften været 61,59 kr.

Forplejningen har været som tidligere.

Beklædning er tildelt 544 trængende fanger ved løsladelsen til et beløb af 4191 kr.

Udgifterne, som for en del afholdes af statskassen, udgjorde for dennes vedkommende 86245 kr. mod 85619 i 1888. Fængselsdistrikternes udgift beløb sig til 162927 kr. mod 137066 i 1888. Forøgelsen tilskrives hovedsagelig ombygninger i Kristiania distriktsfængsel. Fængselsdistrikternes virkelige udgift anslås til 140,000 kr., som, i forening med statskassens foran anførte udgift, 86200 kr., udgør 226700 kr. Dette giver pr. fangedag en udgift af 2,66 kr., som bliver 1,01 for statskassen og 1,65 kr. for fængselsdistrikterne.

Fængselselskaberne for distriktsfængslerne ere de samme, som tidligere ere anførte.

Norges kriminalstatistik for 1889.

Norges kriminalstatistik's tabeller udkomne årligt, de for 1889 ere således forelagte offentligheden i slutningen af 1891.

De ved retterne anlagte justissager og de derunder tiltalte personer udgjorde henholdsvis 2415 og 3466. De i 1889 eller tidligere tiltalte, hvis sager først sluttedes i 1889, vare 4036, og de, for hvis vedkommende sagerne blev afgjorte, vare 3472. Af disse sidste havde 2220 været på fri fod og 1252 arresterede. Afgørelsen lød på straffældelse for 2938, frifindelse for 358, og sagen hævedes eller afvistes for 176.

Af de påtalte forbrydelser omfattede blodskam 5 mænd og 5 kvinder, omgængelse mod naturen 18 mænd, hor 5 m. og 4 kv., lejermålsforseelser 17 m. og 142 kv., forførelse og rufferi 5 m. og 8 kv., andre løsagtighedsforseelser 42 m. og 31 kv., tyvsforbrydelse 1634 m. og 189 kv., deraf faldt 1176 m. og 141 kv. eller omtr. 75 pct. på købstæderne, bedrageri og anden svig 204 m. og 36 kv., deraf ere tallene omtrent lige for købstad og land, falsk 58 m. og 9 kv., mordbrand 4 m. og 1 kv., anden ildspåsættelse 40 m. og 6 kv. Af det samlede antal personer 3466 hørte 2062 til købstæderne og 1404 til landet.

Alderen var 10 men under 15 år hos 467, 452 m. og 15 kv., 15 men under 18 år hos 380, 349 m. og 31 kv., 18 men under 20 år hos 266, 232 m. 34 kv., 20 men under 25 år hos 611, 515 mænd og 96 kv., 25 men under 30 år hos 443, 348 m. og 95 kv., 30 men under 40 hos 629, 441 m. og 188 kv. I de følgende aldersklasser går tallet atter nedad, over 60 år vare 119, 107 m. og 12 kv.

På alderen under 20 år falder der 21 tilfælde af forbrydelser mod off. myndighed, 2 af fostermord, barnefødsel i dølgsmål og dermed beslægtede forbrydelser, 54 af legemsfornærmelser. 1 af ulovligt samlevent, 19 af andre løsagtighedsforseelser, 873 af tyvsforbrydelser (det samlede antal af tyvsforbrydelser for alle aldre er 1823), af disse faldt 439 på alderen 10—14 år, 281 på 15—17 år og 153 på 18—19 år, 12 tilfælde af anden ildspåsættelse, 21 af bedrageri, 9 af falsk.

Tyvsforbrydelser og naskeri begået af personer under 15 år omfattede 390 personer. Af personer over 15 år straffedes for 1 gang begået simpelt tyveri 554 personer, for 2 gang 90, 3 gang 34 og 4 gang eller oftere begået 62, for groft tyveri 218, for delagtighed i tyveri 119 og for naskeri 144. Medens groft tyveri og naskeri falder omtrent lige på land og by, have byerne i de øvrige kategorier overvægten, dog for 1 gang begået simpelt tyveri står landet med 155 mod 399.

Den ikendte straf var for 1 dødsstraf, 3 livstid, 1 over 12 år, 2 fra 9 til 12 år, 206 til 9 år, 65 til 6 år, 17 4 til 5 år, 32 3 til 4 år, 31 2 til 3 år, 71 1 til 2 år, 303 indtil 1 år, 1401 vand og brødstraf, 387 fængsel på sædvanlig fangekost, 361 bøder, 205 ris, 52 advarsel og 40 indlæggelse i opdragelsesanstalt. Af de anførte ikendte straffe faldt på personer under 15 år fængsel på sædvanlig fangekost for 104, ris for 200, advarsel for 48 og indlæggelse i opdragelsesanstalt for 38.

Antallet af de ved retterne i 1889 anlagte politisager udgjorde 2207 og antallet af de i disse sager tiltalte personer 2610. Antallet af de i 1889 afgjorte sager var 2764, hvori 2014 domfældtes, 230 frifandtes, og for 520 hævdedes eller afvistes, 2667 havde været på fri fod under sagen, 97 arresterede. Forseelserne angik væsentligst overtrædelser af lovgivningen om salg og udskænkning af brændevin, øl og vin (367), af fiskerilovgivningen (256), af lovgivningen om sundhedsvæsenet (270) og betleri (141).

Beretningen indeholder til slutning en sammenlignende oversigt over antallet af de i årene 1858 til 1889 i justis- og politisager tiltalte personer. Efter denne er antallet af tiltalte for justisforbrydelser steget fra 2831 i 1858 til 3466 i 1889. Dette sidste tal har imidlertid flere gange tidligere i perioden været betydelig højere, højest med 4052 i 1882. Antallet af tiltalte for politiforseelser var 1592 i 1858 og 2610 i 1889.

Antallet af tiltalte for politiforseelse var 1592 i 1858 og 2610 i 1899. Medens det sidste tal kun en gang i perioden har været højere, nemlig 2789 i 1887, har det laveste tal været nede på 1138 i 1868, og overhovedet have flere år vist lavere tal på tiltalte for politiforseelser end i 1858.

Antallet af de ved stifts overretterne og højesteret behandlede kriminelle sager var henholdsvis 708 og 530, af hvilke 651 og 438 pådømtes.

Fangebefolkningen i Sveits i 1890.

Det sveitsiske statistiske bureau, for hvilket Dr. GUILLAUME, de internationale fængselskongressers bekendte sekretær, er stillet i spidsen, har udgivet en fælles fangestatistik for alle kantoner for året 1890. Den indledes med følgende udtalelse. Det var at forudse, at et ganske nyt og særegent arbejde, ligesom også de i kantonerne bestående forskelligartede straffelove og dermed i forbindelse stående indretninger og strafanstalter vilde forårsage disse meddelelser nogle besværligheder. Vi tage derfor heller ikke i betænkning at udtale, at vor sammenstilling med hensyn til de enkelte kategorier af fanger i kantonerne ikke overalt give tal, der falde sammen, derimod kunne tallene for bestanden ved årets begyndelse og slutning gøre fordring på at være rigtige. Også de samlede angivelser om fangebefolkningens bevægelse ramme temmelig nøje virkeligheden og vise ved tallenes størrelse, hvor vigtigt det område er, som disse meddelelser vedrøre.

Statistiken har samlet alle domfældte i 3 kategorier: tugthusfanger, fængselsfanger og tvangsarbejdere. Til de første regnes alle domfældte, som af kriminalretter ere straffede for en forbrydelse med tugthus eller arbejdshus. Til fængselsfanger henregnes dem, som ere dømte for en forseelse. Iblandt tvangsarbejderne henføres dem, der ere

straffede for dovenskab, drikfældighed, liderlighed eller forsømmelse afforældrepligten og henviste til endetentionsanstalt.

Tugthusfangerne i hele Sveits udgjorde i 1890 2691 (2314 mænd og 377 kvinder) eller 0,92 på hver 1000 indvånere (0,79 f. m. og 0,13 f. kv.). Bestanden 31 decbr. 1890 var 1456 (1278 mænd og 178 kvinder). Over gennemsnitstallet 0,92 på 1000 indvånere stod kanton Waadt med 2,13, Lucern med 1,65, Baselstad med 1,17, Zürich med 1,10, Freiburg med 1,09.

Fængselsfangerens samlede antal var 6655 (5635 mænd og 1020 kvinder) eller 2,28 på 1000 indvånere (1,93 f. m. og 0,35 f. kv.). Over gennemsnitstallet stod Baselstad med 10,72, Luzern med 5,56, Solothurn med 4,51, Schaffhausen med 4,47 med flere kantoner.

Tvangsarbejderne (dette er ikke indført i alle kantoner) udgjorde 1091 (890 mænd og 201 kvinder) eller 0,37 på 1000 af befolkningen. Tallet 31 decbr. 1890 var 521 (409 mænd og 112 kvinder). Over gennemsnitstallet stå de fleste kantoner.

Samles hele fangebefolkningen i 1890, udgør den 10437 (8839 mænd og 1598 kvinder) eller 3,57 på 1000 indvånere (3,02 f. m. og 0,55 f. kv.). Tallet 31 decbr. 1890 var 2838 (2394 mænd og 444 kvinder). Over gennemsnitstallet står Baselstadt med 12,23, Luzern med 8,03, Solothurn med 5,98, Schaffhausen med 5,29, Zürich med 5,16 og flere kantoner.

I de sveitsiske strafanstalter og detentionshuse opholdt sig i 1890 følgende antal fanger fordelt efter de forskellige kategorier:

Domfældte.

	1 januar 1890	Tilgang	Afgang	31 decbr. 1890
Tugthusfanger	1495	1196	1235	1456
Fængselsfanger	809	5816	5794	861
Tvangsarbejdere	476	615	570	521
Politifanger	175	6694	6737	132
Bødefsonere	53	7418	7354	117
Militære	70	3107	3148	29
Ialt.	3070	24876	24838	3116

Ikke domfældte.

	1 januar 1890	Tilgang	Afgang	31 decbr. 1890
Undersøgelsesfanger.....	451	11875	11814	512
Transportanter.....	33	16910	16853	90
Betlere og vagabonder.....	117	27128	27077	168
Politiarrestanter.....	29	6340	6315	54
Ialt. ..	630	62253	62059	824

(Zeitschr. f. Schw. Strafrecht. 4 Jahrg.).

Selskabet til hjælp for hjemløs ungdom
i Kristiania.

Et selskab med ovennævnte navn er i den allersene-
ste tid stiftet i Kristiania. Når man ser hen til den op-
gave, selskabet har stillet sig, således som den fremgår af
de følgende meddelelser, og til den resoluthed, hvormed de
mænd, der have taget opgaven i deres hånd, have handlet,
kan man ikke andet end lykønske til selskabets stiftelse og
vente en fortjenstfuld virksomhed af det.

Under 24 novbr. 1891 udstedte J. BLACKSTAD, kst. rigs-
advokat; KR. MARTIN ECKHOFF, fængselspræst; KRÖNIG,
fængselslæge; CHR. S. MAGNUS, købmand; A. MORTENSEN,
præst; HARALD SMEDAL, statsadvokat; A. SVENSSON, bødker,
følgende opfordring til medborgere i Kristiania i forbin-
delse med nedenslående grundregler for det påtænkte sel-
skab.

Undertegnede har besluttet at søge oprettet et selskab
til hjælp for forsømt, forvildet og straffet ungdom.

Et opråb i vore aviser har nylig henledet almenhedens

opmærksomhed på den megen ungdom, som vanker om i vor by uden hjem og uden arbejde, tilbringende sin tid på gader og knejper, i ørkesløshed og slet selskab. Vejen herfra til forbrydelse er ikke lang, og er det første skridt på forbryderbanen gjort, falder det andet og følgende så let. Inden kort tid ser man sådanne unge gå fysisk og moralsk til grunde og blive medlemmer af den faste stok, som stadig går ind og ud af vore fængsler, og som staten til slut for livstid må forsørge.

Erfaringen viser desværre, at der som oftest er lidet håb om at bringe gamle forbrydere på rette veje igen. Men sålænge de ere unge, er der håb. Det gælder at række dem en fast og hjælpsom hånd, før fængselsluften har sløvet dem, før deres æresfølelse er sluknet og deres sind forbitret i stadig kamp mod samfundet. Jo tidligere man kan få et fast tag i dem, bragt dem ind i ordnede forhold, givet dem en forestilling om tilfredsstillelsen ved at tjene sit brød på en retskaffen måde, des mere håb er der.

Først og fremmest må man da søge at skaffe dem arbejde, stadigt arbejde, og det fortrinsvis udenfor de store byer, hvor de slette kammerater helst samler sig.

Til dette øjemed har vi da tilsigtet at søge oprettet et arbejdskontor, der skulde sætte sig i forbindelse med arbejdsgivere over det hele land, gårdbrugere, fabrikejere, håndværkere, skibsredere o. s. v., som måtte være villige til at tage sådanne unge i stadig tjeneste og tage sig lidt af dem.

Der er desværre adskillige, hvis opdragelse er forsømt, som er legemlig og moralsk forkomne, som intet har lært, og som man derfor ikke strax kan vente at få anbragt i tjeneste nogensteds. For sådanne har vi tænkt at oprette hjem, hvor de under et længere ophold kan styrkes legemlig og moralsk og søges oplærte til et nyttigt erhverv.

Det kan imidlertid ikke nytte at vente, indtil de, som vi således agter at tage os af, kommer af sig selv. Mange undser sig derfor eller bliver holdt tilbage af slette kamme-

rater, andre tænker, at der ikke er nogen, som bryder sig om dem. Vi har derfor tænkt at antage en dertil skikket mand, hvis opgave det skulde være at gå rundt og opsøge dem på gader, knejper og i fængsler og indbyde dem til at tage imod den hjælp, vi kan give. Vi må da også kunne råde over fornødent husrum til midlertidigt tilholdssted for dem, som vi strax kan skaffe arbejde.

Idet vi da hermed forelægger for almenheden den plan, som vi ovenfor kortelig har udviklet, føler vi os forvissede om, at vort foretagende vil erkendes at være nyttigt og i høj grad påkrævet, og at det vil finde almindelig tilslutning. Og støtte trænger vi, om noget skal kunne udrettes, både af penge og ikke mindst af villie til at modtage vore folk i tjeneste og gøre lidt for dem.

Selskabet til hjælp for hjemløs ungdom.

Grundregler.

§ 1. Selskabets formål er at tage sig af forsømt og forvildet eller straffet ungdom, som mangler hjem og arbejde.

Til dette formål vil man navnlig virke;

1. Ved at skaffe sådanne unge midlertidigt tilholdssted og om muligt stadigt arbejde, fortrinsvis udenfor de større byer.
2. Ved at oprette hjem, hvor de, der særligt måtte trænge det, søges retledede og oplærte til erhvervsdygtige og nyttige mennesker.

§ 2. Medlem af selskabet er enhver mand og kvinde, som bidrager mindst kr. 1,00 årlig til selskabets kasse.

§ 3. Selskabets virksomhed ledes af en styrelse på 7 medlemmer. Af disse udtræder årlig vekselvis 3 og 4.

Styrelsen vælger inden sin midte formand og kasserer samt antager sekretær og øvrige nødvendige tjenestemænd.

§ 4. Selskabets medlemmer indkaldes hvert år til et fællesmøde til drøftelse af vigtigere anliggender og til valg på styrelse.

For fællesmødet forelægger styrelsen beretning om selskabets virksomhed i det forløbne år.

§ 5. Skulde selskabet opløses, tilfalder dets midler Kristiania fængselselskaber.

I sin henvendelse til justisdepartementet om en statsunderstøttelse meddelte selskabets formand, statsadvokat SMEDAL, endvidere følgende oplysninger:

»Det er vor mening at begynde med arbejdskontoret og det midlertidige tilholdssted. Selskabet har i dette øjemed indkøbt gården nr. 7 og 9 i Fredensborgvejen, og når de nødvendige reparationer og indretningsarbejder er færdige, vil vi gå igang. Vi har da plads til arbejdskontoret samt til at huse 6 à 8 gutter, og et stort arbejdsrum, hvor vi agter midlertidig at beskæftige dem med snedkeri, børstebinding, kurvesletning og lign., indtil vi kan skaffe dem i fast arbejde.

Som i indbydelsen forklaret, antager vi at behøve en mand, hvis hele tid er optagen med at lede arbejdskontoret og at gå rundt og opsøge de unge, som det er selskabets formål at tage sig af, og indbyde dem til at modtage dets hjælp; endvidere trænger vi en forstandig håndværkskyndig husfader, som kan bo på tilholdsstedet, føre opsyn der og lede arbejdet på arbejdsrummet. Til lønninger af disse tjenestemænd, til gutternes bispisning, til hjælp med klæder og med rejsepenge for dem, som det lykkes at skaffe arbejde andetsteds, foruden til skatter og renter af ejendommen, lys, brænde, vask m. v. antages der mindst at ville medgå kr. 4 à 5000 årlig.

Gutterne må forpligte sig til efter evne at godtgøre selskabet dets udlæg, såsnart de kommer i stilling. Men

selvfølgelig er det kun en overmåde ringe del af selskabets udgifter, som på denne måde kan ventes dækkede. Vi ere da henviste til den private og offentlige velgørenhed. Selskabet har vundet ikke liden tilslutning, og siden 24 novbr. 1891, da indbydelsen til dets dannelse udgik, har det fået ca. 140 medlemmer, der har tegnet sig for årlige bidrag på tilsammen ca. kr. 800. Vi har håb om at få et bidrag af Kristiania brændevinssamlag, og da selskabet, navnlig dets arbejdskontor, også vil være til nytte for de omliggende distrikter, håber vi, at samlag omkring Kristianiafjord vil yde os bidrag.

Men selvfølgelig vil det være af største betydning for os, ikke blot pekuniært, men også moralsk, om staten vilde støtte os med bidrag. Det formål, hvorfor vi virker, må i højeste grad interessere staten.

I min stilling som statsadvokat har jeg ofte følt savnet af et sådant selskab, og jeg ved, at det samme er tilfældet med flere af mine kolleger. Ved bevilgningen til fængsels-selskaberne har jo staten også erkendt, at den anser den slags supplementære institutioner til strafferetsplejen som nødvendige eller i alt fald som nyttige.

Vi har tænkt at bede om et bidrag af kr. 500 — enten nu beløbet opføres direkte som bidrag til selskabet eller indtages under bevilgningerne til fængsels-selskaberne med forudsætning, at det skal tilflyde os.

Selvfølgelig er vi villige at stille vor virksomhed under den kontrol, som for tilståelse af statsbidrag er sædvanlig.

I henhold til disse oplysninger og departementets indstilling bevilligede stortinget 1000 kr. til selskabets formål.

Betinget domfældelse.

Det tyske juristmøde, september 1891 i Köln, har vedtaget følgende resolution:

Den betingede domfældelse anbefales ligeoverfor personer, som ikke tidligere ere ikendte frihedsstraf for nogen forbrydelse, forseelse eller overtrædelse, og som ere anklagede for sådanne strafbare handlinger, for hvilke der vil blive idømt fængsel eller ikke over 3 måneders frihedsstraf. (Bl. f. Gef. 1891, s. 175.)

FREDERIK BRUUN.

Forhenværende chef for fængselsvæsenet i Danmark, fængselsdirektør FREDERIK BRUUN er død 21 december 1891, i en alder af 75 år.

M. BELTRANI-SCALIA.

Hidtilværende generaldirektør for Italiens fængselsvæsen M. BELTRANI-SCALIA har ved kgl. dekret 12 novbr. 1891 fratruddet denne stilling og atter taget sæde i statsrådet, men vedbliver at være Italiens delegerede i den internationale penitentiære kommission.

Blandet.

Danmark. Københavns politi i 1890. Ifølge beretningen for året har antallet af de af det udøvende politi anholdte været 15654 mod 15319 i 1889 og 14937 i 1888. Af de anholdte vare 13676 (0,87 pct.) mandfolk og 1978 (0,13 pct.) kvinder. Anholdte for forbrydelser og forseelser vare 3080 eller 19,7 pct. af samtlige anholdte. Omtrent halvdelen af disse, 45,3 pct., anholdtes for forbrydelser mod ejendomsretten. For drukkenskab anholdtes 5159 mod 5064 i 1889.

Samtlige forbrydelser, som ved anmeldelse eller ved opdagelse kom til politiets kundskab, udgjorde 6955 mod 6666 i 1889. Forbrydelserne mod ejendomsretten udgjorde 6086, deraf simple tyverier 3849 og grove 1186. Næsten tre fjerdedele (72,7 pct.) have været småtyverier af 10 kroners værdi og derunder. Forbrydelser mod sædeligheden vare 454 mod 461 i 1889, og mod person 168 mod 167 i 1889.

Antallet af børn, som have været tiltalte for forbrydelser eller forseelser, var 625 mod 580 i 1889. Af disse tiltaltes 260 drenge og 21 piger for tyveri og andre forbrydelser mod ejendomsretten. For 14 af disse henvises sagerne til den samlede ret, for 38 hævdedes de, 154 fik en advarsel, 4 dømtes til fængsel og 71 til ris.

Arrestanternes antal var 8783 mod 8129 i 1889. Det daglige gennemsnitstal var 345,9 mod 355 i 1889, det samtidig højeste tal var 431. Arrestdagens antal var 126252, hvoraf ca. 34 pct. har været tilbragt i enkeltcelle.

Vridsløselille Fængselsselskab har ifølge beretningen for 1890-91 støttet 267 personer, deraf 191 første gang. Ialt har selskabet af de fra strafanstalten løsladte 8827 fanger støttet 4420 eller 50,1 pct. Tilbagefaldne til strafarbejde ere 1065. Understøttelserne have for året udgjort 5834,66 kr. Årsindtægten var 8317,34 kr. Selskabet ejer desuden 11500 kr. i obligationer.

Viborg Fængselselskab har efter beretningen 1889-90 understøttet 56 personer, af disse vare 28 tyve og 10 brandstiftere. Ialt har Selskabet støttet 1777 løsladte fanger, af hvilke 450 påny ere straffede. Understøttelserne have i året udgjort 2002,19 kr. Årets indtægter vare 17512,24 kr., deri indbefattet en grundfond på 12030,22 kr.

Københavns Fængselselskab har efter sin sidste beretning, der omfatter tidsrummene 1889-90 og 1890-91, i det nævnte tidsrum understøttet ialt 441 personer, deraf 301 løsladte fra arresthuse. I tidsrummet have understøttelserne ialt udgjort 7202,07 kr., deraf til løsladte fra arresthusene 4290,22 kr. Udgifterne til optagelseshuset for kvinder havde udgjort hvert år 1950 kr. Selskabet ejer foruden kassebeholdningen en formue på 7800 kr.

Norge. Bergens Fængselselskab har efter sin 14. beretning i 1890 understøttet 110 løsladte, deraf 23 med rejseshjælp til ind- og udland. Understøttelserne have ialt udgjort kr. 2511,26, deraf kun kr. 155,54 i rede penge, resten i beklædning, værktøj, rejseshjælp, kost og logis, indløsning af tøj. Kassebeholdningen udgjorde ved årets udgang kr. 1538,97.

Thronhjems Fængselselskab har i 1880-91 støttet ialt 58 løsladte fanger, hvoraf 20 have hensiddet i distriktsfængslerne. Udgifterne til understøttelserne udgjorde 1040,89 kr., deraf til dem fra distriktsfængslerne løsladte 165,14 kr. Understøttelserne have væsenlig været beklædning og pengenhjælp. Selskabets bidragydende medlemmer vare 131 og årsindtægten 5704,77 kr.

Literatur.

Nytt juridiskt arkiv. Afd. II, Sextonde årg. H. 1 og 2. Indhold: Sjölagens den 12 juni 1891, redogörelse af justitierådet I. Afzelius.

Tidsskrift for Retsvidenskab, 4 årg. 4 H. 1891. Indhold: Den moderne retshistorie, af Hertsberg. Arbetsgifvarens ansvarighet för olycksfall i arbetet, af Hersløw. De betingede straffedomme af Hagerup. Nord. literatur. Nord. literaturfortegnelse for 1890, af Secher. Fremmed literatur i 1890, Hagerup. Mindre meddelelser.

Nogle kriminalstatistiske resultater.

Bilag til det nys udkomne »Udkast til Lov om sædelig forkomne og vanvyrkede Børns Behandling, med Motiver. Udarbejdet af B. GETZ. Straffelovkommissionens Formand. Kristiania 1892.»

I den senere tid er i forskellige lande, i særdeleshed i Tyskland, Italien og Frankrige, mange undersøgelser foretagne og meget skrevet angående det overordenlig betydningsfulde spørgsmål, om forbrydelserne ere i tiltagende eller aftagende. Skønt det statistiske materiale, som nødvendigvis må ligge til grund for enhver besvarelse, der skal have krav på at gælde som mere end en rent subjektiv formening, ikkun ufuldkomment foreligger*), skønt de statistiske data for dette emnes vedkommende tilmed frembyde større vanskeligheder i anvendelsen end de ingeniøring, som enhver benyttelse af statistik er forbunden med**),

*) Navnlig føles det her som en mangel, at oplysningerne om tilbagefald ikke foreligge udtømmende, således at man end ikke ved, i hvilken udstrækning det er de samme personer, som i løbet af det samme år flere gange optræde som tiltalte; men i det hele turde v. OETTINGEN (»Zeitschrift f. g. Strafw.«, 1, pag. 415) have ret, når han betegner den hele statistik som et hav af tal, der nærmest er skikket til at fremkalde søsyge. Man befinder sig i al fald på gyngende grund og bør altid bede resultaterne optagne med største reservation.

**) Man har jo intet andet at gå efter end opgaverne over de til enhver tid tiltalte og dømte, hvortil undertiden kan tilføjes tallet på anmeldte tilfælde. Skal denne statistik benyttes, må man

synes det resultat dog at stå fast, at i al fald i de fleste kontinentale stater forbrydelsernes tal og navnlig det forbryderske proletariat, som udgør strafanstaltens faste stok, i de senere tider må antages at have været og at være i begreb med fremdeles stadig at voxe. Navnlig synes for det lands vedkommende, der besidder den ældste brugbare statistik, nemlig Frankrigs, tallene her så talende, at en anden udlægning næppe kan tilstedes. Også hvad imidlertid Tyskland og navnlig Preussen angår, der næst Frankrig vistnok er den stat, hvis kriminelle forhold grundigst ere undersøgte, hælde de fleste forfattere mere eller mindre stærkt til den samme opfatning. Endnu ubestrideligere end at forbryderskeden i det hele er i væxt, synes det imidlertid, at tilbagefaldenes tal med hvert år tiltager, at således det nu almindelig anvendte straffesystem stadig mer og mer beviser, at det ikke har svaret til forventningerne, idet det istedetfor i stedse stigende forhold at give samfundet de straffede tilbage som bedre lemmer,

først og fremmest omhyggelig undersøge de i tidens løb skete lovforandringer, afskaffelse af ældre straffebestemmelser, optagelse af ny, forandringer med hensyn til påtalen osv., hvorpå den senere tid har været så rig. Er dette gjort, vil i de fleste lande allerede på grund heraf en gåen tilbage så langt som f. ex. en menneskealder vise sig omtrent umulig. Selv om imidlertid det således sigtede statistiske materiale fremdeles giver brugbare sammenligningspunkter, må man erindre, at, hvad der jo egenlig interesserer, er de virkelig begåede forbrydelser og ikke de anmeldte eller forfulgte. Fra disse kan imidlertid alene højst ufuldkomment slutninger drages tilbage til hine. Af de anmeldte kommer i regelen alene mindreparten under pådømmelse, og hvor mange af de begåede anmeldes? Måske en femtepart? eller en tiendepart? Statistikens benyttelse hviler på den forudsætning, at der er et nogenlunde konstant forhold mellem disse faktorer, hvilket det så end er. Men allerede på grund af tidernes forskellige organisation af politi og forfølgning, holder denne forudsætning måske lidet stik. I al fald kan det ikke negtes, at de begåede forbrydelsers tal i forhold til de påtalte er så mangfoldig gange større, at selv en relativt ringe forøgelse af påtalenes hyppighed vil kunne bevirke en stor forhøjelse af disses absolute tal.

medvirker til eller i al fald ikke hindrer, at de uforbederlige vaneforbryderes tal stadig øges, et faktum, som også har vakt levende opsigt og sat ikke alene kriminalisterne, men tildels også lovgivningen i bevægelse*).

*) Efter FERRI'S beregning (Studi sulla criminalità in Francia dal 1828—1878) have i denne tid forbrydelsene mellem tre- og fire-doblet sig i Frankrig. Prof. FÖLDES (»Einige Ergebnisse der neueren Kriminalstatistik« i »Zeitschrift f. g. Strafrechtsw.«, XI, pag. 665—666) angiver tallet på de ved Tribunaux correctionels pådømte almindelige forbrydelser til gennemsnitlig for årene:

1831—1840.....	53,503
1861—1870.....	118,391
1871—1880.....	139,323
1881—1885.....	160,567.

medens de anmeldte forbrydelser er steget fra 601 pr. 100,000 indvånere i 1831—1835 til 991 i 1876—1880. For Preussens vedkommende har STARKE (»Verbrecher und Verbrechen in Preussen 1854—1878«) vistnok bestridt den pessimistiske opfatnings beretigelse, men er imødegået bl. a. af v. LISST, ASCHROTT, MITTELSTÄDT, ILLING, v. OETTINGEN, STRUSSBERG, og den officielle statistik for 1888 (I, pag. 35) slutter sig til disse, idet den udtaler:

»Sammenholder man kriminalitetscifrenes stadige væxt i almindelighed, forøgelsen af de straffældte børn og recidivister, synes den slutning uundgæelig, at forbyderskheden voxer, og at de unge forbrydere danne rekruterne for en forbryderarme, mod hvilken den gældende rets straffemidler synes at vise sig magtesløse«. Jfr. v. LISST i »Zeitschrift f. g. Strafrechtsw.«, IX, Pag. 472 flg. I hele Tyskland kom 1882 på 100,000 1029 domfældte, 1886 1066 (se FULD i »Gerichtssaal«, XLII, pag. 292—311).

At forholdene stille sig ligedan i Italien påstås med bestemt-
hed af FERRI og GARAFALO, og til de samme resultater er man kommet i Østerrige. Se i det hele Dr. MISCHLER i Hollendorffs & Jagemanns »Handbuch des Gefängnisw.«, II, pag. 473—508, Prof. FÖLDES i »Zeitschrift f. g. Strafrechtsw.«, XI, pag. 668 og de der for Østerriges vedkommende meddelte data, hvorefter fra 58—62 til 83—87 domfældelserne for tyveri ere stegne fra 53,598 til 79,374, for betydeligere legemsfor nærmelser fra 7,576 til 23,277, for bedrag fra 6,953 til 13,471, for drab fra 679 til 1,167, for udpresning fra 659 til 2,066, for mordbrand fra 594 til 1,153, for mord fra 536 til 767.

Disse resultater, der ere så meget mere nedslående, som tallet på forbrydelser allerede nu er mere end stort nok*),

Hvad særlig angår tilbagefaldene, synes tallene ikke at lade noget tilbage at ønske i tydelighed.

I Frankrig voxede fra 1851—1880 tallet på recidivister ved assisserne fra 33 pct. til 48 pct., og af de ved tribunaux correctionels tiltalte vare i 1826 4,101, i 1850 20,212, i 1860 40,332, i 1870 56,322 og i 1880 70,731 tidligere straffede. I Belgien kom i 1850—1860 39 tilbagefald på 100 straffældte, i 1861—1867 46. I Italien beregnes tilbagefaldene i bagnoerne til 695 og i Case di pena til 2,977 i 1870 og til resp. 2,545 og 3,959 i 1879 (SICHAERT i Holtzendorffs & Jagemanns »Handbuch des Gefängnisw.«, II, pag. 510 flg.). I Tyskland var af de dømte tidligere straffet i 1882 23 pct., i 1883 24,1, i 1884 24,6, i 1885 25,7 i 1886 26 og i 1887 26,6 pct.

Hvad særlig de unge forbrydere mellem 12 og 18 år angår, er i Tyskland det i 1882 allerede særdeles store tal af for Verbrechen og Vergehen dømte, 30,719, indtil 1887 voxet videre til 32,511.

Også i Danmark må nu vistnok forbryderskeden siges at være i tiltagende. I femåret 1866—1870 domfældtes 14,488, i 1871—1875 15,125, i 1876—1880 17,211. I arresthusene befandt sig i 1874—1878 gennemsnitlig 431 varetægts- og 130 straffanger, i 1885—1889 resp. 550 og 193.

Særlig hvad angår unge forbrydere synes også her i de sidste år en stærk stigning tilstede, i al fald i København. Således sad arresterede her i 1886 305 personer under 18 år, i 1887 390, i 1888 396, i 1889 430. Ved politiretten tiltaltes for tyveri i 1886 195, i 1887 215, i 1888 228, i 1889 242 og for andre overtrædelser resp. 176, 197, 214 og 338 personer over 18 år. I det hele er det daglige belæg i Københavns arresthus betydelig steget, idet det i 1889 udgjorde 355, medens gennemsnittet for 1885—1889 er 287 (se »Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen«, 1891, pag. 201—202).

*) I Tyskland dømmes gennemsnitlig årlig for Verbrechen og Vergehen ca. 400,000 eller 1,050 pr. 100,000 strafmyndige, et tal, som forøvrigt er meget ulige fordelt mellem de forskellige dele af landet, idet der på de nordvestligste alene kommer ca. 400, på de østligste derimod over 2,000 pr. 100,000. Gunstigere stiller den franske statistik sig med gennemsnitlig ca. 500 à 600 pr. 100,000 og den engelske med 800 à 900 pr. 100,000 strafmyndige. Det lyseste billede fremviser vistnok Skandinavien, hvis forhold på dette felt også er nogenlunde ens. I tiåret 1876 til 1885 tillattes i Norge gennemsnitlig 3,610 og dømtes 3,213, hvilket udgør ca. 250 og 220 pr. 100,000 strafmyndige. Som senere skal ses, er dog vistnok for vore byers vedkommende forholdene i virkeligheden ingenlunde misundelsesværdige.

ville vistnok forbavse de mange, der ere tilbøjelige til at tro på vor tids fremskridt i alle retninger, medens de igen ville forekomme andre ganske naturlige. I virkeligheden gør der sig også i de moderne samfund mange indflydelser gældende, som, hvorhen de end til slut måtte lede, dog for tiden ere såre vel skikkede til at slappe moral og retsbevidsthed. Allerede befolkningens større tæthed, dens stedse tiltagende sammenstimling i store byer er en sådan faktor, idet denne bevirker en forflerelse af de forhold, hvori menneskene stilles og forbrydelserne kunne begås, en forøgelse af fristelserne til udskejelser, en formindskelse af slægts og venners omsorg, en større overladthed til sig selv. Ikke mindre virker den større frihed fra forældremyndighed og andre legale bånd, den formindskede religiøsitet, den politiske og sociale uro, som har gennemtrængt samfundene, i samme retning, idet derved mange berøves sine tidligere holdepunkter uden at have fundet ny. Tillige bidrager det industrielle livs stedse stigende udvikling, der fører forældrene fra hjemmene og overlader børnene til sig selv, til disses tidligt modnede fordærvelse, samtidig med, at i de fleste lande drukkenskaben har været i tiltagende og så vel blandt drankerne selv som blandt deres legemlig svækkede og sjæleligt vanvyrkede afkom skabt mangfoldige ofre for de forbrydende laster og tilskyndelser*).

Imidlertid udsætter man sig vistnok for at gøre vor tid uret, om man på grund af disse og lignende grunde vilde antage, at den nærværende udvikling nødvendig sigter i retning af større og større sædelig fordærvelse. Selv om forbryderskeden i det hele taget må antages at være i stigen, vilde det heri liggende bevis allerede af den grund

*) Således hedder det angående Italien i motiverne til „Progetto del Codice Penale“, 1886, pag. 472, at, om end i Italien drukkenskabslasten er lidet udbredt i syden, kan det samme ikke siges om centrum og norden, hvor til den gamle og stedse mere misbrugte nydelse af vin har føjet sig alkoholismens ny og endnu fordærveligere pest. Se også MISCHLER i Holtzendorff's & Jagemann's „Handbuch des Gefängnisw.“, II, pag. 507.

være svagt, fordi vi befinder os i en stærk overgangsperiode, og fordi forbryderskeden ikke kan måles alene efter forbrydelsernes tal, men hensyn må også tages til deres størrelse, til den større eller mindre råhed, ondskab og grusomhed, som ved dem lægges for dagen. Hertil kommer imidlertid, at de fleste af de påpegede årsager til en forøget kriminalitet ingenlunde er direkte følger af en større umoralitet, men følger af sociale forhold, der i sig alene indeholde øgede farer for sædeligheden og retskaffenheden. Det gælder at se, forstå og afværge disse farer og at gøre dette i tide, før de voxer samfundsmyndigheden over hovedet. Har man den rette forståelse heraf, er der ingen grund til at tro andet, end at vor tids større humanitet, billigheds- og retsfølelse også på det her omhandlede felt vil kunne bære frugter i en større retskaffenhed og lovlighed, i en formindskelse af den råhed, den ubeherskede egoisme eller lidenskabelighed, som fører til forbrydelser.

En af de allervigtigste forholdsregler, som da opmærksomheden må henvendes på, er omsorgen for de store, industrielle stæders mangfoldige vanvyrkede, forladte eller til sig selv overladte børn. Tilvisse er samfundets indgriben her ikke et krav, som først er opstået i den nyeste tid, eller som alene er begrundet i det formål at modarbejde forbryderskeden. I de mere udviklede samfund har der altid været behov for denne indgriben; og om man end derved ingen anden gavuede end børnene selv, burde den ligeså vist finde sted, som samfundet tager sig af gamle, syge, hjælpeløse, der dog kunde overlades til sin skæbne, uden at derfor forbryderskeden kunde befrygtes at ville tiltage. Men i øjne faldende er det dog, at de nu gældende tidsforhold ere blevne mere og mere gunstige for udviklingen af den barnlige kriminalitet, at børnene, som den tyske rigsstatistik siger, mere og mere danne en forbryderarmes rekruter, mod hvilke man forgæves kæmper med de sædvanlige straffemidler.

Dette er vistnok også, således som nedenfor vil blive

nærmere fremstillet. i de fleste lande erkendt, ikke alene i teorien, men også i praxis, idet lovene navnlig lige overfor lovovertrædere, der formedelst ungdom og manglende modenhed ikke endnu befindes kriminelt tilregnelige, gives anvisning på opdragelses- eller retningsanstalter, hvor de regelmæssig kunne beholdes i en række af år eller indtil de opnå myndighedsalderen. Dels er imidlertid disse bestemmelser for ny til, at man endnu kan vente at se frugter af dem, dels ere de i sig selv mere eller mindre dødfødte, forsåvidt der ikke også er tilstrækkelig sørget for anstalter, der kan benyttes i det angivne øjemed, dels ere de i al fald ikkun halve og haltende forholdsregler, idet de ikke omfatte alle de klasser børn, fra hvilke forbryderverdenen rekrutteres.

Navnlig dette sidste gælder den preussiske, ved lov af 1878 etablerede ordning. Ved denne er der vistnok åbnet adgang til »tvangsopdragelse« af børn, som have begået forbrydelser, men som ikke kunne ilægges straf, enten fordi de ere under 12 år eller ere blevne antaget at mangle den for tilregneligheden fornødne modenhed. Men de forbryderske børn over 12 år, som findes strafmyndige, behandles efter ganske de samme grundsætninger som voksne, d. v. s. dømmes, efter som forbrydelserne ere mere eller mindre grove, som regel til nogle dages, ugers eller måneders fængsel og slippes så efter endt straffetid tilbage i de samme forhold, hvorfra de hentedes til fængslet. Og børn, som ingen strafbar handling kan overføres, men som dog formedelst forældrenes forsømmelighed eller lastefuldhed eller af andre grunde leve under forhold, som må forudses at føre til sædelig ruin, har det offentlige ingen adgang til at tage sig af.

Dette sidste var også tilfældet i Frankrig lige indtil loven af 1889 angående »beskyttelse af mishandlede og moralsk forsømte børn«, der imidlertid selvfølgelig endnu ikke kan have haft påviselige virkninger. Og hvad angår behandlingen af de børn, som have begået i sig

selv strafbare handlinger, er denne i alt væsenlig den samme som i Preussen. For de frifundne opdragelse i colonies pénitentiaires, om fornødiges indtil det 20 år. For dem, som findes strafferetlig tilregnelige, som regel fængselsstraf, der vistnok, om den overstiger 6 måneder, udstås i de samme kolonier, men ellers i de almindelige fængsler. De allerfleste straffe ere dog selvfølgelig under 6 måneder, og selv hvor det modsatte er tilfældet, kan dette lidet hjælpe, al den stund også opholdet i kolonien ikke bestemmes efter, hvad opdragelseshensynet kræver, men efter de almindelige regler for straffeudmåling.

For tilfulde at forstå betydningen af denne ordning må man imidlertid også kende beskaffenheden af den fængselsstraf, som i disse lande de for kortere tid dømte som regel udstå. Såvel i Tyskland som i Frankrig befinde de fængsler, der særlig ere bestemte til optagelse af disse, sig i en såre utilfredsstillende tilstand. De mangle plads til gennemførelsen af nogen slags rationel isolation og af den for disciplin og regelmæssig arbejdsdrift fornødne organisation. Ved at sende den unge forbryder, som første gang har forset sig, og som endnu ofte er forholdsvis uskyldig og ufordærvet, til disse lastens smittehuller, opnås intet andet, end at han opdrages til forbryder, og når han så om nogen tid igen sættes ud på gaden, har man resultatet givet*).

*) Det fordærvelige i denne ordning er også nu almindelig erkendt og fra mange hold tildels i de stærkeste udtryk udtalt. Se således bl. a. ASCHROTT, BENNEKE, ALTSMANN og FULD i »Zeitschrift f. g. Strafrechtsw.«, resp. bind VIII, pag. 200, bind VII, pag. 207, og bind XI, pag. 89 og 114. samt Prof. VIDAL's rapport til antwerpenkongressen 1890, GUILLOT: »Paris, qui souffre«, 1890.

I Tyskland dømtes personer mellem (angivet i 1,000):

	12—21 år.	21—40 år.	40—60 år.	60 år og derover.
1882...	79	165	73	10
1883...	81	164	72	10
1884...	86	172	75	11

På 100.000 af samme alder kom således i 1882 1,008 dømte personer under 21 år, i 1884 1,082.

Indtil nu for ikke mange årtier siden anvendtes i almindelighed ikke fængselsstraf, men legemlig revselse på forbrydere i yngre alder. Herved opnåedes måske intet særligt for deres opdragelse; straffen var snarest udelukkende at regne til de afskrækkende. Men i al fald positivt ødelæggende for barnets moralske følelser var den ikke; og det bør derfor ikke forundre, om nu efter pryglestraffens afskaffelse og den forandrede straffemåde antallet af forbrydere i barnealderen viser en mere og mere truende væxt*).

Denne slette måde, hvorpå den nu ulige hyppigste af alle straffe, den korte fængselsstraf, i de fleste lande fuldbyrdes, har i øvrigt selvfølgelig ingenlunde alene betydning for de forbryderske børns vedkommende og derigennem på forbryderskeden i det hele taget. De allerfleste, voksne ligeså vel som børn, der første gang komme i straf, og da netop udstå de kortere fængselsstraffe, ere ikke mere fordærvede, end at en straf, som medfører farlige bekendtskaber og slet omgang og derved så meget mere undergraver æresfølelsen, som øger samfundets mistillid og derved yderligere vanskeliggør den fremtidige kamp for tilværelsen, må bidrage til at gøre dem værre og til at øge de fristelser, hvorfor de en gang allerede ere bukkede under. Om det end må erkendes, at i de civiliserede stater nutidens sletteste fængsler ere, set fra et humanitetssynspunkt, ulige bedre end de, som ved århundredets begyndelse overalt vare almindelige, er det derfor ingenlunde givet, at hine, hvad angår slet moralsk indflydelse, stå synderlig tilbage for disse. Hvad der da også her vil gøre udslaget i retning af

*) KROHNE, en af Tysklands mest ansete fængselsmænd og en udpræget modstander af pryglestraffen, udtaler herom: »Man bestræber sig for i humanitetens interesse at afskaffe pryglestraf; når man imidlertid stikker unge mennesker ind i sådanne huse og derved dømmer dem til moralsk undergang, så at ved 19-års alderen næppe en eneste moralsk pøl er dem ubekendt, så er sammenlignet dermed, pryglestraffen en humanitet og et non plus ultra af pædagogisk kunst». Se også ILLING i »Bl. für Gef.-Kunde«, XV, 1888.

en forværrelse af forholdene, er den omstændighed, at den korte fængselsstraf benyttes så ulige hyppigere nu end tidligere. Ikke alene på børnene, men også på voksne, ikke alene på mænd, men på kvinder anvendtes endnu for et par menneskealder siden tampen, stokken eller riset i stor udstrækning. Under nutidens skærpede selvfølelse vilde denne straffemåde, bedømt efter sin moralske virkning, visselig stå tilbage for selv den slet ordnede frihedsstraf, men dette hindrer ikke, at nutidens korte fængselsstraffe kunne øve en langt slettere moralsk indflydelse på vor tids forbrydere, end fortidens straffemetode øvede på sin tids*).

Det kan visselig betragtes som et i al fald meget tvivlsomt spørgsmål, om ikke en afgørende grund til, at de fleste europæiske stater snarest synes på retssikkerhedens og lovlydighedens felt at kunne opvise det modsatte af fremskridt, ligger deri, at deres omsorg for ungdommens opdragelse og beskyttelse mod slette forældre og andre farer og deres reformatoriske bestræbelser på fængselsvæsenets område ikke har holdt skridt med de krav, som det sociale livs omdannelse og andre forandringer i love, skikke og sæder i så henseende har stillet. Det er naturligvis langt fra at være min mening, at disse omstændigheder ere de eneste momenter af betydning. For ikke at tale om, hvad der ligger udenfor lovgivningens område, er det klart, at den legale orden af alt, hvad der står i forbindelse med opdragelse, med drikfældighed, med løsgængeri, tiggeri og

*) Hvad ovenfor er sagt om de korte frihedsstraffes beskaffenhed og deres fordævelige indflydelse, er så almindelig erkendt, at det er uforment nærmere at føre bevis derfor. I virkeligheden er det da også disse forhold, som i væsentlig mon have frenkaldt den stærke bevægelse, som nu så mange steder gør sig gældende mod disse frihedsstraffe, og som har til formål, dels i den betingede domfældelse, dels i en større anvendelse af bødestraffene, dels i forhøjelsen af den kriminelle lavalder og anvendelsen af opdragelse eller hustugt på unge forbrydere, dels i en strengere behandling af recidivister og uforbederlige vaneforbrydere at finde midler til at undgå dem.

offenlig usædelighed, her har stor betydning og kræver den nøjeste overvejelse. Men der er dog gode grunde til at antage, at man selv med den lovgivning, som nu gælder på disse områder, vilde kunne se den kriminelle statistiks tal slå om i en nedadgående bevægelse den dag, da staterne nogenlunde tilfredsstillende havde løst hine sine særlige opgaver med hensyn til de unge og til fængslerne.

Hvad jeg her sigter til, er navnlig de i England gjorte erfaringer. At der i England i den senere tid har fundet sted en afgjort nedgang i forbrydelsernes tal, synes ubestrideligt og medgives også almindelig. Fra 1856 er således tallet på indictable offences trods befolkningens stigning sunket med over en fjerdedel, fra 1873 til 1884 var tallet på personer af kendt forbrydersk karakter sunket fra 37,449 til 30,698. Denne synkende bevægelse viser sig også med hensyn til fangebelægget i fængslerne, der således alene fra 1876 til 1885 er sunket fra over 20,000 til mellem 16,000—17,000. Antallet af criminal proceedings var i 1865 18,614, i 1870 17,578, i 1875 14,714, i 1880 14,770, i 1884 14,407. Alle aldre deltage i bevægelsen, men i sær grad ungdommen. Således sank fra 1856 til 1882 tallet på forbrydelser, begåede af børn, jævnt fra 13,981 til 5,700, fra 1873 til 1884 tallet på personer under 16 år af kendt forbrydersk karakter fra 6,106 til 5,059*).

*) Efter fængselskommissionens beretning var i fængsel personer:

under 12 år:			over 12 og under 16 år:		
	år 1886:	år 1879:		år 1886:	år 1879:
mandlige...	5	22	mandlige...	194	318
kvindelige..	1	1	kvindelige..	23	52
	6	23		217	370

over 16 og under 21 år:			over 21 og under 30 år:		
	år 1886:	år 1879:		år 1886:	år 1879:
mandlige...	2292	3104	mandlige...	3937	6140
kvindelige..	302	594	kvindelige..	881	1160
	2594	3698		4818	7300

At i England udviklingen i de senere år har taget en gunstig vending, er også almindelig erkendt både i og udenfor dette land og tilskrives af kompetente dommere fornemmelig disse to omstændigheder, at England har gjort alvor så vel af fængselsreformen, idet isolation, arbejde og orden er gennemført ved de korte ikke mindre end ved de lange fængselsstraffe, som af omsorgen for ungdommens beskyttelse allerede fra den tidligere alder, idet man der har erkendt, at det kriminelt tilregnelige barn ikke mindre har grundig opdragelse behov end det utilregnelige, at det er en lige så nødvendig gerning at rive det strafskyldige barn ud af de ulykkelige forhold, hvori roden til dets for-dærvelse ligger, som det, der ikke endnu findes capax paenæ*).

over 30 og under 40 år:		over 40 og under 50 år:	
år 1886:	år 1879:	år 1886:	år 1879:
mandlige... 2769	3083	mandlige... 1468	1574
kvindelige.. 690	907	kvindelige.. 406	500
-----		-----	
3459	3990	1874	2074
over 50 og under 60 år:		over 60 år:	
år 1886:	år 1879:	år 1886:	år 1879:
mandlige... 649	818	mandlige... 649	331
kvindelige.. 181	229	kvindelige.. 99	92
-----		-----	
830	1047	568	423
af ubekendt alder:		altså ialt	
år 1886:	år 1879:	år 1886:	år 1879:
mandlige... 38	232	mandlige.. 11791	15622
kvindelige.. 3	11	kvindelige. 2586	3546
-----		-----	
41	243	14377	19168

*) Se således Du CANE: »The Punishment and Prevention of Crime«, London 1885, pag. 109, hvor det hedder: »Det synes berettiget heraf at drage den slutning, at vor fængselsreform er bleven effektiv; og den mærkelig stadige og vedholdende formindskelse af vor fængselsbefolkning i de sidste år må antages at vise, at den moderne lovgivning, med hvilken den så mærkværdig falder sammen med hensyn til tid, ikke alene i princip og gennemførelse fuldstændig har lykkedes i at skaffe ensartethed, økonomi og for-

Siden midten af dette århundrede har her skridt fulgt på skridt i retning af at udvikle og fuldstændiggøre dette lige overfor de forbryderske, fordærvede, vanvyrdede og forsømte børn antagne system. Følgen heraf har været, at Storbritannien og Irland i 1882 besad 282 anstalter, hvori der befandt sig 31,433 børn, som af det offentlige var indsat til tvangsopdragelse, heraf 71 s. k. reformatory schools, navnlig for straffældte personer under 16 år, med 6,410 gutter og 1,931 piger, og 211 s. k. industrial schools, navnlig for ikke straffældte, med 16,492 gutter og 7,200 piger. Til ret forståelse heraf bemærkes til sammenligning, at i Frankrig ialt ca. 8,000 unge individer ere anbragte i colonies pénitentiaires, og at i Preussen 1888 10,756 børn vare anbragte i tvangsopdragelse, deraf 5,688 i familier og af resten 9 i statsanstalter, 887 i kommunale og 4,192 i private anstalter. Om året anbringes i Preussen ca. 1,400, i Frankrig 1,930 og over 5,000 i Storbritannien og Irland.

bedret administration, men også i det, som er hovedsagen frem for alt, i modarbejdelsen af forbrydelserne.

Og pag. 200—201:

»I 1816, da Londons befolkning var mindre end $1\frac{1}{2}$ million, var der i Londons fængsler mere end 3,000 personer under 20 år — af hvilke igen halvdelen var under 17, enkelte 9 å 10 og 1,000 af disse børn vare dømt for felony . . .

Den fulde vægt af disse tal kan ikke forstås, medmindre de sammenlignes med nutidens statistik, som viser, at der i England og Wales med en befolkning af c. 27 millioner den 31 marts 1884 alene var 275 fanger under 16 år og 3,226 mellem 16 og 20 år.

Se også Goos og FÖHRING i Holtzendorffs & Jagemanns »Handbuch des Gefängnisw.«, resp. I, pag. 300, og II, pag. 289, hvor det hedder, at efter the rapport of the Commissioners har løvene om tvangsopdragelse øvet en overordentlig gunstig indflydelse så vel på de unges som de voxnes forbryderskhed. En af de bedste kendere af det engelske fængselsvæsen, ASCHROTT, udtaler i »Zeitschrift f. g. Strafrechtsw.«, VIII, pag. 41: »Om de gunstige resultater, som man i England har opnået ved disse anstalter, hersker alene en mening: Af alle sagkyndige bliver den i de sidste årtier i England indtrådte betydelige formindskelse af de straffbare handlinger for en overvejende del tilskrevet disse anstalters velsignelsesrige virksomhed«.

Et andet land, der kan fremvise en udvikling i samme retning som England, er Sverige.

I Stockholm anmeldtes således i 1884 4,570 ejendomsindgreb, i 1888 4,035; i 1884 dømtes for grovere forbrydelser 348, i 1888 295, deraf i alderen under 21 år 66 mod 97 i 1884.

Der tiltaltes for grove legemsforærmelser i

1884	970
1885	818
1886	602
1887	493
1888	385

og for ejendomsindgreb i .

1884	562
1885	516
1886	670
1887	414
1888	390

deraf gentagne resp. 120, 144, 147, 113 og 101, og for grovere sædelighedsforbrydelser resp. 108, 82, 55, 45 og 15.

Om forholdet for hele Sveriges vedkommende fra den ny straffelovs ikrafttræden fra 1865 til 1884 hidsættes fra ALMQUISTS beretning i »Actes de congrès de Rome«, 1885, II, 1, pag. 235:

Der hensad i strafarbejde:

1865.....	3,334
1870.....	4,045
1875.....	3,114
1880.....	2,828
1884.....	2,403

I hertil dømt på antal indvånere:

1865.....	1,234
1870.....	1,031

1875.....	1,408
1880.....	1,614
1884.....	1,933

Løsgængere:

1865.....	1,077
1870.....	1,226
1875.....	1,034
1880.....	1,218
1884.....	967

Gennemsnitlig dømtes i 1870 til 1879 for ejendomsindgreb 1,073, i 1874 til 1884 1,058. Deraf var i 1871 til 1875 42 pct. mænd og 36 pct. kvinder recidivister, i 1879 til 1883 resp. 36,6 pct. og i 32 pct. Ved udgangen af 1888 var i Sverige det samlede antal strafarbejdsfanger gået videre ned til 2,183 og i 1889 til 2,176 (»Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen», 1891, pag. 141).

Ved siden af England er imidlertid netop Sverige det land, hvor der er gjort mest for at fjerne de omhandlede mangler. Dets fængselsvæsen er, takket Kong Oscar I's initiativ, allerede for længere tid tilbage bragt i mønsterværdig forfatning. Af de kortere frihedsstraffe gør man for så vidt mindre anvendelse, som fængselsstraf under en måned almindelig alene benyttes som forvandlingsstraf for bøder, hvilke i Sverige til gengæld finder en udstrakt anvendelse. Den almindelige frihedsstraf er strafarbejdet, hvis mindste varighed er 2 måneder, og som, når det ikke overstiger 2 år, altid udstås i enrum. I 1889 dømtes således 1,569 personer til strafarbejde, deraf 875 fra 2 til 8 måneder.

Hvad angår børn, kan offentlig straf som regel ikke anvendes på disse forinden deres 15 år, alene ved de groveste forbrydelser efter det fyldte 14 år. Vistnok er der ikke forholdsvis i den udstrækning som i England sørget for opdragelsesanstalter og givet det offentlige adgang til at

indsætte i disse uden hensyn til forældrenes villie. Men også i denne henseende er der udrettet betydeligt, navnlig hvad angår børn, som har begået forbrydelser. I al fald komme børnene hverken som straf- eller varetægtsarrestanter i fængslerne og underkastes den mere eller mindre fordærvelige påvirkning, som dette medfører.

Tager vi dernæst for os de statistiske opgaver, der foreligge for Norge, vil man også her nærmest kunne konstatere en nedgang i tallet på tiltalte og dømte.

Således kom der i tiåret 1846 til 1855 på 100,000 indvånere 219,61 tiltalte, i 1856 til 1865 189,41, i 1866 til 1875 202,03 og i 1876 til 1885 189,49. I 1881 udgjorde det samlede antal tiltalte 3,797, i 1882 4,052, i 1883 3,652, i 1884 3,538, i 1885 3,126, i 1886 3,218, i 1887 3,368, i 1888 3,227 og i 1889 3,466. Herved er imidlertid at bemærke, at man alene delvis kan påberåbe disse tal som indicium for en virkelig nedgang i antallet af begåede forbrydelser. Det store fald, som begyndtes i 1884, skriver sig nemlig så godt som udelukkende fra den da foretagne lovforandring, hvorefter tyverier under kr. 5,00 ophørte at være genstand for ubetinget offentlig tiltale. Medens i de sidste fire år før forandringen, 1880 til 1883, det samlede tal tiltalte udgjorde 15,214 og deraf for tyveri (og naskeri) 8,606, altså for andre forbrydelser 6,608, udgjorde de tiltalte i 1885 til 1888 i alt 12,936, hvoraf for tyveri 6,479, altså for andre forbrydelser 6,457. Så meget klarere bliver denne sammenhæng, når bemærkes, at i 1889, efter at loven af 1884 har været ophævet i de sidste 4 måneder, tallet på tiltalte for tyveri igen er steget fra 1,586 i 1888 til 1,823. I al fald berettiges man dog af de statistiske data til at udtale, at hos os forbrydelserne lige til den sidste tid snarest synes at vise en aftagende tendens, navnlig når

hensyn tages til befolkningens væxt*. Denne tendens skyldes

*) Særlig synes de grovere forbrydelser i stærkt aftagende, idet fangeltallet i strafanstalterne fra 1866 til 1890 er gået jævnt ned fra 1142 mænd og 304 kvinder til 509 mænd og 145 kvinder, ved hvilken udvikling dog også en mildere straffedømming må have øvet nogen indflydelse. Også for forbrydelser, som ubetinget medføre strafarbejde, hensad imidlertid gennemsnitlig mange flere i 1882 end i 1889, således for mened 5 og 9, for mord 33 og 28, for drab 28 og 18, for barnemord 152 og 139, for røveri 16 og 10, for mordbrand 30 og 24.

Vore opgaver over tilbagefald ere meget utilfredsstillende, for så vidt de alene angå strafarbejdsfanger, men disse vise ingen forandring i enten den ene eller den anden retning i deres hyppighed i løbet af de sidste 10 år. Således vare af de i årets løb i strafanstalter indsatte:

	1880-81		1881-82		1882-83		1883-84		1884-85	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tidligere straffede...	71,5	57,1	67,7	68,0	69,5	65,7	68,5	63,0	72,4	54,4
Og af disse:										
med fængsel etc.	26,9	31,6	29,9	38,0	28,9	37,1	24,0	31,5	27,8	35,3
med strafarbejde	44,5	25,5	37,8	30,0	40,6	28,6	44,5	31,5	44,6	19,1

	1885-86		1886-87		1887-88		1888-89	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
	%	%	%	%	%	%	%	%
Tidligere straffede.....	70,9	54,9	71,2	60,5	73,4	58,7	69,3	51,9
Og af disse:								
med fængsel etc.....	24,3	19,7	26,8	39,5	28,6	26,2	27,6	31,6
med strafarbejde.....	46,6	35,2	44,4	21,8	44,8	32,5	41,7	20,3

imidlertid ene landdistrikterne. Medens der således i disse i 1862 til 1866 gennemsnitlig kom 1 for forbrydelse dømt på 927 indvånere og i 1883 1 på 1020, kom der i byerne i 1862 til 1866 1 på 211 og i 1883 1 på 210.

Mindre lyse, end når blikket fæstes på det samlede resultat, blive tallene også, når man særlig tager for sig forbryderskheden mellem børn og unge personer. Til belysning af forholdet for disses vedkommende hidsættes følgende data:

Tiltalte under			
	15 år.	Mellem 15 og 18.	I alt.
1860.....	61	144	205
1861.....	131	182	313
1867.....	203	221	424
1871.....	168	255	423
1881.....	358	367	725
1883.....	325	336	661
1885.....	206	345	551
1887.....	296	330	626
1888.....	293	296	589
1889.....	467	380	847

Som man ser, afbrydes udviklingen ved loven af 1884, der fornemmelig synes at være kommet de under 15 år gamle tyve tilgode, men efter at denne lov igen 1889 i 4 måneder har været ude af kraft, stiger tallet på unge forbrydere med over 200 lige overfor de nærmest foregående år. Sandsynligvis ville vi da for 1890 se det gå yderligere op, ihvorvel tildels anvendelsen af straffeprocesslovens § 85 3 og straffeprocesslovens kap. 27, § 5, tildels en af

Går vi imidlertid tilbage så langt som til 1875, var den gang de tidligere straffede mænds tal 74 og kvinder 69 pct., hvilket skulde synes at pege på en nedgang. Herved er i imidlertid at bemærke, at tyvene, blandt hvilke tilbagefaldet er størst, tillige spillede en større rolle end nu.

den ny rettergangsmåde følgende større varsomhed i tiltalemyndighedens benyttelse vil kunne bevirke, at sagerne tal holdes noget nede.

Omtrent hele denne tilvæxt kommer på byerne, således som hosstående tabel viser:

Tiltalte under 18 år:			
	i byerne:	i bygderne:	
1867.....	250	174	
1881.....	496	229	
1889.....	665	182	
i Kristiania: i Bergen: i Throndhjem:			
1867.....	118	21	27
1881.....	254	67	11
1889.....	307	71	44

Medens bybefolkningen fra 1867 til 1889 har voxet 60 pct., har således de unge forbryderes tal voxet ca. 166 pct. eller om hensyn tages til, at loven af 1884 endnu de to trediedele af året var i virksomhed, vistnok mindst 200 pct. Kom der i byerne i 1867 1 ung forbryder ca. 1200 indvånere, kommer der således nu 1 på ca. 600. Medens i 1867 af 1122 i byerne for tyveri tiltalte 231 vare under 18 år, vare i 1889 af 1217 tiltalte 604 under 18 år og af disse igen 386 under 15 år. I virkeligheden er dog de unges andel i tyverierne endnu langt større, idet de altid i videre udstrækning end de voxne gå fri for tiltale*).

Selv sammenlignet med andre landes stå vore byer meget højt, hvad kriminaliteten hos deres børn angår. Skønt således i Tyskland tallet af unge forbrydere er særdeles

*) Går man endnu længere tilbage i tiden, stiller progressen sig endnu voldsommere.

I 1861 til 1865 kom på 10,000 gutter mellem 10 til 15 år 14,60 tiltalte, i 1881 til 1885 31,55, i alderen mellem 15 og 18 henholdsvis 31,31 og 56,38, og i alderen mellem 18 og 20 resp. 51,18 og 69,69.

stort, var dog i Berlin i 1882 af 11789 for Verbrechen og Vergehen dømte alene 1018 under 18 år, hvilket er mindre end 1 på 1000 af stadens indvånertal. Vistnok er i Tyskland den kriminelle lavalder 12 år mod 10 år her, og vistnok sker det hyppigere der end her, at unge personer frifindes på grund af manglende modenhed, men da forfølgningen på den anden side utvivlsomt der er mere ubetinget end her, står den slutning vanskelig at undgå, at de norske byer i sin ungdom har en større arme af forbryderrekruter end selv en verdensstad som Berlin.

De resultater, som vor kriminalstatistik således leder til, kunne indtil en vis grad synes let forklarlige og lette at bringe i samklang med, hvad undersøgelser med hensyn til forholdene i andre lande vise. Allerede i lange tider have hos os de kortere frihedsstraffe været befrielse fra de værste brøst, som i de fleste kontinentale lande klæbe ved dem. Ved gennemførelsen af loven af 1857 om distriktsfængsler påtog man sig en vistnok meget kostbar, men også meget velsignelsesrig opgave, idet man derved sattes i stand til at gennemføre cellesystemet for alle til fængselsstraf dømte og for varetægtsarrestanternes vedkommende. Vistnok har vore fængslers egenskab af halvt kommunale indretninger bevirket, at der i det hele skorter dem på orden og ledning, og navnlig er det en stor fejl, at fangerne de fleste steder lades uden beskæftigelse. Men i betragtning af de korte straffetider, som hos os under vand og brødstraffens regimente have været almindelige, have vistnok de moralske virkninger af denne fejl været forholdsvis små. På samme tid har det ihærdige og navnlig i laundistrikterne med stort held kronede arbejde på drukkenskabslastens bekæmpelse ikke kunnet andet end i høj grad medvirke til en forbedring også af de her omhandlede forhold.

Ikkun lidet af dette, som således har kunnet virke heldigt på forbryderskeden i de ældre årsklasser, har imidlertid kommet børnene til gode. Vistnok isoleres også disse som regel i fængslerne, men om de beskæftiges og

undervises, afhænger mere af omstændighederne, og utvivlsomt er den fængselsstraf, som de således nu ofte i længere tidsrum underkastes, uheldigere i sine virkninger end den risstraf, som, hvad angår børn under 15 år, fængselsstraffen siden 1874 mere og mere har fortrængt*). Det, som imidlertid dog særlig har udmærket den norske måde at behandle børnene på, er den minimale brug, som er bleven gjort af opdragelsesanstalter eller andre forholdsregler, hvorved de kunne unddrages de uheldige indflydelser, under hvis herredømme de have forsyndet sig. Vistnok indførtes i 1874 en adgang til at inddømme i en opdragelsesanstalt, men indtil 1886 kunde denne faktisk ikke benyttes med hensyn til gutter over 13 år, og selv i 1889 indsattes i henhold til denne bestemmelse på »Toftes Gave« ikke mere end 19 gutter mod i 1888 14, i 1887 7 og i 1886 2. Alt i alt befinder der sig for tiden i vore opdragelsesanstalter næppe over 80 umiddelbart for strafbare handlinger der anbragte børn, medens nogen adgang til at anbringe dem i private familier ikke haves for statens retshåndhavende myndigheder. I så henseende ere vi da ganske anderledes stillede ikke alene end England med sine 30000 i opdragelsesanstalter inddømte børn, men også end f. ex. Preussen, hvor over 2000 børn undergå »Zwangserziehung« formedelst strafbare handlinger, ca. 6000 i private familier og 4000 i anstalter, for ikke at tale om det lille Sveits, der har ca. 40 opdragelsesanstalter af den herhenhørende art med vistnok over 2000 børn.

At den dobbelte fejl, som således hefter ved vor behandling af børnene, idet vi på den ene side undlade at sørge for det fornødne, en hensigtsmæssig anbringelse og en grundig opdragelse, medens vi underkaste dem straffe, hvis virkninger alene kunne være at afstumpe æresfølelsen og berøve dem den adgang, de dog tidligere kunne have haft til

*) I 1889 udstod 206 personer under 15 år fængselsstraf i i alt 3098 dage, medens 205 straffedes med ris. Samme år udstod 535 personer mellem 15 og 18 år fængselsstraf i 12,620 dage.

at forbedres gennem god omgang, måtte have sine håndgribelige følger, er let at forstå; resultatet stemmer for så vidt ganske med, hvad erfaringerne i de andre lande måtte lade vente, om end den rivende væxt, som hos os den nedadgående udvikling har taget, må forbyse, idet det synes vanskeligt at påvise nogen fuldgyldig grund til samme.

Hvad der også kan synes vanskeligt at forstå, er, hvorledes den så stærke stigning igennem de sidste decennier af de forbryderske børns tal har kunnet finde sted uden at øve sin virkning også på kriminaliteten mellem de ældre, efterhvert som den fordærvede ungdom er voxet op til mænd. Som allerede set, er en sådan indflydelse ikke alene ikke påviselig, men tallet på forbrydelser, begåede af voksne, synes dog at være gået meget betydelig ned og det netop i byerne. I 1867 kom således i landdistrikterne på en befolkning af ca. 1,450000 1463 tiltalte over 18 år eller ca. 1 på 1000, og i byerne med deres ca. 270000 indvånere 1287 tiltalte over 18 år eller 1 på 210. I 1889 kom på landdistrikterne med 1,520000 indvånere 1222 tiltalte over nævnte alder eller 1 på 1235, og i byerne, hvis befolkning nu er steget til 460000, var der 1397 tiltalte over 18 år eller 1 på 328, hvorved dog altid må erindres, at tallet for 1889 på grund af loven af 1884 endnu ikke er fuldtud brugbart til sammenligning.

Man kunde måske fristes til af disse data at uddrage den slutning, at børnenes forbrydelser ere at betragte som i egentlig forstand barnestreger, at den ulige største part af den forvorne ungdom, som driver dunk eller går om på rov i byernes gader og foretager mer eller mindre frække indbrud, dog med tiden voxer op til retskafne og ærlige mænd. Skønt den hyppighed, hvormed en gang straffede børn efter al erfaring atter komme tilbage, åbenbart viser de anvendte straffes ørkesløshed eller endog skadelighed,

måtte det da antages, at alderen og de forandrede forhold, hvori denne fører dem ind, af sig selv over en heldbringende indflydelse på deres vanartede tilbøjeligheder.

I virkeligheden er det vistnok til en vis grad tilfældet, at fejlene ikke ere mere indgroede, end at man voxer dem af sig. En stor mængde af dem drager også tilsøs, ofte for som rømlinger altid at vende sit fædreland ryggen, og i ethvert fald er der, medens de ere borte fra landet, sjældnere anledning til at indføre dem i vore kriminalfortegnelser. Dette kan imidlertid i højden bidrage til at forklare, hvorfor den voxne alders forbryderskhed ikke til trods for de mange forbryderske børn er større, men ikke ligger deri nogen løsning af det gådefulde i, at kriminaliteten mellem de voxne har kunnet endog gå betydelig ned samtidig med, at børnenes har været i så stærk fremvæxt. Nogen forklaring hertil kan vistnok være at finde i udvandringsforholdene, således som disse i det sidste decennium have stillet sig*).

*) Betragte vi særlig forholdene i Kristiania, finde vi indtil 1881—1882 en særdeles stærk stigning i forbrydertallet.

Således udgjorde det samlede antal tiltalte i:

1878.....	731,	hvoraf børn	118
1879... ..	539,	—	56
1880.....	597,	—	76
1881.....	952,	—	143
1882.....	932,	—	153

Hermed standser imidlertid pludselig progressen og slår om i en betydelig nedgang, der først i 1889 igen bestemt afløses af en opadgående bevægelse:

1883... ..	805,	hvoraf børn	110
1884.....	739,	—	131
1885.....	628,	—	56
1886.....	739,	—	116
1887.....	795,	—	83
1888.....	786,	—	103
1889.....	920,	—	160

Grunden til disse bevægelser kan, som let forstås, ikke helt søges i loven af 1884, idet nedgangen allerede begynder før denne

Udvandringen fra byerne har i denne tid været så stor, at deres væxt hovedsagelig skyldes den indvandring, som igen fra landdistrikterne har fundet sted af, som man vil have set, præsumtivt meget retskafnere elementer end de forsvundne. I det hele taget er det vistnok vanskeligt at sige, hvilken indflydelse udvandringen har spillet i retning af befolkningens rensning for dens mindre pålidelige lemmer. Vistnok er der udvandret en masse af landets bedste kraft, men i hvilken udstrækning også netop de mere eller mindre skibbrudne existenser have søgt et nyt virksomhedsfelt i Amerika, derom savne vi opgaver.

Ved siden heraf er det også på sin plads at genkalde i erindringen det allerede tidligere påpegede, at opgaverne over tiltalte og dømtede ingenhunde ere data, hvorfra med

og desuden så vel den som stigningen i 1889 omfatter større tal, end ved denne vilde kunne forklares.

I 1880 begyndte imidlertid en stærk udvandring fra Kristiania, idet 2262 personer da emigrerede, og denne holdt sig i de nærmest følgende år, så det samlede tal udvandrede Kristianiensere i løbet af de 4 år 1880 til 1883 udgjorde 8531, medens de i de følgende sex år udgjorde 7408, altså i alt 15939, hvoraf 4080 børn under 15 år. Når indbyggertallet dog samtidig voxer fra 119000 til 143000, sker det væsentlig gennem indvandring og da igen fornemmelig fra landdistrikterne. Man kan således sige, at staden i ikke i ringe grad har gennemgået en blodfornyelse, og det synes meget sandsynligt, at denne er en hovedgrund til den stærke nedgang i forbrydelsernes tal. Ved 1889 indtræder en stands i udvandringsstrømmen. Samtidig går igen tallet på tiltalte op langt mere, end den den 1 september dette år i kraft trådte ophævelse af loven af 1884 skulde bevirke (storthingsforhandlingerne, 1884; indst. O. Nr. 11, pag. 35), og tallet på anmeldte forbrydelser stiger fra 4438 i 1886 successivt til 5197 i 1889 og 6009 i 1890.

Hvad der her er foregået med Kristiania, er vistnok også sket med hensyn til de fleste andre norske byer, blot med den forskel, at indvandringen fra landdistrikterne for en stor del alene har holdt udvandringen stangen, ikke derimod i så betydelig grad som i Kristiania oversteget denne. I det hele var der fra 1880 til 1888 en særdeles stærk udvandringsperiode; under denne deltog byerne forholdsvis stærkest, nemlig med ca. 50000, medens bygdernes kontingent var ca. 136000.

nogen sikkerhed kan sluttet tilbage til de virkelig forøvede forbrydelser. I almindelighed viser det sig både her og andetsteds, at som regel alene i de færreste af de anmeldte tilfælde gerningsmanden opdages og overføres forbrydelsen*), og hvormange af de virkelig forekommende tilfælde der igen anmeldes, derom fattes enhver kundskab. På enkelte felter, såsom ved straffelovens kap. 18, § 26, er det, som bekendt, ganske afhængig af påtalemyndigheden, om overhovedet forfølgning finder sted; og hvad slutning der da skulde kunne drages fra tiltalenes til de straffbare handlingers hyppighed, er mere end vanskeligt at sige. I al fald vil en liden forandring i almenhedens tilbøjelighed til at melde og i myndighedernes duellighed til at opdage og skarphed i at forfølge let kunne øve en meget forstyrrende virkning på de slutninger, hvorpå her dog alt hviler. Sådanne forandringer ville altid kunne forekomme, og navnlig ville de let i vor kriminalstatistik kunne spille en stor rolle, fordi her en enkelt kreds, nemlig hovedstadens, indtager en såre fremskudt stilling, medens i en enkelt kreds altid personlige tilfældigheder og lignende kunne gøre sig stærkt gældende**).

Vistnok må det dog af det foreliggende materiale være

*) I Kristiania anmeldtes i 1886 4438 forbrydelser, i 1889 5497 og i 1890 6009. De straffedes antal var i 1886 572 og i 1889 681. I København anmeldtes i 1886 6375, i 1890 6955 forbrydelser; i de samme år straffedes 1021 og 1062, altså 16,0 og 15,3 pr. anmeldt forbrydelse. I Stockholm anmeldtes i 1884 4657 og i 1888 4140 forbrydelser, medens der opdagedes henholdsvis 1047 og 1071 forøvere til 1629 og 1923 af disse.

***) Således for et nævne et par eksempler tiltaltes i Kristiania i 1880 597, i 1881 952 individer, i 1885 56, i 1886 116 børn og frifandtes i 1889 33 pct. af de tiltalte, i det øvrige land 18 pct.

Tænker man sig summen af alle forbrydelser i landet til 80000, og at deraf en fjerdedel, 20000, anmeldes, og af disse igen en fjerdedel leder til afstraffelse, fremkommer 5000 straffede. Sank anmeldelsernes tal til en femtedel igen af disse, vilde disse sidstes tal gå ned til 3200. Forbrydelserne vilde da kunne stige til henimod 130000, forinden statistiken vilde vise nogen forhøjelse.

tilladt at slutte, at i Norge forholdene i det hele ere sunde, og at de faktorer, som virke i gunstig retning, ere meget stærke, når en så voldsom forøgelse af de unge aldres forbryderskhed som den stedfundne har kunnet foregå uden gennemgribende følger for det hele samfunds. Men dette er ingen grund til at lægge hænderne i skødet. Det er meget sandsynligt, at stillingen for fremtiden ikke vil blive den samme. Har jeg ret i, at udvandringen hidtil har tjentgjort som et afløb for den stigende forbryderskhed, må det bemærkes, at dens betydning i denne henseende på grund af de ny strænge amerikanske love mod indvandring af forbrydere for fremtiden sandsynligvis vil formindskes. Og i al fald er tilstanden allerede, som den er for byernes vedkommende, ingenlunde tilfredsstillende, og det hverken hvad sikkerheden på gods eller person angår. Navnlig synes Kristiania at kunne indrangeres mellem de store verdenssteder, hvad denne fremtoning af storstadslivet angår. Det relative tal på forbrydelser i vor hovedstad synes betydelig at overstige Københavns og Stockholms og at stille den i alt fald, ikke langt under millionstæderne i lande, hvor i øvrigt kriminaliteten er ulige større end hos os*).

*) Paris havde i 1882 ved tribunaux correctionels og assiserne resp. 28.919 og 754 tiltalte, men her under går vistnok mindst 5000 tiltalte for forhold, som efter norsk ret anses for politiovertrædelser (navnlig mendicité og vagabondage). I 1889 tiltaltes i Kristiania 920, hvorfra imidlertid også af hensyn til lovgivningens forskellighed noget fradrag bør ske. Vi kunne da sætte tallene til henholdsvis 25000 og 900, hvilket udgør på 100000 indvånere resp. 1080 og 640. Herved er imidlertid at bemærke, at i Norge mange flere sager ikke forfølges, fordi dertil her udfordres fornærmedes klage, og denne enten ikke foreligger eller tages tilbage. I København var i 1889 tallet af anmeldte forbrydelser 6656 og af derfor dømte 1169. I forhold til Københavns befolkning ere disse tal meget mindre end Kristianias, nemlig resp. 2133 anmeldte forbrydelser og 377 dømte pr. 100000 indvånere mod 3920 anmeldte og 486 dømte i Kristiania. I Stockholm udgjorde i 1888 de anmeldte forbrydelser 4130 eller 1882 pr. 100000. På den anden side må tallet på de groveste forbrydelser siges at have holdt sig forholdsvis lavt i Kristiania.

Der er således al grund til at gribe til kraftige midler mod ondet; og når jeg som et sådant bringer i forslag, at staten i langt større målestok end for tiden drager omsorg for ungdommens rette opdragelse, og i forbindelse dermed sørger for et tilstrækkeligt tal opdragelsesanstalter og for disses hensigtssvarende ordning og benyttelse, da befinder jeg mig i overensstemmelse ikke alene med den almindelige mening blandt andre landes sagkyndige, men kan også støtte mig til de erfaringer, som så mange steder er gjort angående opdragelsesanstaltene evne til at kunne øve en heldig indflydelse på sine vanartede og forvildede elevs karakter*).

*) Allerede på et andet sted (udkast til almindelig borgerlig straffelov, motiverne pag. 89) har jeg herom udtalt: »Efter den franske statistik falder der af 100 udgæede gutter alene 16, af 100 piger alene 8 tilbage. Den engelske statistik for 1881 til 1883 udviser for reformatory schools's vedkommende, at af 100 gutter 79 senere have opført sig vel, 14 begået forbrydelser, 2 stå tvivlsomme, medens underretning savnes om 5. For pigernes vedkommende ere de tilsvarende tal 72, 6, 9 og 13. Af de fra industrial schools udgæede gutter have af 100 81 opført sig vel, 5 begået forbrydelser, medens 3 ere tvivlsomme og 11 ubekendte. For pigernes vedkommende var her de tilsvarende tal 81, 2, 7 og 10. Og fra Amerika vidnes, at i al fald 60 à 70 pct. af børnene reddes, medens det antages, at mindst 80 pct. vilde være blevet forbrydere, hvis man ikke havde taget sig af dem«. Senere er intet fremkommet, der skulde bevirke en forandring i dommen i en foranstalterne gunstig retning. Derimod kan til det anførte føjes nogle data fra vore nærmeste nabolande, der tilfulde bekræfter det gunstige omdømme om dem. Af de indtil 1885 fra den svenske anstalt »Hall«, ialt 65, udgæede vare alene 5 faldne tilbage og i altfald 82 pct. kan anses fuldstændig reddede for samfundet; og af de fra den danske anstalt, »Flakkebjerg«, 668 udgæede have 392 opført sig udmærket, 164 tilfredsstillende, medens 33 ere at regne ligefrem til forbryderklassen (se ALMQUIST i »Actes de congrès pénitentiaire de Rome«, II. pag. 239, og DAHLSTRÖM: »Vården om sedligt vilsekomne barn« etc., Helsingfors 1890, pag. 78 og 105, samt »Nordisk Tidsskrift for Fængselsv.«, 1890, pag. 127). Af de fra den sachsiske statsanstalt »Bräunsdorf« i løbet af de sidste 33 år udgæede regnes omtrent 11 pct. tilbagefaldne: »et altid bedrøveligt højt tal; men det opfordrer dog til tak, når man over-

vejer, at »Bräunsdorf« ikke uden videre kan sammenstilles med andre redningsanstalter, men opsøges som sidste hjælp for de børn, over hvilke forældre, lærere og privatanstalter fortvivle« (BESSLER: Jahresbericht 1889).

For »Toftes Gave«s vedkommende have vi ingen udarbejdet fuldstændig statistik, ligesom de oplysninger, som indhentes angående de fra anstalten udgæede, ere for tarvelige til derpå at begrunde nogen pålidelig dom. Så vidt jeg har kunnet finde, kan man vistnok, hvad angår de fra »Toftes Gave« udgæede, antage, at inden 2 år 18 à 25 pct. falder tilbage til forbryderbanen.

Af de fra »Ulfhænsøen« siden dens oprettelse 1882 indtil 1891 udgæede 62 gutter have 11 senere været straffede.

Som også andetsteds fremhævet, vilde det være ganske urigtigt at lægge de resultater, vore anstalter kunne opvise, til grund for, hvad et fuldtud rationelt ordnet og udstyret tvangsopdragelsesvæsen må antages at kunne udrette. Der er, når henses til de resultater, som trods alle vanskeligheder og ufuldkommenheder have kunnet opnås, god grund til at antage, at også vi under et bedre system skulde kunne nå op i højde med vore nabolande.

Ved siden heraf må det fremhæves, at selv de resultater, som vor vigtigste og største anstalt »Toftes Gave«, nu kan opvise, ingenlunde kan betragtes som bevis for, at den intet godt udretter, i al fald intet, som står i forhold til de gjorte økonomiske opofrelser. Selv om intet hensyn tages til den vinding for samfundet, som ligger i, at en del af dens mest vanartede børn og unge personer i længere tid interneres, synes det lidet tvivlsomt, at forholdsreglen er til både for disse selv, som i al fald adskillig flere vilde være gået helt til grunde, om den ikke var bleven anvendt. Noget direkte bevis lader sig selvfølgelig ikke føre, men når betænkes, at der om næsten alle i anstalten anbragte kan siges, at de ved anbringelsen allerede havde begået en række forbrydelser og som regel kunne betegnes som vanetyve, da vil man vanskelig kunne nægte, at al sandsynlighed taler for denne antagelse. »Vi gør så utrolig megen statistik«, udtalte den tyske fængselsdirektør, KROHNE, i det i 1890 holdte møde i den tyske landsgruppe af den internationale kriminalistiske forening, »men der mangler os dog opgave over, hvor mange af vore vaneforbrydere, af »returhestene«, ere blevne straffede som børn. Jeg har undersøgt i min anstalt og fundet, at af 550, som alle ved sin første domfældelse vare under 25 år, de 71 vare under 16 år, og om alle disse må jeg sige, at de vare redningsløst fortable vaneforbrydere«

En engelsk fængselspræst, Mr. CLAY, der i 1853 undersøgte forholdene i det fængsel, hvor han var ansat, altså før man i Eng-

land havde påbegyndt arbejdet for børnenes opdragelse, antog, at 58 pct. af fangerne havde begyndt med uærlighed før sit 15de år. Mærkes kan det også til sammenligning, at af vore bodsfængselsfanger inden 3 år efter løsladelsen ca. 30 pct. atter dømmes for forbrydelser og ca. 36 pct. af de fortyverier dømte, til hvilken klasse forbryderne under 15 år næsten udelukkende høre. Disse tal vise i al fald, at opdragelsesanstalter udrette langt mere, end selv den bedst ordnede strafanstalt for voksne.

Udkast til lov om sædelig forkomne og vanvyrkede børns behandling^{*)}.

Kapitel I.

Betingelserne for og fremgangsmåden ved
det offentliges indgriben.

§ 1. Børn, der ikke har fyldt det 16 år, bliver i overensstemmelse med nedenstående regler af det offentlige at anbringe i opdragelsesanstalt eller børnehjem, hvis vedtægter af Kougen er stadfæstede, eller i pålidelige og hæderlige private familier, såfremt

- a. de har begået strafbare, om sædelig fordærvelse eller vanvyrd vidnende handlinger, og anbringelsen antages hensigtsmæssig af hensyn til deres forbedring, eller for at hindre gentagelser, eller
- b. de på grund af forældres eller opdrageres lastefuldhed eller grovere forsømmelighed findes vanvyrkede, mishandlede eller sædelig forkomne, eller må befrygtes at ville sædelig fordærvs, eller
- c. anbringelsen på grund af børnenes slette opførsel eller andre mislige forhold, hvorpå der ikke ved hjemmets eller skolens opdragelsesmidler har kunnet rådes bod, fremstiller sig som nødvendig for at redde dem fra sædelig undergang.

*) Se side 65.

Hvor det findes påkrævet, bliver tillige forældremyndigheden at frakende enten begge eller den ene af forældrene og barnet i tilfælde at stille under værgemål.

§ 2. Uden for de i straffelovens § 56 omhandlede tilfælde afgøres spørgsmålet om anvendelsen af de i § 1 nævnte forholdsregler i overensstemmelse med efterfølgende forskrifter.

§ 3. I ethvert herred og ladested med særskilt kommunebestyrelse dannes en komite, bestående af stedets underdommer som formand, dets ordfører, formændene i skole- og fattigstyret samt en af menighedens præster og en på stedet bosiddende eller praktiserende læge, begge efter formandsskabets opnævnelse, hvor der haves valg mellem flere.

I enhver købstad dannes en komite, bestående af en af dens dommere som formand, en af dens læger og af dens præster, alle efter formandsskabets valg, samt af et af og inden skolestyret og tvende af og inden fattigstyret opnævnte medlemmer.

I forfaldstilfælde indtræder vedkommende tjenestemandes sædvanlige stedfortræder, for så vidt nogen sådan haves, og for de øvrige medlemmers vedkommende stedfortrædere, der vælges på samme måde, som disse selv.

Komiteen er beslutningsdygtig med fire medlemmer, hvoriblandt formanden eller dennes stedfortræder.

§ 4. Det påligger alle offentlige tjenestemænd, der i tjenestens medfør kommer til kundskab om omstændigheder, som antages at kunne begrunde anvendelsen af nogen i § 1 nævnt forholdsregel, derom at gøre påtalemyndigheden anmeldelse.

Det påligger påtalemyndigheden overalt, hvor den enten selv finder det begrundet, eller hvor det fordres af stedets fattig- eller skolestyre, at forelægge spørgsmålet om anvendelsen af nogen sådan forholdsregel for den i § 3 omhandlede komite på det sted, hvor barnet bor eller for tiden opholder sig.

§ 5. Komiteen fatter sin beslutning, der må ledsages af grunde, i møde for lukkede døre, efter at der er givet påtalemyndigheden og forældrene eller dem, som står i disses sted, anledning til at udtale sig og barnets person og stilling så vel som hjemmets forhold omhyggeligt er undersøgte.

Komiteen kan på samme måde som domstolene efter straffeprocenloven indkalde, afhøre og edfæste vidner og foretage andre undersøgelseshandlinger samt til dette øjemed anvende de samme tvangs- eller straffemidler som disse.

Er faderen frakendt fadermyndigheden, kan moderen beskikkes som værge, når hun ikke bor sammen med faderen.

Ellers er, når barnet stilles under værgemål, i tilfælde af anbringelse i opdragelsesanstalt dennes bestyrer selvskreven som værge.

§ 6. Giver forældrene eller de, som står i disses sted, sit minde til forholdsreglen, behøver, når påtalemyndigheden og skole- eller fattigstyret er enige, spørgsmålet alene da at forelægges komiteen, hvor nogen af disse myndigheder finder, at anbringelsen bør ske i opdragelsesanstalt.

§ 7. Om de af komiteen fattede beslutninger gives der uopholdelig påtalemyndigheden meddelelse. For forældrene eller de, som står i disses sted, bliver, for så vidt de ikke har været tilstede i mødet, dens beslutning om anbringelse at forkynde efter reglerne i straffeprocenlovens §§ 146—152.

Enhver af forældrene, hvem barnet efter beslutningen fratages, kan inden 10 dage efter beslutningens forkyndelse fordre en i henhold til § 5 fattet beslutning forelagt det regeringsdepartement, hvem gennemførelsen af denne lov er overdraget.

§ 8. Beslutningens fuldbyrdelse sker, om fornødiges, ved politiets eller fattigvæsenets tjenestemænd.

Hvor intet modsat er bestemt, bliver den i tilfælde, hvor den i henhold til § 7, 2 led, kan overklages, ikke at fuldbyrde, forinden klagefristen er udløbet. Under samme

betingelser bliver den heller ikke at fuldbyrde, så længe en betimelig fremsat klage endnu er uafgjort.

§ 9. I ethvert tilfælde kan, hvor der er fare ved ophold, komiteen og, om ikke heller dennes beslutning kan oppebies, påtalemyndigheden i forening med fattigstyrets formand træffe sådan foreløbig bestemmelse angående barnets anbringelse, som måtte findes påkrævet.

Kapitel II.

Om anbringelsesmåden.

§ 10. I beslutningen bliver anbringelsesmåden at bestemme, og såfremt anbringelse i opdragelsesanstalt eller børnehjem vælges, da tillige anstalten at angive.

Findes enten på grund af mangelfuldt kendskab til barnets karakter, eller fordi det er tvivlsomt, hvorvidt en påtænkt anbringelse lader sig iværksætte, eller af andre grunde endelig bestemmelse ikke for tiden at kunne træffes, tegnes afgørelsen som foreløbig.

Hvor dertil er anledning, kan det i dette tilfælde bestemmes, at barnet anbringes i en anstalt, særlig beregnet på midlertidigt ophold og på foretagelsen af de undersøgelser, hvoraf den endelige bestemmelse beror.

§ 11. Børn under 6 år kunne ikke anbringes i de i kapitel III. omhandlede opdragelsesanstalter.

I eller nær den skolepligtige alder værende børn, som findes så sædelig forkomne, at ved deres benyttelse af den almindelige folkeskole andre skolebørn vilde i sær grad udsættes for skadelig påvirkning, bliver som regel at anbringe i de nævnte opdragelsesanstalter.

I opdragelsesanstalter af den i § 17 omhandlede art anbringes alene ældre, mindst 10 år gamle børn, som har begået grovere forbrydelser eller hvis forhold på anden måde vidner om særlig sædelig fordærvelse.

For børns vedkommende, der ikke antages sædelig forkomne, bliver anbringelse på anden måde end i opdragelsesanstalt, for så vidt dertil haves adgang, fortrinsvis at vælge.

§ 12. Beslutning om anbringelse i opdragelsesanstalt bliver så vidt mulig betimelig i forvejen at meddele dennes bestyrelse.

Finder denne enten af hensyn til pladsen eller af andre grunde at burde modsætte sig anbringelsen, bliver, om ikke enighed opnås, sagen at forelægge vedkommende departement, hvis afgørelse er bindende for alle vedkommende.

§ 13. Besluttes anbringelse i privat familie, sørger komiteen på hensigtsmæssigste måde for beslutningens udførelse. Den kan i dette øjemed overlade nogen i og udenfor sin midte at udfinde en familie, der er villig til at modtage barnet, og til hvilken det med tryghed kan betros, og at ordne det fornødne med denne. Det foretagne bliver i så fald ved lejlighed at forelægge komiteen til godkendelse.

Så vel stedets som andre steders politi, fattig- og skolestyre er pligtig til efter anmodning at give oplysninger og yde bistand ved anbringelsen. Ligeledes er de forskellige steders komiteer pligtige til indbyrdes på nævnte måde at bistå hverandre.

§ 14. Anbringes børn over skolepligtig alder i privat familie, kan det ske som tjenestetyende, håndværkslærlinge eller på anden måde.

Ved anbringelsen af yngre børn kan det aftales, at de fra det nævnte tidspunkt indtræder i tyende- eller lærlingsforhold.

I stedet for i familie kan en gut over skolepligtig alder med eget samtykke anbringes som skibsgut.

Privat anbragte børn, som rømmer eller på anden måde viser en særdeles slet opførsel, kunne overføres til opdragelsesanstalter også efter deres fyldte 16 år.

§ 15. Det påligger komiteen dels ved sine egne medlemmer, dels ved andre, og navnlig for pigernes vedkom-

mende ved kvindelig bistand, at føre regelmæssig tilsyn med de af dem udenfor opdragelsesanstalter anbragte børn og deres behandling, samt i tilfælde af misligheder eller mangler at søge rådet bod derpå. § 13, sidste led, finder herved tilsvarende anvendelse.

De i § 18, sidste led, omhandlede myndigheder er ligeledes berettigede til at føre tilsyn også med de udenfor opdragelsesanstalt anbragte børn.

Kapitel III.

Om opdragelsesanstalter.

§ 16. Staten opretter eller drager forsorg for, at der forefindes opdragelsesanstalter til opdragelse af børn, som i henhold til denne lov eller til straffeloven besluttet anbragte i sådanne.

Kongen kan give tilladelse til private eller kommunale anstalters benyttelse, når de er indrettede således, som nedenfor bestemt, og deres vedtægter undergives hans stadfæstelse. Tilladelsen kan altid tilbagekaldes.

§ 17. Særlige anstalter så vel for gutter som for piger, der er mindst 10 år gamle, og som har begået grovere forbrydelser, eller hvis forhold vidner om særlig sædelig fordærvelse, oprettes af staten.

Til disse anstalter bliver desuden fra andre anstalter at overføre:

1. enhver, der har fyldt det 18 år, og hvis ophold i anstalt ikke findes endnu enten endelig eller på prøve at kunne afsluttes;
2. enhver, der har fyldt sit 16 år, og som, efter at være løsladt på prøve, igen tages tilbage i anstalten.

Ligeledes kan til dem overføres fra andre anstalter børn, der på disse har gjort sig skyldige i forbrydelser, i

rømning, i forførelse af andre børn eller i en høj grad af genstridighed.

§ 18. I spidsen for hver anstalt skal stå en af Kongen udnævnt eller godkendt bestyrer eller bestyrerinde, der, så vidt intet modsat er bestemt, har den besluttende myndighed i alle anstaltens anliggender.

Det stedlige tilsyn føres af en dertil af vedkommende departement eller, om anstalten er privat, i overensstemmelse med dens vedtægter valgt komite, i hvilken stedets overøvrighed eller statsadvokat i ethvert tilfælde har sæde.

Det overordnede tilsyn føres af det vedkommende departement og af rigsadvokaten. Departementet kan til at bistå ved tilsynet med de anbragte piger antage en inspektrice.

§ 19. Ved enhver anstalt gives undervisning indtil det for folkeskolen bestemte mål, i hvilken også personer over 15 år, for så vidt de ikke befindes at have nået dette mål, deltager. Ligeledes sørges for stadigt tilsyn af præst og af læge.

Løvrigt bliver børnene under hensyntagen til alder og kræfter at beskæftige på hensigtsmæssig måde, og navnlig, når de har nået en noget ældre alder, med passende arbejde.

§ 20. I anstalt af den i § 17 omhandlede art kan navnlig ældre, ny indtagne holdes fuldstændig afsondrede for en tid, der i alt ikke må overstige 8 måneder, og ikke 4 uden mindst lige så lang afbrydelse.

Personer, der i henhold til straffelovens § 56, 1 led, inddømmes til opdragelsesanstalt, bliver altid, hvor ikke omstændighederne gør det utilrådeligt, at hensætte i enrum for en tid mellem 7 og 21 dage.

Indbyrdes afsondring om natten kan finde sted overalt, hvor det antages hensigtsmæssigt.

De her omhandlede bestemmelser træffes af bestyreren såvidt mulig i forening med tilsynskomiteen.

§ 21. Som revselsesmidler kan, foruden den i § 17 omhandlede overflyttelse, anvendes:

Irettesættelse i enrum eller i andres overvær,
berøvelse af begunstigelser eller udmærkelser, tilståede
for godt forhold,

berøvelse af enkelte måltider eller nedsættelse indtil
halv kost for 1 å 2 dage,

forbud mod samtale og indsættelse i lys celle under
fritiden for indtil 1 måned.

På gutter under 15 år og på piger under 10 år kan
anvendes legemlig revselse overensstemmende med derom
givet reglement.

På børn over 10 år kan anvendes indsættelse i lys
celle med arbejde indtil 10 dage, og på personer over 15 år,
der er anbragte i de i § 17 omhandlede anstalter, indsæt-
telse i lys celle med arbejde og med eller uden hårdt natte-
leje indtil 30 dage, eller i halvmørk indtil 3 dage.

Flere af disse revselsesmidler kan under særdeles skær-
pende omstændigheder forenes.

Revselsen fuldbyrdes uanset, om den for opholdet i
anstalten bestemte tid er udløben.

Enhver anvendelse af revselse beslattes af bestyreren
og antegnes i protokol. Spørgsmål om anvendelsen af de
strængere revselsesmidler afgøres så vidt muligt af besty-
reren i forening med tilsynscommiten.

§ 22. Begår nogen i en opdragelsesanstalt anbragt en
forbrydelse, hvorfor han ikke kan idømmes højere straf
end 9 års strafarbejde, afgør påtalemyndigheden, hvorvidt
den skyldige skal overlades anstalten til afstraffelse på sådan
måde, som i § 21 bestemt, eller retslig forfølgning må blive
at rejse.

§ 23. I opdragelsesanstalt værende børn kan, efter at
de har været i anstalten i mindst 1 år, af dennes bestyrer
for en bestemt tid eller indtil videre anbringes på prøve i hæ-
derlige og pålidelige private familier. Anbringelsen bør så
vidt mulig ikke finde sted længere borte fra anstalten, end der
af dennes bestyrer kan føres stadigt tilsyn. Opfører den
således anbragte sig slet eller forlanges det af fosterfaderen,

eller befinder bestyreren det af andre grunde tjenligt, tages barnet igen tilbage til anstalten. I øvrigt kommer § 14 her til tilsvarende anvendelse.

På personer, der er anbragte i en i § 17 omhandlet anstalt, kommer denne bestemmelse ikke til anvendelse før efter mindst 2 års ophold i samme.

§ 24. For personer, som endelig udgår af opdragelsesanstalt, bør bestyreren, hvor dertil er anledning, søge en hensigtsmæssig beskæftigelse under forhold, der så vidt mulig sikrer mod fordærvelig indflydelse.

Enhver udgående medgives tvende sæt gode klæder og nødvendige reise penge. Hvad der er erlagt for hans arbejde af private (§ 23), bliver at udbetale ham eller anvende til hans bedste. Har han i anstalten udmærket sig ved flid og god opførsel, kan ligeledes i overensstemmelse med givne, nærmere regler et beløb som løn for udført arbejde tilståes ham eller anvendes til hans bedste.

§ 25. De nærmere regler om de offentlige opdragelsesanstalter gives af Kongen eller af den, han dertil bemyndiger.

Kapitel IV.

Om anbringelsens ophør og om omkostningernes udredelse.

§ 26. En i henhold til denne lov eller til straffeloven sket anbringelse af et barn ophører, om den finder sted i en opdragelsesanstalt af den i § 17 nævnte art, ved dets fyldte 21 år og ellers ved dets fyldte 18 år.

Dog ophører ikke herved for den i tjeneste anbragte forpligtelsen til at forblive i denne, for så vidt som dette følger af den desangående gældende lovgivning.

Ved et tidligere tidspunkt bliver anbringelsen at ophæve, når grundene for samme findes at være bortfaldne.

Er forældremyndigheden i henhold til § 1 frakendt nogen af forældrene, afgøres det, så fremt den løsladte ikke endnu har nået sit 18 år, tillige, om denne beslutning fremdeles skal opretholdes, i hvilket tilfælde den løsladte forbliver under særligt værgemål indtil sit 18de år.

§ 27. De i § 26 omhandlede beslutninger fattes for de i opdragelsesanstalt værende personers vedkommende af bestyrer og tilsynskomite og ellers af den i § 3 omhandlede komite, efter hvis beslutning anbringelse er sket.

Personer over 15 år, hvis begæring om at løslades, samt forældre, hvis begæring om at erholde et barn under 15 tilbage er afslået, kan forlange sagen forelagt det regeringsdepartement, hvem gennemførelsen af denne lov er overdraget.

En afslået begæring kan ikke gentages før om 6 måneder.

§ 28. På samme måde, som i § 27, første led, bestemt, fattes beslutning om anvendelsen af en ^{anbringelse} anbringelsesmåde eller anbringelse på et andet sted.

Dog kan også komiteen på det sted, hvor et barn er anbragt i privat familie, i stedet herfor beslutte dets indsættelse i opdragelsesanstalt, når barnet efter anbringelsen har udvist et forhold, som antages at gøre dette tilrådeligt.

Ligeledes kan den, som efter § 14 fører tilsyn med et i privat familie anbragt barn, hvor det findes utilrådeligt at oppebie komiteens beslutning, foreløbig sørge for barnets anbringelse andetsteds.

§ 29. Den godtgørelse, som ved anbringelse i privat familie erlægges til vedkommende fosterforældre, udredes af den kommune, hvori barnet er hjemstavnberettiget.

De andre med denne lovs gennemførelse forbundne omkostninger udredes af statskassen. Dog erholder denne af hjemstavnskommunerne godtgjort kr. 80 årlig for hvert barn, der anbringes på dens bekostning.

Hvad der af kommunen erlægges, kan, forsåvidt barnet har midler, afholdes af disse, og, for så vidt barnet er under 15 år, søges tilbage hos den forsørgelsespligtige.

§ 30. Denne lov træder i kraft
Fra denne tid

1. kan beslutning om børns anbringelse i de i denne lov kapitel III omhandlede opdragelsesanstalter alene ske ved dom i henhold til straffeloven eller på i denne lov omhandlet måde,
2. beslutning, hvorved børn uden samtykke af forældrene eller af dem, som står i disses sted, i henhold til sådanne grunde, som omhandles i denne lov, fratages disse for at anbringes andetsteds, alene fattes på den i denne lov bestemte måde,
3. er skoleloven af 26 juni 1889, henholdsvis §§ 10 og 9, litr. c., ophævede, og
4. ophæves bestemmelsen i lov af 15 juni 1881, § 1, om, at der til overenskomst om umyndiges antagelse i håndværkslære udkræves disses samtykke, for så vidt angår overenskomster affattede i henhold til denne lov §§ 14 eller 23.

B. Getz,
Rigsadvokat.

K. KROHNE: Lehrbuch der Gefängniskunde unter Berücksichtigung der Kriminalstatistik und Kriminalpolitik. Stuttgart 1889. Pris 11 Reichsmark.

KROHNE er oprindelig teolog. I 1865 blev han ansat som fængselspræst ved tugthuset Vechta i sit hjemland Oldenburg, og senere har han arbejdet i fængselsvæsenets tjeneste, kun afbrudt ved hans deltagelse som feltpræst i krigene med Østrig og Frankrig. Til Vechta tugthusets direktør, LANGREUTER, der er hans svigerfader, har han til-egnet sin bog »zur Erinnerung an 24 Jahre gemeinsamer Arbeit«.

KROHNE henlede i 60erne opmærksomheden på sig ved et skrift »Organisation des Gefängniswesens mit Beziehung auf die kleinen Gefängnisse« (Oldenburg 1868), i hvilket han med stærke farver skildrede den elendige tilstand, hvori de mindre fængsler befandt sig, og indtrængende forlangte en forbedring af fængselsvæsenet i det hele.

Da så i begyndelsen af 70erne en kraftig reform af Preussens fængselsvæsen sattes i gang, blev der strax lagt beslag på KROHNES store arbejdskraft. Det blev ham anbefalet for en væsentlig del at føre tilsyn med indretningen af det store tugthus i Rendsburg, hvis første direktør han blev; herfra ledede han bygningen af det ny fortrinligt indrettede tugthus i Kassel, hvor han også var direktør en

kort tid, indtil han i begyndelsen af 80erne kaldtes til Berlin som direktør ved Moabit, Preussens mønsterfængsel.

Fængselsstyrelsen i Preussen er delt; tugthusene sorterer under indenrigsministeren (der tillige er politiminister), medens arresthusene og de mindre fængsler hører under justitsministeriet. KROHNE blev efter sin ankomst til Berlin ved siden af sin stilling som direktør ansat som en slags konsulent i indenrigsministeriets fængselsstyre, og om det end i mangt og meget ikke er lykkedes ham at sætte igennem sine synsmåder, har han dog visselig en væsentlig andel i det storslagne arbejde, som i de sidste 10 år har været udført i Preussen for tugthusenes forbedring. Ved siden af dette sit dobbelte, opslidende dagværk har han utrættelig drøftet de forskelligste spørgsmål, fængselsvæsenet vedkommende, i skrift og i tale, i brochurer, afhandlinger og på fængselsmøder. Det er derfor så meget mere at beundre, at han har fundet tid og kræfter til at samle sig på det foreliggende arbejde, der må hilses som et af de betydeligste værker, som fængselslitteraturen hidtil kan opvise. Berlins juridiske fakultet har på en smuk måde lagt for dagen sin høje mening om dette værks betydning ved julen 1889 honoris causa at kreere ham, teologen, til doctor juris.

KROHNES Lehrbuch er resultatet af et livs arbejde i fængselsvæsenets tjeneste. Han har heri nedlagt sine rige erfaringer fra sin mangesidige virksomhed, som præst og lærer, som direktør, som bygmester og som organisator. Enhver, der har havt det held at lære KROHNE personlig at kende, vil i denne bog genfinde ham selv på hver side, i hver linie: hans klare tanke, hans rige viden, hans store menneskekundskab, hans ejendommelig kraftige måde at udtrykke sig på — og ikke at glemme: hans varme hjertelag for al menneskelig nød og elendighed og hans aldrig svigtende mod og tro på sin sag. KROHNE er en i alle retninger rigt udstyret, stærk personlighed; og det er netop

dette personlighedens præg, der gør hans bog så interessant og tiltalende.

Den foreliggende bog er en »kærebog« og afljælper som sådan et længe følt savn; den byder en kort, letlæst systematisk fremstilling af den hele lære om fængselsvæsenet.

Bogen falder i 5 dele, hvoraf første del omhandler fængselsvæsenets historie. Efter en almindelig oversigt over fængselsvæsenets tilstand i tidligere dage gives en fremstilling af de videnskabelige, religiøse og filantropiske bestræbelser, som i den sidste halvdel af forrige århundrede gav stødet til, at man fik øjnene op for nødvendigheden af reform. Med særlig interesse vil man her læse en varm og sympatisk skildring af JOHN HOWARDS liv og virksomhed. Derefter følger en nærmere beskrivelse af udviklingen i de fleste europæiske lande, deriblandt også i Sverige, Danmark og Norge (pag. 105—120). Endelig omhandles de store fængselskongresser og deres betydning.

Anden Del handler om forbrydelse og straf. Forf. undersøger først forbrydelsens omfang og årsag. Den nærmeste årsag til forbrydelse finder han i den enkeltes fri villie; dermed udelukkes ikke, at en hel række udenfor den enkelte personlighed liggende momenter i større eller mindre grad bidrager til villiens forbryderske retning. Disse forbrydelsens sidste årsager kan vi udforske, vi kan beregne muligheden og sandsynligheden af deres virkning på den enkeltes villie, men hvorfor i det givne tilfælde den ene villie sejrrig modstår disse årsager og den anden ligger under for dem, det er en af de gåder, overfor hvilke vi endnu kun står med den bekendelse: »ignoramus«. — Det er en kendsgerning, som alle kulturstaters straffestatistik beviser, at kriminaliteten følger civilisationen skridt for skridt, og i dette ord ligger alle forbrydelsens sociale årsager indbegrebne. At eftersøge dem alle, vilde være det samme, som om man vilde efterspore alle de kilder og vandårer, hvoraf en stor flod er sammensat. Man kan kun fremhæve enkelte hovedmomenter. Så længe retssamfundet endnu er i sin

begyndelse, så længe det er indskrænket både med hensyn til medlemmernes antal og retsgebetets omfang, er også livsforholdene gennemsigtige og simple; det er kun sjældent, at de enkeltes interesser krydser hinanden, og de skranker, som drages for den enkeltes fri rådighed, er forholdsvis få. Med den fremskridende kultur voxer disse skranker og dermed også anledningen og fristelsen til at bryde dem. Med kulturen stiger tallet af de mennesker, som er henviste til at føre sit økonomiske liv på det samme rum. Forskellen i livs-, erhvervs- og dannelsesforhold bliver skarpere udpræget mellem retssamfundets enkelte medlemmer; modsætningen mellem rigdom og armod, dannelse og uvidenhed, nydelse og mangel træder skarpere frem, og derved, at disse uden formidling træder hinanden nær ind på livet, fremstår ønsker og begæringer, som med stigende heftighed forlanger tilfredsstillelse og ikke skyr brud på retsordenen som middel dertil. Efterhånden bortfalder skranker, som på det tidligere kulturtrin yde de mange, navnlig de svagere naturer en støtte, der bevarede dem mod at sætte sig op mod retsordenen, såsom hjemmets, familiens og kirkens indflydelse. Med den stigende kultur voxer tallet af de økonomisk svage, som ikke er istand til ved egen kraft at erhverve tilstrækkeligt til at føre et liv, der svarer til kulturtrinnet, og som derfor både selv bliver legemlig, åndelig og sædelig forkomne og overfører denne forkommenhed på sin efterslægt. I denne økonomiske nød ligger en hel række af momenter, der fremtræder som årsager til forbrydelse: råhed, drukkenskab, ødelagt familieliv, åndelig og legemlig degeneration, slet opdragelse o. s. v. Af civilisationens fremgang at vente en formindskelse af forbrydelsen er et forgæves håb.

Forf. vender sig derefter mod forbryderne selv. Han giver en meget interessant fremstilling af det forskellige forhold, hvori befolkningen deltager i forbrydelsen efter køn, alder, stand, bopæl og religion. Derefter omhandler han sondringen mellem lejligheds- og vaneforbrydere, som

synes at skulle få en grundlæggende betydning i nutidens penitentiære videnskab og praxis. Han advarer her med rette mod at tage denne sondring altfor udvortes, således at man udelukkende tager hensyn til, om forbryderen tidligere har været straffet eller ikke. Det er en kendsgerning, at der blandt menedere, bedragerer, slagsbrødre og sædelighedsforbrydere findes et meget stort antal vaneforbrydere i ordets dybeste forstand, som kun en enkelt gang er dømt.

I det næste afsnit behandles straffen og straffemidlerne. Det ordnede samfund kan ikke tåle brud på retsordenen, hvis det ikke vil opgive sig selv; det må tvinge det oprørske individ til at bøje sig under retsordningen. Dette sker ved straffen. Straffens øjemed er altså sikrelse af retsordenen og derved samfundets beståen. Men straffen er ikke en blot og bar fysisk magtanvendelse mod forbryderen; den er udslaget af samfundets sædelige bevidsthed, der oprører sig mod forbrydelsen og kræver den straffet. At forbrydelsen bliver straffet, er en sædelig nødvendighed; måden, hvorpå der straffes, vexler med kulturudviklingen, og dennes højde kan måles bl. a. også efter den grad, hvori straffens sædelige grundlag har fået udtryk i straffeloven, straffemidlerne og straffuldbyrdelsen.

Under sin omtale af straffemidlerne bemærker forfatteren om dødsstraffen, at den er berettiget, når samfundets sikkerhed kræver den. Men jo fastere retsordningen er, jo stærkere statsmagten står lige overfor den enkelte, desto mindre behøves den, og den forsvinder derfor efterhånden mere og mere af kulturstaternes lovgivninger, og hvor den findes, bliver den kun sparsomt anvendt. De samme betragtninger gøres gældende med hensyn til landsforvisning. Pryglestraffen forkastes som alene skikket til at virke demoraliserende. Tilbage bliver da frihedsstraffene og formuestraffen. Af fængselsstraf vil forf. kun have to arter: en *e custodia honesta*, bestående blot i frihedsberøvelse med adgang til under kontrol at beskæftige sig og leve som man

vil, og en egenlig fængselsstraf eller strafarbejde, hvor hele fangens liv og virksomhed er nøje foreskrevet og reguleret. Al fængselsstraf bør såvidt muligt udholdes i enrum for at undgå den moralske smitte, som samværet med andre forbrydere medfører. »Strafvollzug in gemeinsamer Haft heiszt den Rechtsbrecher dadurch für seinen Rechtsbruch strafen, dasz man ihn auf Staatekosten weiter im Verbrechen ausbildet.« Enrumsfængslet antager han på legemlig og åndelig friske fanger uden skade kan udstrækkes indtil 5, ja 10 år. Det irske system og det såkaldte klassesystem forkastes som alt for skematiske og ledende til skablon og hykleri. Fangernes overgang til det borgerlige liv formidles bedst gennem en udstrakt anvendelse af den betingede løsladelse, som forf. vil have betragtet som et led i straffuldbyrdelsen, som en modificeret art af frihedsstraffen, og som derfor skal indrømmes fangen, når han for øvrigt opfylder betingelserne, som en ret, ikke blot som en nåde.

Fængselsstraffen indtager efter KRONNES mening en alt for vid plads i vort nuværende straffesystem. Idet den anvendes næsten som eneste straf for de groveste som for de mindste retsbrud, har den tabt sin kraft i kampen med forbrydelsen. »Das Schwert, das zum Holzhacken gebraucht wird, verzagt seinen Dienst am Tage der Schlacht.« Tillige er der herved i folkemeningen indtrådt en farlig forvirring i de sædelige begreber om brud på retsordenen. Når man sætter den gemeneste tyv eller bedrager i samme fængsel som bondegutten, der er kommen i slagsmål på en dansebod, så forleder man uvilkårlig folk til at stille disse forbrydelser og disse personer på samme trin. For den, som lever i ordnede forhold, og som for første gang kommer i konflikt med straffeloven, er endogså den korteste frihedsstraf et alvorligt indgreb i hans økonomiske og sociale stilling, og den vedbliver ofte at hefte ved ham som en plet hele hans liv. Den første grundsætning i en forstandig strafferetspleje skulde være at holde folk så langt som muligt borte fra fængslet i stedet for at bringe dem derind for de allersimp-

leste forseelser og således vænne dem til det. — Som erstatning for fængselsstraf for de mindre forseelser anbefaler KROUNE husarrest, forbud mod at forlade et bestemt sted eller mod at indfinde sig på visse steder, bøder og advarsel. Bødernes størrelse vil han have bestemt efter den skyldiges indtægt og med adgang til at betale i terminer; udebliver nogen termin, indsættes den skyldige i arbejds hus, indtil han ved sit arbejde har optjent det manglende. Ligeså anbefales optaget den fra den ældre germaniske ret stammende, i England bevarede, i Italien ved den ny straffelov indførte fredsborgen (Friedensburgschaft, putting under recognizances) som består deri, at den skyldige forpligter sig til alene eller i forbindelse med en eller flere forlovere at betale en af dommeren bestemt pengesum som bod, hvis han inden en bestemt tid atter begår et retsbrud, i forbindelse med den straf, som herfor bliver at idømme ham.

Mærkeligt synes det os, at KROUNE ikke i forbindelse med sin fremhæven af faren ved at være for hastig til at sætte forbryderstemplet på første gangs overtrædere har fundet plads for omtale af den betingede domfældelse (condamnation conditionelle); han nævner den kun i forbigående under sin skildring af Belgiens fængselsvæsen (pag. 99, se også tillæg og rettelse, hvor den belgiske lov af 31 mai 1888 gengives). Af hans optræden på fængselskongressen i St. Petersborg under diskussionen om dette emne ved vi imidlertid, at han er en modstander af den betingede domfældelse. Hans grunde herfor er væsenlig de samme som de, der er gjort gældende af von KIRSCHENHEIM i hans rapport til Petersborgerkongressen (meddelt i Gerichtsaaal 43de bind, pag. 51 flg). Der indvendes, at den betingede domfældelse strider mod strafferettens øverste grundprincip, som er det, at enhver forbrydelse må have sin straf. Den forkastes af psykologiske og pædagogiske grunde: af psykologiske, idet det bemærkes, at forbryderen ikke får den for ham selv og derved også for samfundet gavnlige

følelse af at have sonet sin brøde; af pædagogiske, fordi man derved foruroliger og forstyrrer den almindelige selvfølelse, der forlanger, at straffen skal vise sin reelle virkning i den dømtes livssfære, og som ikke vil forstå en domfældelse, der til slut ingen domfældelse er. Endelig fremhæves de praktiske vanskeligheder ved at bedømme de enkelte tilfælde uden at forfalde til ulighed og vilkårlighed i rets anvendelsen.

Her er ikke stedet til at gå nærmere ind på disse indvendinger. Vi betragter dem ikke som afgørende og kan fuldt ud slutte os til den udvikling af emnet, som er given af von LISZT i hans »Criminalpolitischen Aufgaben« og af professor HAGERUP i hans foredrag på det sidste nordiske juristmøde. Os synes de fremførte betæneligheder at være altfor teoretiske, og vi kan ikke rigtig forlige os med, at en så praktisk anlagt ånd som KROHNE her, som det forekommer os, har ligget under for en juridisk doktrinarisme, den han ellers så ofte og med så stort held bekæmper. Vi hilser den betingede domfældelse som en frugtbar tanke og glæder os ved at konstatere, at den ved den franske lov af 26 marts 1891 har vundet et nyt terrain. Vi har på stedet haft anledning til at erfare, at denne lov er bleven modtaget med velvillie og håb både af jurister og lægmænd. Ved tribunalet i Paris bliver den allerede så at sige daglig anvendt.

Det sidste afsnit i 2den del er betitlet »Verhütung der Verbrechen«. KROHNE ser midlerne hertil i en rationel ordning af fattigvæset og omsorgen for de løsladte forbrydere. Endvidere i en forstandig opdragelse, der grundet på en sund, oprigtig religiøsitet vænner den unge til nøjsomhed og respekt for den guddommelige og menneskelige ordning. Endelig fremhæver han under tilslutning til Ihering's Kampf ums Recht betydningen af, at der i folket udbredes en stærk almindelig retsfølelse, som aldrig tåler, at retten trædes under fod, men kraftigt reagerer mod ethvert forsøg på at bryde den. Denne levende almindelige retsfølelse bi-

bringer retsbryderen og den, som vil blive det, en ganske anden agtelse for retsordningen end domstol og politi. »Zur Förderung oder Unterdrückung dieses Rechtsgefühls kann die Strafrechtspflege viel beitragen; wird sie schablonenhaft, entspricht sie nicht dem sittlichen Bewusstsein des Volks; sucht ein hochmüthiges, zünftlerisches Juristenthum die Laien als zu dumm von der Mitwirkung bei der Handhabung des Strafrechts als Geschworene und Schöffen auszuschlieszen statt sich ihre Mitwirkung zu sichern, dann ist es nicht zu verwundern, wenn breite Schichten des Volks der Strafrechtspflege gleichgültig oder wohl gar feindlich gegenüberstehen.«

Lærebogens tvende første dele kan betegnes som dens teoretiske afdeling. Den praktiske begynder med 3 del, fængslers bygning og indretning, som i det væsentlige blot er en forkortet udgave af forf.'s større afhandling om samme emne i Holtzendorff: Handbuch des Gefängniswesens. Til denne del slutter sig de i et anhang udtagne meget interessante og oplysende tegninger af forskellige fængsler og fængselstyper. 4 del omhandler fængselsforvaltningen i almindelighed, og endelig 5 del den specielle forvaltning. Herunder behandles indgående husordningen og disciplinen, forplejningen, beklædningen, renligheden, oplysning og opvarmning, arbejdsdriften, bogførsel og regnskabsvæsen, sundhedspleje, sjælesorg, undervisning og læsning, brevveksling og besøg. Et særskilt afsnit er viet forvaltningen af varetægtsfængsler, fængsler for unge forbrydere, opdragelsesanstalter og arbejdshuse. Endelig følger en række instruktive bemærkninger om fængslernes tjenestemænd og om fængselsstatistiken.

For nedskriveren af disse linier er det især denne bogens praktiske afdeling, som har været interessant. Rummet tillader ikke nærmere at gå ind herpå, hvad der også er vanskeligt for en, som ikke egenlig er fagmand. Men ligesom vi anbefale det hele værk, så er det især dette

parti af samme, hvorpå vi vil henlede vore juristers opmærksomhed. Det er særlig i disse ting, at forf. kan optræde som den ubestridte autoritet, og det er dem, som vi kender mindst til. Der sidder mange på dommersæde i Norge, som har idømt hundreder, ja tusinder af års strafarbejde uden at kende mere til vore strafaanstalter end måske de byer, hvori de er beliggende. Jeg ved ikke så nøje, hvorledes det hermed forholder sig i Sverige og Danmark, men jeg har grund til at tro, at det ikke er synderlig anderledes bevendt. Sådanne dommere er at sammenligne med læger, der give medicin, hvis virkning de ikke kender. KROHNE fortæller (pag. 202 noten) om en dommer, som ytrede, at han aldeles ikke vilde vide, hvorledes straffen fuldbyrdedes, da han ellers vilde forstyrres i sin fordomsfrihed ved dens udmåling. Vi tror nu ikke, at den slags betragtninger har gjort sig gældende hos vore dommere; det er snarere, at man ikke har tænkt rigtig alvorlig over nytten af at kende disse ting. Diskussionen herom og om de penitentiære spørgsmål i det hele er nu på dagsordenen overalt i verden. Vor ny straffeprocès har kaldt en mængde yngre jurister til en mere aktiv deltagelse i strafferetsplejen. Det står til dem alvorligt at undersøge disse ting og at udbrede forståelse for dem hver i sin kreds. Enhver, som ikke vil unddrage sig denne sin pligt, vil bogen yde en værdifuld vejledning til orientering og et pålideligt grundlag til opgørelse af en selvstændig mening.

Harald Smedal.
Statsadvokat.

„Om dødsstraffet“.

AF

K. OLIVECRONA.

Dette 310 sider store arbejde udkom i 1891 i Upsala og er det andet fuldstændigt omarbejdede og betydeligt forøgede oplag af forfatterens i 1866 udgivne bog om samme æmne. Det kan jo ikke undre, at en tilhænger af dødsstraffens afskaffelse som OLIVECRONA har udgivet dette arbejde påny. De 25 mellemliggende år have bragt adskilligt af interesse for spørgsmålet, og navnlig er utilbøjeligheden til at fuldbyrde dødsstraffen, hvor den ikke helt er afskaffet, i de fleste stater bleven så stor, at fuldbyrdelsen er bleven en sjelden undtagelse i forhold til antallet af tilfældene, hvori straffen idømmes. Modsætningen er i så henseende overvældende, når man hører en bekendt engelsk dommer sige om den engelske kriminallovgivning i begyndelsen af dette århundrede: »Vi hængte for alt, for tyveri til en shillings værdi, for 5 shillings, for 40 shillings, for 5 pund sterling, for omhugning af et plantet træ. Vi hængte for tyveri af et får, en hest, en ko, for falskmøntneri, for falsk, for trolddom for ting, som existerede, og for ting, som ikke vare til«. Om vi ikke, hvad tidspunktet angår, kunne sige med Chilian i Ulysses: »ligeså hos os«, så vare dog forholdene i begyndelsen af det 17 århundrede de samme hos os. Men så

afløstes dødsstraffen her af slaveriet; vi slog folk i jern for så godt som alt, ligesåvel for forsøgt selvmord som for at have skudt gennem et vindue eller for at have dræbt en hund. Slaveriet blev et universalmiddel for en mængde lovovertrædelser, hvorfor man før havde anvendt intet mindre end døden. — Og nu — nu forsøger man at redde mennesket fra at blive en håbløs forbryder ved at frigive ham under visse omstændigheder for al straf. Således må retfærdigheden følge de vekslede tider og deres opfattelser, men ikke desto mindre står den lige uanfægtet med sit sværd og sin vægtskål, mere måske som en påmindelse til magthaveren om at vise retfærdighed end som en forsikring til individet om, at den vil blive vist. Læser man nu Ole Kollerøds og Petri Worms retssager igennem, som medførte dødsstraf for dem begge, kommer man uvilkaarligt til at spørge, om nutidens dom vilde være bleven den samme. Den ene var en forhærdet forbryder med en hæderlig barndom og ungdom, drevet ud i forbrydelsen ved slette forældres hånende og hensynsløse behandling. Den anden en ung, fattig, yderst fattig drømmer, der havde solgt sin skjorte, førend han forsøgte sin forbrydelse, trykket ikke blot af sin egen fattigdom, men også af sine forældres og søds kendes. Svaret måtte formentlig blive benægtende.

I sin Lehrbuch der Gefängnissskunde har KROHNE sagt om dødsstraffen, at dens fuldbyrdelse nu er så begrænset, at den med bestemthed kan siges at ville falde bort af sig selv som straf for almindelige forbrydelser. Med den opfattelse slå mange sig til tåls; men ræsonnementet er ikke rigtigt, at man som følge deraf ikke behøver at afskaffe den ad lovgivningens vej. Sålænge nemlig som det anses for givet, at den straffebestemmelse, som kun undtagelsesvis opretholdes, slapper og døver retsbevidstheden, så længe kan retfærdigheden, såvel den med tiderne skiftende som den uforanderlige, ikke slå sig til ro. Derfor slutter også OLIVECRONA sit arbejde med et citat af JOHN EARL RUSSEL. »Når jeg betænker, hvor svært det er for en dommer at

gøre ret og skel mellem sagens omstændigheder, der fordre lovens uafviselige strænge retfærdighed, og det, som omfatter hele de formildende omstændigheders vægt, . . . hvor ringe og begrænset det eksempel er, som denne forfærdelige straf giver, hvor brutalt selve henrettelsessceneriet er — kommer jeg til den slutning, at retfærdigheden ikke vilde tabe noget, og ligeså lidt sikkerheden for uskyldige menneskers liv blive mindre, hvis dødsstraffen helt og holdent afskaffedes«.

Italieneren BECCARIA var som bekendt den første, som i sit skrift: *Dei Delitti e delle Pene* i 1764 vandt almindelig opmærksomhed for dødsstraffens afskaffelse. Hans skrift nåede 32 oplag i Italien og skal være oversat på 22 forskellige sprog. Før ham havde vel enkelte personligheder offentligt opkastet spørgsmålet om dødsstraffens berettigelse, men dette var hengået upåagtet af den store almenhed. I en særdeles interessant og lærd indledning gennemgår OLIVECRONA dødsstraffens stilling og udvikling og dens iværksættelse. I sin glansperiode havde den i sit ydre apparat en betydning, også ud over det at være straffemiddel, som vidner om tidens naive naragtighed. I Frankrig var således en galge et sædvanligt appendix til ethvert herresæde, og galgens form angav tillige den værdighed, som tilkom herresædet. I almindelighed hvilede galgen hos en »simple seigneur haut justicier« på to stolper, hos en baron på fire, hos en greve på sex og hos en hertug på otte. Om anvendelsen i Tyskland meddeler forfatteren, at en bekendt dommer v. CARPZOW i et berømt arbejde, der i det 17 århundrede betragtedes som en fortrinlig håndbog for alle dommere i Tyskland, gjorde sig til af, at han fra 1620—1666 havde afsagt 20000 dødsdomme eller 430 om året. I daværende Bayern og Øvre Pfaltz med c. 1 1/2 million mennesker henrettedes gennemsnitlig 376 personer om året. Endnu i de sidste år af forrige århundrede hengik i München sjelden nogen lørdag uden i det mindste en henrettelse. En gammel skarpretter i Bamberg

havde i 1854 fortalt, at han under den derværende fyrst-biskoppelige regering havde udført 1600 henrettelser. Og desuagtet klagedes der over, at straffens formål ikke opnåedes, forbrydelsen voxede bestandigt. England stod ikke tilbage for Frankrig og Tyskland. I Henrik VIII's regeringstid aflivedes ikke færre end 72000 personer. Som man ser af det anførte, indeholder indledningen interessante oplysninger om, til hvilke yderligheder anvendelsen af dødsstraffen i en periode var dreven i de store kulturstater i Europa.

Derefter fremstilles dødsstraffen, som den fremtræder i den svenske lovgivning før 1736, og senere efter straffeloven af 1734, hvorefter særlig gengældelse og afskrækkelse ere principerne, der opretholde dødsstraffens anvendelse i utallige tilfælde og tillige med den anvendelsen af tortur. I disse og de følgende kapitler om reformen i den svenske straffelovning 1779 og 1864 giver forfatteren en lærerig fremstilling af udviklingen i den svenske straffelovgivning, særlig med hensyn til dødsstraffen. Desuden indeholder bogen meddelelser om de henrettedes antal og forbrydelser i Sverrig fra 1749 til 1829, altså i 80 år. Disse oplysninger vise en nedgang af henrettelserne i forhold til folkemængden for hvert 10 år fra et gennemsnitstal af 47,4 i 1749—1758 til 8,5 i 1809—1818. Det er en selvfølge, at forfatteren desuden behandler de spørgsmål, som almindeligen fremsættes ved spørgsmålet om dødsstraffens afskaffelse, således om dens nødvendighed for at modvirke mord ved det formentlig afskrækkende i fuldbyrdelsen, indvendingerne mod dens afskaffelse hentede fra bibelen, justismord, udelukkelse af den henrettedes forbedring, den demoraliserende virkning, som ligger i henrettelsen indenfor fængselsmuren.

Dødsstraffen er vel ikke bleven afskaffet i Sverrig, men det har dog ikke på adskillige rigsdage manglet på motioner i den retning, som, uagtet de ikke have nået til at gå igennem, dog bestandig have vist stor tilslutning til tanken.

Af de oplysninger, bogen giver om de stater, hvor dødsstraffen er afskaffet, kan anføres, at i Holland, hvor

dødsstraffen afskaffedes 1870, dømtes fra 1859—1870 92 personer til døden, af dem henrettedes 3, fra 1870—1886 straffedes kun 29 for mord. Når Holland særlig nævnes, er grunden, at denne stat er en af dem, som sidst har afskaffet dødsstraffen, og hvori der dog foreligger en længere tids erfaring om virkningerne deraf, som, efter de anførte tal, vise sig meget gunstige.

Selvfølgelig indeholder bogen også meddelelser om de lande, hvor dødsstraffen faktisk ikke er udført i lange perioder, ihvorvel den fremdeles er bibeholdt i lovgivningen, ligesom også om de lande, hvor denne straf endnu fuldbyrdes.

Ved at omtale benådningsretten, som opgiver sin rette plads og betydning, når den bliver anvendt som regel for at undgå dødsstrafs fuldbyrdelse, anfører OLIVECRONA Oscar I's ord i hans bog: Om straff och straffanstalter: »Det är lika tungt som ansvarsfullt att uttala ordet, som oåterkalleligen afgör om ett menniskolif. Innan beslutet fattas, är tanken plågsamt sysselsatt att söka det, som rättast är, och sedan ligger ännu det sorgliga föremålets hugkomst tungt på sinnet.»

Som det vil ses af det anførte, lader OLIVECRONAS bog ingen side af spørgsmålet om dødsstraffen ude af betragtning, men behandler dem alle indgående og udførligt. Ganske vist beskæftiger bogen sig fortrinsvis med retsforholdene i Sverrig, men dels ere disse for en stor del ikke så afvigende fra de samme i det øvrige Norden, dels indeholder bogen såmange interessante enkeltheder og oplysninger om spørgsmålet, at enhver, der vil vide besked om dette, med tillid og udbytte vil kunne ty til den, og spørgsmålet om dødsstraffen er jo vedblivende en ganganger, sålænge denne straf ikke er afskaffet.

Fr. Stuckenberg.

EMIL TAUFFER.

På Stockholmerkongressen vare kongerigerne Kroatien og Slavonien repræsenterede af direktøren for strafanstalten Lepoglava i Kroatien EMIL TAUFFER. De fleste deltagere i den nævnte kongres ville vistnok mindes den lille, livlige mand, der var opfyldt af en overstrømmende interesse for fængselsagen og altid var begærlig efter at se og få oplysninger om, hvad der kunde få betydning for de mange reformer, der i hans hjem med bydende nødvendighed forestod, og som det var lagt på hans skuldre at sætte i værk.

Hans meget tidlig fremtrædende interesse for fængselsagen gjorde, at han allerede som meget ung blev sendt til udlandet for at gøre sig bekendt med fængselsforholdene der. Efter hans hjemkomst blev ledelsen af den ungarske strafanstalt i Leopoldstadt, hvor det irske system forsøgsvis skulde indføres, overdraget ham. Lidt efter lidt blev han hovedlederen af den da begyndte reorganisation af Ungarns strafanstalter, hvilken efterhånden også tilstræbtes i de andre østerrigske rigslande. I den anledning kaldtes TAUFFER i 1877 til Lepoglava, hvor tilstandene vare meget slette. — Tidsskriftet havde i årgang 1878, side 137, oplysninger om denne anstalt efter de derom udgivne officielle meddelelser. — Han bragte i kort tid anstalten på fode, skaffede orden i alle forhold, og hans instruktioner og reglementer

for Lepoglava blev gældende også for de øvrige straffanstalter i landet. — Efterhånden vandt han et stort navn som organisator og administrator, hvilket foranledigede, at han kaldtes til Bosnien og Herzegowina, ligesom også til Serbien for at gøre forslag til fængselsreformen i disse stater.

TAUFFER var en ivrig tilhænger af det irske system, som han med stor praktisk dygtighed førte ud i livet. I 1874 udgav han »Det irske fængselsvæsen« i det ungarske sprog, ligesom han ved flere skrifter søgte at oplyse om fængsels- og strafforholdene i rigslændene. Af mere almindelig interesse var hans »Beiträge zur neuesten Geschichte des Gefängniswesens vom Jahre 1883 og 1884«, som det efter hans egne udtalelser var hans hensigt at fortsætte. Grunden til, at det ikke skete, er mig ukendt, men det er næppe usandsynligt, at hans vidtstrakte praktiske virksomhed ikke har levnet ham tid til literært arbejde; det er således også det sidste af ham.

I en forholdsvis ung alder, 46 år gammel døde TAUFFER 28 april 1891, hvilket først er blevet mig bekendt af det i april d. å. udkomne hefte af Blätter für Gefängniskunde. Han var hovedlederen af fængselsreformen i største delen af de østerrigske rigslænder, og som sådan vil hans minde leve i hans hjemland; men han fortjener også at mindes udenfor dette, som en mand, der levede og døde med sin interesse for den sag, der var ham betroet.

Fr. Stuckenberg.

Sveriges fångvård år 1890.

Jemlikt Fångvårdsstyrelsens officiella berättelse för år 1890 utgjorde antalet straffanstalter i landet 61. Af dessa voro 47 enrumsfångelser (med sammanlagdt 2585

ljusa och 97 mörka celler), 4 centralfängelser för män, 3 centralfängelser för kvinnor, 6 centrala arbetsanstalter för män och 1 central arbetsanstalt för kvinnor.

Antalet fångar utgjorde vid årets början 3865 och vid dess slut 3742; tillkomne under året voro 20458 och afgångne 20581. Af de vid årets slut kvarvarande voro 241 häktade för brott eller förseelser, 2090 voro straffarbetsfångar, 440 fängelsefångar, 40 häktade för lösdrifveri och 931 hållne till tvångsarbete.

Bland straffarbetsfångarne voro 241 lifstidsfångar, och af de återstående voro 1174 dömda öfver 2 år och 675 till 2 år och derunder. De senaste 10 åren (1881—90) förete en oafbruten om ock långsam minskning af straffarbetsfångarnes antal. Vid år 1881 års slut funnos sålunda 2762 fångar af nämnda slag i rikets fängelser förvarade, hvadan antalet minskats med 672, deraf med 179 på lifstiden och med 493 på viss tid dömda.

Procenten af återfall i förhållande till antalet nykomne straffarbetsfångar utgjorde för berättelseåret 28,4 samt för tioårsperioden 1881-90 29,8 pct. Särskildt af dem, som undergått straffarbete för stöld, återföllö år 1890 38,1 pct. män och 33,8 pct. kvinnor samt under nyssnämnda tioårsperiod i genomsnitt 38,1 pct. män och 34 pct. kvinnor.

Af de under året nykomne voro 1236 dömda till straffarbete från 2 månader till och med 2 år; dömda från 2 år till och med 6 år voro 199, från 6 till och med 10 år 29 och öfver 10 år på viss tid endast 5.

Af de vid 1890 års slut kvarvarande lifstidsfångarne, 195 män och 46 kvinnor, hade 51 män och 4 kvinnor förut hållits till straffarbete på lifstiden men blifvit benådade.

Antalet fängelsefångar utgjorde vid 1890 års slut 15872, deraf 879 undergingo urbota bestraffning och 14993 förvandlingsstraff i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter. Nykomne urbota fängelsefångar voro 742 och bötesfångar 14785. Den förstnämnda kategorien företer sedan år 1881 en ökning af 134 och den sistnämnda af 4152.

För sysslolöst kringstrykande och bettlande häktades under året 2137 personer, hvaraf 850 komma på Stockholms stad och 1287 på rikets öfriga delar.

Antalet tvångsarbetsfångar uppgick vid 1890 års slut till 930. Under året nykomne voro 1127, hvaraf 1107 voro dömda enligt lösdrifverilagen och 20 enligt fattigvårdsförordningen.

Af nykomne straffarbetsfångar i förhållande till folk-
mängden i riket kom år 1881 1 på 2575 invånare och 1890
1 på 3304 invånare. Beträffande nykomne tvångsarbetsfångar
var samma förhållande år 1881 1 på 3955 inv. och år
1890 1 på 4276 inv.

Af de vid berättelseårets slut kvarvarande straff- och
tvångsarbetsfångar voro 451 ådömda förlust af medborgerligt
förtroende för alltid och 1181 på viss tid. Bland de brott,
för hvilka de under året å fängelserna intagne personer
blifvit dömda till straffarbete, märkas 922 fall af stöld, 83
af mened och förfalskningsbrott, 56 af barnamord, 25 af
dråp, 25 af mordbrand och 17 af mord. De för undergå-
ende af urbota fängelsestraff i straffanstalt insatte personer
voro bland annat dömda för misshandel (252 fall), brott
mot offentlig myndighet (124) och snatteri (108). Af yngre
ålder än 20 år voro vid årets slut kvarvarande 117 straff-
arbetsfångar och 24 tvångsarbetsfångar.

Beträffande ordningen och disciplinen vid straff-
anstalterna uppgick antalet extra judiciella bestraffningar,
som ålagts fångpersonalen vid läns- och kronocellfängelserna,
till 135, af hvilka 47 bestodo uti inneslutning i mörk cell,
76 uti mistning af sängkläder eller annan förmån, 5 i för-
knappning af kost, 3 i ljus cell utan arbete, 2 i beläggning
med fångsel och 2 i varning. De flesta af dessa bestraff-
ningar voro ålagda för hotelser och sturskhet mot bevak-
ning (15), för okynne och missvård af fängelsets tillhörig-
heter (39) samt för olofligt meddelande med medfånge (49).
De straffades antal utgjorde 9,1 pct. af det i dessa fängelser
förvarade medeltalet fångar. En rymning egde under året

rum från ett länsfängelse, och under transport lyckades fyra fångar rymma från fångförare. Under året begingos vid förenämnda fängelser 6 sjelfmord, deraf 5 medelst hängning, hvarförutom 4 försök till sjelfinord föröfvades.

Vid straffängelserna för män ålades fångpersonalen 139 bestraffningar, hvaraf 1 bestod uti af domstol ådömdt straffarbete, 9 uti ljus cell med arbete, 6 uti ljus cell dels med, dels utan arbete, 40 uti ljus cell i förening med mistning af sängkläder, 11 i mörk cell i förening med ljus cell, 20 i mörk cell och 14 i prygel. De vanligaste anledningarne till bestraffning voro förseelser mot bevakning (24), trots, olydnad m. m. (42) samt kif och slagsmål med medfänge (22). Procenten af antalet straffade i förhållande till medeltalet fångar utgjorde äfven för denna kategori 9,1.

Vid straffängelserna för qvinnor undergingo 26 personer, eller 8,7 pct. af medeltalet fångar, sammanlagdt 30 bestraffningar, bestående uti mörk cell i förening med ljus cell (9), ljus cell utan arbete (12), ljus cell med mistning af sängkläder (9). De flesta bestraffningarne voro ålagda för oskickligt uppförande och olydnad (14).

Antalet bestraffningar vid arbetsanstalterna för män utgjorde 102 eller 13,7 pct. af medeltalet fångar. Bland dessa märkas prygel (i 5 fall), mörk cell med eller utan afbrott af ljus cell (51) samt ljus cell med mistning af sängkläder (32). Förseelserna voro bland andra uppstudsighet m. m. mot bevakning (11), fylleri och bränvinssmuggling m. m. (27), lätja och fusk i arbete (28) samt rymning och rymningsförsök (15). Från kronoarbetskompaniet å Vaxholm lyckades 18 karlar rymma, af hvilka 16 voro ertappade vid årets slut. 2 tvångsarbetsfångar begingo sjelfmord.

Vid arbetsanstalten för qvinnor (å Norrmalm i Stockholm) fingo under året 63 personer, eller 54,8 pct. af medeltalet fångar, vidkännas 94 bestraffningar. Det stora antalet bestraffningar beror hufvudsakligen på ett störande uppträde, som på hösten egde rum i anstalten, i det de der

intagna hjonen under två dagars tid vägrade arbeta och uppförde sig synnerligen våldsamt.

Vid de centrala straff- och arbetsanstalterna utgjordes under år 1890 sammanlagdt 639,957 dagverken, deraf med inkomst 433,035 och utan inkomst 206,922. Hindrade voro 172,083 dagsverken. De manliga fångarne sysselsattes förnämligast med väfnad, stenhuggeri, skrädderi, skomakeri, snickeri, korgmakeri, smide och borstbinderi; de qvinliga med väfnad, sömnad, strumpstickning och tvätt.

Vid läns- och kronohäkterna utgjordes under berättelseåret tillsammans 334,082 dagverken. Icke utgjorda dagverken uppgingo till 161,772. De fleste af utgjorda dagsverken kommo på förfärdigande af tändstickslådor, skrädderi- och sömnadsarbeten, fjäder- och dunspritning, rensning af säd, bönor m. m., strumpstickning, borstbinderi, drefredning samt tillverkning af papperspåsar.

Beträffande religions- och skolundervisningen vid rikets fängelser ingingo under år 1890 meddelanden om, att åtta till fängvårdsanstalt ankomne fångar saknat all kunskap i kristendom och innanläsning. Kristendoms-kunskapen hos de vid årets slut kvarvarande var god hos 13,4 pct., försvarlig hos 65 pct., ringa hos 21,3 pct. och saknades alldeles hos 0,3 pct. Efter föreskrifven beredelse afrittades en qvinna, enkan Anna Månsdotter, för mord å sin svärdotter.

I flera af fångpredikanternas årsberättelser påpekas särskildt det jämförelsevis stora antalet unga fångar, som förekommer i straffanstalterna. Vidare framhållas fördelarne af natteceller i gemensamhetsfängelserna samt af en ifrågasatt utsträckning af cellstraffet.

Af de vid årets slut kvarvarande fångar hade enligt inkomna uppgifter 76,8 pct. manliga och 4,8 pct. qvinliga straffarbetsfångar samt 65,8 pct. manliga och inga qvinliga fängelsefångar begått sitt brott i rusigt tillstånd eller före brottets begående varit begifna på dryckenskap.

Under året erhöilo ej mindre än 955 från fångvårds-

anstalterna frigifna personer understöd af fångvårdsföreningar, fängelseförvaltningen eller enskilda och kommuner.

Besparingskassornas behållningar vid rikets samtliga fångvårdsanstalter utgjorde vid 1890 års utgång 338,963 kronor 82 öre. Af dessa medel utgick till åkerbrukskolonien Hall ett bidrag af 50 öre för dag för hvar och en gosse till ett antal af högst 175. Antalet underhållsdagar för dessa barn uppgick till 56,231.

Beträffande helsovården vid rikets fångelser visar år 1890 en sjukprocent af 3,37 mot 3,56 år 1889. Med undantag af influensan förekommo epidemiska sjukdomar endast i spridda fall. För sinnessjukdomar vårdades 34 individer (1889: 64). Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal var 0,92. År 1889 uppgick den till 0,98 och under tioårsperioden 1880—89 till 1,38. Dödsorsakerna voro i de flesta fall bröstsjukdomar.

Fångvårdens utgifter belöpte sig år 1890 till 1,694,241 kronor 52 öre, hvilken summa understiger utgifterna för föregående år med 10,502 kr. 88 öre. Arbetsinkomsten uppgick år 1890 till 139,310 kr. 24 öre (mot 141,529 kr. 49 öre år 1889) eller till 32 öre (1889: 31) för dagsverke. Dagportionen kostade i medeltal 28,68 öre (mot 28,07 under år 1889).

Literatur.

Om Sveriges fångvård af Gotthard Sundberg. Stockholm 1892.

En populär och på samma gång systematisk framställning af fångvårdsförhållandena i Sverige har länge varit ett önskningsmål, som först med föreliggande arbete kan anses vara uppnådt. Visserligen hafva af svenske författare förut utgifvits flere utmärkta uppsatser och afhandlingar i samma syfte, exempelvis af Oskar I »Om straff och straffanstalter» (1840) samt af J. Hagströmer »Om frihetsstraffen» (1875),

men alla dessa verk äro skrifna för fackmän och hafva dessutom det felet att vara föråldrade.

Efter att i korthet hafva beskrifvit förbrytarens säregna natur öfvergår förf. af »Sveriges fängvård» till en ganska uttömmande skildring af fängselifvet i allmänhet. Omständligast genomgås dock förhållandena på de stora centrala straffanstalterna för män, såsom varande de mest typiska. Här redogöres sålunda för de hufvudsakliga arbeten, hvarmed fängpersonalen sysselsättes, för gemensamhetsfängelsets många vådor och de ansträngningar, som gjorts och fortfarande göras för att motverka dessa, samt för fängpersonalens sammansättning.

Arbetets senare afdelning egnas åt den svenska fängvårdens organisation i dessa nuvarande skick. Måhända hade det här varit på sin plats att inledningsvis lemna en kort historisk öfversigt af fängvårdens utveckling i landet, om ock blott för att framhålla, hvilka jettesteg den tagit framåt på de senaste årtiondena. Deremot kunde förf:s kritik af befordringsväsendet inom fängvårdsstyrelsen saklöst hafva uteslutits, såsom varande af en alltför subjektiv natur.

Emellertid utmärker sig arbetet i sin helhet för en ledig och klar, stundom humoristisk, framställning samt ett sakrikt innehåll. Hvadan det bör kunna påräkna en vidsträckt och intresserad läskrets.

Blätter för Gefängnisskunde. B. 26, H. 3 og 4. Indhold: Fuldbyrdelsen af kortvarige frihedsstraffe, af Chuchiol. De østerrigske straffanstalter og retsfængsler i 1887 og 1888. Spørgsmål betreffende en mønsterformular for bøger over indleverede, af Könige. De slemme drenge i Würtemberg. Straffanstaltsbestyrelsens forpligtelse til at beslaglægge en ulykkesforsikring til fordel for fængslingsomkostninger, af Hilsse. Om den »betingede domfældelse«. Istedensfor kortvarige frihedsstraffe — betinget domfældelse. Korrespondance. Literatur.

Samme, B 26. H. 5 og 6. Indhold: Reformerne i den sachsiske straffuldbyrdelse, af Böhmer. Nekrolog. Korrespondance. Literatur.

Zeitschrift f. Schw. Strafrecht. 4 Jahrg. H. 6. 1891. Indhold: Bemærkninger til forslag om en straffelovbog for forbundet, af Dr. Thurneysen. Aforistiske bemærkninger til professor Stööss foredrag om de kriminalpolitiske fordringer til en forbundsstraffelov, af Hürbus. Skrifter mod sæderne, af Dr. Porret. Straffuldbyrdelsen i Sveits. Bemærkninger om den antropometriske identificering, af Le Royer. Afgørelser i straffesager. En vaneforbryder. Straffuldbyrdelse i Freiburg, Zürich. Forbrydelsens årsag.

Samme. 5 Jahrg. 1 og 2 H. 1892. Indhold: De ny horisonter i strafferetten, af Zürcher. Et lovforslag om den betingede dom-

fældelse i Genf, af Gautier. Dødsstraffen i Luzern, af v. Schauensee. Afgørelse i straffesager.

Bulletin de la Société gén. d. prisons. Nr. 8. 1891. Indhold: Selskabets møde i novbr. Fængselsvæsenet i kolonieme. Budgetudvalget for 1892, fængselsvæsenet. De moderne penitentiære reformer. Revue over fængselselskaber og præventive institutioner. Penitentiær revue.

Samme Nr. 1. 1892. Indhold: Selskabets møde i decbr. 91. Anvendelsen af lov af 1889 om beskyttelsen af ilde behandlede og moralsk forsømte børn, af L. Brueyre. Italiens fængselsbudget, af E. Pagès. Fængslerne i Ille og Vilaine, af A. Rouvin. Revue over fængselselskaber og prev. institutioner, Penitentiær revue.

Samme Nr. 2. 1892. Indhold: Selskabets møde jan. 92. Den penitentiære organisation i Australiens stater, I. Queensland, af L. Brueyre. Den korrektionelle opdragelse i Provence, af Guillot. Centralfængslet i Lissabon, af Daguin. Bibliografi.

Samme Nr. 3. 1892. Indhold: Mødet i febr. 92. Seinedepartementets fængsler og dekretet af 28 juni 1887, af Lecour. Om vildfarelserne og farerne i den krim. antropologi, af De Vence. De australske stater, Ny Syd-Wales og Victoria, af Brueyre.

Samme Nr. 4. 1892. Indhold: Mødet i marts 1892. Det belgiske forslag om beskyttelse af ungdommen, af Le Jeune. Forholdsregler ved anholdelsen af børn, af Dreyfus. Reorganisationen af Italiens fængsler, af Pagès. Opdragelsen af børn i Preussen, af Dubois. Fængselsstatistik i Spanien, af Campos.

Gerichtssaal. B. 45, H. 5 og 6. 1891. Indhold: Studier over systemet i den russiske straffelovbog, af Thuemmel. Godtgørelse for med urette lidt straf. Det 21 tyske juristmøde, tredje afd., af Stenglein. De ny bestemmelser i udkastet til den østerrikske straffelov, af Zucker. Literatur.

Samme B. 46, H. 1 og 2. 1892. Indhold. De ny bestemmelser i udkastet til den østerrikske straffelov, af Zucker. Fængselsreformen i Italien, af Kirchenheim. Den tyske strafferetspleje i 1889, af Fuld. Godtgørelse for uretfærdig lidt straf. Literatur.

Nytt juridiskt arkiv. Afd. II, Sextonde årg. H. 3 og 4. Indhold Öfversigt af de vid 1891 års riksdag behandl. ärenden, i hvilka lagutskottet meddelat utlådande; så och redogörelse för de sedermera, af Kungl. maj. i dessa ärenden vidtagna åtgärder. Om rättegångskostnadsersättning, som skall gäldas af flera gemensamt. Literatur.

Om strafudmålingen og dens rette forum.

Si duo faciunt idem, non est idem.

Det er en af de nyere straffeteoriers fortjenester, at de ved at sætte formålet i en påvirkning af den enkeltes villieskarakter — i modsætning til mange ældre — i sig selv indeholde et rationelt grundlag for strafudmålingen.

Fra dette standpunkt skulde det imidlertid synes i og for sig inkonsekvent at opstille en gradation i straffen efter forbrydelsens art og indenfor de enkelte forbrydelser atter at give et spillerum efter den konkrete forbrydelses natur, idet de andre hensyn, som kunde tænkes egnede til at danne grundlaget i så henseende, efter teorien ikke have noget selvstændigt krav på at spille en rolle i det enkelte tilfælde men kun bør tages i betragtning, når de indgå som momenter i den individuelle forbrydelses karakter. — Ført ud i sine yderste konsekvenser må derfor teorien af den ideale straffelov kræve, at den indskrænker sig til en opremsning af, hvilke handlinger der skulle være strafbare, og hvilke straffe der kunne anvendes, men i øvrigt overlader til vedkommende autoritet efter hvert enkelt tilfældes ejendommelighed at fastsætte den til at gøre individet lovlydigt fornødne straf eller eventuelt helt fritage for straf, hvis en sådan in concreto måtte anses formålsløs.

Disse teoriens konsekvenser vil dog næppe nogen sagkyndig ønske førte ud i livet; da selv den fineste psykolog

end ikke efter længere tids studium med sikkerhed kan udforske og bedømme et andet menneskes inderste villies- og følelsesliv, er det umuligt at overlade det skøn, der frit skal kunne vælge mellem frihedens og det livsvarige fængsels yderligheder, til et forholdsvis ringe antal af individuelle anskuelser; der må en større autoritet, et mere alment grundlag til at bære sådanne afgørelser.

Men kan man da ikke heraf slutte, at en teori med slige konsekvenser er falsk eller i det mindste utopisk? Ingenlunde. At en straffeteori (som f. ex. gengældelsesteorien) aldeles ikke med indre nødvendighed giver nogen som helst almindelig rettesnor for strafudmålingen, men må hente en sådan andet steds fra, må vistnok fælde den, men giver teorien blot et med dens lære sammenhængende, almindelig anvendeligt holdepunkt for bestemmelsen af straffens mål, kan det sikkert ikke anfægte dens rigtighed, at dens konsekvente gennemførelse i så henseende møder praktiske hindringer i den menneskelige erkendelses begrænsning, og man kan være temmelig sikker på, at der aldrig vil opdukke en iøvrigt holdbar teori, som kan gøre straffens udmåling i det enkelte tilfælde til en rent logisk operation.

Man nødes altså til at erkende, at en straffelovgivning, selv med det angivne udgangspunkt, må bryde med de logiske konsekvenser for at undgå den langt større ulykke, at prisgive borgerne til en bedømmelse af en så uoverkommelig vanskelighed, at dens resultater må få vilkårlighedens præg, og man kan også berolige sig med, at ligesom menneskenes uendelige ydre forskelligheder dog ikke ere større, end at de med temmelig sikkerhed lade sig indordne under forskellige racer og grupper, således ere de indre ejendommeligheder hos et nogenlunde ensartet samfunds medlemmer heller ikke mere mangfoldige, end at de lade sig henføre under visse almindelige klasser, og og at det med forsæt at have kunnet begå den samme handling ikke er det dårligste moment til i forening med andre at konstatere en karakterlighed i den retning, hvorpå det for straffelovgivningen kommer an.

Man føres således ind på den vej, som nutidens lovgivninger i det hele taget have fulgt, at fastsætte bestemte strafferammer for de forskellige forbrydelser, men til disses fastsættelse stille de individualistiske teorier sikkert andre fordringer, end de gældende lovgivninger have fyldestgjort eller haft til hensigt at fyldestgøre. Strafferammerne have i disse lidt efter lidt udviklet sig fra det historisk givne grundlag af absolut lovbestemte straffe under påvirkning af almindelige humane betragtninger og en vågnende erkendelse af de individuelle forskelligheders relativt berettigede krav, medens handlingernes større eller mindre moralske fordømmelighed eller samfundsfarlighed har været det væsentlig bestemmende for den første klassifikation mellem forbrydelserne og straffene indbyrdes.

Efter de nyere teorier må de absolut lovbestemte straffe bortfalde og fordringen iøvrigt være, at minimum og maximum betegne henholdsvis det i almindelighed laveste virksomme og det højeste nødvendige korrektiv mod den grad af lovstridig villie, som den pågældende forbrydelse indicerer, men i så henseende kan man ikke nøjes med at lade sig lede af en almindelig, ubestemt følelse af, hvad der vil være passende. Skønt lovgivningen ikke kan magte den nærmere (quasi-absolute) individualiseren og — som påvist — heller ikke kan overlade denne frit til andre, bør den dog tilstræbe i sin relative, på handlingens almindelige karakter byggede individualiseren at give den sikrest mulige vejledning for den nærmere individualiseren, og denne vejledning må fornemmelig søges i almenerfaringen, således som denne giver sig udtryk i kriminalstatistikken.

Dennes opgave i så henseende bliver det derfor at påvise, hvilke straffe for de forskellige forbrydelser der have vist sig mest egnede til gennemførelsen af straffens mål, eller med andre ord, hvilke straffe der for de forskellige forbrydelser have ført til den forholdsvis laveste recidivprocent.

Ved udarbejdelsen af en sådan statistik må man imid-

Iertid være opmærksom på karakteren af de love, som har skabt de foreliggende resultater; i så henseende kan det bl. a. fremhæves, at medens det naturligvis er rigtigt, at den begåede forbrydelse må være et vigtigt moment ved bedømmelsen af den lovstridige villies art og grad, er det sikkert aldeles ensidigt og usykologisk at gå ud fra, at den lovstridige villie ikke ligeså godt kunde have givet sig udtryk på en anden beslægtet måde; de gældende lovgivningers doktrinære adskillelser mellem beslægtede forbrydelser hvile derfor på en overvurdering af det moment til individets bedømmelse, som den foreliggende handling afgiver. Vor lovgivnings gentagelsesstraffe for tyveri f. ex. føre derfor også til ligefremme latterligheder, idet den hårfine og i de enkelte tilfælde så omtvistelige grænse mellem tyveri og bedrageri kan bevirke en kolossal forskel i forbryderens behandling, som aldeles intet tilsvarende har i hans villieskarakter, der umuligt kan antages udformet til en så speciel form af lovstridighed, at det f. ex. ikke bliver i og for sig tilfældigt, om han begår tyveri eller bedrageri, og tilsvarende bemærkninger lade sig gøre med hensyn til adskillige andre forbrydelser.

Den statistiske bearbejdelse i det angivne øjemed bør derfor samle forbrydelserne i mere omfattende grupper, og en fremtidig lovgivning bør med hensyn til straffenes størrelse gøre det samme.

Er — for at tage et eksempel i store træk*) — af de for første gang for tyveri, eller — i henhold til de sidst anførte betragtninger — for en nær beslægtet forbrydelse med fængsel på vand og brød straffede en så overvejende mængde falden tilbage, at de ikke-tilbagefaldnes tal bliver rent forsvindende, og er recidivprocenten derhos højere end for deres vedkommende, der ere straffede med forbedringshusarbejde for samme forbrydelse, må straffeminimum for denne sættes til den grad af forbedringshus-

*) Der vil jo f. ex. yderligere måske kunne være grund til en arts-klassificering.

arbejde, som har været tilstrækkelig til at afholde størstedelen af de dermed straffede fra tilbagefald, og maximum må være den straf, hvorfra færrest eller slet intet tilbagefald har fundet sted. Man indvende ikke, at grunden til, at der overhovedet har været idømt forskellige straffe for første gang begået tyveri, er den, at der dog mellem de konkrete forbrydelser har været en betydelig gradforskul, så at det ikke er sikkert, at den, der kun har begået forbrydelsen af ringere grad, behøver en lige så streng straf, thi givet er det jo, at den ringere straf i al fald ikke har været tilstrækkelig; det kan derfor ikke være galt at prøve den næstpåfølgende højere.

At resultatet muligvis måtte blive en strengere straf end nu almindeligt, er naturligvis i og for sig ligegyldigt, når en sådan straf kan godtgøres normalt at være nødvendig; det for almindelige menneskelige fornemmelser muligvis stødende i det tilsyneladende uforholdsmæssige mellem brøden og straffen vil jo iøvrigt yderligere tabe i vægt, når lovgivningen dertil føjer den betingede domfældelse for første gang begået forbrydelse af en vis nærmere beskaffenhed, hvilket jo navnlig må antages bl. a. at ville komme den art overtrædere til gode, der har frembragt den ubetydelige minoritet af ikke-recidivister.

Det falder imidlertid strax i øjnene, at medens man på den antydede måde vil kunne få strafferammerne — så vidt overhovedet muligt — rationelt bestemte for alle hyppig forekommende forbrydelser, vil det ikke gå så let ved de groveste og sjældent forekommende forbrydelser, der som regel betegne ondstående episoder i et menneskes liv. Det vil f. ex. med hensyn til manddrab blive klart, at den derfor ikendte straf, selv om det ikke har været livsstraf, i de nordiske lande i så godt som alle tilfælde vil have været tilstrækkelig til at afholde manddraberen fra forbrydelser af samme art, og at tilbagefaldet altså er intet eller højst ubetydeligt, såvel efter de større som efter de mindre straffe. Maximum vil derfor sandsynligvis blive den

mindste eller en af de mindste straffe, som overhovedet har været anvendt for manddrab i et så overvejende antal af tilfælde, at man derpå tør bygge noget, hvor der altså bliver plads for et skøn; man vil derimod komme i forlegenhed med at finde minimum.

At søge hjælp i statistiken fra andre folkeslag, der ere bøgavede med en hyppigere recidivisme til de pågældende forbrydelser end vi, vilde i og for sig ikke kunne gå an, da selve existensen af det fyldigere statistiske materiale i så henseende vilde forråde en sådan forskel i kulturtrin eller nationalkarakter, at ligestilling umuliggøres, og det vilde i al fald kun kunne gøre nogen nytte til at finde maximum, der jo imidlertid er forudsat bestemmeligt uden fremmed hjælp.

Den antageligste udvej synes imidlertid at måtte være den at vælge et minimum, der står i et passende forhold dels til minimum for den i forbrydernes almindelige rangordning den foreliggende nærmest stående forbrydelse, for hvilken straffen antages bestemt fuldstændig rationelt, og dels til det almindelige forhold mellem rationelt bestemte minima og maxima.

Den indvending vil let fremstille sig, at man ved at bestemme strafferammerne efter hensynet til recidivprocenten overser, at selv om straffen overfor den enkelte er rettet på en påvirkning af hans individuelle villie, så har straffen overhovedet dog sin grund i hensyn til samfundets sikkerhed, og at disse ikke tages i tilbørlig betragtning, når man bestemmer strafferammerne på den her antydede måde, men at man af sikkerhedshensyn f. ex. måtte straffe en manddraber strengt, selv om det var givet, at han aldrig oftere vilde dræbe.

Dette kan imidlertid ikke indrømmes: selv om det måtte være nok så rigtigt, at grunden til straffen i sidste instans er hensyn til samfundets sikkerhed, og at den enkeltes påvirkning ved straffen forsåvidt kun er middel, kan man dog formentlig ikke komme bort fra, at sikkerheds-

midlerne må rettes mod de enkelte lovbyggere og deres godhed værdsættes efter deres evne til at påvirke de enkelte; den almindelige målestok, der — som påvist — tiltrænges givet i strafferammerne, for, hvilke de bedste midler hertil ere, må man derfor søge i de individuelle erfaringers almene kontrolapparat — statistiken.

Var det givet om en manddraber, at han aldrig mere vilde dræbe, havde samfundet jo ikke mere at frygte af ham i den retning og kunde følgelig ikke træffe sikkerhedsforanstaltninger mod ham uden med det samme at kaste sig i armene på den gamle afskrækkelsesteori eller dens genfærd i moderne klæder. — Noget helt andet er, at det naturligvis aldrig er givet, at manddraberen ikke vil tage fat påny, og at han derfor må lide under den almindelige formodning om, at han, når han ikke straffes, let kan finde på at gentage, hvad han en gang har gjort; man har nemlig ikke og kan ikke have en for nutidens kulturstandpunkt brugbar statistik til godtgørelse af, at manddrab, selv om det ikke er straffet, dog ikke frembyder tilbøjeligheder til gentagelse, og tilsvarende bemærkninger gælde andre grove og sjeldne forbrydelser.

Ved at bruge de hidtil anvendte straffe og disses resultater til udgangspunkt for strafferammernes fastsættelse synes endelig tilvejebragt den historiske tilknytning, som intet fremskridt kan undvære, idet derved det fornødne hensyn er taget såvel til samfundets opfattelse af de krav, der må stilles til dets sikkerhed og til dets borgers moralske bevidsthed, som til det delvis eksperimenterende i straffelovning som i al anden erfaringsvirksomhed.

Der vil naturligvis i øvrigt om metodens udførelse i enkelthederne kunne siges en hel del mere og påpeges forskellige vanskeligheder, som det her vilde være for vidtløftigt at gå ind på. —

Er man imidlertid nået så vidt, at man har en lovgivning med rationelt bestemte strafferammer, bliver det næste spørgsmål, hvem der i det enkelte tilfælde skal udmåle straffen.

Dette har, som bekendt, hidtil været domstolenes sag, men i nyere tid har der rundt omkring af og til rejst sig stemmer for, at det — som allerede indført enkelte steder i Amerika*) — hellere burde lægges i hånden på strafudøvende myndigheder, og den i 1889 dannede internationale forening for strafferet, der blandt sine medlemmer tæller tidens betydeligste kriminalister, har da også i sit program optaget en reform på dette område, idet den i sine statuter**) erklærer den nuværende sondring mellem strafferetspleje og straffuldbyrdelse for urigtig og formålsstridig, da straffedommen først ved fuldbyrdelsen får indhold og betydning, og fordrer, at ved langvarige frihedsstraffe bør straffetidens udmåling ikke blot gøres afhængig af den begåede forbrydelses materielle og moralske grovhed, men også af straffuldbyrdelsens resultater.

Udgangspunktet for denne bevægelse***) er det, at dommernes strafudmåling »svæver i luften«, da de væsenlig kun lære gerningen, ikke mennesket at kende; de dømme efter et forbenet schema, ikke efter en levende individualitetskrav, der først kan erfares ved den over et længere tidsrum udstrakte iagttagelse, som behandlingen i en strafanstalt muliggør. Det nugældende system sammenlignes i letsindighed og ørkesløshed med, om en læge efter en overfladisk konstatering af et foreliggende symptom anså sin virksomhed for endt med at foreskrive et vist middels anvendelse i en forud bestemt tid — hverken kortere eller længere — uden hensyn til, om patienten kom sig forinden, blev dårligere eller uforandret.

Det fremhæves derhos som betydningen af at finde

*) A. Winter: Die New-Yorker staatliche Besserungsanstalt zu Elmira, Berlin, 1890.

**) Se dette Tidsskrift Bd. XIII, s. 68 ff.

***) Se Holtzendorff: Die Kürzungsfähigkeit der Freiheitsstrafen, 1861; E. Kräpelin: Die Abschaffung des Strafmasses, Stuttgart, 1880; Zeitschr. für die gesamte Strafrechtswissenschaft Bd. II s. 444 ff. og s. 473 ff., Bd. IX s. 490 ff., Bd. XI s. 491 ff.; Garofalo: la criminologie, s. 395.

just det rette mål, at den for lange straf virker sløvende eller tilintetgørende på den mulighed for bedring, der måske på et vist tidspunkt har været tilstede, medens den for korte straf gør hele straffen frugtesløs derved, at den afbrydes, inden bedringsmuligheden har nået sin fulde modenhed; er der overhovedet ingen mulighed for bedring, bør det dog heller ikke være nødvendigt »atter at slippe rovdynet løs på samfundet.«

Man er naturligvis klar på, at reformen uafviselig stiller andre fordringer til strafanstaltens indretning og personale end hidtil sædvanligt. De overordnede embedsmænd skulle foruden fortræffelige almenmenneskelige egenskaber tillige være i besiddelse af grundigt kendskab til den almindelige strafferetsvidenskab samt omfattende uddannelse i teoretisk og praktisk kriminalpsykologi og psykiatri; de skulle være uafhængig stillede i alle retninger og have hals- og håndsret over alle sine underordnede; disse skulle være så almindelig humant dannede som muligt, have interesse for deres kald og dertil have modtaget teoretisk og praktisk fordannelse. Forbryderne skulle iagttages efter en så stor målestok som mulig og til det øjemed klassificeres i forskellige afdelinger efter deres fortid, forbrydelse (lejlighedsforbrydere — vaneforbrydere) etc.; de skulle behandles både i celle og fællesskab, og indenfor fællesskabet vil vistnok en langt videregående graduering i friheden end den hidtil almindelige komme til at spille en stor rolle; eksempelvis kunde der jo intet være til hinder for indenfor visse grænser at etablere et vist afhængighedsforhold mellem vedkommendes kost og hans arbejdsdygtighed og øvrige opførsel; det sidste trin før løsladelsen kunde jo passende bestå i den blotte kasertering i eneværelser med forpligtelse til at forsørge sig selv ved arbejde i eller udenfor boligen og til at iagttage en lempelig husorden; jo mere man med opretholdelsen af en passende kontrol kunde nærme sig det fri samfunds forhold, des bedre vilde iagttagelsesgrundlaget blive og des mindre springet ud i livet.

Det er endelig en selvfølge, at de livsvilkår, som den pågældende gik i møde, måtte underkastes den alvorligste overvejelse.

Modstandere*) imod denne bevægelse have imidlertid heller ikke tøvet med at indfinde sig, dels stivnede af rædsel over, at man kan tænke sig muligheden af et sådant indgreb i domstolenes ældgamle prærogativ, dels forsynede med reelle argumenter. Navnlig bestrides det, at det overhovedet er muligt i en strafanstalt at erhverve et betydelig sikrere og fyldigere kendskab til en person, end dommeren kan.

Man betænke — siges der — hvilke de forhold ere, hvorunder man lærer en fange at kende i strafanstalten: de ere i et og alt forskellige fra dem, hvorunder han stilles som fri mand. Selv om han arbejder og opfører sig nok så fortrinlig i fængslet, taler nok så varmt om sit tidligere livs fordømmelighed og om sine gode forsætter for fremtiden, ja selv om han mener det nok så ærligt, hvor er prøvestenen uden i friheden? Her vil han først atter blive stillet over for de gamle fristelser med den ydre mulighed for at falde, her vil han atter kunne beruse sig, her vil savnet af de første livsfornødenheder atter træde ham i møde og muligheden for at skaffe sig opholdet endog være vanskeligere end før, her ville de gamle venner og veninder atter være til tjeneste, kort sagt, her er samfundslivet med alle de farer, i hvilke man i strafanstalten aldrig kan få lejlighed til at se ham stedt.

Kommer nu hertil det hykleri, som ved strafanstaltens bestyrelses væsenlige indflydelse på straffetiden vilde udvikle sig i endnu langt højere grad end nu, stige betænelighederne, støttet af bekendte fængselsmænds, f. ex. Zugschwerdts vidnesbyrd: »den måde, hvorpå en fange opfører sig i strafanstalten, hænger ikke i mindste måde sammen med hans moralske sindelag, men bestemmes

*) Se Der Gerichtssaal Bd. XLIV s. 8 ff. og s. 182 ff. Wach: Die Reform der Freiheitsstrafe, Leipzig, 1890.

væsenlig, tror jeg, af klogskabshensyn. Enhver overtrædelse af fængselsordenen pådrager straf, og just de forbrydere, der så at sige have fundet deres andet hjem i fængslet, ere blevne forsigtige ved mange tidligere erfaringer og ere derfor, såvidt mine erfaringer række, sædvanlig de ordenligste og roligste fanger — men kun af klogskab. Andre derimod, som ere begyndere i fængselslivet og først må vænne sig til den dem der påtvungne ordning, fejle meget ofte på grund af letsind, ubetænksomhed eller forlokkelse etc., uden at man derfor kan sige, at de skulde være ringere end hine i moralsk henseende.*

Hvis dette er rigtigt, vilde følgen af strafanstaltens indflydelse på straffetiden altså let blive, at straffemålet ikke kom til at rette sig efter den pågældendes moralske standpunkt, men efter den større eller mindre smidighed, hvormed han kunde bøje sig under straffen, så at den snedigste forbryder foruden chancen for helt at undgå opdagelse yderligere fremfor den enfoldige vilde få udsigt til at slippe lettere fra selve straffen, når han endelig en gang var greben. Denne betragtning har også ført nogle til det resultat, at den omtalte reform i al fald kun kan være tjenlig overfor individer, med hensyn til hvilken straffens formål alene er det at opdrage dem til arbejdsomhed, idet dette måls opnåelse antages betydelig lettere at lade sig konstatere i fængslet end, om vedkommende f. ex. er bleven herre over sin tyvagtighed, sanselighed, voldsomhed, heftighed ell. desl.

Man kan jo nu heller slet ikke i al almindelighed anse det for givet, at det just er tidens længde, hvorpå det kommer an for at lære et menneske at kende; det er tværtimod en ganske almindelig erfaring i det daglige liv, at man af det første indtryk drager visse slutninger, at man imidlertid senere efter længere tids bekendtskab forkaster disse og danner sig en helt ny opfattelse, men at man igen drives bort fra denne for at vende tilbage til en sikker overbevisning om det første indtryks rigtighed, idet ofte pågældendes forhold i en ganske enkelt situation kaster et

strejfflys over hans indre, som årelang iagttagelse i mangfoldige andre situationer ikke kunde erstatte, og ansete fysiognomikere har jo også slået mangt et slag for det første indtryks rigtighed, når det da ikke er baseret på rent ydre, overfladisk iagttagelse, men på den modne og forstandige mands erfaring og dømmekraft.

Kaster man nu blikket på forhørsdommerens adgang til at lære forbryderen at kende, ses det let, at han foruden den foreliggende forbrydelse til dannelsen af sit indtryk har ganske ejendommelige momenter, idet iagttagelsestiden for ham, om end forholdsvis kortvarig, omfatter øjeblikke i forbryderens liv, hvori denne er i en ganske særegen og for psykologiske indblik gunstig sindstilstand; han kommer umiddelbart fra friheden, endnu ikke sløvet af fængslingen, og ofte med håb om snart at vende tilbage til livet, han er pludselig — måske for første gang — reven bort fra sin slægt, fra sin vante omgang og daglige beskæftigelse og stillet ansigt til ansigt med retfærdigheden; han har måske aldrig før prøvet, hvad det vil sige at være helt alene med sine tanker og sin brøde, er måske pint af denne, men søger dog at frigøre sig for ansvaret af frygt for selve dette, af frygt for verdens dom, for ikke at gøre sin familie sorg eller deslige; han tilstår hurtig alt eller noget, eller han kæmper — måske i stadig tvivl med sig selv og i al fald i uophørlig spænding — en lang og hård kamp med udflugter, forstillelser og løgne, inden han kryber til korset og tilstår alt eller en ubetydelighed og gentager kampen med hensyn til de enkelte afgørende momenter eller hver enkelt forbrydelse, hvorfor han er sigtet, men ser sig endelig blottet på alle punkter og tilstår fuldtud eller med reservation, overvældet eller under stadig trodsen — kort sagt der frembyder sig for dommerens iagttagelse en rigdom af forskelligartede, her kun skizzerede sjælelige rørelser, hvoraf som regel nogle vil give den klartseende et mere eller mindre bestemt indblik i vedkommendes intelligens, følelsesliv og villieskarakter, og af

hvis samlede sum selv et jævnmål af psykologisk sans og øvelse vil kunne komme til et nogenlunde pålideligt totalbillede af forbryderens åndelige habitus, navnlig også, når der til disse selverfaringer knyttes en til udfindelse af den individuelle forbrydelses genesis sigtende, indgående undersøgelse af vedkommendes barndomshjem, senere undervisning og opdragelse, omgang og hele livsforhold, som dommeren har al ønskelig lejlighed til at foretage. Det ejendommelige tillidsforhold, der ikke sjelden udvikler sig mellem dommeren og inkvisiten, når denne er bragt til at tilstå fuldtud, turde også tildels være udtryk for en som regel ubevidst erkendelse af, at dommeren har set dybere i ham end de fleste.

Man kan endelig gøre opmærksom på den fare, at strafanstaltens bedømmelse langt lettere end dommerens vil glide over i et skøn om forbryderens lovydighed og moralitet i al almindelighed og tabe af syne det faste holdpunkt for straffen, som den foreliggende forbrydelse afgiver, og som, når alt kommer til alt, dog er det eneste utvivlsomme udslag af vedkommendes karakter, der kan berettige samfundsmagtens indgriben. —

Ved overvejelsen af de anførte pro og contra må man først og fremmest erindre sig den trivialitet, at alt menneskeligt fremskridt er relativt, at spørgsmålet altså kun er, om dommerne eller strafudøverne i almindelighed ville have størst udsigt til at lære forbryderens sande karakter at kende, og ikke om enkelte ville kunne tilhykle sig et godt omdømme eller ved ubesindighed pådrage sig et slet, og det synes nu i de under større forhold almindelige tilfælde, at den dømmende ret er en, den undersøgende en anden, ikke at kunne bestrides, at domsretten virkelig væsentlig kun lærer mennesket at kende gennem den enkeltstående gerning, medens strafudøverne — foruden dette moment til bedømmelsen — have et plus forud i deres adgang til umiddelbart at lære mennesket selv at kende i hele dets senere daglige færd; hvor megen vægt man end lægger på betydningen af iagttagelses-milieu'et, som den omsigtsfulde

observator selvfølgelig også vil tage i betragtning, kan straffedøvernes bedømmelsesmateriale dog aldrig blive ringere end dommerens, men må ubetinget blive kvantitativt større og efter al sandsynlighed kvalitativt indholdsrigere, hvortil navnlig den i forbindelse med reformen stående omdannelse af strafanstalterne i høj grad må antages at ville bidrage.

Man overdriver sikkert den menneskelige selvbeherskelse betydelig, når man anser det for en almindelig evne i årevis — og derom drejer det sig jo — at kunne trænge sin sande karakter fuldstændig tilbage under de forskellige omvexlinger, som også livet i en strafanstalt frembyder og yderligere skulde beregnes på at frembyde. I de ovenfor anførte ord af Zugschwerdt synes også overset, at den rette forklaring af, at de sletteste personer som regel er de bedste fanger — hvad vel heller ikke er utvivlsomt — ikke just er den, at de hykle bedst, men langt snarere den, at det er de svageste karakterer, der lettest føje sig under de givne forhold; det ansvar, der vilde komme til at knytte sig til strafudøvernes bedømmelse, derved, at denne fik et reelt udslag, vilde sikkert også give selve iagttagelsen en langt større kraft end nu, så at man ved alle til rådighed stående midler søgte at opfatte hele personligheden og ikke for meget heftede sig ved den rent ydre overholdelse eller overtrædelse af de disciplinære forskrifter.

Selv de tilfælde, hvor den undersøgende og dømmende dommer er samme person, og hvor en del taler for dommerens fortrinligere kompetence, bør formentlig alligevel ikke udskilles som særlige dels på grund af deres forholdsvis og vistnok tiltagende sjældenhed, dels fordi de momenter, som dommeren under sin undersøgelse får forud, på grund af selve deres natur ikke på nogen måde lade sig reproducere for appeldomstolen, og dels endelig, fordi han deler skæbne med den kun dømmende dommer i den retning, at han i det højeste kan lære forbryderen at kende, som han er i

domsafsigelsens øjeblik, men i alt fald intet pålideligt skøn kan danne sig om, hvorledes, hvor hurtigt eller hvor langsomt straffen vil virke på ham.

Det står tilbage at betragte de forskellige former, hvorunder man har tænkt sig forslaget ført ud i livet.

Enkelte*) ville gå så vidt at indskrænke domstolenes opgave til kun at omfatte afgørelse af skyldspørgsmålet og idømmelse af anbringelse i en sindssyge-, opdragelses- eller strafanstalt, hvis bestyrelse derefter frit skulde bestemme opholdets længde, »wie es ja bei den Irrenanstalten schon heute der Fall ist«, af hvilken sammenligning det endog synes at måtte udledes, at end ikke loven bør sætte nogen som helst grænse i så henseende; der tillægges også ubestemtheden en ganske særlig frugtbringende indflydelse på forbryderen, som derved antages at ville blive langt tilbøjeligere til at skænke bestyrelsen sin fortrolighed og til i sit arbejde og i sin opførsel at tilstræbe dens tilfredshed, idet hans tanke stadig vil være henvendt på forbindelsen mellem hans forbedring og hans fremtid, medens det, når straffetiden strax er bestemt, mere vil være ham om at gøre på bedste måde at få has på tiden.

Andre ville kun tillægge strafudøverne ret til indenfor lovens grænser at forhøje eller nedsætte den af domstolene oprindelig bestemte straf eller til at fastslå straffen indenfor de af dommeren eller loven satte grænser, hvortil igen er foreslået det korrektiv, at domstolen overhovedet i hvert enkelt tilfælde skulde afgøre, om den selv vilde fastsætte straffen eller overlade dette til strafudøverne indenfor de af den satte grænser; endelig har man tænkt sig den form, at sagen, efter at forbryderen i nogen tid har hensiddet i strafanstalten, toges for igen til ny og endelig pådømmelse på grundlag af det der opnåede fyldigere kendskab til vedkommendes individualitet.

Den myndighed, der skal fatte den endelige beslutning

*) Jfr. særlig Kräpelin s. 62.

om straffemålet, tænkes af nogle at skulle bestå af straffanstaltens overordnede embedsmænd, medens andre ønske også udenfor ståendes deltagelse, og Liszt særlig foreslår dette varetaget af en specielt dertil beskikket forsamling (»Strafvollzugsämter»), bestående af straffanstaltens bestyrer, den offentlige anklager, undersøgelsesdommeren og to af regeringen på tid mellem fængselselskabernes bestyrelser, videnskabsmænd og kommunale repræsentanter valgte medlemmer.

Der kan nu formentlig slet ikke være tale om at følge Kräpelin i hans forslag om hendømmelse på rent ubestemt tid, hvad alt i nærværende bemærkninger begyndelse er søgt motiveret; her kan tilføjes, at dette også vilde berede forbryderen uforsvarlige kvaler; de stadig skuffede forhåbninger vilde let forbitre hans sind og lade ham hensynke i en trøstesløs fortvivlelse, der vilde være lidet skikket til at gøre ham modtagelig for god påvirkning. Det må vist også i høj grad betvivles, at forholdet til strafudøverne derved vilde vinde noget af virkelig betydning; tværtimod synes det frygtede hykleri under denne form at måtte finde den bedste jordbund. Sammenligningen med sindssyge halter jo bl. a. også på det punkt, at opholdet på en sindssygeanstalt langt fra lægger sådanne hindringer i vejen for at konstatere helbredelse for sindssyge, som opholdet i en straffanstalt for at konstatere helbredelse for forbrydertilbøjelighed.

Af de øvrige former kunne næppe heller de anbefales, der sætte strafudøverne i umiddelbar rapport til loven, medmindre der i al fald i dommen optoges en henvisning til de bestemte paragrafer, der vilde være at anvende, og selv da vilde der, navnlig hvor der var spørgsmål om forsøg og meddelagtighed, let kunne opstå vanskeligheder ved anvendelsen.

Påny at bringe sagen for domstolene, for at disse nu kunde dømmes også på grundlag af de af strafudøverne indhøstede erfaringer, synes kun at være en omvej og til-

med en farlig omvej, der let kunde give hele reformen et grundskud, idet domstolene selvfølgelig a priori vilde være utilbøjelige til at ændre deres egen en gang truffne afgørelse efter hensynet til andres ukontrolable erfaringer, hvilket også lidet vilde stemme med deres almindelige opgave. Derimod turde den af Liszt foreslåede form, hvorefter domstolene idømme straf for eksempel fra 6 uger til 2 år, fra 2—5 år, fra 5—10 år o. s. v., og strafudøverne altså have at holde sig indenfor disse grænser, være den mest tilfredsstillende, skønt det synes, at reformen ifølge selve sin begrundelse egentlig ikke egner sig til at finde anvendelse, hvor der efter gerningens beskaffenhed overhovedet kan være tale om så kort en straffetid som 6 uger.

Når derhos undersøgelsesdommeren med sine vigtige særlige forudsætninger også kaldtes til at deltage i den endelige afgørelse efter ligesom de øvrige deltagere i denne at have haft adgang til at følge forbryderen under hans ophold i strafanstalten, når den offentlige anklagers, videnskabens og lægmandens vota kom til hvert med sine synspunkter, når friheden inden den fulde straffetids udløb altid gjordes betinget af fremtidig god opførsel, og når endelig et bestemt tidspunkt, f. ex. minimalstraffens udløb, fastsattes som det almindelige til afgørelsen, synes såvel den juridiske som den rent menneskelige retfærdigheds krav at have den størst mulige udsigt til at ske fyldest.

St. Grundtvig.

GUSTAV EKERT.

I tidsskriftets årgang 1890 omtaltes det 25 års jubilæum, som »Der Verein der deutschen Strafanstaltsbeamten« og »Blätter für Gefängnissskunde« havde holdt i 1889. I den anledning anførtes nogle udtalelser af EKERT om besværlighederne ved et fagligt tidsskrifts ledelse, og der søjedes hertil, at der i disse udtalelser lå ligesom et lille suk over det besværlige arbejde, men tillige en stille glæde over at have kunnet gøre det med et tilfredsstillende resultat. Og dette gjorde han til det sidste. Thi nu er GUSTAV EKERT død og dermed hans virksomhed på det penitentiære område afsluttet.

Han var født 4 oktober 1824 i Rastatt. I 1858 trådte han i fængselsvæsenets tjeneste og var i de følgende tyve år direktør for tugthuset for mandsfanger i Bruchsal, hvorefter han fra 1878—91 styrede det ny landsfængsel i Freiburg. I 1871 havde man vist ham den ære at opfordre ham til at overtage ledelsen af den den gang ny strafanstalt Plötzensee ved Berlin; men han foretrak at blive i sin hjemstavn, Baden. — EKERT var en fremtrædende hævder af at tilstræbe forbedring af fanger gennem straffens fuldbyrdelse, ligesom han, hvis virksomhed i fængselsvæsenets tjeneste gennem en lang årrække var foregået i cellefængsler, holdt på den individualiserende straffuldbyrdelse med cellen som grundlag. Med den lange erfaring, han

havde erhvervet sig på den sags områder, han tjente, følte han den store betydning af, at der kunde bibringes dommerstanden kendskab til straffuldbyrdelsen, og det blev ham derfor en ikke ringe tilfredsstillelse at få ledelsen af det fra 1886 ved anstalten i Freiburg indrettede lærekursus for dommere i sin hånd. I 1889 blev han af universitetet i Freiburg udnævnt til æresdoktor. Han så deri en begivenhed af betydning for fængselsvidenskaben og for fængselsmændenes stilling, og det var ham derfor en ligeså stor tilfredsstillelse, da universitetet i Berlin kort efter udnævnte hans preussiske kolleger WIRTH og KROHNE til doktorer.

Det er på det foran omtalte sted i tidsskriftet fremhævet, hvorledes EKERT var stifter og bærer af Foreningen for tyske fængselsembedsmænd og leder af denne forenings tidsskrift *Blätter für Gefängnissskunde*, der er ligeså vel kendt i som udenfor Tyskland. I så henseende arbejdede han til det sidste med tilfredsstillende resultater, og, hvad mere er, han holdt ud, da interessen ikke var på mange hænder, men derfor var han også hædret af regeringer, selskaber og fagmænd. Han var en af fængselsreformens veteraner, der nu efterlader sig mange disciple i Tyskland. — I 1891 var han udtrådt af fængselsvæsenets tjeneste på grund af sygdom og døde 9 maj 1892.

Fr. Stuckenberg.

Forhandlede af Dr. Alder Faust i Arch. 1887-8 Tard. Phil. sein 1814.

Om skelnemærket mellem forbrydelse og sindssyge. *Giells Notlunde*
for marts 1893

Handskrift af Dr. Faust, H. Alimona (1379) i det danske Sprog i den 3. Gruppe af Lænder, nr. 35

(121-152)

I »Archives de l'antropologie criminelle« for marts d. å. har Dr. P. Dubuisson offentliggjort en artikel om dette emne, hvoraf her indholdet gengives.

For at finde skelnemærket mellem forbrydelse og sindssyge må man først betragte det som givet, at der eksisterer en forskel mellem forbryderen og den sindssyge, og at denne forskel er så udpræget, at man i praxis kan undgå at forvekle dem med hinanden. Men allerede her møde vanskeligheder. Der gives talrige lærde, Lombroso og hans tilhængere, som ikke anerkende nogen sådan væsensforskelse, og blandt dem, som i principet anerkender den, er det meget langt fra, at der hersker enighed om, hvad der danner grænsen. Man behøver kun at se den evolution, som sindssygen har gennemgået i lovgivningerne, for at erfare dette. Fra først af indskrænket til et overmåde lille felt har den stadig udviklet sig paa forbrydelsens bekostning, draget flere og flere områder ind under sig, og så hurtig er dette gået for sig i de sidste årtier, at man vel kan forstå, at der er dem, som allerede forudse den dag, da sindssygen opsluger forbrydelsen. Vil man nu end ikke give disse sidste ret — og herom turde der herske almindelig enighed —, så er det dog et faktum, at den dag i

dag ere læger og jurister ikke nåede til tilstrækkelig bestemt at angive de karaktermærker, hvorefter det skal afgøres om den skyldige skal straffes eller ikke. En sådan angivelse kan nu heller ikke ventes fra lægerne. At disse, som stadig udvide kredsen for deres studier, søge at indbefatte derunder alle sygdomme, alle svagheder, alle anomalier, alle de afvigelser, som den menneskelige hjerne kan frembyde, derunder også forbryderafvigelsen, er i sin orden. Og at de ikke bestræbe sig for at fixere et grænseskel, som for deres rent individuelle synsmåde er overflødig, er ganske naturligt; men at juristerne, som ere nødte til i kraft af deres stillinger at betragte menneskene ikke fra et individuelt men fra et socialt synspunkt, ikke engang ere nåede til at angive det princip, hvorefter grænsen skal drages mellem forbrydelse og sindssyge, og at bestemme de mærker, som skulle afgøre, om man har en strafbar eller ikke strafbar skyldig for sig, det er i sandhed forbavsende. Juristen kan dog umulig vedblive at følge lægen på den vej, som for denne er fuldstændig fri, uden at han engang må samstemme med hin i at se en syg i enhver forbryder, hvorefter han intet andet har at gøre end at opgive sin stilling og forlange, at fængslerne skulle erstattes af hospitaler. Vil han ikke nå hertil, må han i tide tilråbe lægen et holdt og skabe sig et kriterium, et princip, som i det mindste i teorien kan tillade ham at sige: »Først her op-hører retten til at straffe.«

Det er ikke meningen her at udvikle sindssygens historie med alle de legitime og illegitime udviklinger, som snart en snart en anden har tildelt den. Det er tilstrækkeligt at stille sig på det udgangspunkt, at der eksisterer en forskel mellem den sjælssunde og den sindssyge, mellem den straffbare og ikke straffbare, og derefter undersøge, på hvilke mærker man skal kende den ene fra den anden.

Men hvorledes findes det afgørende kriterium? Ikke ved at studere henholdsvis forbryderen eller den sindssyge. De have så mange berøringspunkter, at man bestandig vil

være fristet til, når man studerer forbryderen, at kalde ham sindssyg og, når man studerer den sindssyge, at henføre ham til forbryderen. Erfaringen har tilstrækkelig vist det håbløse i disse undersøgelser.

Det gælder om at gøre sig klart, hvorom sagen drejer sig. Det drejer sig om at få at vide, hvorfor den ene straffes, den anden ikke, skønt begge forbrydere. Men dette spørgsmål falder sammen med spørgsmålet om, hvorfor man overhovedet straffer. Kunne vi nøjagtig angive straffens egenlige grund, så ville vi heller ikke være langt fra at have fundet den grund, som tillader os at behandle den sindssyge forbryder anderledes end den sjælssunde.

Her stå da to doktriner over for hinanden. Nytteteorien og teorien om den absolute retfærdighed. For den første finder straffen både sin hjemmel og sin ordning i den sociale interesse. Staten skrider ind mod de ilde-sindede, i det ene øjemed, at opretholde ordenen og derigennem sig selv. Straffen har til opgave at gøre forbryderen ude af stand til at skade ved de midler, som vise sig hensigtsmæssige. Den har ingen anden grænse end selve samfundsinteressen. Denne hævner sig ikke, den straffer ikke for at straffe. Hvis der var vished for efter den første forbrydelse, at gerningsmanden ikke vilde begå en ny, var der overhovedet ingen hjemmel til at straffe.

Herimod står teorien om den absolute retfærdighed. Den går ud fra, at ved siden af den menneskelige lov er der en moralsk, guddommelig lov, som selvfølgelig står over den menneskelige, en lov, som realiserer idealet om den fuldkomne retfærdighed, en lov, som er nedlagt i menneskets hjerte ved hans fødsel for at blive hans livs rettesnor. Enhver forbrydelse er derfor først og fremmest en moralsk forvildelse. Den skyldige er vel en forbryder, men først en synder. Og hans synd fordrer udsoning. Denne kan samfundet foretage, men kun for såvidt som revselsen virkelig rammer synden, det vil sige kränkelsen af moralloven. Straffen er da kun middel for eller udslag af den

nødvendige udsoning; den er en fortjent lidelse, et gendøende lægemiddel. Og medens for nytteteorien retten til at straffe er ophørt, når samfundet ikke længere har nogen interesse deri, udslukkes efter retfærdighedsteorien retten til at straffe først med brødens udsoning*). »Hvis samfundet var ved at opløses, så skulde den sidste morder henrettes i opløsningens øjeblik, for at enhver skyldig kunde faa sin straf, og for at manddrabet ikke skulde falde tilbage på det folk, som havde forsømt at straffe det«, skriver Kant.

Det gælder nu om at undersøge, om nogen af disse to teorier giver os midler til at adskille den sindssyge fra forbryderen, den strafbare fra den ikke strafbare.

For at der kan være en forbrydelse efter retfærdighedsteorien, må fire betingelser fordres opfyldte**):

1. Forbryderen må have krænket samfundsordningen.
2. Han må samtidig have forbrudt sig mod moralloven.
3. Han må have haft bevidsthed om denne morallov.
4. Han må hos sig selv have haft den fornødne evne til at overholde den.

Hvis disse to sidste betingelser svigte, vedkommer forbryderen ikke den straffende retfærdighed. En sådan person kunde muligvis rammes i kraft af samfundsinteressen, men ganske sikkert ikke i kraft af moralloven; den må kendes for at kunne overtrædes. Og denne moralsk uansvarlige er det nu, som retfærdighedsteorien benævner sindssyg. — Hermed havde man nu i lange tider slået sig til ro. Man var fuldt og fast overtydet om, at ethvert menneske kom til verden med en dobbelt evne indesluttet i sin bevidsthed:

*) Det er en misforståelse, når det undertiden påstås, at denne lære er forældet hos os. Den spores både i teori, lov og praxis. Se i førstnævnte henseende Goos: Alm. Retslære II, kap. 6, jfr. for de andre punkters vedkommende det flg.

**) Forfatterens efterstående udvikling bygger vel på det franske adskillelsesprincip: Avec ou sans discernement, medens den danske strfl. sætter kriteriet i bevidsthed om handlingens strafbarhed. I virkeligheden udspringe de dog begge af samme rod, og de konsekvenser, forfatteren udvikler, ere derfor fælles for begge.

Evnen til at skelne godt fra ondt, og evnen til i hvert enkelt tilfælde at kunne vælge mellem det gode og det onde. Verden, milieu, lidenskaber kunne drive ham i alle mulige retninger, han véd bestandig i kraft af denne dobbelte evne, om han drives mod det gode eller mod det onde, og han har evne til at give efter eller modstå. Undtagelser herfra kunde vanskelig indrømmes. Der behøvedes i det mindste meget iøjnefaldende beviser for, at uansvarlighed kunde antages. Undtagelserne blev begrænsede til de »afsin-dige«, det vil sige sådanne, som fuldstændig vare berøvede deres fornuft, og loven gik til det yderste i sine indrøm-melser, når den medtog idioter, rasende maniakalske eller stupide melankolikere*). Gik forbryderen ikke ind under nogen af disse kategorier, blev han ansvarlig, og oprindelig fuldstændig ansvarlig. Om formindskelse af strafskylden på grund af formindsket moralsk ansvarlighed var ikke tale.

Efterhånden måtte imidlertid forestillingen om den moralske ansvarlighed undergå væsentlige modifikationer. Nu til dags er det umuligt at gå ind på den opfattelse, at mennesket i sin vugge forefinder pligtfølelsen med evnen til at handle efter den, så lidt som betingelserne for den moralske ansvarlighed iøvrigt. Man behøver kun at se, med hvilken møjle de mest beskedne morallærdomme indpodes barnet for at forvise sig om, at de ikke forefandtes ved fødselen, at betragte menneskene for at konstatere, at der findes uhyre uligheder, både i deres måde at opfatte pligten på og i deres egnethed til at følge den. Vil man end ikke følge determinismen og frakende mennesket ethvert ansvar, må man i det mindste indrømme, at menneskene ere meget ulige ansvarlige, og at der i denne henseende er lige så store forskelligheder som i intellektuel eller fysisk hen-seende. Intet menneske er lig det andet. Enhver af os har sin moralske tilstand og følgelig sin moralske ansvar-lighed; denne er ikke absolut men relativ.

*) Jfr. strfl.'s § 38.

Men denne erkendelse medfører strax de mest uventede og alvorlige konsekvenser.

Først bliver det nødvendigt ligeoverfor en forbryder at studere graden af hans tilregnelighed. Allerede her møde vi store vanskeligheder. Thi hvem kan med blot tilnærmelsesvis nøjagtighed angive et individs moralske habitus? Hvorfra skal man hente de uundværlige bevisdata? Hvorledes skal man på dem bygge sin dom? Og hvorledes skal denne bringes i overensstemmelse med straffen? Bliver det ikke nødvendigt ganske at bortse fra handlingen for kun at fæste opmærksomheden på gerningsmanden? Trods disse vanskeligheder ere lovene nu enige i at opstille forbryderne med halv og kvart tilregnelighed*).

Men det er heller ikke den alvorligste konsekvens. I sin iver for at tilfredsstille retfærdigheden risikerer man ikke længere at tilfredsstille samfundet. Der hører kun ringe praktisk erfaring til for at påvise, at de farligste forbrydere, de, som have gjort forbrydelsen til deres opgave, de fødte, instinktive forbrydere, det er netop dem, som i moralsk henseende ere mindst ansvarlige. Det er utvivlsomt, at blandt disse forbrydere har 50 pct. eller flere forbryderske forfædre, det vil sige, de have ved fødselen fået dispositioner, som efter arvelighedens lov gøre dem endnu mere skikkede for det onde end deres fædre, de bukke lettere end disse under for et slet milieu, akklimatisere sig i forbrydelsen og vænne sig til at leve i den som andre i et nyttigt håndværk. Når det moralske ansvar står i forhold til modstandskraften overfor de onde lidenskaber, det vil sige i forhold til intelligens, kundskaber, erhvervet moralitet, hæderlig levevis etc., hvilket ansvar kan man så bebyrde disse forbrydere med, som, fødte i de skrækkeligste forhold, intet steds finder den uundværlige bistand til at gøre det gode? Man må da sige med La Mettrie: »Forbryderen er et menneske, som må beklages, ikke hades.«

*) Jfr. strfl.'s § 39.

Men ere disse Mennesker de mest uansvarlige, så må efter retfærdighedsteoriens princip de straffe, som ramme dem, være så milde som muligt, og de må frifindes, det vil sige betragtes som afsindige, når man kan påvise, at deres moralske ansvar når nulpunktet.

Så står da juristen hjælpeløs over for forbryderen. Han er altfor oplyst til ikke at føle nødvendigheden af at straffe, men behersket som han er af straffens gamle teori, anser han sig for tvungen til at holde regnskab med de personers moralske ansvarlighed, som han dømmer; dette bevirker, at han stadig er udsat for, enten at skåne en forbryder på grund af hans uansvarlighed, skønt han repræsenterer en stadig fare for samfundet, eller dømme ham på trods af sin egen doktrin, uagtet hans uansvarlighed.

Denne hjælpeløshed viser sig på mangfoldige punkter: men der er især et, der er værd at lægge mærke til. Det er den voxende tilbøjelighed til at betro lægen det arbejde at konstatere den anklagedes mentale tilstand uden at fastslå nogen som helst grænse for hans undersøgelse. Man må næsten sige, at dommeren, mistroisk mod sig selv, ikke vover at påtage sig ansvaret for en erklæring over det moralske ansvar, af frygt for; at hans funktion som varetager af samfundsinteressen skal gøre ham uretfærdig. Han overdrager da en anden at udtale dommen for ham, dække ham tilbagetoget, således at det er lægen, som bliver den virkelige dommer over tilregneligheden og derigennem til en vis grad også over straffen. Odysseus' hest indføres i Troia!

Når man undertiden ser rejst voldsom kritik mod disse lægernes afgørelser, når man pålægger dem ansvaret for altfor milde domfældelser, skandaløse frifindelser, så glemmer man imidlertid en vigtig ting. Det er ikke lægens opgave således som juristens at betrygge samfundet. Lægens rolle går ikke ud på at bedømme forbrydelsens vægt eller den fare, som forbryderen frembyder. Han har simpelthen at undersøge mennesket, hans legemlige og åndelige tilstand, hans defekter,

hans sygeligheder, udspørge ham om hans fortid, eftersøge hans antecedenter, efterforske i hans historie alle de kendsgerninger, som kunne begrænse hans ansvarlighed. Man forbavses og råber op, fordi lægen ofte stik imod den almindelige følelse konkluderer til uansvarlighed eller formindsket ansvarlighed. Hvad der må forbavse meget mere, er, at der virkelig gives tilfælde, hvor lægen mener at kunne fastslå hel og fuldstændig ansvarlighed med den erklæring, at han hverken i forbryderens nutid eller fortid har fundet nogen grund til nedsættelse.

Under alle omstændigheder ere vi nu vidne til en gradvis svækkelse af strafbarheden, og vi styre langsomt men sikkert hen imod det mål, der forekommer nogle som den eneste logiske løsning af vanskelighederne, straffens undertrykkelse på grund af den almindelige uansvarlighed, og det i kraft af selve det princip, hvorpå straffens grund hviler. —

Af alt dette må man slutte, at der er en grundfejl i den gængse straffeteori, siden den ikke giver os det fornødne princip til at adskille forbrydelse fra sindssyge, eller rettere, siden den giver os et princip, som lidt efter lidt lader hele forbrydelsen forsvinde i sindssygen. Er dette nu ikke idealet, vil man ikke berøve samfundet sit våben mod forbryderne, så er det ikke nok at protestere og kævles med lægerne. Man må gøre sig klart, at når lægerne kunne tumle sig, som de gøre, så er det, fordi straffeteorien er slet og trænger til en afløser. Hvor findes denne?

Ja; tilbage står princippet om den sociale nytte. Slår den teori til, kan den opfylde ethvert behov, straffe uden overdrivelse og skåne uden svaghed, give os det lys, som vi må have, for ikke at blande forbryderen med den sindssyge?

Dette spørgsmål må besvares bekræftende, til trods for alt det onde, som er sagt om samfundsnytteprincippet.

Det skal påvises, at dette princip er tilstrækkeligt til

- 1) at bestemme forbrydelserne og fastsætte straffen;
- 2) at det tillader domstolene bedre endnu end moralprincippet

i særlige tilfælde at fastsætte straffen efter hensynet til den konkrete forbrydelse;

3) at det giver os den nødvendige ledestjerne til at adskille forbryder fra sindssyg; og

4) det skal endelig undersøges, om der ikke er nogen misforståelse i den kamp, som de to principer føre med hinanden, og i så fald skal grunden dertil påvises.

Det er en almindelig påstand blandt teoretikere, at til at bestemme forbrydelse og straf er moralprincippet uundværligt, medens der derimod ikke hersker enighed om den betydning, der skal tillægges det. Medens nogle sætte retfærdighedsprincippet øverst: Forbryderen må have fortjent sin straf, først da kommer samfundsinteressen i betragtning (Ortolan), hævde andre (Chauveau, Hélie), at det ledende princip for al strafferet må være samfundsinteressen, det andet princip skal kun bøde på dennes videste konsekvenser*).

I virkeligheden kan det ikke betvivles, at loven nu om stunder, hvor tydeligt end retfærdighedsprincippet iøvrigt gør sig gældende, fastsætter forbrydelse og straf rent efter samfundsnymten: forbrydelser opstå og forsvinde, straffes strengt eller mildt, alt efter den betydning, samfundet nu tillægger dem. Loven straffer hor, ikke anden utroskab i ægteskabet, den straffer tiggeri og vagabondering, trods det, at de, moralsk set, langt fra altid kunne betragtes som synd, politiforseelser i videre forstand, uagtsomt drab, uagtsomme legemsbeskadigelser, uagtsomt brandstiftelse, skønt den skyldiges moralitet er uden for spillet. Og hvad selve straffen angår, kender den straffegrader ved tyveri, der bero på omstændigheder, som moralsk set ere ganske irrelevante. Den lægger afgørende vægt med hensyn til strafbarheden på kendsgerninger, som ligge ganske udenfor gerningsmandens rådeevne, og derfor moralsk set hverken gøre fra eller til.**)

*) Således også nærmest Goos l. c.

***) Se hos os strfl.'s §§ 109, 199, 194, 195, 197, 2 st.; 211, 2 st.; 244, 280, 286, 287, 288 og 290.

byrdede forbrydelse, uagtet der moralsk set ingen forskel er o. s. fr., lutter beviser på, at for loven er det ikke den moralske skyld, men den sociale interesse, som er afgørende for dens forbrydelser og straffe.

Vi komme nu til det andet punkt, straffens fastsættelse efter den konkrete forbrydelse. Som bekendt nyder dommeren med de relative strafferammer i loven med dens skærpene og formildende omstændigheder en stor frihed ved straffens fastsættelse. Og han benytter sig deraf. Han behandler ikke en lejlighedsforbrydelse lige med en vane-forbrydelse, en uoverlagt handling lige med en overlagt, han revser ikke den forbrydelse, som er begået af de laveste drifter, begærlighed, kønsdrift og ødelæggelseslyst, på samme måde som den, der er begået af stolthed, forføngelighed, hengivenhed og æresfølelse. I almindelighed påberåber man sig her moralprincippet, og man spørger sig selv, hvorledes det vilde gå, hvis dette princip ikke længere blev taget i betragtning. Vilde der da ikke længere være nogen formildelse mulig? Vilde retten da blive ubønhørlig hård? — Hvorfor skulde dog samfundsinteressens princip forbyde dommeren at tage hensyn til bevæggrunde og omstændigheder og på dette grundlag graduere straffen? Tvertimod: samfundsinteressen forlanger netop, at der tages mere hensyn til forbryderen end til forbrydelsen, mere til den fare, han frembyder, end til den handlings vægt, som han har begået. Den betragter ikke den mand som nødvendig tabt for samfundet, der har gjort sig skyldig i et øjeblikks vildfarelse, den har intet at indvende hverken mod forbedring eller genoprejsning; den forlanger ikke, at man skal knuse ham strax ved den første fejl, den kan meget vel finde sig i, at der tages hensyn til motiverne, og at man ikke behandler morderen af æresfølelse som morderen af selvished; den forsoner sig fortræffelig med et institut som den betingede domfældelse. Til gengæld fører den os til at væbne os mod enhver pervers natur, når den har lagt sig tilstrækkelig tydeligt for dagen; den er ubønhørlig

mod de uforbederlige og forlanger, at en forbryder, som har givet tilstrækkelige beviser for sin mangel på evne til at leve i samfundet, må fjernes derfra, og går derfor let ind på de strænge forholdsregler mod recidivet, som moralprincippet vanskelig kan forenes med.

Netop fordi den ikke befatter sig med at straffe en synd og fordrer en udsoning, men simpelt hen beskytter sig, kan den være mild, uden at kende anden grænse end statens egen sikkerhed. Den finder sig ganske vist ikke i, at virkelige forbrydere skånes under navn af sindssyge, men den er rede til at slå af på sin strængthed, så ofte som den kan gøre det uden fare. I så henseende giver den endogså dommeren en større frihed end moralprincippet. Når man læser i domprotokollerne, vil man stadig støde på strænge straffedomme for forbrydelser, som næppe fortjente så megen strengthed. En englænder blev engang hængt for et falsk, som han havde begået for at frelse en ven. Korsikaneren Matteo Falcone blev dømt til galejerne, fordi han dræbte sin søn, som havde vanæret hans navn og for penge opgivet gendarmerne en »bandits« skjulested. Behøvede virkelig samfundsinteressen disse straffe?

Omvendt kan samfundsinteressen ganske vist reagere mod mildheden. En forbrydelse, som ikke røber nogen dyb forbrydersk tænkemåde, kan bedømmes mildt, når den står isoleret. Men finder den efterlignere, kan mildheden ikke vedvare uden at blive farlig. Den første vitriolouse kunde skånes, den tredje ikke. —

Endnu står tilbage spørgsmålet om de sindssyge forbrydere. Da de hidtil ere blevne behandlet på en særlig måde i kraft af deres moralske uansvarlighed, må man naturligvis spørge sig selv, om de ikke vil gå ind under den almindelige ret, såsnart der ikke kan anerkendes nogen anden ansvarlighed end den sociale. Men dette må bestemt benegtes. De sindssyges stilling vil aldeles ikke blive forandret. Samfundsinteressen fører til at skåne dem lige såvel som moralprincippet, og der bliver kun den forskel

tilbage, at det vil blive mere vanskeligt end hidtil at tage forbrydere for afsindige.

Til enhver tid, i alle civiliserede samfund, have 2 store klasser af utilregnelige været anerkendte, nemlig børn og sindssyge. Der kan være forskelligheder i den nærmere betegnelse efter de forskellige tiders og steders opfattelse. Men resultatet er det samme overalt. Dette er dog meget mere af sociale end af moralske grunde. Thi trods al tale om manglende, utilstrækkelig eller påvirket dømmekraft vilde ganske sikkert intet samfund have ladet sig nøje med disse motiver for at skåne de utilregnelige, hvis det kunde vente sig, at denne mildhed vilde blive til samfundets fordærvelse. Der gives altså andre bevæggrunde, og det er ikke vanskeligt at se, at når samfundet handler som det gør, så er det, fordi det finder sin interesse deri, eller i det mindste fordi det ikke finder nogen fare derved.

Når vi fra samfundsinteressens standpunkt undersøger straffen, finde vi, at den må have et dobbelt øjemed: beskytte samfundet for den enkelte forbryder, ved at udstøde ham for en tid eller for bestandig, og afskrække alle dem, som kunde føle sig fristede til at give efter for deres drifter udover de grænser, som samfundet pålægger. Det er dette sidste øjemed, som gør det nødvendigt, at straffen får en følelig karakter for at være virksom. Havde den kun den første opgave, kunde man konstruere et straffesystem, der var uendelig mindre rigorøst, uden at samfundet kom til at lide derunder.

Hvad nu den sindssyge angår, er det åbenbart, at samfundet kun har et at gøre: at beskytte sig, at bringe den enkelte ud af stand til at gøre skade, allerhelst forinden han endnu har fået tid til at anrette nogen. Forsøge på at afskrække ham, er håbløst. Bliver en sindssyg dreven til forbrydelsen, så går han frem uden skrupler, uden skam, uden samvittighedsnag, af og til ubevidst som en maskine, hyppig stolt og triumferende som den, der skal håndhæve ret og retfærdighed. Han kan være den far-

ligste af alle mennesker, men samfundsinteressen er fuldt beskyttet, såsnart det gøres ham umuligt at skade: det skaber ikke en eneste sindssyg mere.

Derfor er der ingen fare for samfundet i at behandle den sindssyge anderledes end forbryderen. Men hvad mere er, det har endogså interesse deri.

Med en vis vægt kan man appellere til den personlige interesse og minde om, at der ikke er det menneske til, som kan føle sig sikret mod at blive sindssyg, tidlig eller sent. Den bedste cerebrale konstruktion i verden kan ikke forudse alderdommens tilskikkelser, et uheldigt fald, et uventet stød, som hver for sig ganske kan bryde intelligensen. Hvem kan garantere for, at han ikke vil give børn livet, hvis hjerner aldrig ville udvikles eller udvikles i forkert retning? Alt det opfordrer til mildhed mod den sindssyge.

Men der gives flere motiver.

Sindssygen viser sig i mangfoldige skikkelser, hvoraf nogle ere uhelbredelige, men hvoraf et meget stort antal kan helbredes, og det er netop i dette, at man træffer de farligste tilbøjeligheder og de skrækkeligste lyster. Efter disse sygdomsperioder kunne de pågældende være brave og nyttige medlemmer af samfundet. Hvorfor skulde dette da knuse dem som forbrydere under deres sygdom? For de uhelbredeliges vedkommende kan man ganske vist ikke henvise til de tjenester, som de endnu kunne præstere, men man må da påkalde dem, som de have ydet, og belønne fortiden med mildhed for nutiden. Samfundsinteressen har aldrig forlangt, at mennesket skulde kvæle enhver ædelmodig følelse, den forlanger netop, at vi hos os skulle udvikle altruismen, det vil sige den følelse, som får os til at virke uden selvinteresse for andre. Vore første fædre dræbte deres forældre, når disse ikke selv kunde ernære sig og blev en byrde for slægten: det var deres samfundsinteresse. Det er den samme interesse, som nu, da vi ere blevne rige nok, får os til med omhu at omgive vore gamle, vore svage og vore uhelbredelig syge, ikke blot

fordi det er rosværdigt, men fordi det er i hele samfundets velforståede interesse, at ethvert af dets medlemmer hos sig opelsker den følelse, som alene er i stand til at betrygge den menneskelige harmoni, kærlighed til sine medmennesker.

Men fordi princippet om den sociale nytte fører os til at skåne de sindssyge, er det ingenlunde en konsekvens, at vi i denne undtagelse skulle indbefatte alt, hvad der i de sidste år er blevet forlangt medtaget i den moralske uansvarligheds navn. Lad videnskabsmændene, som beskæftige sig hermed, fysiologer, antropologer, sindssygelæger o. s. v. kun optage under navnet »sindssyge« alle de artsforskelligheder, der ikke svare til en bestemt mennesketype, som de have opstillet: det er deres sag, og ingen har ret til at bebrejde dem det. Men domstolene kunne ikke kritikløst underskrive alle disse vidtløftigheder; de have den opgave at beskytte samfundsordenen, at straffe og afskrække forbryderne, og de kunne ikke være berettigede til at lade sig dette våben tage ud af hænderne, undtagen overfor de mennesker, hvis åndelige tilstand gør dem utilgængelige for frygt. Hvis den sindssyge kunde bringes til at gøre sin pligt ved frygt, så kunde det ikke være samfundets sag at skåne ham, men han kan det ikke, og derfor må straffen bortfalde. Det kommer da an på at skelne mellem den ukuede og den ukuelige, mellem den, som trodser straffen med fuld bevidsthed om den risiko, han løber, som forbryderen gør det, og den, som på grund af mangler i sine åndsevner ikke har det redskab i stand, som skal belære ham om rækkevidden af hans handlinger, deres betydning, deres konsekvenser, men går sin gang uden at se den afgrund, som er udhulet under hans fødder. Han alene er virkelig ukuelig, og det er derfor, at dette karaktertræk, som er resultatet af de hjerneforstyrrelser, der konstituere sindssygen, må være skelnemærket mellem den syge og den sunde, den ansvarlige og den uansvarlige, den strafbare og den ikkestrafbare.

11

Se Tardivel's artikel om, at absolutt ansvarlighed ikke gives; selv om den gives, i ikk' almindelighed af første skridt (Revisions)retten og i mindst en gang. Denne del af v. kommer, hvad der dog faktisk er, dels ogs. afv. kan vi ogs. sige.

— Protokollen må desuden kun sluttet af Generalprocuratoren, hvad ogs. betragtes som best.

Her vil man nu sagtens påberåbe sig italienerne, som have opdaget, at det netop er forbryderen, som er ukuelig. Ganske vist er det netop punctum saliens i alle deres udviklinger. Men man behøver ikke at have set meget eller læst meget for at føle sig overbevist om, at i kendsgerningernes rige bekræfter intet de italienske kriminalisters påstand. De fakta, som Lombroso påberåber sig, ere for største delen langt fra at have den betydning, som han tillægger dem, og modsiges oven i købet af et så stort antal andre fakta, at den mening, man kunde danne sig af dem, nødvendigvis må modificeres. Indtil videre må man derfor betragte Dr. Lombrosos påstand som en simpel paradox, der for ham er nødvendig til at frømbringe den sammenblanding mellem forbryder og sindssyg, som han tilsigter. Har han ret, må man, med eller mod sin villie, akceptere denne sammenblanding. Har han uret — og indtil videre må man stille sig på dette standpunkt — må man hævde, at det karaktertræk, som han påtrykker forbryderen, netop er det, som fremfor alt adskiller ham fra den sindssyge. —

Vi se nu, at principet om den sociale nytte er eneherskende; det alene kan fastsætte straffe og forbrydelser, kan mildne lovens strengthed og tillade at skåne den sindssyge, alt medens det begrænser sindssygens område. Det gælder da om til slutning at undersøge grunden til denne magtfuldkommenhed.

Når socialprincipet alene slår til overalt, så er grunden simpelthen den, at der i virkeligheden ikke eksisterer noget moralprincip, som er uafhængigt af socialprincipet. Samfundsinteressen er den eneste kilde til al moral og al retfærdighed, og når man endnu lægger forskellige, undertiden endogså modsatte betydninger ind i disse to udtryk, moral- og socialprincipet, kommer det ene og alene af de indgroede fordomme, som århundreder af teologi og metafysik have bibragt os.

Hvad der først adskiller dem, er, siges der, at moral-

princippet er skabt af Gud, socialprincippet af mennesker. Gud nedlægger kendskabet til godt og ondt i menneskets hjerte. Vil mennesket kende moralloven, behøver det kun at læse i sit eget hjerte. Mennesket er ikke alene født frit, det er også født dydigt.

Men den positive ånd kan ikke føle sig tilfreds med en sådan hypotese. Historien viser os, at moralloven har fulgt menneskeheden i sin udvikling. Jordens udstrækning viser os menneskene på alle mulige moraltrin, fra det laveste til det højeste. Iagttagelsen viser os barnet stige trin for trin ved opdragelsen og på nogle år gennemløbe alle de stadier, som langsomt ere tilbagelagte af menneskeheden. Vi kunne da ikke acceptere forestillingen om en guddommelig oprindelse, når vi kun behøve at bruge vore øjne for at se menneskets indgriben.

Retfærdighedens begreb har ingen anden kilde end alle de andre abstrakte begreber, som århundreders arbejde har frembragt i vor hjerne. Det er et resultat af talløse iagttagelser og fornuftslutninger, som uophørlig rettes, og det har altid været i udvikling. Retfærdighedsbegrebet hos de moderne folk står højere end hos grækerne og romerne, og vore efterkommere ville forbedre det endnu mere. Det er sammensat af alle de regler, som den menneskelige erfaring har påvist at være nødvendige for ordenens opretholdelse. Og hvad finde vi i disse regler, som ikke kunde være indsat ifølge en grundig iagttagelse af den menneskelige natur og de krav, som enhver kollektiv organisation medfører? Tag de 10 bud f. ex. Der forbydes mord, tyveri, hor, falsk vidnesbyrd, der påbydes ærefrygt for forældre og en hviledag for hver uge; de forbyde aldeles ikke slaveri, og de sætte kvinden på samme fod som slaven. Moses taler ganske vist i Guds navn, den eneste autoritet, han har det i sin magt at påkalde, men er der en eneste af hans befalinger, som en menneskelig hjerne ikke havde kunnet begribe, når den gav sig til at iagttage menneskene og de farer, som deres lidenskaber fremkalde? Ikke et af

dem vedrører kun individet, alle have de samfundskarakter. Ikke engang i morallovenes pligter mod Gud behøver man at se andet end en social og jordisk skabning. Idet menneskeånden søgte forklaring på naturens fænomener i en overnaturlig villie, og idet den menneskelige ordening behøver en indvielse, er det en selvfølge, at det øverste væsen eller de øverste væsener, på hvilke hele samfundet hvilede, måtte æres og frygtes som sådanne i kraft af selve dette samfunds interesser. Filosofisk og socialt er gudsdyrkelsen skabt.

Hvad der kan skuffe enkelte og bringe dem til at se tingene anderledes, end de ere, er den omstændighed, at morallæresætningerne blive os indpodede med rette som absolute regler, uden diskussion, uden fremførelse af noget andet motiv end det, at det er således, fordi det er således. Således skabes der i vore hjerner en opfattelse af moralen, der gør den fremmed for al social betragtning, som om den existerede i kraft af sig selv, over alt menneskeligt.

En anden grund til misforståelse skyldes vor intellektuelle svaghed, der har vanskeligt ved at fatte pligter, som gå ud over vore egne forbindelsers snevre kreds. Når det ikke længer drejer sig om vor nabo, tro vi os fri for enhver forpligtelse. Samfundet synes os en fjende, som vi kunne narre og fortrædige uden skrupler. Dets fordringer, så berettigede de end ere, vække vor modstand, og så snart den pligt, som det pålægger os, har vanskelighed ved at forenes med vore andre pligter mod familie og venner, erklære vi, at der er strid imellem moral- og sociallov, medens der i virkeligheden kun er en gradsforskel i vore pligters hierarki.

Der eksisterer altså ikke to love, en moralsk, en anden social, adskilte fra hinanden ved det dyb, som adskiller himlen fra jorden. Der er kun en lov, en moral, dannet af mennesket og for mennesket, og som indeholder i sine forskrifter alle de regler, som ere nødvendige for den sociale fred. At samfundet ikke har knyttet straffebestemmelser til enhver af sine forskrifter, er en anden sag. Idet

menneskeånden sætter sit mål og fastslår de regler, som synes den bedst skikkede til at betrygge menneskenes lykke i den moralidé, som den gradvis har dannet, er den ikke så overmodig at tro, at dette ideal altid kan nås. Den holder skridt mod vor naturs svaghed, og fordrer kun den offentlige interesse opretholdt, hvor det er mest påtrængende. Det antal pligter, som under straf fordres opfyldte, bliver derfor kun et minimum.

Så ere vi da atter førte tilbage til straffens teori. Det drejer sig ikke længere om at henføre denne til et dobbelt princip, den moralske og den sociale orden. Der gives for os kun et, og, lade vi al moral afhænge af den sociale interesse, må vi lade al strafferet springe frem af den samme kilde. Imellem den moralske og den straffende lov se vi kun et kvantitets-, ikke et kvalitets spørgsmål.

Og i samme nu spredes alle fåger, alt opklares lige såvel for teori som for praxis.

Vi behøve ikke længere at tage hensyn til den ideale retfærdighed, som ikke findes i denne verden, og efter hvilken det menneske, som har forstyrret samfundsordenen, kun kan straffes, hvis han har et klart blik på godt og ondt, fuld bevidsthed om udstrækningen af den begåede brøde; hvis han forstår det nødvendige i en udsoning, hvis han selv »fordrer straffen«. Mennesket straffes ene og alene, fordi han har forstyrret samfundsordenen, og desto hårdere, jo farligere han er for samfundet. Det er muligt, at han fra et moralsk standpunkt i traditionel forstand er meget lidt ansvarlig, det vil sige, at han i høj grad mangler de moralske hjælpemidler, som skulle gøre det muligt for ham at modstå sine lidenskaber, og at hans forstand, i stedet for at være en hindring for disse drifter, kun er en slave af dem, men det er netop af den grund, at samfundet skrider ind og stiller straffen mellem sig og individet. Andre finde i deres følelser, i deres forstand, i deres energi en bistand, der med held lader dem kæmpe mod det ondes tilskyndelser. Forbryderen lytter kun til sin egen begær-

lighed, sin kønsdrift, sin ødelæggelseslyst. Da er det, at straffeloven kaster på vægtskålen tyngden af sine straffe og appellerer gennem frygten til de eneste følelser, som ere i stand til at beherske ham.

I modsætning til forbryderen står da den sindssyge. Al tanke om derunder at indbefatte enhver, hvem lægen benævner med dette navn, må nu, efter at moralprincippet er løbet sammen med samfundsprincippet, være udelukket. Som samfundets repræsentanter må det være domstolenes sag at undersøge, hvorvidt almindelig psykologisk erfaring, kendskabet til forbryderen, indsigten i straffenes virkeevne tilsiger, at den skyldige desuagtet er tilgængelig for frygt, ikke den instinktmæssige, som selv dyrene kende, men den ræsonnerende frygt for straffen og dens følger. Til denne afgørelse kan lægens erklæring yde værdifulde oplysninger, men ikke være afgørende. Lyder da svaret bekræftende, vil samfundet ikke være tilstrækkelig betrygget ved blot at berøve den skyldige muligheden for at skade. Da må straffen til med sin trusel mod gerningsmanden og hans ligesindede. Kun hvor kendsgerningerne vise hen til, at han er uimodtagelig for den frygt, som straffen indgyder og må indgyde, er samfundets interesse i straffen ophørt, og kun uskadeliggørelse står tilbage.

Mellem disse to yderpunkter, den ukuede eller forbryderen, den ukuelige eller den sindssyge, må da alle videre undersøgelser bevæge sig.

A. G.

Desinfektion med svovlkulstof.

Under et besøg i Tyskland sommeren 1887 så jeg ved forskellige fængsler desinfektion med svovlkulstof anvendt på klædningsstykker, der vare befængte med utøj, og tiltalte metoden mig meget. Jeg lod derfor samme år gøre et apparat i lighed med de tyske til brug for Trondhjems strafanstalt, hvor der af og til indkommer fanger dygtig fulde af utøj. Da der fra forskellige kanter er sket henvendelser til mig angående metoden og det for samme anvendte apparat, har jeg troet det hensigtsmæssigt herved at give tidsskriftet en notits dels efter, hvad jeg desangående har set i Tyskland og i tyske bøger*), samt dels efter den erfaring, jeg selv har gjort under apparatets brug herhjemme.

Apparatet, der anvendes til desinfektioner, er en kasse, forfærdiget af stærkt zinkblik eller allerbedst af galvaniserede jernplader. Kassen har en dobbelt bund, af hvilken den øvre er løs og forsynet med huller. Udvendig, langs kassens øvre rand, løber en rende, hvis højeste ydre rand

*) 1. Justizministerial-Reskript vom 19 Maj 1882 — I. 1915.
2. Blätter für Gefängnissskunde Bd. XVII s. 77.
3. Bauliche und wirthschaftliche Einrichtung des Untersuchungs-Gefängnisses Alt-Moabit 11 Decbr. Berlin, von R. Matz.
4. Die Gefängnisse der Justizverwaltung in Preussen von C. Wulff, S. 134.

må være noget lavere end kassens højeste rand, for at, når renden er fyldt med vand, dette ikke, om det skulde flyde over, kan komme ind i kassen. Kassens låg hviler med sin ombøjede kant i renden, og bør låget være så rundt, at det intetsteds klemmer kassen, men med lethed lader sig sætte på og løfte af.

Kassens størrelse indrettes efter behovet, således f. ex. enten til desinfektion af kun en enkelt klædning ad gangen eller til desinfektion af flere lige op til 4 à 5 klædninger på en gang. Beregnet for enkelt klædning bør kassen være så rummelig, at den f. ex. har følgende dimensioner: Længde 70 cm. og bredde samt højde 42 cm. For en kasse af denne størrelse bør renden have en bredde og dybde af 5 cm., og bør den løse bund befinde sig c. 12 cm. ovenfor kassens faste bund.

Apparatets anvendelse grunder sig på den kendsgerning, at al slags utøj, der trives på det menneskelige legemes hud, samt utøjets æg ødelægges i dampe af svovlkulstof.

Skal apparatet benyttes, sikrer man sig, at det står fuldstændig vandret. Derpå tager man den øvre bund ud og bedækker den undre bund i c. 12 cm. højde løst med c. 600 gr. ganske tør stry. Så overgydes stryget overalt med c. 250 gr. svovlkulstof*), den øvre bund lægges over, de klædningsstykker, der skal desinficeres, lægges så løst som mulig i kassen over den øvre bund, og låget sættes på. Den øvre bunds pålægning samt kassens fyldning og tillukning bør ske hurtigst mulig, efter at svovlkulstoffet er pågydt for at hindre dets fordunstning. Nu bliver renden, i hvilken låget sidder, fyldt med vand, og låget så ligelig som mulig og uden anvendelse af magt i nogle minutter trykket

*) De nævnte kvanta af stry og svovlkulstof ere til en kasse beregnede at rumme en enkelt klædning. Større kasser trænge naturligvis noget større kvanta. Således vil for en kasse med det 4dobbelte rumindhold omtrent det dobbelte kvantum eller 500 gr. svovlkulstof og 1200 gr. stry være passende.

ned, indtil det sidder godt og bliver fastholdt af det ydre lufttryk. Man bør herunder omhyggelig søge at undgå, at der trænger vand ind i kassen, hvad der i tilfælde vilde forringe desinfektionens virkninger. Derefter lader man kassen blive rolig stående. Efter 3 til 4 timers forløb kan det antages, at desinfektionen er fuldført. At tage låget af kassen før kan bevirke, at desinfektionen mislykkes, medens det intet skader at lade kassen stå urørt i længere tid. I Trondhjems strafanstalt lader man kassen stå urørt til næste dag.

Vil man åbne apparatet, bør man, idet låget tages af, omhyggelig søge at undgå, at der kommer vand ind i kassen. Til den hensigt vil det derfor være forsigtigst, at man først lader vandet løbe bort gennem et i rendens bund anbragt lille rør, der var tillukket med en kork, og derpå tager låget af. Så tager man de desinficerede klædningsstykker ud, banker dem for at fjerne de døde insekter og hænger dem ud i den friske luft et par timer, hvorefter de igen kunne tages i brug.

Bliver apparatet brugt dag efter dag, og man lader det mindst mulig stå åbent under skiftningen, vil et noget mindre kvantum end 250 gr. svovlkulstof være tilstrækkeligt, antagelig e. 150—200 gr.

Stryet kan benyttes flere gange; kun må man påse, at det er fuldstændig tørt. Af og til må det imidlertid fornyes. Ved dagligt brug af apparatet må således stryget skiftes ugentlig.

Svovlkulstoffet har en ubehagelig lugt, og bør derfor apparatets anvendelse finde sted i rum, hvor lugten mindst mulig generer andre. Da dampene af svovlkulstof ere let antændelige, bør der ikke brænde ild af noget slags i det rum, hvor apparatet bruges; således bør ikke en gang tobaksrygning tillades der, og bør apparatet kun benyttes ved dagslys.

Svovlkulstoffet bør være friskt og ægte. Flasken, hvori det opbevares, bør være af stærkt blik og lufttæt, og efter

hver gang den har været åbnet, bør den hurtigst mulig igen lukkes med en tætsluttende kork, hvorover bindes et stykke blære. Man gør bedst i at købe svovlkulstoffet i blikflaske på 500 gr. Ved siden heraf er det godt at have en glasflaske på 250 gr., der fyldes af blikflasken, hver gang apparatet skal bruges.

Skal apparatet om vinteren benyttes på et sted, hvor det er udsat for frost, hvad der om muligt bør søges undgået, sætter man det op i en trækasse, i hvilken det overalt omgives af et tykt lag halm, eller man fylder renden med tør fin sand istedet for med vand. I denne sand trykker man så låget dybest mulig ned. Da imidlertid på denne måde luftens adgang til apparatet ikke er fuldstændig hindret, bør i sådant tilfælde anvendes noget mere svovlkulstof end ellers nødvendig.

Desinfektionen er letvindt og sikker. Skulde det hende, at desinfektionen ikke lykkes fuldstændig, hvad såvidt erindres ikke nogensinde er indtruffet i Trondhjems strafanstalt, hvor apparatet nu har været i brug i snart 5 år, da er skylden ikke apparatets, men den, at man ikke har anvendt det med tilstrækkelig omhu. De klæder, der have undergået denne desinfektion, lide ingensomhelst skade. Apparatet er enkelt og billigt; det koster efter størrelsen og materialet c. kr. 20—40, og driftsomkostningerne ere små, idet 1 kg. skovlkulstof koster, når det ikke forskrives som medicin, men som rekvisit, c. 1 krone, og 1 kg. stry koster c. 36 øre. Det vilde være godt, om apparatet fandtes i ethvert om end nok så lille fængsel.

A. Daac.

Fångvårdsmannaföreningen i Finland.

På sätt redan tidigare redogjorts uti några i tidskriften intagna uppsatser, hvilka berört Finlands fångvårdsförhållanden, har under de senare åren arbetet i Finland på det penitentiära området bedrifvits med ifver och raskhet och frukten häraf har varit att landets mest betydande fångelseinrättningar, — tre tukthus, två för män och ett för kvinnor; tvenne arbetsfångelser, ett för män och ett för kvinnor; åtta länsfångelser, afsedde för kortare och lindrigare frihetsstraff och för förvaring af under ransakning stående personer; tre häradsfångelser, hvilka i en del delar af landet, derifrån kommunikationen till vederbörande länsfångelser i följd af desses aflägsenhet eller andra förhållanden vållar svårigheter, suppleras desse sistnämde fångelseinrättningar, samt slutligen en uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare, — numera särskildt med afseende å den yttre, men äfven beträffande den inre organisationen befinna sig i sådant skick, som till hufvudsaklig del torde få anses motsvara hvad den närvarande tiden i sådant afseende kräfver. — ; Härmed är dock ingalunda sagdt, att icke ett allvarsamt arbete, särdeles på ordnandet af administrationen inom fångelserne fortsättningsvis förefinnes liksom äfven utvecklingen på öfriga områden ställer i anspråk ett icke ringa arbete och en mångfaldig omtänksamhet hos

den öfverordnade myndighet, det är Fångvårdsstyrelsen, i hvars hand ledningen och förvaltningen af landets fångvård samt inseedet öfver fångvårdsinrättningarne befinner sig.

Dels för att i någon mån underlätta detta arbete dels och för att åstadkomma ett mera effektivt samarbete emellan de vid fångvården anställda funktionärerne ännu det, som härintills ifrågakommit, dels och för vinnande af större enhetlighet vid de särskilda fångvårdsanstalterne har tanken väckts på bildandet af en fångvårdsmannaförening, hvilken skulle sammanföra fångvårdsmän i landet till öfverläggningar och uttalanden i fångvårdsfrågor, företrädesvis i praktiska sådana. För förverkligandet af denna tanke sammanträdde under sistlidne vår några fångvårdsmän till öfverläggning, hvarvid desse enades om ett förslag till stadgar för den tilltänkta föreningen; och hafva numera desse stadgar erhållit öfverheltig sanktion, på samma gång som tillstånd till bildandet af ifrågavarande förening meddelats.

En redogörelse öfver föreningens sammansättning, dess blifvande arbete och syftemål torde icke vara utan intresse för tidskriftens läsare.

Medlemskap i föreningen är medgifvet samtliga vid fångvårdsstyrelsen samt fängelserne och uppfostringsanstalterne i landet anställda tjenstmän. Dessas antal uppgår för närvarande till 76, deraf sex vid Fångvårdsstyrelsen, nämligen en öfverdirektör, en sekreterare, en kamrerare, en kammarförvandt, en kanslist och en kammarskrifvare; sex à sju vid tukthusen och arbetsfängelserna, nämligen direktören, predikanten, läkaren, bokhållaren, en eller tvänne lärare eller lärarinnor samt en arbetsledare eller arbetsföreståndarinna; fyra vid länsfängelserne, direktören, predikanten, läkaren och bokhållaren; tre vid häradsfängelserna, tillsyningsmannen, predikanten och läkaren; äfvensom tre vid uppfostringsanstalten för minderåriga förbrytare, direktören, läraren och bokhållaren. — För att förekomma den alltför stora ensidighet, som vid öfverläggningen af frågor och behandlingen af ärendena i öfrigt af uteslutande fångvårdsfunktio-

närer till äfventyrs kunde uppstå eller synas föreligga, har i stadgarne intagits rätt för föreningen att till medlemmar i densamma inkalla jemväl andra personer, hos hvilka verkligt intresse för föreningens verksamhet är att påräkna. — För att emellertid icke betaga föreningens uttalanden den betydelse, dessa såsom afgifna i fångvårdens och särskildt den praktiska fångvårdens intressen äro afsedda att erhålla, komme dock antalet af sådana vid fångvården icke anställda föreningsmedlemmar sjelffallet att inskränkas; och är i stadgarne i sådant afseende äfven föreskrifvet att inkallandet af utom fångvården stående personer till medlemmar i föreningen kan ske endast på förslag af föreningens Bestyrelse äfvensom att minst två tredjedelar af närvarande medlemmar skola genom slutna omröstning förena sig om förslaget. --

Slutligen är i stadgarne medgifvet åt utländsk fångvårdsmän att deltaga i föreningens möten och öfverläggningar, ehuru sjelffallet icke i dess beslut. Att det för föreningen skall utgöra en särdeles tillfredsställelse att vid dess möten och sammankomster någon gång kunna helsa välkomne fångvårdsmän från grannländerna, der fångvårdsförhållandena icke synnerligen avvika från dem i Finland, är otvifvelaktigt och lika säkert är att desse mäns uttalanden i frågor, som icke ega uteslutande lokal betydelse, skola af föreningen högt värderas.

Föreningens systemål är, såsom ofvan redan antyddes, att sammanföra fångvårdsmän i landet till öfverläggningar och uttalanden, företrädesvis i praktiska fångvårdsfrågor. I sådant afseende sammanträder föreningen till årsmöte en gång hvarje år å ort, som vid möte nästföregående år bestämts. Oftare återkommande möten än ett hvarje år hafva icke ansetts lämplige dels i följd af de kostnader, som i och för mötena och för de enskilda mötesdeltagarene komme att uppstå dels ock för de förarbeten, som för hvarje möte äro nödige och till hvilka fångvårdstjenstemännens öfverhufvud strängt i anspråk tagna tid icke lemna tillfälle. Deremot har det för åstadkommande af större

lifaktighet och för att hålla intresset vaket hos föreningens medlemmar anses särdeles lämpligt att mötena förlades i tur å skilda orter i landet, der fångelser finnas inrättade. Härigenom vinnes äfven den fördel att föreningsmedlemmarne sättas i tillfälle att taga omedelbar kännedom om förvaltningen af de på mötesorterna befintliga fångelserne och sålunda blifva uppmärksamgjorda på oegentligheter, som genom »gammal vana» eller bristande kännedom kunnat vid en eller annan fångelseinrättning vinna insteg och fortbestå.

Vid föreningens årsmöten, som hållas under September eller Oktober månad å dag, som af föreningens Bestyrelse närmare bestämmes, behandlas frågor, som af enskilda föreningsmedlemmar anmälts till diskussion och öfverläggning; ärenden, som angå föreningen och som af Bestyrelsen blifvit den samma förelagda äfvensom utlåtanden, som af fångvårdsmyndighet i landet tilläfvats äskats af föreningen. Det har nämligen anses antagligt att föreningens utlåtande någon gång kan af myndigheterna begäras i frågor af rent praktisk natur, beträffande hvilka den öfverordnade fångvårdsmyndigheten sjelfallet icke kan bilda sig ett lika allsidigt omdöme, som en församling af till öfvervägande del praktiska fångvårdstjenstemän.

Dessutom förekomma vid årsmötet bestämmande af orten för nästa möte, val af revisorer för granskning af föreningens räkenskaper, desses utlåtande, äfvensom val af bestyrelsemedlemmar för tiden till och med nästföljande årsmöte.

Förutom till ordinarie årsmöte kan föreningen kallas till extra möte, då sådant af Bestyrelsen anses nödigt eller på årsmöte beslutits.

Föreningens angelägenheter handhafvas af en Bestyrelse, i hvilken vid årsmötet inväljas bland föreningens medlemmar en ordförande, som utöfvar den allmänna tillsynen öfver föreningens angelägenheter, en sekreterare och två ledamöter, af hvilka den, som erhållit de flesta rösterna, eger att vid förfall för ordföranden eller sekreteraren i dennes

ställe inträda. Å denna Bestyrelse ankommer att uppgöra program för föreningens möten; att förbereda dervid förekommande frågor och öfverläggningsämnen och för desamma, om så pröfvas nödigt, utse referenter; att förvalta föreningens ekonomi samt att för öfrigt i allt tillgodose föreningens syftsmål och intressen.

Dessutom tillkommer Bestyrelsen att ombesörja utgifvandet af föreningens tidskrift. — För föreningens bestånd har det nämligen ansetts såsom ett oeftergifligt vilkor att föreningen eger ett eget organ, innehållande berättelser öfver föreningens verksamhet och förhandlingar, till tjenst icke blott för de medlemmar, hvilka öfvervarat mötena och dervid deltagit i diskussioner och beslut, utan än mera för de föreningsmedlemmar, hvilka icke kunnat deltaga härvid och för hvilka mötena och de dervid fattade besluten annars vore till föga eller ingen nytta. Tidskriften, hvilken komme att utgifvas i mon af tillgångar i tvångfria hälften och åtminstone till en början i alldeles anspråkslöst omfång dels i följd af de ringa pekuniära resursser föreningen disponerar dels ock i följd af de begränsade bidrag från landets jämförelsevis fåtalige fångvårdspersonal föreningen för tidskriften kan påräkna, är derjemte afsedd att innehålla uppsatser, anmälanden och utdrag af penitentiära arbeten, utfärdade författningar och föreskrifter, berörande landets fångvård, samt notiser.

För bestridande af föreningens utgifter erlägger hvarje medlem af föreningen en årsavgift af tio mark, hvilka årsavgifter af Bestyrelsen uppbäras och förvaltas.

Stadgarne innehålla derjemte särskilda bestämmingar angående val, omröstningar och beslut inom såväl föreningen som dess bestyrelse äfvensom föreskrift derom att rösträtt ej får utöfvas genom ombud.

Föreningens första årsmöte är bestämdt att hållas i Helsingfors den 19, 20 och 21 September innevarande år. --- Det för mötet uppgjorda programmet upptager under de tre mötesdagarne besök å tukthuset i Sörnäs och länsfängelset i Helsingfors, utfärd till den i närheten af Helsingfors inrättade uppfostringsanstalten för minderåriga förbrytare, för hvilken under förlidet år i tidskriften närmare redogjorts, föredrag öfver något, landets fångvårdsförhållanden berörande ämne äfvensom diskussion angående de för mötet bestämda femton öfverläggningsämnen. De flesta af dessa äro sjelffallet af uteslutande lokalt intresse. För dem, hvilka komma att beröra allmännare synpunkter inom fångvården hoppas jag blifva i tillfälle framdeles att i denna tidskrift närmare redögöra.

Finland. Åbo i Augusti 1892.

Werner Hjelmmann.

Fröbergiska uppfostringsanstalten i Kalmar.

Medan de stora kulturländerna årligen offra betydliga summor på s. k. reformskolor, har hittills föga gjorts från svenska statens sida till vanartiga barns förbättring. Den enda inrättning i berörda syfte, som åtnjuter bidrag af allmänna medel, är åkerbrukskolonien Hall nära Södertelje. Uppfostringsanstalter af mera enskild och lokal natur finnas dock flere, bland hvilka må nämnas räddningsinstitutet å Hisingen vid Göteborg och Råby nära Lund, Prins Karls uppfostringsinrättning på Gålön i Stockholms län, hvilken dock närmast har till uppgift att uppfostra fattiga och värnlösa barn, samt Fröbergiska stiftelsens uppfostringsanstalt i Kalmar.

Denna sistnämnda af ekonomidirektören M. G. FRÖBERG och hans hustru genom testamente af den 30 Augusti 1841 grundlagda stiftelse har till hufvudsakligt ändamål att i därför afsedd uppfostringsanstalt å lägenheten Norrgård i Kalmar »under sin vård taga, kostnadsfritt underhålla samt till sedliga, nyttiga och arbetsamma människor uppfostra vanvårdade barn af mankön från Kalmar stads- och landsförsamlingar samt Hossmo, S:t Sigfrids, Ljungby, Dörby, Förlösa, Åby och Kläckeberga socknar.» Den i sterbhuset år 1843 behållna tillgången för stiftelsen, utgörande 186,065 kr. 86 öre, förräntades under många år, hvarjemte ett hus för den blifvande anstalten uppbyggdes. Först år 1875 började den sin verksamhet.

Af den nu föreliggande berättelsen om anstaltens förvaltning och verksamhet under åren 1889-91 framgår, att

medeltalet vid anstalten vårdade gossar utgjorde under år 1889 52, år 1890 44 och år 1891 52. Vid 1891 års slut voro vid anstalten inskrifne 50 gossar. Enligt fastställd plan erhålla gossarne undervisning i folkskolans läsämnen samt i snickeri, skomakeri, skrädderi, smide och jordbruk, för hvilket sistnämnda yrke anstalten har till sitt förfogande ett jordområde af omkring 26 hektar. Som anstalten har till sin egentliga uppgift att uppfostra barnen till dugliga och ordentliga arbetare, så är i reglementet bestämdt, att skolundervisningen hufvudsakligen skall ega rum under vintermånaderna samt på sådana tider, att de praktiska göromålen ej åsidosättas.

Den fastställda dagordningen är för hvardagar följande. Uppstigning, påklädning och bäddning kl. 6 $\frac{1}{2}$ —7 om morgnarne, derefter en timmas undervisning för en del af gossarne, medan andra förrätta eldning, städning, vedbärning m. m. Kl. $\frac{1}{2}$ 8 samlas alla till morgonbön och frukost, hvarefter kl. 8 $\frac{1}{4}$ det egentliga dagsarbetet börjar och fortgår, med afbrott för middagsrast kl. 12—1 och för aftonvardsrast kl. $\frac{1}{2}$ 5—5, till kl. 7 e. m. Timman kl. mellan 7—8 användes till sång, lexläsning och öfverspelning samt mellan 8—9 till aftonbön, qvällsmat och derefter hvila. Sön- och helgdagar sker uppstigning kl. $\frac{1}{2}$ 7, och under nämnda dagar bevista gossarne gudstjenst i Kalmar kyrka, eller ock anordnas inom anstalten en kortare gudstjenst.

Af berättelsen framgår vidare, att gossarnes uppförande under treårsperioden varit relativt godt, och om de allra flesta från anstalten afgångna elever hafva goda underrättelser angående uppförande och arbetsduglighet ingått.

Beträffande anstaltens ekonomiska ställning uppgick vid 1891 års slut hufvudfondens och reservfondens sammanlagda belopp till 788,806 kr. 56 öre. Omkostnaderna i sin helhet under nämnda år belöpte sig til 317 kr. 85 öre för hvarje gosse mot 337 kr. 75 öre under år 1890.

A. M.

Sverige: Redogörelse af Centralföreningen
till stöd för frigifne för åren 1881-1890.

Denna redogörelse inledes med en uppsats af T. E. M., hvari förordas en lifligare samverkan mellan fångvårdsföreningarna i landet. Uppsatsen innehåller för öfrigt många praktiska anvisningar och råd till dem, som vilja åtaga sig fallna medmänniskors upprättelse. Särskildt framhåller förf. faran af att sammanföra frigifne i s. k. asyler, hvarigenom de ovillkorligen komma att utöfva ett skadligt inflytande på hvarandra, och förordar, att skyddslingarne tvärtom så mycket som möjligt aflägsnas från hvarandra, hvilket syftemål bäst torde vinnas genom att skaffa dem anställning eller arbetstillfälle i enskilda hem.

Af det statistiska sammandraget framgår, att antalet understödstagare under tioårsperioden 1881-1890 utgjorde 651 personer, hvaraf 495 män och 156 qvinnor. Af de understödde voro 76 (66 m., 10 q.) under 20 år, 471 (357 m., 114 q.) mellan 20 och 40 år samt 104 (72 m., 32 q.) öfver 40 år. 160 hade senast undergått straff för 1:sta resan, 84 för 2:dra resan, 57 för 3:dje resan och 49 för 4:de resan stöld, 27 för mord eller dråp, 14 för misshandel, 57 för förfalskning eller bedrägeri samt 172 för lösdrifveri.

Beträffande den form, i hvilken understödet meddelades, erhöilo under tioårsperioden 128 personer (52 m., 76 q.) vård, hyresbidrag eller arbetstillfälle, 259 (211 m., 48 q.) beklädnad, verktyg eller förlag till arbete samt 264 (232 m., 32 q.) understöd att på annan ort söka sin utkomst. Understödens sammanlagda belopp utgjorde 52,616 kr. 95 öre. Af understödstagarne återföillo under samma period 23,0 pct. män och 5,2 pct. qvinnor. Särskildt bland dem, som er-

hållit bidrag för att på främmande ort söka sin utkomst, återfölla 16,8 pct. män och inga qvinnor.

Till förenämnda redogörelse är fogad en öfversigt af fångvårdsföreningarna i länen och deras verksamhet år 1890, hvaraf inhemtas, att antalet sådana föreningar utgjorde vid nyssnämnda års slut 22. Antalet nyupptagne skyddslingar under året var 128 (114 m., 14 q.). Af dessa voro under 20 år 33 (32 m., 1 q.), mellan 20 och 40 år 85 (73 m., 12 q.) och öfver 40 år 10 (9 m., 1 q.). Senast straffade för mord, dråp eller misshandel voro 6 (4 m., 2 q.), för stöld 87 (80 m., 7 q.), för förfalskning eller bedrägeri 11 (8 m., 3 q.) samt för lösdrifveri 9 (7 m., 2 q.). Närmaste orsaken till brottslighet var dryckenskap i 40 fall (alla män) dåligt sällskap i 24 (21 m., 3 q.) lättsinne, arbetslöshet eller annan orsak 64 (53 m., 11 q.). Understödet utdelades i form af vård, tjenst eller arbetstillfälle till 86 personer (85 m., 1 q.) samt i form af beklädnad, arbetsverktyg eller förlag till arbete till 12 (11 m., 1 q.), hvarförutom 20 personer (18 m., 2 q.) erhöilo bidrag för att på annan ort söka sin utkomst. Beträffande dessa skyddslingars förhållande hade 54 (50 m., 4 q.) uppfört sig väl, 52 (48 m., 6 q.) försvarligt och 20 (16 m., 4 q.) dåligt. Antalet samtliga skyddslingar, räknadt från de respektive föreningarnas stiftelse, utgjorde 1,420 (1178 m., 242 q.). De utdelade understöden belöpte sig till sammanlagdt 5,806 kr. 67 öre.

Finlands fængselsvæsen i 1890.

Efter beretningen om Finlands fængselsvæsen for 1889 (Tidsskriftets årg. 1891 s. 197) var den ydre organisation af landets lænsfængsler den gang afsluttet. Beretningen for 1890, som er udkommen i år, oplyser, at i 1890 er den indre organisation af de nævnte fængsler foretagen. Et af

de væsenligste momenter i denne er, at den lokale bestyrelse af lænsfængslerne, som tidligere lå under lænsstyrelserne, nu er gået over til en direktion for hvert fængsel, bestående af dettes direktør, præst, læge og bogholder, med direktøren som formand.

Koivula opdragelsesanstalt for drenge, som efter beretningen for 1889 den gang var fuldført, har på grund af, at den ny straffelovs ikrafttræden udsattes, ikke kunnet tages i brug efter bestemmelsen; således har den kun haft 3 drenge som elever.

I 1890 er imidlertid også en opdragelsesanstalt for piger besluttet oprettet, og i den anledning er det bestemt at expropriere et areal ved Hiidenvesi sø i Haapkylä by. —

Fangetallet var i året 9219 mod 9045 i 1889 og tilgangen 7215 mod 7018. Tallet på de ved årets udgang hensiddende fanger var 2040 mod 2004 i 1889. Det daglige middeltal af fanger var 2015, hvilket forholdt sig til folkemængden 31 decbr. 1889 som 1:1160.

Tugthusfangernes antal var i årets løb 1508 og var således forøget med 62 mod 1889. Det daglige middeltal udgjorde 1193 mod 1131 i 1889. I forhold til folkemængden 31 decbr. 1889 var der 1 på hver 1551, og af middeltallet 1 på hver 1960; i 1889 var forholdet 1 på hver 1948. Stigningen søges fremdeles deri, at fanger ikke transporteres til Sibirien.

De begåede forbrydelser, hvorfor tugthusstraf var idømt, udgjorde for tilgangens vedkommende for tyveri 40,40 pct. for mænd, 26,09 for kvinder mod 38,07 og 25,76 i 1889. For barnemord og forsøg derpå var forholdet 47,83 mod 45,45 i 1889; for mishandling af person 25,20 pct. f. m. og 6,52 f. kv. mod 26,92 f. m. og 4,55 f. kv. i 1889; for ægteskabs- og sædelighedsforbrydelser 2,40 f. m. og 5,44 f. kv. mod 3,46 og 9,09 i 1889.

Straffetiden for tilgangen var livstid for 14,80 pct. m. og 8,70 pct. k. Den højeste procent falder for mænd på 3 til 4 år, for kvinder på 4 til 8 år. Tallet på mandlige

livstidsfanger, som ved årets begyndelse udgjorde 305, var ved årets slutning steget til 323 eller omtrent 36 pct. af hele fangetallet.

Alderen for tilgangens vedkommende var 16 år for 2, 17 for 2, 18 for 7, 19 for 16, 20 for 11. Iøvrigt falde de højeste tal for mænd på 20—25 år med 56 og for kvinder på 25—30 år med 27.

Hjemstedet var for 88 fanger af tilgangen Åbo og Björneborgs län, og ligeledes for 307 af alle årets tugthusfanger, derefter falde de største over 300 på Wasa og Nylandslän. I forholdet til folkemængden står Nylandslän højst med 1 tugthusfange på 787 personer, derefter følger Åbo og Björneborgslän med 1 på 1275, lavest står Uleåborgs län med 1 på 2839.

Fødte udenfor ægteskab var af de i året indkomne 6,40 pct. mænd og 9,78 pct. kvinder.

Tidligere straffet var af tilgangen 49,60 pct. mænd og 59,78 pct. kvinder, og af disse havde 14,80 pct. mænd og 7,61 pct. kvinder tidligere afsonet tugthusstraf.

Fanger, som afsonede fængselsstraffe, udgjorde 440 mod 533 i 1889; 325 vare mænd og 115 kvinder.

Fanger, som afsonede vand- og brødstraf, udgjorde 172 mod 212 i 1889; 148 vare mænd og 24 kvinder

Bøder afsonede 4177 personer.

Heftede for løsgængeri vare 1829 personer.

Fanger, som holdtes till almänt arbete, udgjorde 587.

Disciplinen. I lænsfængslerne straffedes arbitrært 91 fanger, 77 mænd og 14 kvinder i 101 tilfælde med belægning med jern, mørk eller lys celle, fratagelse af sengetøj og advarsel. I strafanstalterne for mænd forøvedes 5 større forbrydelser, som henvises til domstolens afgørelse. For disciplinære forseelser straffedes arbitrært 277 fanger i 453 tilfælde. Den hyppigst anvendte straf var vand og brød i lys celle. Tre forsøg på at rømme iværksattes. I straf- og arbejdsanstalten for kvinder straffedes 108 fanger for 142 disciplinære forseelser med

prygl, lys celle med vand og brød, nedsættelse i klasse og advarsel. I arbejdsfængslet for mænd straffedes arbitrært 146 fanger for 302 disciplinære forseelser med prygl, mørk eller lys celle og advarsel. Fangernes daglige middeltal var 183, og procenten af straffede i forhold dertil 101,57,

Arbejdsvirkomheden har som tidligere bestået i arbejder til anstaltens eget behov, til salg og efter bestilling af statsinstitutioner, særlig det finske militær, og af private. For lænsfængslerne har bruttoindtægten udgjort 11775 mk. 11 p., hvoraf 5356 mk. 9 p. tilfaldt fangerne.

Ved straf- og arbejdsanstalterne var den rene nettoindtægt 126412 mk. 89 p. Fordeles denne på middeltallet af fanger pr. dag, bliver resultatet:

Anstalt	Dagligt middeltal	Indtægt pr. fange		
		for året	for dag	f. arbejdsdag
Helsingfors	392	116,46 m.	0,32 m.	0,38 m.
Åbo	467	74,31 -	0,20 -	0,25 -
Tavastehus	438	57,33 -	0,16 -	0,19 -
Willmanstrand	158	132,58 -	0,36 -	0,44 -

De fangerne tildelte sparpenningar have udgjort 22642 mk. 86 p.

Sjælesorgen og skoleundervisningen er dreven som efter tidligere beretninger oplyst.

Helbredstilstanden har i alle landets fængsler givet 664 sygdomstilfælde, som behandlede i lasaret eller sygecelle; i det anførte tal var der 49, som ere overgåede fra det foregående år, og 160 tilfælde, som forefaldt i lænsfængslerne. Dødsfaldene udgjorde 41.

Statskassens tilskud til fængselsvæsenet var 806843 mk. 33 p. mod 819278 mk. 62 p. i 1889, altså mindre end det foregående år.

Statskassens tilskud var i 1890 pr. fange for året 284,51 mk. og for dagen 0,78 mk.

Totaludgiften for hver fange i straf- og arbejdsanstalterne udgjorde i:

Anstalt	1890		1889	
	For året Mark	F. dagen Mark	For året Mark	F. dagen Mark
Helsingfors	626,21	1,71	575,78	1,58
Åbo	495,21	1,36	445,30	1,22
Tavastehus	337,35	0,32	330,26	0,90
Willmanstrand	678,45	1,86	596,64	1,56
Samtliga anstalter . . .	502,88	1,38	457,32	1,25

Spisordning
vid straff- och arbetsfängelserna i Finland,
af Kojserliga Senaten faststeld att gälla från den 1 Jan. 1893.

I. Dagportion.

Hvarje dag.

För män:

Rågmjöl till bröd	}	850 gram mjukt eller	} ..	500	gram.
Kornmjöl till bröd		570 gram hårdt bröd		180	»

För kvinnor:

Rågmjöl till bröd	}	800 gram mjukt eller	} ..	480	»
Kornmjöl till bröd		535 gram torrt bröd		160	»

För män och kvinnor:

Kornmjöl till dricka och afredning af soppor	200	«
Ister eller annat rent fett	12	»
Skummjölksost	55	»
Strömming	150	»
Salt för män	30	»
- för kvinnor	25	»

Till Middag.

Söndag och torsdag.

Nötkött	150	»
Potatis	0,70	liter.

Korngryn.....	50	gram.
Kålrötter eller rofvor	30	»

Måndag.

Fläsk	70	gram.
Potatis.....	0,70	liter.
Korngryn.....	100	gram.
Kålrötter eller rofvor	30	»

Tisdag och fredag.

Fläsk	70	»
Ärter	140	»

Onsdag.

Hafregryn till gröt.....	220	»
Smör att blandas i gröten.....	30	»
Sirap till kallskål.....	20	»

Lördag.

Korngryn till gröt	220	»
Smör att blandas i gröten.....	30	»
Sirap till kallskål.....	30	»

II. Sjukportion.

Den kost fängelsläkaren i hvarje fall föreskrifver. Dock får kostnaden för hvarje sjukportion i ingen händelse öfverstiga det å stat upptagna anslag för en vanlig dagportion med mera än högst 50 procent.

III. Barnportion.

Half dagportion samt Mjök (oskummad).....	1	liter.
--	---	--------

IV. Brödportion.

ät fänge, som blifvit näpst med fängelse vid vatten och bröd.		
Rågbröd, mjukt (af 1,000 gram rågmjöl)	1,250	gram.
eller torrt	850	»

Anm. 1. Kryddpeppar eller ingefära må användas till 0,3 gram pr. person i veckan.

Anm. 2. Brödet bör i allmänhet utgifvas som torrt, endast åt dem, som icke kunna förtära torrt bröd, kan det utlemnas som mjukt, men detta ej tidigare än tre dagar efter det det tillverkats.

Anm. 3. Istret eller annat rent fett gifves till frukost antingen i fast form att bredas på brödet eller i smält form, så att brödet kan doppas deri, i hvardera fallet försatt med nödigt salt. Det är fängelseförvaltningen medgifvet att, der ister eller annat rent fett icke står att fås, utbyta detsamma mot fläsk.

Anm. 4. Tillsatsen af kålrötter och rofvor uti middagportionerna söndag, måndag och torsdag öfverlemnas åt vederbörande fängelseförvaltnings närmare bestämmande beroende på ort och öfreiga lokala förhållanden. Åt fängelse-direktionerna är äfven öfverlemnadt att, då sådant för bristande tillgång eller öfverhöfvan stegradt i pris nödvändig-göres, utbyta de i spisordningen ingående potäterna mot andra rotfrukter, exempelvis rofvor eller kålrötter, samt på enahanda grund den i spisordningen upptagna strömmingen mot annan billig salt fisk.

Anm. 5. Till jul-, påsk-, pingst- och midsomnardagarne gifves fångarne tilläggskost för högst femton penni pr. man efter den lokala fängelseförvaltningens bestämmande.

Helsingfors, å Fångvårdsstyrelsen, den 15 Juni 1892.

Alexis Gripenberg.

Axel af Forselles.

Spisordning vid länsfängelserna i Finland

af Kejsrerliga Senaten faststæld att gälla från den 1 Jan. 1893.

I. Dagportion.

Hvarje dag.

För män:

Rågmjöl till bröd	} 750 gram mjukt eller	} .. 430	gram.
Kornmjöl till bröd			

För qvinnor:

Rågmjöl till bröd	} 725 gram mjukt eller	} .. 420	gram.
Kornmjöl till bröd			

För män och qvinnor:

Kornmjöl till dricka och afredning af soppor	180	>
Ister eller annat rent fett	10	>
Skummjölksost	50	>
Strömming	130	>
Salt	20	>

Til middag:

Söndag och torsdag.

Nötkött	125	>
Potatis	0,70 liter.	
Korngryn	100	gram.
Kålrötter eller rofvor	30	>

Måndag.

Fläsk	60	>
Potatis	0,70 liter.	
Korngryn	50	gram.
Kålrötter eller rofvor	30	>

Tisdag och fredag.

Fläsk	60	>
Ärter	140	>

Onsdag.

Hafregryn till gröt	200	>
Smör att blandas i gröten	30	>
Sirap till kallskål	20	>

Lördag.

Korngryn till gröt	200	>
Smör att blandas i gröten	30	>
Sirap till kallskål	20	>

II. Sjukportion.

Den kost fängelseläkaren i hvarje fall föreskrifver. Dock får kostnaden för hvarje sjukportion i ingen händelse öfverstiga det å stat upptagna anslag för en vanlig dagportion med mera än högst 50 procent.

III. Barnportion.

Half dagportion samt
Mjök (oskummad)..... 1 liter

IV. Brödportion

ät fänge, som blifvit näpst med fängelse vid vatten och bröd.

Rågbröd mjukt (af 1,000 gram rågmjöl)..... 1,250 gram.
eller torrt 835

Anm. 1. Kryddpeppar eller ingefära må användas till 0,3 gram per person i veckan.

Anm. 2. Brödet bör i allmänhet utgifvas som torrt, endast åt dem, som icke kunna förtära torrt bröd, kan det utlemnans som mjukt, men detta bör då vara minst tre dagar gammalt.

Anm. 3. Istret eller annat rent fett gifves till frukost antingen i fast form att bredas på brödet eller i smält form, så att brödet kan doppas deri, i hvardera fallet försatt med nödigt salt. Det är fängelseförvaltningen medgifvet att, der ister eller annat fett icke står att fås, utbyta detsamma mot fläsk.

Anm. 4. Tillsatsen af kålrötter och rofvor uti middagsportionerna söndag, måndag och torsdag öfverlemnans åt vederbörande fängelseförvaltnings närmare bestämmande, beroende på orts- och öfriga lokala förhållanden. Åt fängelsedirektionerna är äfven öfverlemnadt att, då sådant förbristande tillgång eller öfverhöfvan stegradt pris nödvändig göres, utbyta de i spisordningen ingående potäterna mot andra rotfrukter exempelvis rofvor eller kålrötter samt på

enahanda grund den i spisordningen upptagna strömmingen mot annan billig saltfisk.

Anm. 5. Skummjölkskosten må i de fall fängelseförvaltningen pröfvar sådant nödigt eller lämpligt ersättas med 0,25 liter skummad mjölk.

Anm. 6. Till jul-, påsk-, pingst- och midsommardagen gifves fångarne tilläggskost för högst femton penni per man, efter den lokala fängelseförvaltningens bestämmande.

Anm. 7. Måltiderna intagas å följande tider: frukost kl. 8, middag kl. 1 och qvällsvard efter slutadt dagsarbete.

Helsingfors, å Fängvårdsstyrelsen, den 15 Juni 1892.

Alexis Gripenberg.

Axel af Forselles.

Preussens fængselsstatistik for 1890—91.

Statistiken omfatter de under det preussiske indenrigsministerium stående 50 strafanstalter og fængsler. Når den nu omfatter 1 færre end tidligere, ligger det i, at strafanstalten i Cassel, som brændte 8 marts 1889, foreløbig er lukket.

Antallet af samtlige fanger var 1 april 1890 25277, 21729 mænd og 3548 kvinder; tugthusfanger vare 18080; det daglige gennemsnitstal af fanger var 25294,37. Fangetallet 31 marts 1891 var 25,372, hvilket er en forøgelse af 0,38 pct. mod foregående år, for tugthusfangerne er tallet faldet med 0,12 pct. De detenerede personers antal er støget med 2,95 pct., medens detentionsdagens antal er faldet med 0,32 pct. Tilgangen af tugthusfanger udgjorde 7112, hvilket viser en stigning siden 1888-89, men tallet af tilkomne tugthusfanger på hver 10000 individer af Preussens befolkning er 2,3742, som giver en fortsat ned-

gang fra 1880—81. Af samtlige fanger forplejedes 95,9 pct. med almindelig kost og 4,1 pct. med sygekost. For de sunde kostede forplejningen gennemsnitlig pr. fange og dag 35,5 pf., for de syge 48,2 pf. og overhovedet 33,2 pf. eller gennemgående mere end foregående år. Extraforplejning havde 20420 fanger indkøbt for 121429 m. 33 pf. eller i gennemsnit pr. fange for 5,95 m. af deres overarbejds- penge.

Det i nogle af strafanstalterne gjorde forsøg med at anvende frisk havfisk til middag har haft til resultat, at det er tilladt at give fisk til middag, forudsat at prisen ikke overstiger den for 100 gram kød.

Forsøget med kokussmør har vist sig heldigt så vel i henseende til ernæringen som også i økonomisk henseende, og dette smør skal reglementsmaessig træde istedenfor fedt og almindeligt smør, således at der anvendes $7\frac{1}{2}$ gram til aftenkosten og 40 gram til middagen. Til syge og til sure spiser kan kokussmørret ikke benyttes.

Afskummet mælk skal fremtidig anvendes i større omfang istedenfor smør til aftensuppen.

Arbejdsdriften beskæftigede 93,62 pct. af fangerne, som vare undergivne tvungent arbejde, og deraf 23,39 pct. til eget behov, 1,73 pct. for anstaltens egen regning ved arbejder til salg og 74,88 pct for trediemands regning mod betaling. Blandt disse sidste vare bestillinger for stats- og rigsautoriteter, hvorved daglig i gennemsnit 474,28 fanger beskæftigedes. Dampmaskiner have i nogle anstalter været anvendte ved nogle af de arbejder, der ere udførte for trediemand. Ved fangearbejdet for trediemand udgjorde fortjenesten 3,053376,84 mark. Nettoindtægten pr. fange og fangedag var 30,9 pf., pr. fange og arbejdsdag 40,3 pf. Iøvrigt varierede fortjenesten pr. fangedag mellem 51,4 og 14,2 pf. i de forskellige anstalter, og pr. arbejdsdag mellem 65,5 og 19,4 pf. Blandt de fabrikationer, som have givet størst udbytte, er træskæreri i Münster, cigarfabrikation i Rawitsch, kurve og arbejder af rør og pil i Rendsburg, maskinstrikkeri, drejede sager

af træ, horn og elfenben; hamp- og kokusarbejder, blik- og kobbersmedarbejder, filtarbejder m. m. alt i Moabit. Fangernes arbejdspræmie udgjorde 6,7 pf. og særligt for tugthusfangerne 7,2 pf. pr. fange og arbejdsdag.

Fangerne, der ikke vare underkastede tvungent arbejde, det vil sige varetægtsfanger, fanger i simpelt fængsel, politifanger og gældsanger, udgjorde gennemsnitlig 840,96. Deres bruttofortjeneste, hvoraf $\frac{1}{3}$ tilfalder staten, $\frac{1}{3}$ administrationen og $\frac{1}{3}$ fangen, var 48571 mk. Den del, der tilfaldt fangen, varierede mellem 1,9 og 15,5 pf. pr. fange og arbejdsdag.

Skole- og religionsundervisningen er foregået som tidligere oplyst. Bibliothekerne indeholde 218895 bind.

Ensomt fængsel anvendtes på 13791 fanger, 12180 mænd og 1611 kvinder, det vil sige på 21,8 pct. af samtlige fanger mod 13,7 pct. det foregående år. For tugthusfangerne vedkommende anvendtes cellen på 6143 mænd og 668 kvinder, eller på henholdsvis 28,6 og 16,9 pct. af alle tugthusfanger. Dag- og natcellernes antal udgjorde 5756, desuden fandtes 1407 soveceller og 2616 sovekøjer i større rum.

Anvendt på tugthusfanger havde den fortsatte benyttelse af cellen strakt sig udover 1 år for 47 pct., deriblandt over 6 år for 40 fanger, fra 3 måneder til 1 år for 46 pct.

Disciplinærstraffe tildeltes 17781 fanger i 46845 tilfælde eller 0,74 pct. af samtlige detenerede mod 0,45 i foregående år; for tugthusfangerne vedkommende 10734 fanger og ikke straffede 14585, altså omtrent 58 pct. af tugthusfangerne blev ikke straffede disciplinært. Omtrent en trediedel af forseelserne angik arbejdet, de to trediedele husordenen. Straffene have bestået i berøvelse af kost, af benyttelse af arbejdspræmien, sengelejet, gårdtur, arbejde og lektüre samt inddragning af en del af arbejdspræmien, indsættelse i celle og lægtearrest, hvilken sidste anvendtes på tugthusfanger i 38 tilfælde. Legemlig tugt anvendtes kun

på mandlige tugthusfanger i det her omhandlede tidsrum i 91 tilfælde. Foruden de disciplinært straffede forseelser ere 15 tilfælde pådømte ved retten.

Sundhedstilstanden. Som syge behandlede ialt 14328 fanger, deraf gennemsnitlig 618,9 tugthusfanger; den daglige gennemsnitlige sygeprocent var 3,2, men iøvrigt vexlede denne meget efter de forskellige anstalter, fra 8,8 til 1,1. Dødsfaldene udgjorde 407 eller 0,64 pct. af samtlige detenerede, og 1,61 pct. af gennemsnitstallet, i hele landet døde i 1890 2,42 af 100 personer. Af tugthusfangerne døde 346 eller 1,27 pct. for m. og 1,85 pct f. k.

Selvmodernes antal var 15, alle mandsfanger, deraf 11 tugthusfanger. Sindssygetilfældene udgjorde 122, deraf 100 på tugthusfanger eller 0,48 pct. af gennemsnitstallet.

Udgifterne til fængselsvæsenet i 1890-91 udgjorde 8,187855,29 mk. Udgiften pr. fange og dag af de i gennemsnit daglig detenerede var 88,69 pf. Forplejningen kostede pr. fange i året gennemsnitlig 121,5 mk.

Foreløbig løsladelse tilstodes 202 fanger af 361, der havde andraget derom.

Tilgangen af tugthusfanger udgjorde i året 7393, af disse havde 1083 begået forbrydelsen, hvorfor de vare dømte, i drukkenskab, 1422 vare vanedrankere.

Recidivister blandt de i året indsatte tugthusfanger vare 84 pct. mod 82 foregående år; af samtlige tugthusfanger 81 pct.

Tvungen opdragelse ifølge lov 31 marts 1878 var fra 1 oktbr. 1878 til 31 marts 1891 pålagt 18480, hvilket er en tilvæxt af 1516 børn mod antallet 31 marts 1890. Af de 31 marts 1891 anbragte børn vare 5629 i familier, 9 i statsanstalter, 1090 i kommunale anstalter, 3968 i private; døde vare 484, genkaldelig løsladte 679, uigenkaldelig 1430. Betalingen for et barns anbringelse i familier i et år var imellem 66 mk. i Cassel og 215,65 mk. i Berlin, i anstalter mellem 145,44 mk. i Hohenzollern Sigmaringen og 360 mk. i Lauenburg.

Om lægens stilling til tilregnelighedsspørgsmålet.

I dette tidsskrifts 3 hefte for 1892 er gengivet indholdet af en af P. Dubuisson i »Archives de l'anthropologie criminelle« skreven afhandling, hvori der fra juridisk side søges fastslået en grænse mellem dommerens og lægens competence i tilregnelighedsspørgsmålet. Sagen har formentlig også interesse for os herhjemme, og da det for at få grænsen fastsat er nødvendigt, at der arbejdes med på begge sider, skal der i det følgende gøres kort rede for lægens stilling til tilregnelighedsspørgsmålet, så meget mere som den refererede afhandling i det hele kommer til resultater, som det er umuligt for lægen at acceptere.

Det må da først hævdes, at det ikke er lægens skyld, når vi ikke herhjemme ere nåede til en klar og tydelig afgørelse af dette spørgsmål, thi det er ofte nok af vore retslæger (Tryde, Pontoppidan) fremhævet, hvad det er, lægen kan og bør afgøre i tilregnelighedsspørgsmålet, og hvor hans myndighed ender. Her skal det da atter siges, at det eneste, dommeren i praxis bør spørge lægen om, er, hvorvidt det pågældende individ er sindssygt eller ej; andet og mere kan lægen her ifølge sin stilling ikke svare på. Og indtil vi nå så vidt, at dommeren i hvert enkelt tvivlsomt tilfælde kun spørger lægen om det, vil der altid være fare for misforståelser og overgreb fra lægens side. At disse

x Psykiatriske
Læge 21. 1896

ske så sjældent nu, kan kun være til ros for lægen, thi så længe dommeren vedbliver at forlange lægens skøn om den pågældendes tilregnelighedsgrad, om han er »fuldt tilregnelig«, »mindre tilregnelig« eller »utilregnelig«, må lægen formelt have ret til at udtale sig om alle de momenter, der kunne få indflydelse på bestemmelsen af den pågældendes tilregnelighed. Og dommeren har ikke ret til at fordre, at lægen skal have »juridisk takt« til selv at finde begrænsningen for sit område, når adgang til hele afgørelsen af tilregneligheden stilles ham åben. Dommeren kan måske indvende, at lægen i virkeligheden ikke godt kan nøjes med erklæringen: sindssyg eller ikke sindssyg, så længe straffeloven indeholder den omstridte § 39, så længe vi have begrebet »ufuldstændig tilregnelighed«. Men hertil må lægen svare, at han hverken har forpligtelse eller berettigelse til at henvise dommeren til en bestemt lovparagraf, og at det eneste, han kan afgøre, er, om den pågældende er sindssyg eller ej; har han under observationen fået den overbevisning, at der hos den pågældende er tegn på ringe åndelig udvikling eller andre momenter, der kunne influere på hans tilregnelighed, kan han lade dem springe frem i sit observationsreferat, men selve konklusionen kan kun lyde på, om den pågældende er sindssyg eller ej. Er han ikke sindssyg, må han straffes, efter at dommeren selv har udmålt hans tilregnelighedsgrad efter de momenter, der stå til hans rådighed; er den pågældende derimod sindssyg, kan han ikke være noget straffeobjekt, men må anbringes i en sindssygeanstalt til kur og pleje. Således er lægens stilling i tilregnelighedsspørgsmålet, og anderledes kan den ikke være.

Det er nu imidlertid berettigelsen af denne af lægen fastslåede grænse mellem den strafbare og den ikke strafbare, som D. ikke vil indrømme. Han er bleven ængstelig ved den tendens, psykiatrien viser til at brede sig, idet lægevidenskaben i de senere år har fået øjnene op for, at adskillige fænomener, der tidligere ikke ansås for sygelige, i virkeligheden ere det, og han er bange for, at det tilsidst

vil komme så vidt, at lægen vil erklære enhver forbryder, der underkastes hans skøn, for sindssyg; da der nu tilmed hersker en voxende tilbøjelighed til at fordre lægeskøn over forbrydere, er han bange for, at der tilsidst slet ingen straffeobjekter mere ville blive tilbage. D. vil derfor ikke anerkende den her fremsatte anskuelse, at lægens erklæring: sindssyg og ikke sindssyg, må falde sammen med dommernes opfattelse: ikke strafbar og strafbar; han sætter selv en grænse og deler forbryderne i de ukuelige og de ukuede, svarende til de syge og de sunde, de uansvarlige og de ansvarlige, de ikke strafbare og de strafbare. Men dette kan lægevidenskaben ikke acceptere. Vil juristen ikke indrømme, at den lægelige afgørelse: sindssyg og ikke sindssyg falder sammen med den juridiske afgørelse: ikke strafbar og strafbar, men f. ex. theoretisk hævde, at visse former af sindssygdom ikke kunne anerkendes som utilregnelighedsgrund, så må lægen ganske vist protestere, men der er i al fald plads åben for en diskussion; og hvis der så tilsidst blev fastslået en række former af sindssygdom, som ikke kunde medføre utilregnelighed, så måtte det dog selvfølgelig i praxis i hvert enkelt tvivlsomt tilfælde overlades lægen at afgøre, om den pågældende led af en tilregnelighed eller utilregnelighed medførende form af sindssygdom. Men juristen kan ikke, som D. foreslår det, uden videre sætte en aldeles vilkårlig grænse indenfor det, som lægevidenskaben kalder sindssygdom, og sige: »hvad der er på den ene side, kalder jeg sygdom, og hvad der er på den anden side, kalder jeg sundhed;« thi også theoretisk kan kun lægen trække den grænse, der skiller sygdom fra sundhed. Og endnu mindre kan juristen som grænseskel opstille noget så upålideligt som det, der skiller mellem den ukuelige og den ukuede, thi lige så lidt som det efter lægevidenskabens lære skiller sygdom fra sundhed, lige så lidt skiller det afgrænsede former af sindssygdom fra hinanden. Lægen kan kun afgøre, om et individ er sindssygt eller ej, men lige så lidt som han theoretisk kan trække nogen grænse mellem sindssygdoms-

former, der omslutte ukuelige syge, og former, der omslutte syge, der kunne kues, lige så lidt kan han praktisk — i al fald uden årelangt kendskab til den pågældende — afgøre, om en sindssyg kan kues eller ej. Lægens virksomhed i tilregnelighedsspørgsmålet falder da helt bort, og dommeren må erklære den pågældende for strafbar eller ikke strafbar, eftersom han skønner, at denne kan kues eller ej.

Løvrigt er selve skelnemærket: ukuelig eller ukuet aldeles værdiløst, thi selvfølgelig kunne mange sindssyge »kues«, endog mange, hvis sygdom og utilregnelighed er i den grad notorisk, at ingen lægmand vil tvivle derom. Vil man ikke nøjes med at disciplinere de sindssyge ved de simple midler, som sindssygeanstalterne nu have til deres rådighed, kan man jo for at kue dem optage alle de gamle og glemte midler, som forrige decenniens sindssygelæger anvendte i den bedste mening, f. ex. styrtebadene, spændetrøjen, pryglekuren etc. På den anden side er der ingen tvivl om, at en stor klasse forbrydere, som lægen ikke erkender for sindssyge, de »medfødte« vaneforbrydere, Lombroso's forbrydermennesker, netop ere ukuelige. Det er en mærkelig modsigelse, der her ytrer sig i D.s afhandling, thi det er frygten for, at lægerne skulle kalde disse sidstnævnte forbrydere for sindssyge, der væsenlig har bragt ham til selv at søge sig en grænse mellem sindssygdom og forbrydelse, og så opstiller han en grænse, efter hvilken netop de, som han vil straffe, må erklæres for ikke strafbare. Thi selv om man end på det bestemtteste må hævde, at disse individer ikke ere sindssyge, at de ikke i al deres færden og handlen ere ofre for en medfødt svaghed, der så at sige tvinger dem til forbrydelsen, men at der for opståelsen af denne må medvirke andre momenter end dispositionen, særlig forsømt opdragelse og slet eksempel, selv om man i det hele ikke kan anerkende den vidtrækkende betydning, Lombroso og hans elever have tillagt resultaterne af deres undersøgelser på forbrydere, og selv om man kan kalde læren om forbrydermennesket, ført ud i sine yderste konsekvenser,

af forfatteren vil noget skærsnit til generalpræventionen som især frembringer af d.

for en paradox, så kan man dog ikke, som D. gør det, uden videre slå hele Lombroso's værk hen som en betydningsløs sag, thi man må indrømme, at der her er gjort et stort og alvorligt arbejde til opklaring af forbryderens psykiske og fysiske habitus, et arbejde, hvis betydning for fremtidens straffepleje endnu ikke kan overses, men som i al fald foreløbig har godtgjort, at der findes en stor klasse af forbrydere, som virkelig ere ukuelige.

Hvis det alene er læren om forbrydermennesket, der har bragt D. til at skræmme juristerne op i frygt for, at lægerne skulle berøve dem passende straffeobjekter, kan han vist være ganske rolig. Herhjemme er der i al fald ingen sindssygelæge, der vil søge at tilvende sig disse forbrydermennesker, som vilde være en dårlig erobring for sindssygeanstalterne, idet de ikke kunne »helbredes« og ikke kunne »kues«, i al fald ikke med de midler, anstalterne råde over, og idet de vilde skade disse ubodeligt ved at ødelægge anstaltslivets orden og ro og formindske helbredelsesmuligheden for de sindssyge.

Men det må jo indrømmes, at der gives andre sindssyge end de »idioter, rasende maniakalske og stupide melankolikere«, for hvem enhver lægmand kan stille diagnosen, og at der navnlig gives en stor gruppe tilstande, på hvilke den moderne sindssygelæge har fået et noget andet blik end fortidens; det er de tilstande, som i retslig henseende kaldes for de tvivlsomme sindsanomalier, f. ex. tvangstanksygdommene, visse former af hysterien, den pathologiske løgn, psychopathia sexualis etc. Der er her hverken lejlighed eller plads til at underkaste disse tilstande en nærmere drøftelse, så meget mindre som pathologien ej endnu er så indgående studeret for enhver af dem, at deres betydning teoretisk fuldt ud kan fastslåes. Det skal dog blot fremhæves, at tilstandene ere meget forskelligartede og for en stor del aldeles ikke kunne opfattes som sygelige, som led i en virkelig sindssygdom. På den anden side er der visse anomalier, der undertiden kunne være knyttede

til de sværeste og alvorligste sindssygdomme, snart således, at de vise sig at være disses mest fremtrædende symptom, snart således, at de kun ere det middel, hvorved der fremdrages tidligere miskendte sindssygdomme, hvortil anomalien er knyttet som et forholdsvis underordnet fænomen, men som undertiden også kunne optræde på en sådan måde, at de ikke kunne erkendes for egenlig sygelige. Enhver psykisk abnormitet er ikke strax for lægen en sindssygdom; en sexuel perversion, der står som et isoleret psykisk fænomen hos et individ, kan således ikke fri ham for straf, hvis han overtræder lovene. Men på den anden side må den konstaterede tilstedeværelse af en psychopathia sexualis eller en af de andre sindsanomalier eller blot mistanken derom være tilstrækkelig for dommeren til at fordre et lægeskøn over den pågældende, thi kun lægen kan afgøre, om den tilsyneladende isolerede anomali i virkeligheden ikke er et led af en almindelig liden af hjernen, om individet ikke er sindssygt. Til at afgøre dette har lægen visse bestemte skelnemærker at holde sig til, og disse hvile på de gamle, gennem psykiatriens udvikling i århundreder vundne erfaringer, der lære os, med hvilke kendetegn den sygdom i hjernen, der kaldes sindssygdom, ytrer sig. De tvivlsomme sindsanomalier have ikke forandret skelnemærket mellem sindssygdom og sundhed, men det klarere blik på enkelte forhold, som studiet af dem har medført, har bevirket, at skellet er blevet flyttet en smule, i virkeligheden meget lidt, men dog så meget, at nogle sindssyge, som fortidens læger ikke kunde erkende som sådanne, nu opfattes rigtigt.

Der er ganske vist ingen fare for, at lægen derved vil berøve juristen passende straffeobjekter, thi ved at disse tidligere miskendte sindssyge strax unddrages straffen og tages i forvaring i en sindssygeanstalt, vil der kun opnåes det, at antallet af de tilfælde af sindssygdom, der nu opstå eller rettere manifestere sig i strafanstalterne, indskrænkes, og at den fare, der hidtil har været *) for, at miskendte

*) Jfr. Christian Geill: Sikringen af den sindssyge forbyrders retsstilling. Ugeskrift for læger. 4. r. XXIV. Nr. 3—5. 1891.

sindssyge efter straffens udståelse kunne slippes løs på samfundet, om man vil »ukuede« og uden at der er truffet sikkerhedsforanstaltninger mod dem, det vil sige med mulighed i sig for retsbrud af enhver art, væsenlig vil bortfalde.

Da der i virkeligheden derved, at en sindssyg straffes, kan opstå de største farer for samfundet, skulde man synes, at det måtte have lige så megen social interesse for juristen som det har human interesse for lægen, at så få tilfælde af sindssygdom som muligt miskendes, og at så vidt muligt alle sindssyge forbrydere anbringes i en sindssygeanstalt til kur og pleje. Og derfor bør juristen med glæde hilse ethvert fremskridt, som lægevidenskaben gør på sindssygdommenes område, i det håb, at det en gang vil blive muligt, at ingen sindssyg dømmes, i stedet for ængstelig at stå på vagt af frygt for, at lægen skal berøve ham straffobjekter. Man kan trøstlig stole på, at lægen vil underkaste ethvert tvivlsomt tilfælde, der overlades til hans skøn, en samvittighedsfuld og omhyggelig undersøgelse, der jo herhjemme, hvor dommeren har det i sin magt at foranledige en indlæggelse til observation på en sindssygeanstalt; altid kan foretages af i høj grad kompetente undersøgere; og udtaler lægen som sit skøn, at den pågældende er sindssyg, kan juristen være overbevist om, at straffen her ikke alene er unyttig, fordi den sindssyge ikke kan forbedres, men også skadelig både for den sindssyge, hvem udsigten til helbredelse ved indespærringen i strafanstalten vanskeliggøres, og for samfundet, for hvilket der kan opstå de største farer, når den sindssyge løslades efter straffens udståelse.

Jydske asyl, september 1892.

Dr. med. Christian Geill.

Engelske opdragelsesanstalter^{*)}.

Almindelige Bemærkninger.

Jeg skal tillade mig at forudskikke nogle almindelige bemærkninger om de engelske opdragelsesanstalter, for hvilke der såvel fra publikums som fra statens side næres en overordenlig interesse, og som derfor specielt i de sidste ca 40 år, især efter the reformatory and industrial schools acts af 1866, har nået en udvikling som i næppe noget andet land. Ingen af dem er statsanstalter; som regel er det private komiteer, der oprette og bestyre dem, men må de underkaste sig statens kontrol, forsåvidt de ønske statsbidrag og af det offentlige at få henvist forbryderske eller forsømte børn til anstaltens opdragelse. Egentlig skulde der efter bestemmelserne skilles strengt mellem forbryderske og kun forsømte børn, idet disse forskellige grupper ikke måtte anbringes i samme anstalt. Anstalterne for de forbryderske børn kaldes reformatory schools og de for væsentlig kun forsømte børn industrial schools; dog skal i sidstnævnte anstalter også kunne optages børn, som før 12 års alder have begået en forseelse, for hvilken er fastsat kun fængsel eller ringere straf, forudsat at dommeren finder anbringelsen hensigtsmæssig. En reformatory school skulde lige meget være at anse som et straffested for en dømt forbryder som en opdragelsesanstalt, medens en industrial school alene skulde være en præventiv eller opdragende anstalt. I denne skarpe adskillelse mellem forbryderske og forsømte børn har udviklingen medført nogen forandring, idet der i reformatory schools vistnok kun optages forbry-

*) De efterfølgende meddelelser ere samlede på en med offentlig understøttelse af forfatteren foretagen rejse i Sverige, Tyskland og England for at gøre sig bekendt med udenlandske rednings- eller opdragelsesanstalter

derske børn. men optages nu sådanne første gang dømte også over 12 års alder i industrial schools sammen med forsømte børn. Dette forhold siges væsenlig at have sin grund i et cirkulære af oktober 1890 fra home secretary til magistrates, hvilke for en del skulle have misforstået cirkulæret. Sikkert synes det at være, at der i denne henseende ønskes noget friere hænder, end lovgivningen for tiden hjemler.

De børn, der indsættes i reformatory schools, skulle ved indkomsten være under 16 år og i regelen have udstået frihedsstraf af mindst 10 dages varighed. Spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af, at børnene forinden indkomsten skulle have været straffede med fængsel, har i de senere år været stærkt debatteret. De engelske reformatory schools ønske at bibeholde bestemmelsen, medens de skotske ere ligeså enstemmige i ønsket om at få bestemmelsen væk. Der synes ikke at være andet råd for denne dissens, mener man, end at det overlades til vedkommende magistrates at dømme eller lade være at dømme til fængsel, eftersom de måtte finde det hensigtsmæssigt.

Udover fyldte 20 års alder kan ingen gut beholdes i reformatory schools.

I industrial schools optages børn fra 6—14 års alder, og kunne de ikke forblive der længere end til fyldte 16 år.

Såvel i reformatory schools som i industrial schools optages børnene for en tid af 2—5 år. Dog kan bestyrelsen efter forløbet af 18 måneder lade dem foreløbig udgå (on license).

Så har man truant industrial schools, der ere blevne oprettede af en del skolestyrer, og som ere beregnede på børn, der bruge at skulke fra skolen. Det er fuldstændige internater, hvor børnenes beskæftigelse og behandling er som i industrial schools. Børnene indsættes i regelen for en tid af 3 måneder, men kunne slippes ud on license allerede efter 1 måneds forløb. Den første truant school blev oprettet i 1878.

Endelig haves day industrial schools, hvor børnene hele dagen igennem nyde undervisning og oplærelse i forskellige arbejder ligesom i de almindelige industrial schools, og hvor de få et eller flere måltider. Nætterne derimod tilbringe børnene i deres hjem. Almindelig komme børnene på skolen kl. 8 om morgenen, da frokosten serveres, men er der intet i vejen for, at børnene kunne komme tidligere. Så få de en god middag og senere gerne også aftensmad, før de gå hjem kl. 6.

Alle de skoler, der have forlangt og fået statens godkendelse, certified schools, ere under streng kontrol og opsigt af staten (home office, under hvilket også fængselsvæsenet henhører), nærmest, ved en inspektør, der under sig igen har et par assisterende inspektører og 17 clerker.

Der har i flere år fra visse hold været arbejdet for at få alle disse skoler over fra home office til education department, hvilken forandring vistnok først og fremmest vilde være nyttig for lærerne og dernæst også i visse måder for skolernes undervisning. I et par skoler, hvor jeg talte om denne sag, var man stærkt imod den påtænkte forandring, idet man frygtede, at håndarbejdet og de egenlige reformatoriske træk ved skolerne vilde komme til at blive sat til side for bestræbelserne for at bibringe børnene en unødigt stor kundskabsmasse. Day industrial schools lod det dog til, at man var temmelig enig om at ønske overførte til education departement, da man ikke synes, at disse skoler bør sættes i klasse med tvangsskoler (schools of detention).

Det er ikke ved lov forbudt at have gutter og piger sammen i ovennævnte forskellige skoler, og der er også en del industrial schools for begge køn, men nu bliver ikke længere nogen skole certified uden for kun et enkelt af kønnene.

Alle reformatory schools ere certified, det vil sige, de ere godkendte af staten, stå under statens kontrol og få

understøttelse af staten. Derimod er der en mængde industrial schools, hvormed staten ingen befatning har, og i hvilke det offenkilde da heller ikke indsætter børn (voluntary industrial homes).

Ingen skole kan påtvinges nogen elev, men har skolen først erklæret sig villig til at modtage eleven, er den pligtig at beholde ham i den bestemte tid.

Ifølge inspektørens beretning for 1890 var der da alene i Storbritannien (Irland ikke medregnet) 225 skoler under inspektion, nemlig:

af reformatory schools	55,	hvoraf 10 i Skotland
- industrial	— 141,	— 34 i —
- truant	— 10,	— » i —
- day industrial	— 19,	— 3 i —

Tilsammen 225, hvoraf 47 i Skotland.

Af disse holdtes 3 reformatory schools og 8 industrial schools i skoleskibe (training ships).

Af industrial schools vare 7 oprettede af vedkommende county, 8 af skolestyrer og 1 af en bykommune. Alle de øvrige industrial schools og alle reformatory schools skyldte deres existense til privat foretagsomhed. Alle truant schools og alle day industrial schools med undtagelse af 1 i Liverpool og 3 i Glasgow ere under skolestyrers bestyrelse.

Antallet af børn, der af øvrighedsperson er indsat (under sentence of detention) i de 3 førstnævnte skoler, heri ikke medregnet day industrial schools, vare ved udgangen af 1890

23,509 gutter og
5,089 piger

Tilsammen 28,598 børn

Derhos besøgte day industrial schools af 3698 børn.

Antallet af elever i reformatory schools var ved udgangen af 1890

4164 gutter og
737 piger

Tilsammen 4901 børn

foruden de ca. 900, der vare ude on license.

Ved indkomsten i reformatory schools vare børnene i følgende alder:

Under 10 år ..	14 gutter og	3 piger, tilsammen	17.
Fra 10—12 » ..	164 — -	13 — —	177.
- 12—14 » ..	432 — -	61 — —	493.
- 14—16 » ..	684 — -	141 — —	825.

1294 gutter og 218 piger, tilsamm. 1512.

3—4 år efter, at eleverne vare udgåede af reformatory schools, vare gennemsnitlig 14 pct. af gutterne og 5 pct. af pigerne igen blevne dømt.

Gennemsnitlig har i 1890 hver gut kostet:

i reformatory schools i England 19 l. 12 s. 10 d.

i — — i Skotland 17 l. 2 s. 11 d.

og hver pige:

i reformatory schools i England 18 l. 7 s. 1 d.

i — — i Skotland 22 l. 10 s. 0 d.

De samlede omkostninger i 1890 for reformatory schools i England og Skotland vare 119,336 l. 15 s. 1 d., af hvilket beløb fra forældrene indkom 5,488 l. 10 s. 8 d.

Der klages over, at flere reformatory schools for piger kun have liden søgning og derfor med stor vanskelighed holdes oppe.

I Skotland skal dette forhold skrive sig derfra, at de skotske magistrates ere uvillige til at idømme pigerne de 10 dages fængsel, som skal være udstået før indtagelse i reformatory schools.

Der klages også over, at børn, som ere indkomne i en reformatory school i tidlig alder, må slippes ud og blive fri for enhver kontrol i 15—16 års alder. Dette finder man at være overmåde ilde for gutternes vedkommende, men dog endnu meget værre for pigernes, og ønsker man at kunne få istand bestemmelse for at kunne beholde dem enten i skolen eller i hvert fald under opsigst indtil 18 års alder.

Endvidere beklager man sig i reformatory schools over

vanskeligheden ved at have børn af såvidt forskellig alder, som nu er tilfældet, sammen, og ønsker man derfor at kunne få en klassifikation af reformatory schools istand, således at nogle blev for yngre børn, f. ex. under 15 år, og andre for ældre.

Antallet af elever i industrial schools var ved udgangen af 1890..... 13,128 gutter og
3,995 piger.

Tilsammen 17,123 børn,
foruden ca. 1,400, der vare ude on licence.

Ved indkomsten i skolerne vare børnene i følgende alder:

	Gutter.	Piger.	Tilsammen.
Fra 6— 8 år	131	115	246
- 8—10 -	522	194	716
- 10—12 -	1502	300	1802
- 12—14 -	1328	240	1568
	3483	849	4332

3—4 år efter, at eleverne vare udgåede af industrial schools, vare gennemsnitlig 4,5 pct. af gutterne og 1 pct. af pigerne blevne dømt.

Gennemsnitlig har i 1890 hver gut i industrial schools kostet:

I skole for gutter og piger sammen:

i England 14 l. 0 s. 3 d.

i Skotland 14 l. 19 s. 10 d.;

i skole for bare gutter:

i England 17 l. 17 s. 3 d.

i Skotland 14 l. 5 s. 0 d.

og i skole for bare piger:

i England 16 l. 2 s. 2 d.

i Skotland 13 l. 8 s. 7 d.

De samlede omkostninger i 1890 vare for industrial schools

i England 274,690 l. 7 s. 1 d. og

i Skotland 86,256 l. 13 s. 4 d.

Tilsammen 360,947 l. 0 s. 5 d.,

af hvilket beløb fra forældre o. s. v. refunderedes tilsammen 16,656 l. 15 s. 10 d.

Også i industrial schools ønsker man at kunne beholde børnene til 18 års alder.

Med hensyn til de forskellige beskæftigelser i reformatory og industrial schools hedder det i inspektørens beretning for 1890:

»Arbejde i fri luft, således som gårdsbrug eller havearbejde, er måske det bedste til at styrke og forbedre gutternes konstitution og helbred, og for den reformatoriske opdragelse er næppe noget andet arbejde saa godt«.

I de 10 truant schools, der alle ere for gutter, var der den 31 december 1890 tilsammen 783 børn, medens 3,341 var ude on license.

I truant schools indkom 1890 tilsammen 1510 børn, af hvilke 207 for 2 gang og 7 for 3 gang.

Gennemsnitsvarigheden af en guts ophold i skolen var 88 dage.

Gennemsnitlig kostede en gut i disse skoler for året 1890 17 l. 13 s. 0 d.

I de 19 day industrial schools var i 1890 det gennemsnitlige antal børn 3,698.

Resultatet af disse skolers virksomhed kan ikke så let ses som for de foran omhandlede skolers vedkommende, men at de virke overordenlig godt, kan ikke være tvivlsomt.

Gennemsnitlig kostede et barn i disse skoler for hele året 1890 i England 9 l. 1 s. 7 d. og i Skotland 8 l. 19 s. 3 d.

Statens tilskud til reformatory schools er efter de bestemmelser, som nu ere i kraft, 6 s. ugen pr. elev, hvilket beløb reduceres til 4 s. ugen efter 3 års ophold i anstalten, hvis eleven da har opnået 16 års alder. Til udrustning ved indkomsten gives £ 1, forudsat at eleven ikke er bleven overført fra en anden reformatory school. For dem, der ere foreløbig løsladte, og som ere ude i tjeneste (dog ikke hos slægtninge, heller ikke i arme eller flåde), gives 2 s. ugen i de første 13 uger og 1 s. ugen i de følgende 26 uger til bestridelse af omkostningerne ved hjælp og tilsyn.

Også de land- eller bykommuner, der overgive børn til reformatory schools, bidrage sædvanligvis noget til deres underhold der.

Statens tilskud til industrial schools er efter de bestemmelser, som nu ere i kraft, 5 s. ugen pr. elev i skole, der har fået certifikat før 1 marts 1872, og 3 s. 6 d. pr. elev i skole, der har fået certifikat efter nævnte datum, hvilket beløb reduceres til 3 s. ugen for elever, der have tilbragt 4 år i anstalten, og som da have opnået en alder af 15 år. For børn mellem 6 og 10 års alder betales 3 s. ugen, og for børn under 6 år betales intet.

Også de landkommuner, bykommuner eller skolestyrer, der overgive børn til industrial schools, bidrage sædvanligvis noget til deres underhold der.

Love.

De væsentligste nu gældende love i England og Skotland vedkommende nævnte slags opdragelsesanstalter ere:

Education and maintenance of pauper children act, 1862*).

The reformatory schools act, 1866.

The industrial schools act, 1866.

The elementary education act, 1870.

The prevention of crimes act, 1871.**)

Reformatory and industrial schools acts amendment act, 1872.

The new elementary education act, 1876.

Industrial schools acts amendment act, 1880**).

Criminal law amendment act, 1855.

Custody of children act, 1891**).

Reformatory and industrial schools act, 1891.

Derhos er der et par mindre lokale love for Glasgow og Manchester.

*) Gælder kun for England, ikke for Skotland.

***) Gælder også for Irland. For største delen har Irland sine egne love.

General-reglements for certified reformatory schools.

Oprettelse af en certified reformatory school:

Man skal i første instans henvende sig til statssekretæren for home department med underretning angående det terrain, der tænkes anvendt, om størrelsen af den påtænkte skole, om de bekvemmeligheder, der anses fornødne, og forøvrigt om alt, hvad der måtte vedkomme sagen.

Før et certifikat kan blive udstedt, der autoriserer anstalten som en reformatory school, skal dens beliggenhed, tegningerne af dens bygninger og reglerne for skolens bestyrelse være approberede af statssekretæren.

Enhver skole skal blive ledet af en ansvarlig komite.

Dens regler skulle indeholde:

- a. Skolens navn og beliggenhed.
- b. De forskellige funktionærer og deres antal samt plan for, hvorledes anstalten skal bestyres.
- c. Betingelserne med hensyn til alder, køn, helbred osv., på hvilke eleverne skulle optages i skolen.
- d. Antallet af elever, mandlige og kvindelige, som skulle kunne optages.

Reglerne skulle også omfatte følgende bestemmelser:

1. Natteleje og beklædning.

Eleverne skulle have hver sin seng og skulle blive forsynede med tilstrækkeligt af tarvelig og brugbar beklædning.

2. Bospisning.

Der skal gives eleverne tarvelig, sund føde efter et spisereglement, som approberes af inspektøren; ingen væsentlige forandringer må gøres i dette uden i forvejen at underrette ham. Et Exemplar af spisereglementet skal hænge i spiseværelset.

3. Undervisning.

Den verdslige undervisning skal bestå af læsning, retskrivning, skønskrift og regning og tillige så vidt mulig af

begyndelsesgrundene i historie og geografi samt sang. Den skal gives 3 timer daglig. Arbejdsundervisningen skal være for gutter i gårdsbrug og havearbejde samt sådanne håndværk, som bekvemmelig kunne blive øvede; for piger i syning, vaskning og husarbejde. Elevernes arbejdstid skal være 6 timer daglig. I skoleskibe skulle gutter blive godt oplærte i øvelser og arbejder vedkommende sømandskab og i begyndelsesgrundene af navigation.

4. Religionsøvelser og andagt.

Hver dag skal begynde og ende med familieandagt bestående af bøn og læsning af Guds ord. Religionsundervisningen skal gives af den hellige skrift, skal omfatte kristendommens lærdomme og forskrifter og skal gives daglig. Om søndagene skulle eleverne om muligt overvære offentlig gudstjeneste i passende kirke eller kapel, idet det dog forudsættes, at ingen af anstaltens elever skal blive tagen med, hvis forældre eller værge modsætter sig det på grund af, at gudstjenesten i sådan kirke eller kapel ikke er i overensstemmelse med barnets religiøse opdragelse. I tilfælde skolen har optaget nogen elev, som i indsættelsesordren er nævnt som tilhørende nogen særegen religiøs sekt, da skal en præst af sådan sekt blive tilladt at besøge sådan elev på dage og til klokkeslet, som af statssekretæren bestemmes, og det skal ikke blive forlangt af en sådan elev, at han skal lære nogen anden sekts katekisme eller trossætninger end dens, til hvilken det er godtgjort, at han hører.

5. Dagsorden.

En timetabel, der viser klokkeslettene for, når der skal stå op, for arbejde, undervisning, måltider, fritid, gåentilsengs osv., skal blive opgjort, blive approberet af inspektøren, opslået i skoleværelset og nøjagtigt efterfulgt.

6. Disciplinen.

Skolens bestyrer skal være berettiget til at straffe eleverne i tilfælde af dårlig opførsel eller overtrædelse af reglerne. Alle forseelser og refselsker skulle blive omhyggelig

indførte i en protokol, der holdes for dette øjemed. Denne protokol skal forevises komiteen ved dens møder og skal af inspektøren kunne ses, når han ønsker det. Disciplinen i anstalten skal blive opretholdt ikke alene ved refselse, men også ved et vel overvejet system af belønninger og opmuntringer. Sådant system skal udgøre en del af skolens tillægslove og skal approberes af statssekretæren.

7. Refselsler.

Refselslerne skulle bestå af:

- a. Tab af belønninger og friheder eller tab af rang, som tidligere måtte være opnået ved god opførsel.
- b. Afknapning i kosten såvel med hensyn til kvalitet som kvantitet.
- c. Indsættelse i et lyst værelse eller lys celle.
- d. Lempelig korporlig refselse.

Ad a. Tillægslove skulle tydelig bestemme, hvilke forseelser udgøre en lovovertrædelse tillige med de ledsagende straffe.

Bestemmelser med hensyn til tabet af rang skulle også blive indførte i tillægsloven.

Ad b. For mindre forseelser kan en gut eller en pige blive berøvet et almindeligt måltid eller den portion af måltidet, som gør det mest behageligt, men skal tilstås 8 unser (ca. 240 gr.) brød med vand eller havresuppe, i tilfælde tab af et helt måltid. Ingen gut eller pige skal kunne berøves 2 måltider efter hinanden.

Ad c. Ingen elev skal blive indestængt for et længere tidsrum end 3 dage uden speciel billigelse af komiteen og ikke under nogen omstændighed for et længere tidsrum end 7 dage. En elev, som holdes indestængt mere end 3 dage, skal besøges af skolens læge, skal tillades sådan extraforplejning, som denne måtte bestemme, og skal tages ud af cellen til luftning i mindst 1 time daglig. Forseelser, der fordre strengere straffe, skulle behandles af magistrates i det distrikt, i hvilket skolen er beliggende. Ingen elev skal holdes i mørk celle under noget som helst påskud.

Enhver elev, som hensidder i cellestraf, skal daglig tilstås 1 pd. brød med havresuppe eller mælk og vand.

Ad d.

1. I tilfælde en gut har begået nogen meget alvorlig forseelse, skal der gives indtil 18 slag ris på guttens bag, en gang for alle, for en og samme forseelse.
2. For mindre alvorlige forseelser skal med et almindeligt spanskrør gives indtil 8 slag i fladen af hånden.
3. Korporlig refselse skal enten tildeles af bestyreren eller i hans nærværelse af en funktionær, som han dertil har bemyndiget.
4. Korporlig refselse kan også tildeles af 1ste skolelærer, men i dette tilfælde må sådan refselse tildeles med et spanskrør, som foreskrevet under 2, må ikke overstige 6 slag og må strax blive noteret og rapporteret til bestyreren.
5. Korporlig refselse må ikke tildeles af nogen anden person og heller ikke på nogen anden måde end ovenfor bestemt og må ikke i noget tilfælde anvendes på piger.

Nogen refselse, som ikke ovenfor er omtalt, skal ikke kunne anvendes,

8. Fritid.

Eleverne skulle tilstås 2 timer daglig til rekreation og bevægelse og skulle lejlighedsvis blive førte ud for at motionere udenfor skolens enemærker.

9. Korrespondance og besøg.

Elevernes forældre og nære slægtninge skulle tillades at korrespondere med dem til rimelige tider og at besøge dem 1 gang hver anden eller hver tredje måned, idet dog sådan tilladelse forspildes ved dårlig opførsel. I tilfælde en elev er alvorlig syg, eller han (hun) skal udgå af skolen, enten foreløbig eller endelig, skal underretning derom blive sendt til forældrene.

10. Løsladelse.

Ved en elevs udgang af skolen skal han (eller hun) på skolens bekostning blive forsynet med en i forhold til om-

stændighederne ved løsladelsen tilstrækkelig udrustning og skal om muligt blive anbragt i arbejde eller tjeneste. I tilfælde eleven rejser til slægtninge eller venner, skulle omkostningerne ved en sådan rejse bestrides af skolen.

11. Læge.

En læge skal ansættes for at besøge skolen til visse tider. Han skal indføre sine besøg i en protokol, som holdes for dette øjemed, og hvori noteres alle alvorlige sygdomstilfælde, der tilses af ham i skolen, deres forløb, varighed og den foreskrevne behandling. Han skal også hvert fjerdingår afgive beretning om skolens sundhedstilstand. Får nogen elev lægens attest for, at han er uskikket for ophold i skolen, skal der angående elevens løsladelse ske henvendelse til statssekretæren.

12. Retslige undersøgelser.

I tilfælde en af skolens elever omkommer pludselig eller på voldsom måde, skal strax herom sendes melding til coroner i det distrikt, i hvilket skolen er beliggende, og skulle omstændighederne ved tilfældet blive indberettede til inspektøren.

13. Besøgere.

Skolen skal være åben for besøgere til passende tider, som bestemmes af styrelsen.

14. Journal.

Bestyreren skal føre en journal over alt, som passerer i skolen. Alle optagelser af elever, alle foreløbige og alle endelige løsladelser og enhver tildragelse af vigtighed vedkommende skolen skal deri blive indført. Journalen skal blive forelagt for styrelsen ved dens møder og skal være tilgængelig for inspektøren, når han ønsker det.

15. Rulle, beretninger osv.

Bestyreren eller sekretæren skal føre en rulle over indkomne elever med oplysninger om hver elevs herkomst, tidligere livsvilkår osv.

Han skal også føre en protokol over løsladelser (discharge and disposal book) udvisende datum for hvert in-

divids løsladelse med oplysninger om deres forhold efter løsladelsen.

Han skal også regelmæssig sende til inspektørens kontor de nødvendige meddelelser om optagelser og løsladelser, kvartalslister over skolens elever og kvartalsregnskaber for skolens drift og i hvert års januar måned en fuldstændig redegørelse over skolens indtægter og udgifter i det forløbne år, udvisende al gæld og alle passiva, tilbørlig bevidnet af styrelsen.

16. Inspektøren.

Hver gang nogen elev rømmer fra skolen, eller bliver foreløbig løsladt, eller dør, enten medens han er i skolen, eller under sin foreløbige løsladelse, eller bliver sendt til fængsel for en forbrydelse, skal strax herom blive gjort indberetning til inspektøren.

Eleverne skulle overhøres og deres fremgang i kundskaber og arbejdsdygtighed fra tid til anden prøves af inspektøren. Alle skolens protokoller og journaler skulle være tilgængelige for inspektørens kontrol. Enhver lærer, der anvendes for elevernes undervisning, skal blive examineret af inspektøren, om denne anser sådant nødvendigt. Indberetning skal blive given til inspektøren, om bestyrers og skolelærers ansættelse, død, fratræden eller fjærelse.

17. Almindelige bestemmelser.

Skolens opsynspersonale og dens lærere skulle være omhyggelige med at opretholde disciplin og orden i anstalten og med at påse, at eleverne undervises og oplæres i arbejde overensstemmende med forannævnte bestemmelser. Det skal forlanges af hver elev at være lydige mod skolens opsynspersonale og lærere, og at rette sig efter de i kraft værende bestemmelser. Nogen elevs forsættelige forsømmelse eller negtelse af at lystre skal anses for at være en forseelse henhørende under § 20 af the reformatory schools act, 1866, og at rømme eller forlede til rømning at være en

forseelse henhørende under resp. §§ 21 og 22 af samme act. Det autoriserede antal af elever må ikke overskrides, og når dette er nået, må ingen optagelse finde sted.

Bifaldes,
Henry Matthews,
en af hendes majestæts første
statssekretærer«.

Whitehall 5te marts 1890.

§§ 20 og 21 af the reformatory schools act 1866 bestemme, at de elever, som nægte at adlyde, eller som rømme, kunne blive straffede med fængsel.

§ 22 fastsætter en mulkt af £ 20 eller 2 måneders fængsel for den person, som hjælper eller forleder en elev til at rømme, eller som huser den rømte elev.

General-reglements for certified industrial schools

ere sidste gang udstedte den 14 september 1891 og approberede af statssekretær Henry Matthews. De ere i det væsentlige ligegyldende med reglementerne for certified reformatory schools. Afvigelserne ere følgende:

I slutningen af § 2 står tilføjet, at spisereglementet skal blive omhyggeligt befulgt og enhver afvigelse derfra indberettet.

§ 4 er i sin helhed sålydende:

»Hver dag skal begynde og ende med familieandagt bestående af bøn og læsning af Guds ord.

Religionsundervisningen skal blive ledet efter følgende regler:

Den almindelige religionsundervisning skal bestå i bønner og salmer og læsning af bibelen med sådanne forklaringer og belærelser i religionens og moralens grundelementer, som passe for børnenes udviklingsstandpunkt, og skal der i udvalget af sådanne bønner og salmer og i forklaringerne og belærelserne af bibelen ikke blive gjort noget forsøg på

at vinde børn for eller lede dem bort fra nogen hvilken som helst sekt.

Det skal ikke blive forlangt af noget barn, at det skal overvære religionsundervisning eller blive lært katekisme eller trossætninger, som dets forældre eller værge modsætte sig, eller nogen anden sekts lærdomme end dens, til hvilken barnet i indsættelsesordren er opgivet at høre. For børns vedkommende, som i indsættelsesordren ere opgivne at tilhøre nogen egen sekt, skal styrelsen såvidt muligt sørge for, at sådanne børn i de timer, der ere bestemte for religionsundervisning, overvære en religionsundervisning, der gives enten af en sådan sekts præst eller af sådan ansvarlig lærer eller anden person, som af sådan præst med styrelsens samtykke dertil bliver befuldmægtiget.

Så længe religionsundervisningen varer, skal ingen discipel og ingen lærer på anden vis være beskæftiget i det samme værelse.

Om søndagene skulle eleverne om muligt overvære offentlig gudstjeneste i passende kirke eller kapel, idet det dog forudsættes, at ingen af anstaltens elever skal blive tagen med, hvis forældre eller værge modsætte sig det på grund af, at gudstjenesten i sådan kirke eller kapel ikke er i overensstemmelse med barnets religiøse opdragelse eller med den sekt, til hvilken det i indsættelsesordren er opgivet at høre.

I slutningen af § 5 står tilføjet bestemmelse om, at enhver afvigelse fra dagsordenen skal blive indberettet.

I slutningen af § 6 står tilføjet:

»Alle regler vedkommende eleverne skulle blive gjort fuldstændig kendte for dem og skulle i dette øjemed blive anbragte på en iøjnefaldende plads enten i skoleværelset eller andensteds«.

I § 7 er bemærkningen ad c sålydende:

»Ingen gut eller pige skal under noget som helst påskud holdes indestængt for et længere tidsrum end 3 dage. Forseelser, der fordre strengere straffe, skulle behandles af magi-

strates i det distrikt, i hvilket skolen er beliggende. Ingen gut eller pige skal holdes i mørk celle under noget som helst foregivende. Enhver elev, som hensidder i cellestraf, skal daglig tilståes 1 pd. brød med havresuppe eller mælk og vand.«

Bemærkninger ad d ere sålydende:

- »1. I tilfælde en gut har begået nogen meget alvorlig forseelse, skal der gives indtil 12 slag ris på guttens bag, en gang for alle, for en og samme forseelse.
2. For mindre alvorlige forseelser skal med et almindeligt spanskrør gives indtil 6 slag i fladen af hånden.
3. Korporlig refselse skal enten tildeles af bestyreren eller i hans nærværelse af en funktionær, som han dertil har bemyndiget.
4. Korporlig refselse kan også tildeles af første skolelærer, men i dette tilfælde må sådan refselse tildeles med et spanskrør som foreskrevet under 2, må ikke overstige 4 slag og må strax blive noteret og rapporteret til bestyreren.
5. Korporlig refselse må ikke tildeles af nogen anden person og heller ikke på nogen anden måde end ovenfor bestemt og må ikke i noget tilfælde anvendes på piger.

Nogen refselse, som ikke ovenfor er omtalt, skal ikke kunne anvendes«.

De i § 17 nævnte forseelser henføres her under §§ 32 og 34 af industrial schools act, 1866.

§§ 32 og 33 i denne act bemyndige magistrates til at sende børn, der ere over 10 år gamle, og som gøre brud på skolens regler, først til fængsel og efterpå til en reformatory school.

§ 34 fastsætter en mulkt af £ 20 eller 2 måneders fængsel for den person, som hjælper eller forleder en elev til at rømme, eller som huser den rømte elev.

Bygningsregler.

Følgende Bygningsregler forlanges iagttagne for alle reformatory, industrial og truant schools vedkommende, før nogen sådan skole skal kunne blive »certified«:

Beliggenhed.

Beliggenheden skal være åben, luftig og solrig, fri for omgivende urenlighed, og skal grunden være fuldstændig draineret. Bygningen skal have underste etages gulv ikke lavere end 15 tommer over grunden, og skal det mellem-liggende rum blive ventileret ved hjælp af mursten med åbninger i (airbricks). Det hele grundareal, der dækkes af bygningen, skal belægges med et ikke mindre end 9 tommer tykt lag af cement og småsten sammen (concrete), efter at alt affald og alt vegetabilsk i jordbunden først er blevet fjærnet.

Afløb.

Binger og priveter skulle kun bruges, hvor sådant er uundgåelig. Closetter med torvstrø eller aske, af en approberet type, kunne blive anvendte på landet, men afløb er alligevel nødvendig for at få magt over søle og overvand.

Afløb fra closetter må altid blive lagt udenom bygningen (på en hård, jævn og fast bund) i lige linier af glasserede lerrør, omhyggeligt sammenføjede med cement og gjort absolut vandtæt. En diameter af 4 tommer er tilstrækkelig undtagen for rør, der modtage afløb fra mere end 10 closetter. Over dette antal bør diameteren være 6 tommer. Faldet bør aldrig være mindre end 1:30 for 4 toms og 1:40 for 6 toms rørledning. En inspektionsåbning (manhole) bør blive anbragt ved hver forandring af retning for at lette rengørelsen af rørene uden at bryde grunden op. Ethvert closetafløb må blive skilt fra forbindelsen med hovedkloaken ved en hensigtsmæssig konstrueret vandlås, anbragt på rørledningen mellem closetterne og den offentlige kloak. Denne vandlås må blive fuldstændig ventileret ved mindst 2 åbninger uden ventiler, af hvilke åbninger den ene er

det 4 toms afløbsrør i fuld størrelse ført ovenover taget, og den anden er et for indbringelse af luft anbragt rør på den side af vandlåsen, der er længst fra den offentlige kloak. Automatisk strømmende vandbeholdere ere ønskelige, hvor der bruges closetter med åbning i bund eller side.

Pissoirs må i alle tilfælde have en tilstrækkelig forsyning af spylevand.

Bygningerne.

En bygning for hundrede gutter trænger følgende rum, arrangerede med omhyggeligt hensyn til bekvemmelighed og økonomi i den daglige gerning og med den strængeste opmærksomhed på alt, hvad der vedrører hygiejnen, nemlig:

1. En hovedindgang, venteværelse, spiseværelse, kontor, toiletrum og W. C.
2. Særskilt indgang for elever med modtagelsesværelse, desinfektionskasse for børnenes klæder og rum til opbevaring af disse. Alt dette bør være nær toiletrum og bad.
3. Et skoleværelse indeholdende ikke mindre end 10 kvadratfod og 120 kubikfod pr. barn, oplyst fra 2 sider og brugelig for mindst 50 børn på en gang. Et lærerværelse, et lidet bibliotek og W. C.
4. Et spiseværelse for funktionærerne, hvilket må ligge i nærheden af køkkenet og skilt fra lærerværelset, W. C.
5. Et spiseværelse med plads for 100 elever ved borde, der ere stillede i rette vinkler med lyset, og brugelig som forsamlingsaal og kapel.
6. Et køkken, tjenerværelse, anretningsværelse, skyllerum, stort opbevaringsrum for tørre varer, rum til pudsning af støvler, rum til børstning af klæder, spisekammer, brødrum bygget og afpudset i cement og et kælderrum til opbevaring af mad. W. C.s for kvindeligt tyende.
7. Et stort dobbelt toiletrum, indrettet over et vandværk, hvor børnene kunne vaske sig ved kraner i afdelinger på 25 ad gangen. To badekar, hvert for 6 gutter ad gangen og et for 12. Toiletrummet og badene samt

dampkedlen, som er forbundet dermed, er under tilsyn af en arbejdsformand.

8. Bestyrerens bolig bygget for sig selv og udgørende et hus i forbindelse med hovedbygningen med 2 dagligværelser (i underste etage), køkken, skyllerum og spisekammer, tre sengeværelser med bad og W. C.
9. Sovesale indeholdende pr. seng allermindst 25 kvadratfod og 300 kubikfod, under opsyn om natten ved hjælp af et i en lærers sengeværelse anbragt lidet vindu, hvorfra hver seng kan overses. En sovesal bør ikke være større, end at den har plads for 35 senge. Børnene skulle sove hver i sin seng, og sengene skulle være ordnede i rækker på begge sider af sovesalen og med et vindu, der rækker næsten op til loftet mellem hver to senge. Ingen sovesal, som har vinduer kun til en side, kan blive betragtet som tilfredsstillende. Ikke heller nogen sovesal, hvis tag går helt op i røstet. En garderobe med underafdelinger til opbevaring af hvert barns klæder.
10. Skolelæreres og arbejdsformænds sengerum placerede mellem sovesalene og forsynede med kontrolvinduer. W. C.s.
11. Husmoderens dagligværelse og sengeværelse. Forskellige opbevaringsrum.
12. Sengeværelse for kvindeligt tyende. W. C.s.
13. Linned- og sengetæpperum med varmerør gennem rummene.
14. Stuepigens aflukker med varmt og koldt vand. Rum for børster og bøtter på passende pladse i de øvre etager.
15. W. C.s nær trapperne til brug for børnene om natten. Disse skulle være skilte fra bygningen ved mellemliggende forstue, der har vinduer på modsatte sider.
16. Et stort skrædderværksted (udenfor hovedbygningen, under opsyn af en skrædder). Mindst et værkstedrum til af lignende størrelse.

17. Et stort værelse i underetagen (i hovedbygningen, men med en dør til gymnastikrummet), til syning og lapning under husmoderens tilsyn.
18. Et vaskeri og tørrerum, skilt fra hovedbygningen.
19. En stor firkantet legeplads, let overskuelig med en del overdækket og en anden del åben.
20. Gutternes lokum (omtrent 1 for hver 12 gutter) og pissoir udenfor huset ordnet i lige linie og skilt fra legepladsen kun ved en gennemboret jernskærm af omtrent 5 fods højde.
21. Et sygeværelse for almindelige sygdomme (med solrig beliggenhed). Værelse for sygeplejerske, bad og W. C.
22. Isoleret sygeværelse for smitsomme sygdomstilfælde (også med solrig beliggenhed). Værelse for sygeplejerske, bad og W. C.
23. Kulhus.
24. Vedrum.

Den hele bygning, sovesale, korridorer og trapper må have tilstrækkeligt lys overalt, være varme og være godt ventilerede. Trappeafsætterne, trappevangene og korridorerne må være ildsikre.

Mindst 2 gode hovedtrapper (ikke svingtrapper) ere nødvendige. Disse bør om muligt blive placerede mod syd for varme og ventilation. Også må der være redningsapparater for ildebrandstilfælde.

Alt tagvand bør blive opsamlet og opbevaret for brug.

Talerør er ønskeligt fra bestyrerens sengeværelse til lærernes sengeværelser og nødvendig til sygeværelserne.

Afløbsrør for vasker eller toiletrum skulle først være forsynede med vandlås inde i huset og skulle derefter løbe direkte gennem væggen og gennem en med vandlås forsynet kumme.

1. The philanthropic society's farm school Redhill, reformatory school for boys.

Det filantropiske selskab, som har istandbragt og ejer den hele anstalt, stiftedes i 1788, altså for mere end 100 år siden, med det øjemed at tage sig af fattige og forbryderske børn. I 1849 overførte selskabet sit virkefelt til Redhill, hvor den nuværende farmschool oprettedes, der kun optager forbryderske gutter og helst de værste, den kan få fat i. Selskabets ejendom, på hvilken skolen er beliggende, udgør 260¹/₂ acres*), og er der desuden lejet 57¹/₂ acres. Den dyrkes og drives af skolens ca. 300 gutter, der bo i 5 udover ejendommen spredte huse, ca 60 i hvert. Af andre bygninger på ejendommen kan mærkes boliger for funktionærerne, værkstedsbygninger, kirke med tilstødende festivitetslokale (hall), gymnastiklokale, sygehus samt agromens bolig og de til gårdsdriften hørende huse. Gårdens besætning består i almindelighed af 6 heste, ca. 40 køer, ca. 50 grise og derhos 2 à 300 høns.

I spidsen for hvert af de 5 logihuse står en master og en matron (masterens hustru), og over den samlede anstalt er der en bestyrer, der kaldes warden, og som tillige er anstaltens præst, for tiden Rev. M. G. Vine. De øvrige funktionærer ere sekretæren, for tiden Mr. Trevarthen, 1 overmatrone for den hele anstalt, 1 kontorist og musiklærer, 1 assistent, 1 lærer i gymnastik og exercitie, 1 bager, 1 skrædder, 1 skomager, 2 smede, 1 tømmermand, 1 murer, 1 gartner, 1 agronom, 1 fjøsmand, 1 kører, 6 arbejdsformænd, 1 sygeplejerske, 1 kok, 1 vaskepige og 3 tjenere, tilsammen 34 funktionærer, heri ikke medregnet masternes hustruer.

Hvert logihus, der kan betragtes næsten som en særskilt anstalt, indeholder nedenunder et meget stort værelse, der benyttes både som spisesal, skolesal og dagligstue, og ovenpå sovesale. Desforuden er der en en liden bekvemmelighed for master med køkken, der er fælles for masters

*) 1 acre = ca. 0,4 hektar.

familie og for gutterne. I hvert hus er også 2 straffeceller.

Optagelse i skolen sker kun efter ordre af dommer eller magistrat, og modtages kun gutter, der have været dømt og straffede for forbrydelse. Gutter, der kun have været straffede 1 gang, modtages nødig. Man vil gerne kunne beholde gutterne i anstalten i fulde 5 år, om det skulde anses fornødent, og negter bestemt at modtage gutter, der inddømmes på kortere tid end 3 år.

Ved udløbet af den tid, som gutterne ere inddømte på, eller tidligere, såfremt deres forhold fortjener en sådan belønning, blive de satte ud i tjeneste eller håndværkslære i hjemlandet eller sendte over til Kanada, hvor the philanthropic society har en lønnet agent, der sørger for at anbringe dem i passende beskæftigelse, har dem under opsyn og hjælper dem samt rapporterer til skolen om deres forhold i et tidsrum af mindst 4 år, efter at de ere udgåede af skolen.

Antallet af gutter, udgåede af skolen i de sidste 4 år, er 347, af hvilke 221 anbragtes i hjemlandet og 126 vare emigranter.

Den 31 decbr. 1890 var antallet af gutter i skolen	296
Desuden var udenfor skolen som foreløbig løsladte	16
og rømte	4

Tilsammen 316

Det gennemsnitlige antal af anstaltens gutter var i 1890 300.

Gennemsnitstiden for en guts ophold i skolen har i de senere år været $3\frac{1}{2}$ år. Tidligere varede deres ophold længere. Gutternes gennemsnitlige alder ved deres afgang fra skolen har i de senere år været $17\frac{1}{2}$ år.

Man bestræber sig for at gøre skolen til et hjem, som gutterne kunne holde af, og de behandles derfor med megen venlighed, men naturligvis også med strenghed, når sådant gøres fornødent. Man vil absolut ikke, at skolen skal anses for et straffested. Der er meget lidet af militær

disciplin i skolen, skønt gutterne lære at exercere. De få lov til at gå temmelig meget omkring på ejendommen, der gennemskæres af offentlige veje og jernbanelinie, og have således mange gange hver dag den bedste lejlighed til at rømme. Gutterne ere alle ens klædte; kun en for de forskellige huse forskelligfarvet rand i huen angiver, til hvilken afdeling gutten hører. Derhos bærer en del af gutterne på et af trøjeærmerne en eller flere båndstriber, som tegn på et gennem længere tid udvist godt forhold. I hvert hus' skolesal er ophængt en såkaldt »good conduct list«, på hvilken er opført navnene på de af husets gutter, som i løbet af sidst forløbne måned ikke have forset sig; tillige står for hvert navn anført antallet af de måneder, hvori gutten uafbrudt har opført sig vel. For god opførsel gives også en liden pengebelønning (honorary pay). Det samlede beløb heraf udgjorde for den hele anstalt i 1891 128 l. 3 s. 2 d. Det gennemsnitlige antal af gutter på good conduct list er månedlig ca. 290 af gutternes samlede antal ca. 300.

Reglerne for honorary pay og striber på ærmerne (good conduct badges) osv. ere følgende:

3 måneder på good conduct list giver 1 d. pr. uge					
6	—	—	—	—	1 d. - - og 1 stribe
12	—	—	—	—	1½ d. - - - 1 —
18	—	—	—	—	2 d. - - - 2 —
24	—	—	—	—	2½ d. - - - 2 —
30	—	—	—	—	3 d. - - - 3 —
36	—	—	—	—	4 d. - - - 3 —

Når en gut har været opført på good conduct list uafbrudt i 3 år, får han en guldstribe og 6 d. pr. uge, og vil han også få en fridag for at besøge sit hjem, forudsat at dette er respektabelt, og at hans slægt eller venner ere skikkede og villige til at modtage ham. Besøg af slægt eller venner tilstås en gang hvert kvartal, i stedet for som ellers en gang hvert halvår, til gutter, som et helt år igennem have holdt sig fuldstændig fri for en hvilken som helst refselse. Det hus, af hvilket ingen gut har forset sig i løbet af

en hel måned, vil blive trakteret med the og kage den søndagsaften, der følger nærmest efter månedens slutning. Men har nogen rømning fundet sted fra et hus, da ere alle disse indrømmelser forspildte for et tidsrum af 3 måneder, hvis ikke anstaltens bestyrer anderledes bestemmer.

De optjente penge blive af master indsatte i bank, og bliver det såvidt muligt tilladt gutterne at anvende pengene efter deres ønske. Nogle sende således penge hjem, andre betale rejsen for venner, som komme og besøge dem, og subscriberes der undertiden sammen for at hjælpe udgåede elever, som ere i nød. Ved juletider bliver ogsaa gerne et beløb subscriberet sammen til bespisning af fattige.

I 1890 blev anmeldt 469 forseelser. 390 gutter bleve straffede med slag af spanskrør, 7 med ris, 59 med celle og 59 med bøder. Det bemærkes, at en enkelt forseelse undertiden har pådraget vedkommende flere straffe. I 1890 rømte 10.

I 1891 blev anmeldt 245 forseelser, 3 gutter bleve sendte til fængsel, 173 bleve straffede med slag af spanskrør, 18 med ris, 71 med celle og 10 med bøder. 49 rømte. Ved juletider 1891 hændte det i skolens annaler omtrent uhørte, at fra et af skolens huse om aftenen før sengetid 43 gutter løb deres vej. Efter nogle få timers forløb kom godvillig tilbage eller fakkedes i det hele 37, medens de 6 andre en uges tid efter af politiet bleve anholdte i Southampton. I 1891 udgjorde bøderne for dårlig opførsel 0 l. 8 s. 4 d. og i anledning af rømninger 19 l. 15 s. 1 d.

Tilsammen 20 l. 3 s. 5 d.

Alle et hus' gutter må deltage i de udgifter, der voldes ved rømninger fra huset.

Af adspredelser, som gutterne have, bør nævnes de forskellige underholdninger i festivitetsalen, bestående bl. a. af oplæsninger eller koncerter og theaterforestillinger, der foranstaltes af gutterne selv.

Foruden i festivitetsalen komme gutterne fra de forskellige huse sammen ogsaa til gudstjeneste, til arbejde på

ejendommen og i værksteder, i gymnastiklokale og til badning om sommeren i et på marken opført stort svømmebassin, i hvilket 100 gutter bade på en gang.

Anstaltens dagsorden er følgende:

Om sommeren:

(Fra 1 maj til 30 september).

- Kl. 5.₃₀ fm. Ståes op.
- 5.₃₀—6 fm. Påklædning, toilette og redning af senge.
- 6—8 - Arbejde.
- 8—9 - Frokost og fritid.
- 9—9.₃₀ - Bøn i kapellet.
- 9.₃₀—12 - Arbejde eller skole.
- 12—1 em. Middag og fritid.
- 1—5.₃₀ - Arbejde.
- 5.₃₀—6 - Fritid.
- 6—8 - Aftensmad og fritid.
- 8 - Tilsengs.

Om vinteren.

- Kl. 6 fm. Ståes op.
- 6—6.₃₀ - Påklædning, toilette og redning af senge.
- 6.₃₀—8 - Skole.
- 8—9 - Frokost og fritid.
- 9—9.₃₀ - Bøn i kapellet.
- 9.₃₀—12 - Arbejde eller skole.
- 12—1 em. Middag og fritid.
- 1 - indtil mørket indtræder, arbejde.
- 6—6.₃₀ - Aftensmad.
- 6.₃₀—8 - Skole.
- 8 - Tilsengs.

Hvert hus har sin skole for sig, og husets master er skolens lærer. Undervisningen drives forholdsvis lidet om sommeren, men mere om vinteren.

Gutterne ere i almindelighed fordelt på de forskellige arbejdsgrene, der drives ved anstalten, omtrent således, som omstående fortegnelse udviser:

Markarbejde	203
Staldtjeneste og havearbejde	22
Arbejde i vognskuret	4
Skrædderarbejde	15
Skomagerarbejde	12
Snedkeri	14
Smedearbejde	2
Bageri	2
Murerarbejde	3
Vaskeriet	3
Husarbejde	20

Tilsammen... 300

Enhver gut gennemgår først et kursus i landbrug, og senere bliver da overført til de forskellige øvrige arbejds-grene de gutter, som man dertil måtte trænge.

For flid i arbejde få gutterne en liden betaling, »labour rewards«. Disse beløb sig i 1891 for den hele anstalt til tilsammen 196 l. 14 s. 3 d.

Der er 3 måltider daglig. Ligesom hvert hus's gutter sove for sig og have skole for sig, spise de også for sig.

En guts fødemidler af de forskellige slags ere pr. uge:

Kød uden ben (ukogt)	24	oz. *)
Fedt	2	oz.
Brød	8 ¹ / ₂	pounds
Mel	1 ¹ / ₄	—
Smør	5 ¹ / ₄	oz.
Mælk	10 ¹ / ₂	pints. **)
Poteter og grøntsager	4 ¹ / ₄	pounds.
Sukker	3 ¹ / ₂	oz.
Cacao (når der gives mindre mælk end 5 liter)	5 ¹ / ₄	oz.
Ost	4	oz.
Havremel	6	oz.

*) 1 ounce (unse) = ca. 30 gr.

**) 1 pint = 0.67 liter.

Skolens regnskaber for 1890 udvise:

Indtægter:

1. Bidrag af statskassen (6 s. à 4 s. pr. uge og elev)	4,710 l. 13 s. 11 d.
2. Do. fra land og by (2 s. 3 d. pr. uge og elev).....	1,686 l. 16 s. 2 d.
3. Private bidrag	464 l. 19 s. 2 d.
4. Diverse indtægter	293 l. 12 s. 7 d.
Tilsammen	7,156 l. 1 s. 10 d.

Derhos er der et overskud af gårdsbruget og arbejdsdriften af tilsammen. 124 l. 0 s. 0 d.

Udgifter:

1. Lønninger	1,770 l. 1 s. 9 d.
2. Bispisning.....	2,231 l. 3 s. 5 d.
3. Beklædning	800 l. 10 s. 8 d.
4. Renholdelse, ved og lys.....	621 l. 16 s. 10 d.
5. Leje, skatter og afgifter	520 l. 10 s. 5 d.
6. Inventarium	211 l. 3 s. 7 d.
7. Trykning og kontorudgifter	482 l. 14 s. 2 d.
8. Rejser og politi	90 l. 8 s. 4 d.
9. Sygeudgifter og begravelser.....	180 l. 11 s. 9 d.
10. Diverse udgifter, hvoriblandt »rewards« osv.	275 l. 8 s. 11 d.

Almindelige udgifter tilsammen 7,184 l. 9 s. 10 d.

Hertil kommer hjælp til foreløbig løsladte

i hjemlandet	154 l. 3 s. 2 d.
og hjælp til emigrerede gutter	336 l. 0 s. 9 d.

Almindelige og extra udgifter tilsammen 7,674 l. 13 s. 9 d.

Trækkes herfra overskudet af arbejdsdriften

124 l. 0 s. 0 d.

og fordeles differencen..... 7,550 l. 13 s. 9 d.
 på det i 1890 gennemsnitlige antal gutter, 300, så blive nettoomkostningerne pr. gut for året 25 l. 3 s. 4 d., hvilket stemmer med det beløb, der for denne skole er opført i inspektørens beretning for 1890. Imidlertid er der ikke

medregnet en udgift 431 l. 19 s. 2 d., som er bleven anvendt på bygningerne, ejendommen osv.

Fra skolen i 1849 trådte i virksomhed og indtil udgangen af 1891 er bleven optaget 4,007 gutter, af hvilke igen ere udgåede af skolen 3,715.

Af de 347 gutter, som i de sidste 4 år 1888—91 ere udgåede af skolen, er:

92.2 pct. ikke på ny bleven dømt,

6.9 pct. er dømt på ny og

0.9 pct. er ukendt.

Man søger at holde øje med gutterne, mindst 4 år efter, at de have forladt skolen.

Det er glimrende resultater, denne skole har at opvise, så meget mere glimrende, når det erindres, at største delen af gutterne tidligere var blandt de værste gutter, man kunde finde, og de samme resultater gentage sig med kun liden forandring år efter år.

2. Wandsworth reformatory for boys.

Sædvanlig kaldes skolen »the boys home«. Den ligger ved jernbanestationen Clapham Junction i Wandsworth, der er en af Londons forstæder. Rejsen did tager c. 15 minutter med jernbanen fra Waterloo, Ludgate eller Victoria station. Anstalten grundedes i 1852 og fik sit certificat i 1868. I 1890 havde den gennemsnitlig et antal af 176 gutter. Anstaltens bygning er et ca. 4 etages hus, lige ved gaden. På den anden side af gaden foran bygningens façade er en stor åben plads, »common«, hvor gutterne af og til ere ude og lege. I bygningens midtparti er gutternes lokaler, der i hver etage bestå af en eneste stor sal, ca. 9.5 m. bred og 21.5 m. lang. På begge sider af disse sale føre trapper op gennem alle etager, og til begge sider af disse i begge bygningens ender er boliger for funktionærer. I kælderen er køkken og spiserum, i hvilket sidste alle skolens gutter

spise på engang. Underste etages sal er dagligværelse og skoleværelse for alle gutter. Her har hver gut sin bestemt plads, her opholde de sig i deres fritid, når vejret er stygt, og her undervises de alle samtidig. De øvre sale ere sovesale. På bagsiden af hver af disse er en funktionærs værelse med et vindu vendende til sovesalen. Bag bygningen er opført værkstedsboder, der omslutte et gårdsrum. Udenfor dette er et stykke græsplæn.

Anstalten ejes af en Mr. Newland, der også er anstaltens egenlige bestyrer, »manager«. Han tilbringer i almindelighed nogle timer daglig i anstalten, men bor der ikke; i sit sted har han en »deputy« (superintendent). De øvrige funktionærer ere: 1 værksmester (yard foreman), 1 lærer, 1 kontorist og 1 skomager, hvilke 3 sidste udgøre anstaltens skolelærere; 1 husmoder, der forestår husholdningen, og en anden kvinde, der forestår vadskeriet. Derhos er der 1 tømmermand, 1 »broomhandlemaker« (som forestår fabrikationen af kosteskafter) og 1 skrædder. De 3 sidstnævnte bo ikke i anstalten, men komme først kl. 8.30 om morgenen, ere fri 1 time til middag og gå igen kl. 5.30 om eftermiddagen.

Den 31 decbr. 1890 var antallet af gutter i skolen... 168

Desuden var udenfor skolen som foreløbig løsladte... 11

Tilsammen... 179

Det gennemsnitlige antal af anstaltens gutter var i 1890 176

Anstalten afgiver ingen årsberetning.

Skolen består af 5 klasser samt en forberedelsesklasse, hvilke alle som sagt undervises på en gang i samme værelse. Foruden den egenlige lærer og de to andre funktionærer, der også gøre tjeneste som lærere, hjælpe også et par af de ældste gutter, »monitors«, til som lærere. Skoletiden er om morgenen fra kl. 5.50—7.40 og fra kl. 9—9.50 om formiddagen. Derhos er om vinteren 1 time aftenskole 2 dage ugenlig.

Når gutterne skulle op og lægge sig, klæde de en del af sig i skoleværelset hver på sin plads og komme op i

sovesalene kun iførte strømper, buxer og skjorte. Buxerne og strømperne lægge de fra sig hver under sin seng. Sengene ere her som i så godt som alle øvrige opdragelsesanstalter af jern. Deres toilette gøre gutterne om morgenen i en lige ved hovedbygningen værende bod med asfalteret gulv og en dobbelt række vadskevandsboller anbragte i midten af bodens længde; hver vadskevandsballe med egen vandkrane og eget afløb. Ved siden af toiletværelset er badeværelset med en stor cementeret kum, hvori på en gang bader ca. 10 gutter. Ved hjælp af en dampkedel opvarmes om vinteren vandet i den cementerede kum. Om vinteren bade gutterne hver lørdag. Om sommeren bade de hver dag, om de dertil have lyst.

De arbejder, som drives i anstalten, ere, foruden det nødvendige husarbejde samt skomageri og skrædderi til anstaltens hehov, væsenlig forarbejdelse af kosteskafter og opskæring af træ til fliser (der bruges at tænde med i kammerne). Til opskæring af planker til passende størrelser for kosteskafter haves en 12 hestes dampmaskine og en 6 hestes gasmaskine, hvilke drive en halv snes cirkelsage.

Ved inspektørens besøg i anstalten i september 1890 vare gutterne beskæftigede på følgende måde:

- 30 forarbejdede kosteskafter,
- 36 vare beskæftigede ved cirkelsagene,
- 36 med flisekløvning og
- 7 med andet træarbejde,
- 12 skræddere,
- 12 skomagere,
- 4 passede maskinerne og filte sagene,
- 5 vare staldgutter (anstalten har 6 heste, væsenlig til køring af materialier og fabrikater),
- 8 stelte i huset og gjorde budtjeneste.
- 8 vare i vaskeriet og
- 2 i køkkenet.

Gutternes almindelige arbejdspenge blev mig opgivet at være fra ca. 2—6 d. pr. uge for »regular work«. Arbejde

de mere, tjene de mere; således kan der ved extraarbejde tjenes op til 2 s. 6 d. pr. uge.

Der gives ingen penge for god opførsel. Heller ikke bruges båndstriber på trøjeærmet eller andre udmærkelsestegn.

Straffe gives sjældent, ikke en halv snes hele året igennem. Den almindeligste straf er tab af lidt arbejdspenge.

I inspektørens beretning for 1890 siges, at forseelserne i året have været 1 tilfælde af rømning, 3 små tyverier og nogle få tilfælde af ulydighed.

Besøg må gutterne kun modtage en gang i kvartalet, nemlig første mandag i februar, mai, august og november. Dog bliver heri på ansøgning gjort undtagelser for slægt, der bor langt borte, samt i sygdomstilfælde.

Gutterne få lov til at modtage breve når som helst og til at skrive breve hver anden måned.

Nogen fridag bliver i regelen ikke tilstået i de første 2 år og efter denne tid kun i tilfælde, at der i de sidste 6 måneder ikke er kommen nogen melding på vedkommende gut for nogen forseelse, og at han har et respektabelt hjem at gå til.

Skolens dagsorden er følgende:

Hverdage:

Kl. 5. ₁₀	fm. Ståes op.
- 5. ₁₀ —5. ₅₀	fm. Påklædning og redning af senge.
- 5. ₅₀ —7. ₁₀	- Skole.
- 7. ₁₀ —8. ₁₅	- Toilette og fritid.
- 8. ₁₅ —8. ₃₅	- Frokost.
- 8. ₃₅ —9	- Andagt og læsning i bibelen.
- 9—9. ₅₀	- Skole.
- 9. ₅₀ —12. ₃₀	em. Arbejde.
- 12. ₃₀ —2	- Toilette, middagsmad og fritid.
- 2—5	- Arbejde.
- 5—6. ₁₅	- Toilette og fritid.
- 6. ₁₅ —7. ₂₀	- Aftensmad.
- 7. ₂₀ —8	- Andagt og læsning i bibelen.
- 8	- Tilsengs.

Tirsdag eftermiddag er skole fra kl. 5.₃₀—6.₁₅. Første fredag i hver måned om eftermiddagen giver en præst undervisning i religion. Lørdag middag kl. 1 stopper alt arbejde, og eftermiddagen anvendes til badning, lege osv.

Søndage:

- Kl. 7.₃₀ fm. Ståes op.
- 7.₃₀—8.₃₀ fm. Redning af senge og toilette.
- 9—10.₃₀ - Frokost og fritid.
- 10.₃₀—1 em. Gudstjeneste (church parade) og fritid.
- 1—2 - Middag og fritid.
- 2—3 - Leg i det fri.
- 3—4 - Læsning og sang.
- 4—5.₁₅ - Fritid og toilette.
- 5.₁₅—6.₁₅ - Aftensmad og fritid.
- 6.₁₅—8 - Gudstjeneste (church parade).
- 8 - Tilsengs.

To hverdage ugenlig om vinteren er der skole om eftermiddagen fra kl. 5.₃₀—6.₁₅. Ligeså er der 3 eftermiddage ugenlig ca. 1 times forskellig spil som schak, dam osv. Herom gælder følgende regler:

1. Når gutterne kommer ind for at spille, skulle spillene stå færdige. De skulle blive tagne frem og samlede sammen af 2 »monitors«.
2. Når spillene ere opstillede, skulle 6 borde være tilovers for gutter, som ønske at læse eller tegne. Hvis nogen gut leger blandt dem, vil han blive straffet.
3. Ingen gut har lov til at løbe omkring eller gøre nogen forstyrrelse under spillene; i tilfælde ville de blive straffede og satte til at læse lektier. Monitors skulle se denne ordre overholdt; hvis ikke, skal hele skolen læse lektier den følgende spilleaften.

Skolens regnskaber for 1890 udvise:

Indtægter:

1. Bidrag af statskassen (6 s. å 4 s. pr. uge og gut)	
	2,719 l. 8 s. 9 d.
2. Do. fra land og by (2 s. 3 d. pr. uge og gut).....	1,055 l. 0 s. 10 d.
3. Do. fra private	31 l. 17 s. 0 d.
Tilsammen...	3,806 l. 6 s. 7 d.

Derhos har arbejdsdriften givet et overskud af 725 l. 13 s. 0 d.

Udgifter:

1. Lønninger	1,069 l. 1 s. 3 d.
2. Bospisning	1,217 l. 15 s. 11 d.
3. Beklædning	541 l. 12 s. 5 d.
4. Renholdelse, ved og lys	207 l. 4 s. 6 d.
5. Leje, skatter og afgifter	200 l. 13 s. 1 d.
6. Inventarium	205 l. 7 s. 0 d.
7. Trykning og kontorudgifter	103 l. 9 s. 5 d.
8. Rejser og politi	30 l. 17 s. 6 d.
9. Sygeudgifter og begravelser.....	26 l. 6 s. 6 d.
10. Diverse udgifter, rewards etc.....	130 l. 5 s. 10 d.
Almindelige udgifter tilsammen...	3,732 l. 13 s. 5 d.

Hertil kommer hjælp til foreløbig løsladte,

alle i hjemlandet	125 l. 10 s. 2 d.
samt yderligere leje og afgifter.....	300 l. 0 s. 0 d.

Almindelige og extra udgifter tilsammen 4,158 l. 3 s. 7 d.
Trækkes herfra overskudet af arbejdsdriften 725 l. 13 s. 0 d.

og fordeles differenceen 3,432 l. 10 s. 7 d.
på det i 1890 gennemsnitlige antal gutter 176, så blive nettoomkostningerne pr. gut for året 1890 19 l. 10 s. 1 d. Et beløb af 171 l. 19 s. 5 d., som er blevet anvendt på bygningerne, ses ikke at være medtaget i beregningen.

Fra og med 1854 til og med 1890 er bleven optaget i skolen 1513 gutter, af hvilke igen er udgået 1334.

I årene 1887, 1888 og 1889 udgik tilsammen 161. Af disse var indtil 31te december 1890:

ca. 85 pct. ikke påny bleven dømt,

ca. 13 pct. var dømt påny og
ca. 2 pct. ukendt eller død.

3. The reformatory school „Cornwall“, school ship,

ligger fortojet i Themsen ved Purfleet, ca. 45 minuters jernbanerejse fra Fenchurch street station i London. Det er et gammelt line-of-battle-ship, der nu tjener til lokale for skolen. Der er plads for 250 gutter, hvilke alle opdrages til sømænd. Skibet har 4 dæk: upper, main, middle og lower deck, under hvilket sidste er rummet, hvori opbevares såvel skibets vand-tanks som også øvrige beholdninger af forskellig slags. På lower dæk sove de fleste gutter, og de, som ikke få rum der, sove på middle dæk, alle i hængekøjer. På middle dæk spises også de forskellige måltider, og i forreste del af samme dæk gøre gutterne deres toilette.

Funktionærernes antal står i inspektørens beretning opført med 21, men blev mig af skibets chef, capt. Morrell, opgivet til følgende 15:

Skolens bestyrer, kapt. Morrell med årlig løn	£ 300.
Chief officer, lieutn. Gordon ..	- - - £ 96.
1 kontorist	- - - £ 54.
1 skolelærer	- - - £ 60.
1 do.	- - - £ 42.
6 lærere i sømandskab med løn fra	£ 42 til £ 48.
1 musiklærer	- - £ 48.
1 tømmersmand	- - £ 72.
1 do.	- - £ 42.
1 kok	- - £ 48.

Alle have derhos tillæg (allowances), der for kaptejnen beløber sig til ca. £ 75 og for de øvrige til ca. £ 30 à £ 36 pr. år.

I 1890 indkom i skolen 67 gutter og udgik 96. Af de indkomne gutter vare 17 mellem 12 og 14 år og 50 mellem 14 og 16 år. Den 31 decbr. 1890 var antallet af gutter i

skolen 204.
Derhos var der ude on lience 90.
Tilsammen... 294.

Det gennemsnitlige antal gutter i skolen var i 1890 214.

Der optages ingen på kortere tid end 3 år.

Gutterne ere klædte i almindelig sømandsdragt. De, som gøre vagter, specielt de, som gå i riggen, ere, som blandt engelske søfolk almindeligt, barbenede for at gå så meget støvere. De øvrige gutter bære sko.

En del gutter have på ærmerne en eller flere røde båndstriber som udmærkelse for godt forhold, og nogle have desuden også på ærmerne et eller to ankere, disse sidste gutter ere »petty officers«. For at kunne få den første stribe (good conduct badge) må gutten have været 9 måneder ombord, ikke være meldt for nogen forseelse i de sidste 6 måneder og have sine officerers anbefaling. For at få endnu en stribe må gutten have båret sin første stribe i mindst 3 måneder. Hver af de klasser, gutterne på denne måde deles i, have forskellige særskilte privilegier, væsenlig med hensyn til besøg, brevskrivning og tilladelse til at besøge slægt eller venner. Af de bedste og ældste gutter med 2 båndstriber på ærmerne udvælges de såkaldte petty officers, af hvilke man har 3 grader:

1) chief petty officers, der få en pengebelønning af 2 s. 6 d. pr. måned.

2) 1ste classes petty officers, der få 1 s. pr. måned og

3) 2den — — — — — 6 d. — —

Ved tiden for mit besøg var der af chief petty officers 4 og af hver af de øvrige klasser 20.

Enhver forseelse, en gut gør sig skyldig i, medfører tab af et eller andet privilegium eller af en good conduct badge, om han måtte være i besiddelse af en sådan. Der er, som rimeligt kan være, en hel del meldinger for mindre god opførsel, men i de allerfleste tilfælde er tab af belønninger tilstrækkeligt corrigens. Det var sjældent, at der i løbet af et år blev givet mere end 5—6 virkelige straffe,

hvilke i almindelighed bestod i nogle slag af en rotting. Derhos sendes engang imellem en rømling i fængsel. I 1890 fandt 4 rømninger sted. Celle anvendes yderst sjelden. Ved tiden for mit besøg var der i de sidste 9 måneder ikke givet en eneste egenlig straf. »De kan tro mig«, sagde kapt. Morrell: »når en moder kommer for at besøge sin gut, og jeg så siger til gutten: se der ser du din moder på stranden; hun er kommen hid for at tale med dig, men hun får ikke lov til at komme ombord, for du har ikke gjort dig fortjent til det, De kan tro mig« sagde kaptejn Morell, »en sådan afvisning af moderen virker mere på gutten end nogen dragt prygl«.

Kun kaptejnen har lov til at straffe.

En gut kan ikke modtage besøg, førend han har været 3 måneder ombord. Efter denne tid kunne forældrene besøge ham 1 gang hver anden måned, såfremt gutten opfører sig vel. Hvis nogen anden ønsker at besøge gutten, må speciel tilladelse først indhentes. Dagene for besøg ere bestemte til 1ste søndag og 2den onsdag i måneden.

Med hensyn til brevskrivning gælde følgende regler:

De, som have 2 good conduct badges, kunne skrive 1 gang hver 2den måned, og de, som ingen stribe har, 1 gang hver 3die måned, forudsat, at ikke deres opførsel er meget dårlig.

Hver onsdag og søndag eftermiddag, om vejret tillader det, gå alle gutterne i land for at lege nogle timer, eller man mander alle skibets både og ror om på Thømsen. Kaptejnen anser det nødvendigt for gutterne, at de få komme ud fra skibet til leg og adspredelse, når det kan lade sig gøre, da ellers livet ombord vilde blive dem et fængselsliv.

Når chief officer om morgenen kl. 6 fløjter i piben, stå gutterne op, klæde sig på, rulle deres køjer sammen og lægge dem i bestemt orden i midtpartiet af vedkommende dæk. Så have de på middle dæk en »silent prayer«, det vil sige, alle knæle ned en stund, men ingen taler eller læser op, heller ikke synges der; så stilles gutterne op til møn-

string, for at der kan efterses, om alle ere tilstede. Derefter gøres toilette, hvorunder gutterne vaske sig til midjen; så gøres der færdig til frokost, i hvilket øjemed bordpladerne, der udenfor måltiderne ere ophængte under taget, tages ned og anbringes i passende højde, og bænke sættes til bordene. Før og efter måltiderne fremsiger en af gutterne en liden bøn. Efter frokosten, der indtages kl. 7, begynder dagens egenlige arbejde.

Dagsordenen er følgende:

Kl. 6	fm. Ståes op, rulles køjerne sammen, gøres toilette og holdes silent prayer.
- 7	- Frokost.
- 7. ₃₀	- Skrubbes dækkene.
- 8. ₃₀	- Samles gutterne og inspiceres af officererne.
- 9	- Andagt.
- 9. ₁₀ —12	- Skole og instruktion.
- 12—1	em. Ryddes dækkene og gøres færdig for middag.
- 1—1. ₃₀	- Middagsmad.
- 1. ₃₀ —2	- Fritid.
- 2—4	- Skole og instruktion.
- 4—5	- Fritid og gøres istand for aftensmaden.
- 5—5. ₃₀	- Aftensmad.
- 5. ₃₀ —6. ₃₀	- Fritid.
- 6. ₃₀ —7. ₃₀	- Forskellig slags spil og læsning.
- 7. ₃₀ —8	- Hænges køjerne op.
- 8	- Andagt.
- 8. ₃₀	- Tilkøjs.

Søndag formiddag gudstjeneste.

do. aften do. eller læsning af bibelen.

Foruden den almindelige skoleundervisning og det egenlige skibsarbejde drives her syning af sejl, binding af garn, lidt tømmermandsarbejde samt skrædder- og skomagerarbejde. Det meste af gutternes beklædning sys om bord. Gutterne vaske selv deres tøj og koge deres mad. Musikken dyrkes

meget; her er 2 musikkorps, et for viderekomne på 24 gutter et andet også på 24 gutter, der holder på at læres op.

Bespisningen er bedre og mere afvejlende end i skolerne i land; måltidernes antal er det samme, nemlig 3. Gutterne få både cacao, kaffe og the; både biscuits og brød og forskellig slags grøntsager samt ærter, bønner, kål osv.

Der lod til at være større sygelighed ombord, end der er i skolerne i land, hvad vistnok for en del kommer af, at sundhedens regler ikke så vel kunne iagttages ombord som i land, men ikke heller kan vel den plads, hvor skibet er anbragt, og hvor det er omgivet af alt det svineri, som føres ned fra London, anses heldig for sundheden.

Der er i land, lige i nærheden af skibet, et lidet hus med 3 senge, der bruges til hospital, og, omtrent 1 engelsk mil fra skibet, et hospital på 20 senge. Lettere sygdomstilfælde behandles ombord.

Skolens indtægter og udgifter i 1890 vare:

Indtægter:			
1. Bidrag af staten.....	3,644 l.	8 s.	3 d.
2. do. fra by og land.....	1,680 l.	2 s.	7 d.
3. do. - private.....	88 l.	13 s.	6 d.
4. Diverse indtægter	19 l.	10 s.	0 d.
Tilsammen 5,432 l. 14 s. 4 d.			
Derhos var der et overskud af arbejdsdriften af tilsammen..... 217 l. 19 s. 2 d.			
Udgifter.			
1. Lønninger	1,691 l.	6 s.	4 d.
2. Bespisning.....	1,529 l.	0 s.	3 d.
3. Beklædning	770 l.	3 s.	2 d.
4. Renholdelse, ved og lys.....	149 l.	2 s.	9 d.
5. Leje, skatter og afgifter	371 l.	17 s.	8 d.
6. Inventarium	353 l.	10 s.	3 d.
7. Trykning og kontorudgifter	77 l.	7 s.	6 d.
8. Rejser og politi	142 l.	19 s.	4 d.
9. Sygeudgifter og begravelser.....	97 l.	17 s.	1 d.
10. Diverse udgifter, rewards osv.	165 l.	12 s.	10 d.
Almindelige udgifter tilsammen... 5,348 l. 17 s. 2 d.			

	Transport	5,348 l.	17 s.	2 d.
Hertil kommer yderligere leje og af-				
gifter	36 l.	5 s.	4 d.
samt hjælp til løsladte	284 l.	15 s.	2 d.
		<hr/>		
		5,669 l.	17 s.	8 d.

Trækkes herfra overskudet af arbejdsdriften 217 l. 19 s. 2 d.
 og fordeles differencen..... 5,451 l. 18 s. 6 d.
 på det i 1890 gennemsnitlige antal gutter, 214, så bliver nettoomkostningerne pr. gut for året 1890 25 l. 9 s. 6 d.

Fra og med 1859 til og med 1890 er bleven optaget i skolen 2,532 gutter, af hvilke igen ere udgæede 2,238. Af dette antal ere 1,644 sendte tilsøs. I de 3 år 1888, 1889 og 1890 er af de i disse år udgæede gutter 54.80 pct, altså noget over halvdelen, sendt tilsøs, og tør det vel anses for givet, at også en del af disse igen vil forlade sølivet.

I de 3 år 1887, 1888 og 1889 udgik af skolen tilsammen 285 gutter. Af disse vare indtil 31 decbr. 1890:

255 gutter eller 89.5 pct.	ikke påny	blevne dømte,
11	—	3.8 - vare dømte påny.
8	—	2.8 - vare døde.
11	—	3.8 - ukendte.

Det er overmåde heldige resultater, dette skoleskibs virksomhed udviser. Gutterne blive behandlede meget mildt og venligt, og der synes mellem officerer og gutter at være et fortræffeligt forhold; gutterne synes at befinde sig rigtig vel ombord. Fra de udgæede gutter får kaptajnen jævnlig breve, ca. 30—40 hver måned, og gamle endog forlængst udgæede gutter besøge ofte skibet, deres gamle hjem, som de holde inderligt af. I 1890 var antallet af besøg ombord af gamle gutter 248.

Om skoleskibene hedder det i inspektørens beretning for 1890 bl. a.

»Der er ofte bleven spurgt, om resultatet af vore »training ships« står i forhold til de store bekostninger, de

medføre såvel ved istandbringelsen som ved deres underhold. Efter at jeg nylig har været pålagt at undersøge dette spørgsmål grundigt, er det min overbevisning, at de gøre god gerning.»

4. The industrial school at Feltham

er beliggende i Middlesex ca. 20 engelske mil og ca. 50 minutters jernbanerejse fra Waterloo station i London. Skolen, der begyndte sin virksomhed i 1859 og fik sit certifikat i 1867, har plads for 800 gutter, hvilke alle tages kun fra London county. Anstaltens hovedbygning er en overordentlig stor 2 etages kasernebygning, af hvilken de dele, der indeholde skoleværelser, spisesale og sovesale, ere byggede omtrent i form af et H. Desuden er der i bygningen bolig for direktøren (superintendent) og en stor del af skolens øvrige funktionærer, kontorer, køkken og vaskeri. Udenom hovedbygningen ligger spredt udover den ca. 90 acres*) store ejendom kirke, gymnastiklokale, værkstedsbygning, 2 musikhaller, 1 skoleskib (en fuldt oprigget brig) bygget på marken, og 2 sygehusbygninger, den ene for smitsomme sygdomme og den anden for almindelige sygdomme. Derhos er der også bygninger vedkommende gårdsbruget samt eget gasværk. Anstalten skal have kostet ca. £ 80,000.

Foran hovedbygningens façade er en ca. 30 fod dyb brønd, der yder det fornødne vand til anstaltens behov. En dampmaskine nedenunder i bygningens midtparti pumper vandet fra denne brønd op i flere på loftet anbragte cisterner, hvorfra det gennem rør ledes ud over hele anstalten.

Alle closetter ere forsynede med vandspyling, og føres indholdet gennem rørledning til en beholder langt udenfor bygningen, fra hvilken beholder det med dampkraft gennem rør ledes ud over jorderne. Ejendømmenes besætning udgør 4 heste, 20 køer, ca. 50 svin, ca. 150 høns og ca. 40 ænder.

*) 1 acre = ca. 0,4 hektar.

Gutterne ere for tiden delte i 4 sektioner, hver med ca. 180 gutter, tilsammen ca. 720.

Til hver sektion hører 2 skoleværelser, 3 straffeceller, egen asfalteret legeplads, 2 grupper af lokumer og pissoirer og det fornødne soverum. Alle sovesale ere i 2den etage og rumme hver op til 100 gutter. De fleste ligge i jernsenge på halmmadrasser, men den afdeling af gutterne, som skulle blive sømænd, sailor-boys, ca. 90, ligge i hængekøjer. Til sovesalene hører besynderligt nok intet closet. I hver sal står om natten 3 store spande for alt gutternes behov. Hver gut har sine søndagsklæder nedlagt i en kasse, der står under hans seng. Om lørdagene trækkes kasserne frem, søndagsklæderne lægges på sengen, og superintendenten kommer og visiterer. Til hver sovesal støder gerne en funktionærs værelse, hvor han og hans hustru sove, med vindu til sovesalene. De fleste funktionærer ere gifte. Man vil endog nødig have ugifte.

Alle gutterne spise samtidig i 2 store spisesale nedenunder i køkkenets nærhed, af hvilke hver sal altså rummer ca. 360 gutter.

I køkkenet koges med damp. Brødet bages i store kager eller plader med afmærkede stykker omtrent som det norske »sammensæt«, hvorefter det brækkes af i de for hver gut bestemte portioner.

Nedenunder er også syerskens værelse, hvor gutterne under vejledning af en dame sy skjorter, strikke strømper osv. Strikningen udføres ved hjælp af maskiner, og sagdes der, at en flink gut kunde gøre et par strømper i $\frac{1}{2}$ time.

I et andet værelse stoppes og lappes.

I »laundry« sorteres i rum ligesom store åbne kasser alt tøj, før det vadskes. Foruden eget rum til selve vadskeriet var der også eget rulleværelse.

Beholdninger af madvarer ere nedenunder. Beholdninger af alle slags klæder ere ovenpå.

Lavatorierne, hvor gutterne gøre sit toilette, er nedenunder i de lange med asfalt belagte korridorer. Vadske-

vandsbollerne stå der i en lang række med vandkran over hver bolle. Der er en vadskevandsbolle for hver 2 gutter, og har hver gut sit håndklæde, som skiftes 2 gange ugenlig. På en hylde ovenover har hver gut sine tøfler, sin trøje, forsåvidt han ikke har den på, samt et hovedplag. Gutterne gøre toilette om morgenen, når de komme ned fra sovesalene, og om aftenen, når de komme ind fra arbejde; de vadske ikke alene ansigt og hænder, men også kroppen indtil bæltet. Derhos vadskes om sommeren fødderne en gang daglig. Foruden et stort svømmebassin, der er anbragt ude på marken, er der inde i bygningen 2 mindre svømmebassins. Alle gutter få sig i disse bassins et helbad en gang ugenlig, og alle lære der at svømme.

Jeg var tilstede ved en sektionens badning i det store bassin på marken. Bassinets sider og bund ere murede. Bunden skrånede således, at medens vandet i den ene ende kun er 3 fod dybt, er det i den anden 7 fod, og kan bassinet således på samme tid benyttes både af svømmere og ikke svømmere. Alle ca. 180 gutter stilledes omkring bassinet; der var fuldstændig tavshed; så kommanderedes de til at klæde sig af og til at stå nøgne med armene opadstrakte, hvorefter superintendenten gik omkring og overså enhver krop, om der var noget at mærke ved den. Hver guts krop overses på denne måde hver 2den uge af superintendenten og hver 2den uge af lægen. Da visitationen var endt, fik gutterne ordre til at gå i vandet. Nu var tavsheden brudt, og alle styrtede sig under jubel på en gang ud i bassinet. Efter badet havde sektionen ude på marken turnøvelser, under hvilke de tildels sang; tildels spillede også en gut kornet under øvelserne.

Kirken er udmærket vakker. Vinduerne på den ene side ere malede; det ene vindu antages at være værd ca. £ 300. Kirken, der rummer alle gutter på en gang, bruges kun søn- og helligdage; de øvrige dage læser en lærer i hver sektion bøn.

Antallet af funktionærer er 63, hvoraf 4 kvinder.

»Principal officers« ere 3, nemlig superintendenten, for tiden Mr. Beuttler, præst og læge. Derefter kommer 3 »chief officers«, dernæst 24 »discipline officers« delte i 3 klasser, 11 skolelærere og en del håndværkere, agronom og arbejdere. De 4 kvindelige funktionærer ere 2 syersker, 1 dame til at forestå vadskeriet og 1 sygeplejerske.

Superintendenten er lønnet med £ 400—£ 600 årlig, møbleret bekvemmelighed, lys og ved, grøntsager og lægetilsyn.

Præsten med £ 300—£ 350, umøbleret bolig og lægetilsyn.

Lægen, der ikke bor i anstalten, har £ 150.

2 kontormænd ere lønnede den ene med £ 300 og den anden med £ 100.

For alle de øvrige funktionærer er lønnen bestemt pr. uge og udgør fra 2 l. 10 s. ned til 1 l. pr. uge. De fleste af dem få derhos uniform og have fri ved, lys, grøntsager og lægetilsyn, samt nogle møbleret, andre umøbleret bekvemmelighed; enkelte have også extra tillæg (extra allowance) til sin løn.

De kvindelige funktionærer ere lønnede med fra 1 l. 2 s. til 1 l. 6 s. pr. uge uden nogensomhelst anden godtgørelse.

De fleste af anstaltens funktionærer have tidligere stået i arme eller flåde.

Skolen holder en lønnet agent, en first class discipline officer, i Wales, hvor en stor del af de fra skolen udgåede gutter søges anbragte.

I sygehuset bliver enhver ny indkommen gut vadsket, klippet og omklædt. De klæder, de have på ved indkomsten, ere i almindelighed i en miserabel forfatning og blive derfor som regel brændte; ere klæderne i noget bedre stand, blive de tilbagesendte, hvor de hørte hjemme. Ingen af de klæder, gutterne havde på ved indkomsten, blive opbevarede.

I 1890 indkom i skolen 237 gutter foruden 2, som over-

får om natten et uldtæppe til sig og lægger sig så på bare gulvet. I almindelighed er det dog bare en enkelt nat, gutten tilbringer i celle, indtil han den følgende dag er bleven rapporteret, sagen undersøgt og dommen afsagt. Den almindeligste straf er, så vidt jeg kunde forstå, korporlig refselse, men må ingen blive slået, uden at han først har været rapporteret, og der så er bleven givet ordre dertil.

Rømninger fra anstalten ere sjældne.

Skolens dagsorden er følgende:

Hverdage:

- Kl. 5.₁₅ fm. Ståes op, redes senge, gøres toilette og gøres i stand til arbejde.
- 6.₃₀ - Fordeling til arbejde og skole.
- 8 - Stoppes arbejde og skole.
- 8.₁₅ - Frokost.
- 8.₄₅ - Andagt.
- 9 - Fordeling til arbejde og skole.
- 12 - Stoppes arbejde og skole, fritid, rengørelse osv.
- 1.₁₅ em. Middagsmad.
- 1.₁₅ - Forberedelse til opstilling.
- 2 - Fordeling til arbejde og skole.
- 5 - Stoppes arbejde og skole, fritid.
- 6.₁₅ - Aftensmad.
- 6.₃₀ - Skole.
- 7.₁₅ - Andagt.
- 8 - Tilsengs.

I månederne november, december, januar og februar ståes op kl. 6.₁₅, og sker fordeling til arbejde og skole kl. 7 fm. Om eftermiddagen slutter arbejde og skole kl. 4.30.

Søndage:

- Kl. 7 fm. Ståes op, redes senge, gøres toilette osv.
- 8.₁₅ - Frokost.
- 9 - Skole eller øvelse i kirkesang.
- 10 - Fritid.
- 10.₁₅ - Parade.

- Kl. 11 fm. Gudstjeneste.
 - 12.45 em. Forlades kirken.
 - 1 - Middagsmad.
 - 1.30 - Fritid.
 - 2.15 - Skole.
 - 3 - Forlades skolen.
 - 3.15 - Parade.
 - 3.30 - Gudstjeneste.
 - 4.45 - Forlades kirken; fritid.
 - 6.15 - Aftensmad.
 - 6.45 - Skole.
 - 7.45 - Andagt.
 - 8 - Tilsengs.

De arbejdsgræne, som drives i skolen, og antallet af gutter, der ere beskæftigede i de forskellige arbejdsgræne, vil ses af nedenstående fortegnelse, der er opgjort ved inspektørens besøg i skolen 16 juni 1890:

Skrædderi	32
Skomagearbejde	32
Snedkeri	16
Malararbejde	13
Smedearbejde	9
Murerarbejde	13
Tjeneste ved maskinerne	8
Køkkentjeneste	12
Bagning	12
Landbrugsarbejde og gartneri	366
»Band boys«	51
»Sailor boys«	99
Arbejde i vadskeriet	16
Stopning og lapning	32
Strikning af strømper og syning af skjorter	22
Forskelligt arbejde	4

Tilsammen 737

Ved tiden for mit besøg i skolen drev man også på med måttebinding og lidt børstenbinderi.

Spisereglement. Store portioner

	Frokost 8.15 fm.		Middagsmad 1.15 em.				Aftensmad 6.15 em.					
	The.	Kaffe.	Uge A.		Uge B.		The.	Cacao.				
Søndag	1	1	5	5	9	8	1	8	1	1	1	1
Mandag			14	14	14	8						
Tirsdag	1	1	4	4	4	8	1	8	1	1	1	1
Onsdag	1	1	1	1	1	8	1	8	1	1	1	1
Torsdag	1	2	5½	5½	5½	8	1	8	1	1	1	1
Fredag	1	1	10	10	10	8	1	8	1	1	1	1
Lørdag	1	1	14	14	14	8	1	8	1	1	1	1

* 1 ounce (unse) = ca. 30 gr.
 ** 1 pint. = 0.67 liter.

De forskellige måltider og portionernes størrelse vil ses af omstående spisereglement; af dette vil også ses, at der er nogen afveksling i middagsretterne, således at der ikke hver uge gives de samme retter i den samme orden.

Foruden de på foranstående spisereglement opførte middagsportioner, der kaldes »1ste class rations« og er beregnet for de større gutter, er der også for de mindre gutter mindre portioner »2nd class rations«. Portionerne af frokost og aftensmad ere derimod ens for alle.

Størrelsen af »2nd class rations« vil ses af følgende tabel:

	Middagsmad kl. 1.15 em.																		
	Uge A.							Uge B.											
	Roast beef uden ben.	Kogt talgpudding.	Skinke.	Artesuppe.	Stegt færekød med ben.	Kødpostej.	»Sea-pie«.	Poteter el. a. grøntsager.	Sirup.	Brød.	Roast beef uden ben.	Bagt talgpudding.	Presset kød.	Irsk stuvning.	Stegt færekød med ben.	Stegt fisk.	Kødpostej.	Poteter el. a. grøntsager.	Brød.
	oz.	oz.	oz.	pint.	oz.	oz.	oz.	oz.	oz.		oz.	oz.	oz.	pint.	oz.	oz.	oz.	oz.	oz.
Søndag	4						6		2 1/2		4							6	2 1/2
Mandag		12						1	12 1/2		12							6	12 1/2
Tirsdag			3				6		12 1/2			3						6	12 1/2
Onsdag				1					12 1/2				1					6	12 1/2
Torsdag					4 1/2		6		12 1/2					4 1/2				6	12 1/2
Freitag						8	6		12 1/2						10			6	12 1/2
Lørdag							12		12 1/2							8	6	12 1/2	12 1/2

Regulativet for anvendelsen af de forskellige fødemidler er følgende:

Frokost:

3/4 oz. kaffe, 3/4 oz. sukker og 1/3 pint mælk til 1 pint kaffe.
 1/2 oz. havremel, 1/2 oz. sukker og 1/3 pint mælk til 3/4 pint havremelssuppe.

1/6 oz. the, 3/4 oz. sukker og 1/3 pint mælk til 1 pint the.

Middagsmad:

7 1/4 oz. ukogt kød giver 5 oz. roast beef, og 5 3/4 oz. ukogt giver 4 oz. kogt.

8 $\frac{1}{4}$ oz. ukogt fårekød giver 5 $\frac{1}{2}$ oz. stegt fårekød, og 6 $\frac{3}{4}$ oz. ukogt giver 4 $\frac{1}{2}$ oz. kogt.

7 $\frac{1}{2}$ oz. ukogt skinke giver 4 oz. kogt skinke, og 4 $\frac{1}{2}$ oz. ukogt giver 3 oz. kogt.

10 oz. mel, 2 oz. fedt og 2 oz. rosiner til 1 pound kogt talgpudding.

10 oz. mel, 2 oz. fedt og 1 $\frac{1}{8}$ oz. sirup til 1 pound bagt talgpudding.

2 oz. skinke, 2 oz. splitærter, kødkraft, grøntsager, peber og salt til 1 pint ærtesuppe.

2 oz. hermetisk kød, $\frac{1}{3}$ oz. perlegryn, grøntsager, peber og salt, til 1 pint irsk stuvning.

8 oz. ferskt kød, 6 oz. mel, 1 oz. fedt, peber og salt til 1 pound kødpostej, lidt mel, fedt og peber bruges til stegt fisk.

4 $\frac{1}{2}$ oz. hermetisk kød, 4 $\frac{1}{2}$ oz. mel, $\frac{1}{4}$ oz. fedt, 7 oz. grøntsager, peber og salt til 1 pound sea-pie.

Eddike gives til fisk; peber og salt gives daglig.

Stegt svinekød gives lejlighedsvis i stedet for roast beef eller fårekød. Kogt svinekød ligeledes i stedet for skinke eller presset kød.

Aftensmad:

$\frac{3}{4}$ oz. cacao, $\frac{3}{4}$ oz. sukker og $\frac{1}{6}$ pint mælk til 1 pint cacao.

$\frac{1}{6}$ oz. the, $\frac{3}{4}$ oz. sukker og $\frac{1}{6}$ pint mælk til 1 pint the.

9 oz. mel, 2 $\frac{1}{2}$ oz. korinter, $\frac{1}{4}$ oz. orangeskal, $\frac{3}{4}$ oz. sukker, $\frac{3}{4}$ oz. fedt, gær, poteter og salt til 1 pound kage.

Skolens indtægter og udgifter i 1890 var:

Indtægter:

1. Bidrag af staten	8,036 l.	8 s.	3 d.
2. Do. fra by og land.....	9,568 l.	9 s.	5 d.
3. Do. fra skolestyrer.....	32 l.	7 s.	0 d.
4. Udleje af arbejdskraft	48 l.	4 s.	0 d.
5. Diverse indtægter	85 l.	16 s.	3 d.

Tilsammen.... 17,771 l. 4 s. 11 d.

Derhos var der et overskud af ar-

bejdsdriften af tilsammen 310 l. 7 s. 1 d.

Udgifter:

1. Lønninger.....	4,202 l.	5 s.	11 d.
2. Bospisning	5,531 l.	16 s.	3 d.
3. Beklædning.....	1,910 l.	1 s.	7 d.
4. Renholdelse, ved og lys	1,803 l.	1 s.	10 d.
5. Leje, skatter og afgifter	1,227 l.	14 s.	0 d.
6. Inventarium	649 l.	18 s.	11 d.
7. Trykning og kontorudgifter.....	670 l.	4 s.	9 d.
8. Rejser og politi.....	101 l.	15 s.	0 d.
9. Sygeudgifter og begravelser	381 l.	1 s.	0 d.
10. Diverse udgifter »rewards« osv. ..	564 l.	19 s.	6 d.

Almindelige udgifter tilsammen. 17,042 l. 18 s. 9 d.

Hertil kommer yderligere hjælp til
løsladte..... 1,716 l. 4 s. 11 d.

18,759 l. 3 s. 8 d.

Trækkes herfra overskuddet af ar-
bejdsdriften

og fordeles differencen

18,448 l. 16 s. 7 d.
på det i 1890 gennemsnitlige antal af gutter, 733, så bliver
nettoomkostningerne pr. gut for året 1890 25 l. 3 s. 5 d.

Fra og med 1867 til og med 1890 er bleven optaget i
skolen 4113 gutter, af hvilke igen er udgået 3289. Af
dette antal blev 738 sendte tilsøs og 628 anhvrevet ved ar-
meens eller flådens musikkorps.

I de 3 år 1887, 1888 og 1889 udgik af skolen tilsam-
men 521 gutter. Af disse vare indtil 31 december 1890:

473 gutter eller 90.8 % ikke påny bleven dømt,

33 — - 6.3 % vare dømte påny,

5 — - 0.9 % vare døde og

10 — - 2 % ukendte.

Man skulde tro, at en så overordenlig stor anstalt som
Feltham industrial school ikke vilde kunne virke så heldigt
som ønskelig. Imidlertid må resultaterne af skolens virk-
somhed betegnes som overmåde gode.

5. Upton house, industrial school for truants,

ligger i nærheden af Hackney station i en af Londons forstæder, 10 minuters jernbanerejse fra Liverpool station i London. Skolen, der er grundet i 1878, er bestemt for et antal af 140 gutter. Hovedbygningen, der har 3 etager og 1 mansardetage, ligger med sin façade så godt som lige til gaden. Indgangen er omtrent midt på façaden. Kommen ind i gangen, har man lige foran sig skolens kontor med vinduer til gårdspladsen. Til den ene side ligger et skoleværelse og til den anden spisesalen. Oven over skoleværelset og spisesalen er i de 3 øvre etager sovesale, og ovenover kontoret er for lærere eller andre funktionærer i alle øvre etager soveværelser med vinduer til sovesalene til begge sider. Fra begge hovedbygningens ender udgår bagtil 1-etages fløje omsluttende et stort, smukt asfalteret gårdsrum, i hvis bagre del ligger skolens sygehus, og bagenfor dette igen en temmelig stor have, der tilhører skolen. Til gaden ved den ene af hovedbygningens ender har skolens bestyrer sin separate bolig, der dog ved gang står i forbindelse med skolen. Den ene af nævnte fløje indeholder bl. a. toiletrum og bad og den anden fløj køkken, spisekamre osv.

I kælderen under hovedindgangen er anbragt en dampkedel, hvormed gennem rør opvarmes trappegangene opover og skaffes varme til vandet såvel i et baderum i toppen af huset for funktionærerne som i gutternes baderum. I sovesalene, der have vinduer på begge langsider, stå sengene i kun 2 rækker med en bred midtgang. Vinduerne ere indrettede så, at deres nedre del kun kan åbnes ganske lidt, for at gutterne ikke skulle have anledning til at passere ud gennem vinduerne. Ved en lille mekanisme kan med lethed åbnes og lukkes vinduernes øverste del, gennem hvilken således den væsentligste ventilation foregår. Sengene, der ere af jern, have en egen konstruktion. Sengens bund dannes af et stykke dobbelt sejldug, ikke fuldt så bredt som sengen, og spændt i sengens længde, så at gutterne ligge som i et slags hængekøje. Der bruges ingen madratter. Når det er koldt, skyve gutterne side-

delene af de udtæpper, de have over sig, ind mellem sejl-
dugene.

Bygningen er den smukkeste og hensigtsmæssigste skole-
bygning, jeg så, og den, der nærmest svarer til de for-
dringer, der med hensyn til bygningsregler nu er opstillet
af home office.

Skolens overbestyrelse er som almindelig en »committee
of managers.«

Skolens funktionærer ere: superintendenten, nu Mr.
Walker, og hans kone, der er skolens matrone, 3 lærere,
3 arbejdsformænd, af hvilke den ene bor i byen, 1 kokke-
pige, 1 stuepige, 1 pige til vadskeriet og 1 sygeplejerske,
der tillige er syerske, i det hele altså 12 funktionærer, hvoraf
5 kvindelige.

Skolen, der er grundet for c. 14 år siden, og som fik
sit certificat i 1885, optager gutter i alderen fra 6—14 år,
som uagtet gentagne advarsler forsømme skolen og ved-
blive at gå og slænge i gaderne. De indsættes af magi-
strates efter forestilling fra vedkommende skolestyre. Gut-
terne kunne ikke beholdes i anstalten over 3 måneder ad
gangen, men kunne slippes ud on license allerede efter 1
måneds forløb. I 1890 var gennemsnitsvarigheden af op-
holdet 85 dage. De udgå on licence, der ophører senest
ved 14 års alder. Der er såvel protestantiske som romersk-
katholske gutter, men må antallet af sidstnævnte ikke over-
stige 28.

I 1890 indkom i skolen 306 gutter: af disse vare:

20 gutter fra 8—10 år.

159 — - 10—12 år og

127 — - 12—14 år.

306 gutter.

Der udgik 379. Den 31 december 1890 var antallet
af gutter i skolen..... 136
Derhos var on license 376

Tilsammen... 512

Det gennemsnitlige antal af gutter i skolen var i 1890 133.

Skolens dagsorden er følgende:

Kl. 6	fm.	Ståes op, redes senge og gøres toilette.	Forbudt at tale.
- 7	-	Gøres rent i huset og skolen.	Stille samtale tilladt.
- 8	-	Frokost.	Forbudt at tale.
- 8. ⁴⁰	-	Andagt.	
- 9	-	Fordeling til skole og arbejde; en del går til skole, resten til arbejde.	Nødv. samtale tilladt.
- 12	-	Turning.	Forbudt at tale.
- 12. ⁵⁰	em.	Gøres i stand for middagsmad.	Stille samtale tilladt.
- 1	-	Middagsmad.	Forbudt at tale.
- 1. ³⁰	-	Fritid.	
- 2	-	Fordeling til skole og arbejde.	Nødv. samtale tilladt.
- 5	-	Turning.	Forbudt at tale.
- 5. ³⁰	-	Gøres i stand for Aftensmad.	Stille samtale tilladt.
- 6	-	Aftensmad.	Forbudt at tale.
- 6. ³⁰ *)	-	Arbejde.	Nødv. samtale tilladt.
- 7. ³⁰	-	Andagt.	
- 8	-	Tilsengs.	Forbudt at tale.

Gutterne lære renslighed, orden, punktlighed og lydighed. Ca. 70 pct kureres under sit første ophold. Resten må tages igen, og det undertiden flere gange, førend man får greje på dem.

Enhver gut har mindst 3 timers daglig undervisning.

Gutternes arbejde udenfor de forskellige huslige gøremål er væsenlig vedhugning og havearbejde samt lidt skrædderi.

Besøg tillades, når gutten har været i skolen 1 måned og i denne tid opført sig vel. Visittiderne ere tirsdag, onsdag og torsdag fra kl. 2—4. Gutter, som påny indtages i skolen, få ikke lov til at modtage besøg uden i tilfælde af alvorlig sygdom.

Straffene ere de i industrial schools almindelige. Cellestraf bruges her meget sjelden. Korporlig refselse må ikke gives uden ordre af superintendenten og i hans nærvær.

Gutterne holdes i det hele taget temmelig strengt. Her leges ikke; i stedet er der lidt turning.

I sin beretning for 1890 om Englands truant schools siger inspektøren:

*) Sangundervisning tirsdag og fredag.

»I nogle skoler have gutterne ved indkomsten at undergå en kort tids isolation ved deres første gangs ophold i anstalten og en længere tids isolation for hver gang, de senere komme igen. I andre skoler har dette system aldrig været anvendt, medens atter andre, som tidligere anvendte det, have ophørt med brugen af celler. Min egen erfaring er, at de ere ganske unødvendige, og at resultaterne, hvor de anvendes, ikke ere bedre, end hvor de ikke findes. Jeg skulde ønske at se dem fuldstændig afskaffede. I nogle skoler er leg ikke tilladt, og er turning sat i stedet; i andre, som i Sheffield, er det tilladt at lege hver dag, og er der om lørdagene halv fridag, betinget af god opførsel. Da det mildere system viser lige så gode resultater som det strengere, skulde jeg også her ønske at se det mildere system antaget overalt.«

Skolens indtægter og udgifter i 1890 var:

Indtægter:

1. Bidrag af staten	700 l.	4 s.	0 d.
2. Subskriptioner og legater	2,145 l.	19 s.	11 d.
3. Bidrag fra skolestyrer	210 l.	7 s.	11 d.

Tilsammen... 3,056 l. 11 s. 10 d.

Udgifter:

1. Lønninger	1,052 l.	17 s.	11 d.
2. Bospisning	828 l.	2 s.	11 d.
3. Beklædning	183 l.	11 s.	9 d.
4. Renholdelse, ved og lys	239 l.	8 s.	3 d.
5. Leje, skatter og afgifter	253 l.	17 s.	9 d.
6. Inventarium	90 l.	1 s.	11 d.
7. Trykning og kontorudgifter	117 l.	15 s.	11 d.
8. Rejser og politi	3 l.	4 s.	11 d.
9. Sygeudgifter	5 l.	17 s.	8 d.
10. Diverse udgifter	5 l.	3 s.	9 d.

Almindelige udgifter tilsammen... 2,780 l. 2 s. 9 d.

Fordeles dette beløb på det i 1890 gennemsnitlige antal af gutter, 133, så fåes det beløb, som en gut for året 1890

er opgivet at have kostet: 20 l. 18 s. Det må imidlertid bemærkes, at i ovennævnte udgiftsbeløb ikke er medregnet en udgift på kontoen bygningerne, stor ... 63 l. 10 s. 2 d. ligesom heller ikke et underskud på arbejdsdriften, stort 32 l. 19 s. 9 d.

Tilsammen... 96 l. 9 s. 11 d.

I tilfælde vilde de årlige omkostninger pr. gut stille sig noget højere.

Fra og med 1878 til og med 1890 er bleven optaget i skolen 2695 gutter, af hvilke igen er endelig løsladt 2183.

Af disse kom ikke tilbage til skolen.....	1695
- — 1 gang » — —	575
- — 2 — » — —	229
- — 3 — » — —	95
- — 4 — » og oftere tilbage til skolen	18

A. Daae.

Direktørposten ved Bodsfængslet i Kristiania.

Denne post er bleven besat med direktøren ved straffeanstalten i Throndhjem A. Daae.

Den tidligere direktør Rich. Petersen er på grund af alder fratrådt fra 1 novbr. d. å.